Gemeente Rijswijk

Begroting 2027 - 2030

Rijswijk

Inleiding

Inleiding

Voor u ligt de begroting 2027 van de gemeente Rijswijk. De begroting staat in het teken van een Rijswijk dat groeit en verandert. De ambities en financiële paragraaf uit het coalitieakkoord 2026-2030 vormen daarbij het uitgangspunt. Dit resulteert in een beleidsrijke begroting. Het college kiest voor duidelijkheid en daadkracht: heldere keuzes, realistische ambities en aandacht voor wat aantoonbaar bijdraagt aan de leefbaarheid, veiligheid en toekomst van onze stad. Om dat te bereiken is het noodzakelijk dat de gemeente financieel gezond blijft en daarom voeren we een solide financieel beleid. Deze begroting geeft invulling aan de financiële keuzes die nodig zijn om de stad verantwoord te laten groeien.

Meer veiligheid en leefbaarheid

Het inwonersaantal van Rijswijk groeit. Daarom investeren we de komende jaren in de bouw van woningen en scholen, voldoende huisartsen en sportfaciliteiten, een leefbare en groene stad waarin je veilig en snel op je bestemming komt. Daarbij staat het belang van inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners centraal. Deze opgaven vragen om een gemeente die scherp prioriteert.

Investeringen

Deze begroting laat zien dat Rijswijk in 2027 fors investeert in een stabiele basis voor de toekomst van de stad. De gemeente investeert in veiligheid door onveilige plekken en overlast aan te pakken en door drie extra boa’s aan te stellen. We bestrijden ondermijning en versterken de aanpak van huiselijk geweld. Op verschillende locaties in Rijswijk gaan we komend jaar door met gebiedsontwikkeling om ruimte te geven aan woningen, bedrijfsruimte en voorzieningen, zoals het Havenkwartier, Kessler Park, Bogaard stadscentrum, Te Werve Oost en RijswijkBuiten. Door de hele stad houden we oog voor het onderhoud en uitbreiding van groenzones. Zo zorgen we voor een gezonde en fijne leefomgeving voor mensen en dieren, nu en later.

Verkeer en sport

We verbeteren de verkeersdoorstroming door onder andere verkeerslichten beter af te stellen. Met de realisatie van nieuwe schoolzones bij scholen en de herinrichting van gevaarlijke verkeerssituaties verbeteren we de verkeersveiligheid. We werken samen met de regio aan de realisatie van Station RijswijkBuiten en aan de verkeersdoorstroming op de Prinses Beatrixlaan. Samen met ondernemers verbeteren we winkelcentrum Oud Rijswijk en Bogaard stadscentrum en versterken we de bedrijventerreinen, zodat banen en voorzieningen in Rijswijk behouden blijven.

In 2027 wordt Sportpark Elsenburg opgeleverd, waar sporten als hockey, mountainbike, en fietscross beoefend kunnen worden en ook ruimte is voor kinderopvang en fysiotherapie. De korfbalvelden op Sportpark Prinses Irene worden vervangen in de winter van 2027-2028.

Inwoners met ernstige problemen moeten altijd en snel hulp kunnen krijgen. Daarom zal ons antwoord op lichte opvoedingsvragen minder vaak een zorgaanbod zijn. We investeren in wijkgericht werken met als doel de leefbaarheid te versterken en de zelfredzaamheid van inwoners te vergroten.

Financieel gezond

In deze begroting werken we verder aan een gezonde financiële positie. Onze inkomsten en uitgaven zijn in balans en er ligt een solide basis om met toekomstige onzekerheden om te gaan. Tegelijkertijd is de financiële ruimte beperkt. Niet alles kan tegelijk en niet alles kan overal. Daarom kiezen we nadrukkelijk voor investeringen die aantoonbaar bijdragen aan de verbetering van de stad, voor samenwerking in de regio waar dat inwoners iets oplevert en voor het beperken van onnodige regels en bureaucratie.

Lokale lasten

We willen de woonlasten voor de Rijswijkers zo laag mogelijk houden. De woonlasten blijven daarom in 2027 nagenoeg gelijk. De tarieven voor een parkeervergunning en parkeren op straat blijven ook gelijk. Voor het ophalen van grofvuil betaal je in 2027 € 12,50 in plaats van € 17,50.

Bouwen aan de toekomst

Deze begroting is meer dan een financieel document. Het is een vertaling van de gezamenlijke ambitie om Rijswijk stap voor stap verder te brengen: een stad waar mensen veilig kunnen wonen, prettig kunnen leven, zich kunnen ontwikkelen en met vertrouwen kunnen bouwen aan de toekomst. Met de plannen voor komend jaar zet het college een nieuwe stap om deze ambities te laten uitkomen.

Lijst van afkortingen

Afkortingen

Afkortingen A-N			
Afkorting	**Voluit**	**Afkorting**	**Voluit**
ABP	Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds	ENSIA	Eénduidige Normatiek Single Information Audit
AD	Algemene dienst	EPC	Energieprestatiecoëfficiënt
AI	Artificial Intelligence	FIDO	Financiering Decentrale Overheden
APPA	Algemene Pensioenwet politieke ambtsdragers	fte	fulltime equivalent
APV	Algemene Plaatselijke Verordening	GALA	Gezond en Actief Leven Akkoord
ASV	Algemeen Subsidieverordening	gft	groente- fruit- en tuinafval
AV	Audio Visuele	GGD	Gemeentelijke gezondheidsdienst
AVE	Aanpak Voorkoming Escalaties	GHOR	Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio
AVG	Algemene Verordening Gegevensbescherming	GMT	gemeentelijk managementteam
Awb	Algemene wet bestuursrecht	GR	gemeenschappelijke regeling
AZC	Asielzoekerscentrum	GRB	Gemeenschappelijke Regeling Bedrijfsvoering
AZWA	Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord	GREX	grondexploitaties
BBR	Belangenvereniging Bedrijven Rijswijk	GRP	gemeentelijk rioleringsplan
BBV	Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten	GSR	Gereformeerde Scholengemeenschap Randstad
BDIN	Bureau InformatieDiensten	ha	hectare
BDU	Brede Doeluitkering	HALT	Het Alternatief
BENG	Bijna Energie Neutraal en Gasloos	HEIT	Haags Economisch Interventie Team
bge	basisgeluidemissie	HR	human resource
bijv	bijvoorbeeld	HRM	human resource management
BIO	Baseline Informatiebeveiliging Overheid	HTM	Haagsche Tramweg-Maatschappij
BIZ	Bedrijveninvesteringszone	HVC	Huisvuilcentrale
BMX	Bicycle Motocross	IBOR	Integraal Beheer Openbare Ruimte
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten	ICT	informatie- en communicatietechnologie
BOA	buitengewoon opsporingsambtenaar	IDO	Informatiepunt Digitale Overheid
BOPA	buitenplanse omgevingsplanactiviteit	IGP	intergemeentelijk gebiedsprogramma
BPH	Businesspark Haaglanden	IHP	Integraal Huisvestingsplan
BRP	Basisregistratie Personen	IKC	Integraal Kind Centrum
BS	brede school	incl.	inclusief
BTW	belasting over de toegevoegde waarde	inw.	inwoners
BUIG	Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten	IPP	Industrieschap Plaspoelpolder
BV	besloten vennootschap	IQ	Innovation Quarter
BZK	Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties	ISK	Internationale Schakelklas
ca.	circa	ISO	International Organization for Standardization
CJG	Centrum voor jeugd en gezin	IT	informatie technologie
CLOK	Centrum voor Lokale Ondernemers Kringen	iVRI	intelligente verkeersregelinstallatie
CmK	Cultuureducatie met Kwaliteit	IZA	Integraal Zorgakkoord
CO2	koolstofdioxide	IZA	Instituut Zorgverzekering Ambtenaren Nederland
COA	Centraal Orgaan opvang asielzoekers	JESS	Jong En Samen Sterk
COELO	Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden	JGZ	jeugdgezondheidszorg
CROW	Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Weg en Waterbouwkunde en Verkeerstechniek	JONC	Jongeren INCorporated
DELA	Draagt Elkanders Lasten	JZ	Juridische Zaken
DPIA	Data Protection Impact Assessments	kg	kilogram
DUO	Dienst Uitvoering Onderwijs	km/u	kilometer per uur
DVO	dienstverleningsovereenkomst	KRW	Kaderrichtlijn Water
EBS	Egged Bus Systems	LEGO	Leren, Eigen verantwoordelijkheid, Groei en Ontwikkeling
ECB	Europese Centrale Bank	LTIP	Lange Termijn Investeringsprogramma
EMU	Europese Economische en Monetaire Unie	m.b.t.	met betrekking tot
ENG	Energie Neutraal en Gasloos	NCTV	Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid

Afkortingen M-Z			
Afkorting	**Voluit**	**Afkorting**	**Voluit**
m2	vierkante meter	RGC	Rijswijkse Golfclub
MaaS	Mobility as a Service	RIB	raadsinformatiebrief
MAS	Methodische Aanpak Schoolverzuim	RIEC	Regionaal Informatie- en Expertise Centrum
MBO	middelbaar beroepsonderwijs	RIO	Rijswijks Initiatieven Overleg
MEOZ	Meerkosten energie openbare zwembaden	RV	raadsvoorstel
MFA	Multifunctionele Accommodatie	RVU	Regeling voor Vervroegde Uittreding
MIRT- CID	Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport Central Innovation District	SbJH	Servicebureau jeugdhulp Haaglanden
MKB	midden en klein Bedrijf	SISA	Single information, Single audit
mln.	miljoen	SLA	Schone Lucht Akkoord
MPG	Meerjarenprognose gebiedsontwikkelingen	SMW	Schoolmaatschappelijk werk
MPO	Meerjaren Onderhouds Programma	SPPOH	Stichting Passend Primair Onderwijs Haaglanden
MRDH	Metropoolregio Rotterdam Den Haag	SPUK	Specifieke uitkering
MVA	materiële vaste activa	STOMP	Stappen, Trappen, Openbaar vervoer, Mobility as a Service en Privéauto
N.V.	naamloze vennootschap	SVn	Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten
n.v.t.	niet van toepassing	SWV	Sociale Werkvoorziening
NIS	Network Information Security directive	t.b.v.	ten behoeve van
NoM	Nul op de meter	t.o.v.	ten opzichte van
NOVEX	Nationale Omgevingsvisie Extra	t/m	tot en met
NPO	Nationaal Programma Onderwijs	TBI	team Brede Impuls
NPR	nationaalparkeerregister	TCO	Total Cost of Ownership
NS	Nederlandse Spoorwegen	THBA	The Hague Business Agency
NVVK	Nederlandse Vereniging voor Volkskrediet	TP	team Parkeertoezicht
o.a.	onder andere	VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
ODH	Omgevingsdienst Haaglanden	VNO-NCW	Verbond van Nederlandse Ondernemingen - Nederlands Christelijk Werkgeversverbond
OLP	onderwijs leerpakket	VO	Voortgezet Onderwijs
OM	Openbaar Ministerie	VOG	Verklaring Omtrent het Gedrag
OV	openbare verlichting	VPA	Verlengde Private Aansluitingen
OV	openbaar vervoer	VRH	Veiligheidsregio Haaglanden
OZB	onroerende zaak belasting	VRI	Verkeersregelinstallatie
P&C	Planning & Control	VSN	Vastgoed Syndicering Nederland
P.M.	Pro Memorie	VSV	Voortijdig schoolverlaters
PlanMer	Plan-milieueffectrapport	VT	Veilig Thuis
PMD	plastic, metaal en drankkarton-afval	VTH	Vergunningverlening Toezicht en Handhaving
PmG	Preventie met Gezag	VvE	verenging van eigenaren
POHJ	Praktijkondersteuning Huisartsenpraktijk Jeugdhulp	WEB	Wet Educatie en Beroepsonderwijs
PPS	publiek-private samenwerking	Wet Bibob	Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur
PRO-VSO	Praktijkonderwijs - Voortgezet speciaal onderwijs	Wgs	Wet gemeentelijke schuldhulpverlening
PSIV	Regionaal Samenwerkingsverband Integrale Veiligheid	Wgv	Wet goed verhuurderschap
PvE	Programma van Eisen	Wmo	Wet maatschappelijke ondersteuning
PVO	Platform Veilig Ondernemen	Woo	Wet open overheid
RAAK	Rijswijkse Adaptatiestrategie en Aanpak voor Klimaatverandering	WOZ	waardering onroerende zaken
RB	raadsbesluit	WPO	Wet op het primair onderwijs
RB	RijswijkBuiten	WSP	werkgeverservicepunt
RCC	Rijswijks Contactcentrum	WSW	Wet Sociale Werkvoorziening
RCSG	Rijswijks Centre for Sustainable Geo-energy	Wvrv	Wet versterking regie volkshuisvesting
REV	Ruimtelijke Economische Visie	ZonMw.	Zorg Onderzoek Nederland Medische wetenschappen
SWVZHW	Samenwerkingsverband Zuid Holland West		

Gemeente Rijswijk

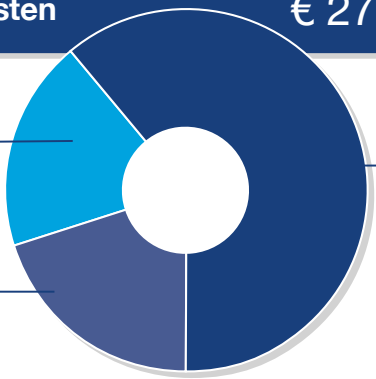
Begroting in één oogopslag 2027

Samen met inwoners, organisaties en bedrijven zorgen we ervoor dat Rijswijk een goed leefbare gemeente is voor iedereen.

In de begroting van 2027 staat waar we het komende jaar geld aan willen uitgeven. Dat geld komt onder meer binnen uit de belastingen die u betaalt en inkomsten van de rijksoverheid.

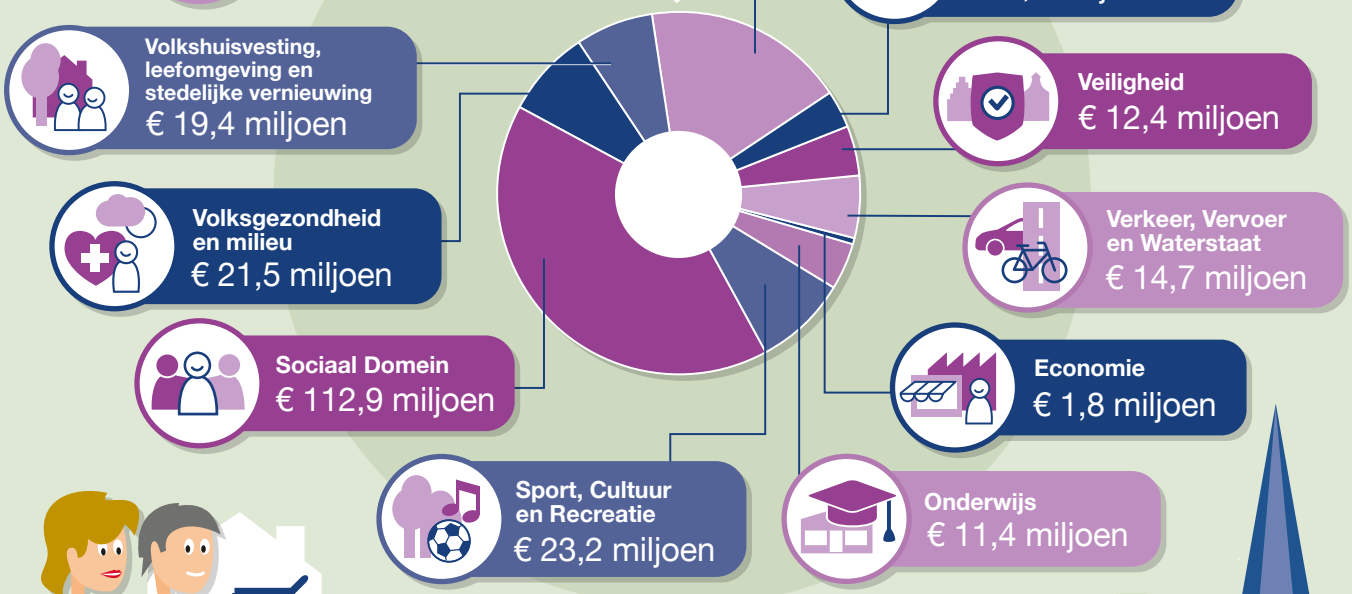
Totaal inkomsten € 279,1 miljoen

- **Lokale heffingen** € 51,8 miljoen
- **Inkomsten Rijk** € 171,3 miljoen
- **Overige inkomsten** € 56,0 miljoen

Rijswijk verwacht 2027 positief af te sluiten met:
+€ 2,8 miljoen

Totaal uitgaven € 276,3 miljoen

- **Overig** € 49,2 miljoen
- **Bestuur en Ondersteuning** € 9,8 miljoen
- **Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing** € 19,4 miljoen
- **Veiligheid** € 12,4 miljoen
- **Volksgezondheid en milieu** € 21,5 miljoen
- **Verkeer, Vervoer en Waterstaat** € 14,7 miljoen
- **Sociaal Domein** € 112,9 miljoen
- **Economie** € 1,8 miljoen
- **Sport, Cultuur en Recreatie** € 23,2 miljoen
- **Onderwijs** € 11,4 miljoen

Gemiddelde woonlasten 2027

	Eénpersoons-huishouden	Tweepersoons-huishouden	Meerpersoons-huishouden
OZB	€ 270,27	€ 270,27	€ 270,27
Afvalstoffenheffing	€ 387,48	€ 465,00	€ 558,00
Rioolheffing	€ 191,86	€ 212,98	€ 239,26
	€ 849,61	**€ 948,25**	**€ 1.067,53**

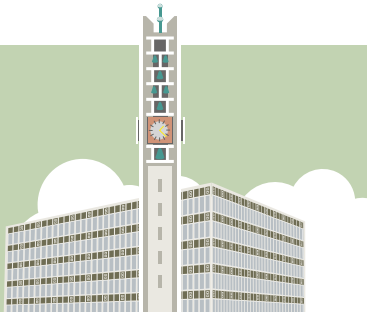
financien.rijswijk.nl

Rijswijk

Begroting 2027

Highlights

In het oog springende actiepunten voor het komende jaar, per programma

Bestuur en Ondersteuning

- We verbeteren onze dienstverlening met feedback van bewoners en ondernemers.
- We verbeteren balie- en telefonische dienst-dienstverlening, met als doel gemiddeld een 8.
- We schrappen overbodige regels en beleid.
- Uitbreiding Sociaal Raadslieden voor meer hulp bij sociaaljuridische en financiële vragen.
- We zorgen dat gemeentelijke informatie voor iedereen begrijpelijk is.
- We zorgen dat jongeren kunnen meepraten over onderwerpen die zij belangrijk vinden.
- Inwoners krijgen meer subsidie voor ideeën die hun buurt verbeteren.
- Door wijkgericht te werken pakken we proble-men eerder en in samenhang op.

Veiligheid

- We bestrijden ondermijning, zoals drugscriminali-teit, witwassen, fraude en malafide bedrijvigheid.
- We versterken de aanpak van huiselijk geweld, femicide en onveilige thuissituaties en zetten de crisisaanpak voort.
- We pakken overlast en onveilige plekken in wijken snel aan.
- We treden daadkrachtig op tegen afvaloverlast, bijplaatsingen en (grofvuil)dumpingen.
- We voorkomen dat jongeren afglijden in overlast of criminaliteit.
- We bereiden Rijswijk beter voor op stroomuitval, cyberaanvallen en andere verstoringen.

Verkeer, Vervoer en waterstaat

- We verbeteren de doorstroming in Rijswijk en de regio, onder meer via verkeerslichten.
- Met de regio maken we deelfietsen mogelijk en halen we weesfietsen van straat.
- We verbeteren de verkeersveiligheid rond scholen en in wijken en pakken blackspots aan.
- Met de regio verbeteren we de doorstroming op de Prinses Beatrixlaan (S106) en Geest-brugweg-De Vlietlijn en werken we aan Station RijswijkBuiten.
- We meten parkeerdruk en draagvlak voor betaald parkeren.

Economie

- We helpen ondernemers sneller en duidelijker met intensiever accountmanagement.
- Met centrummanagement versterken we Oud Rijswijk en Bogaard stadscentrum als winkel- en verblijfsgebieden.
- Samen met ondernemers versterken we bedrijven terreinen en behouden we banen en voorzieningen.
- We promoten Rijswijk als aantrekkelijke stad om te werken en te verblijven.
- We leveren een ontwikkelkader voor het middengebied Plaspoelpolder.

Onderwijs

- Samen met schoolbesturen en partners vermin-deren we de druk op het onderwijs in Rijswijk.
- We voeren het Integraal Huisvestingsplan Rijswijk 2026-2041 verder uit.
- Bij schoolprojecten reserveren we 50 m² extra voor inclusief en passend onderwijs.
- We stellen nieuwe regels voor leerlingenvervoer op, op basis van bestuurlijke uitgangspunten.
- We onderzoeken uitbreiding van het mbo-aanbod in Rijswijk.
- Regionaal voeren we de Wet van school naar duurzaam werk in om uitval zonder start-kwalificatie te beperken.
- Met partners testen we hoe onderwijs-zorgstruc-turen doelmatiger en effectiever kunnen.

Sport, Cultuur en recreatie

- Oplevering Multifunctionele Accommodatie Sportpark Elsenburg.
- Happy Fit en JOGG worden één programma.
- De Sportprijs keert terug.
- Er komt een hardloopevenement tijdens het Strandwalfestival.
- Het sportloket (*sportloketrijswijk.nl*) gaat van start en wordt verder ingevuld.
- Op de sportparken wordt gewerkt aan toekomst-bestendige sportaccommodaties.
- We maken archeologisch erfgoed zichtbaarder, onder meer in het Huis van de Stad.
- We stellen een onderhoudsplan voor erfgoed op.
- We wijzen bunkercomplex Overvoorde aan als gemeentelijk monument.
- Renovatie en verduurzaming Rijswijkse Schouwburg.
- Onafhankelijk onderzoek naar Museum Rijswijk.
- Meerjarenplan voor bibliotheekwerk.
- Advies over de aanwijzing van een streekomroep.

Sociaal Domein

- We willen dat inwoners zo veel mogelijk mee-doen en waar nodig passende hulp krijgen.
- We versterken ontmoeting, bewonersinitiatieven, vrijwilligerswerk en informele netwerken.
- We werken wijkgerichter en maken ondersteuning dichtbij en bereikbaar.
- We pakken eenzaamheid aan met ontmoeting, steun en activiteiten in de wijk.
- De opvang van asielzoekers stopt in mei 2027.
- Via één toegankelijke ingang en een Stevig Lokaal Team krijgen inwoners sneller ondersteuning.
- Ons antwoord op lichte opvoedingsvragen zal minder vaak een zorgaanbod zijn.
- We helpen inwoners met lage inkomens of schulden via vroege signalering, eenvoudigere regelingen en schuldhulp.
- We begeleiden meer inwoners naar werk of andere participatie.
- Via de Wmo ondersteunen we inwoners, met extra aandacht voor dak- en thuisloosheid.
- Verlengde jeugdzorg is soms noodzakelijk, maar zeker geen vanzelfsprekendheid. We starten daarom de pilot verlengde jeugdzorg.
- We voeren lokaal beleid tegen huiselijk geweld tegen vrouwen, kinderen en mannen.
- We voeren het Aanvullende Zorg en Welzijns-akkoord uit.

Volksgezondheid en Milieu

- We evalueren het afvalbeleid en onderzoeken vermindering van restafval.
- We maken nieuw beleid voor spelen en dieren.
- We bieden het programma Water, Klimaat-adaptatie en Riolering ter vaststelling aan de raad aan.
- We vergroten de vaccinatiebereidheid met een wijkgerichte aanpak.
- We versterken het hitteplan en breiden koelteplekken waar nodig uit.
- We versterken de aanpak rondom rook- en vapevrije jeugd.
- We verlagen het tarief voor ophalen grofvuil van € 17,50 naar € 12,50.

Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing

- We ontwikkelen de Stadsas en andere locaties met aandacht voor voorzieningen, bereikbaar-heid, leefbaarheid, groen en afval. We zijn terug-houdend met extra woningen.
- We stellen het volkshuisvestingsprogramma en regels voor betaalbare nieuwbouw en woning-verdeling vast. We pakken misstanden, woon-fraude en leegstand aan.
- We maken een ontwikkelvisie voor het stations-gebied en kaders voor Hof van Elsenburg.
- Voor de Marimbahallocatie bereiden we een sporthal, buurtcentrum en woningen voor, inclusief gebiedspaspoort en aanbesteding.
- De stadsasprojecten als Havenkwartier, Te Werve Oost en Kessler Park zetten we voort en daar-mee worden de beoogde woningen, ruimtes voor werken en voorzieningen gerealiseerd.
- We ontwikkelen Bogaard stadscentrum verder, met aandacht voor groen, bereikbaarheid en bouwoverlast.
- Voor diverse locaties maken we kaders voor de herontwikkeling van een aantal locaties zoals de Galjoenstraat, Burgemeester Elsenlaan 170 en Geestbrugkade 32-37.
- We actualiseren de omgevingsvisie, bouwen het omgevingsplan verder op en vereenvoudigen beleid en regels.
- We voeren het groenbeleid uit en voegen samen met bewoners nieuwe groene plekken toe.
- We werken aan isolatie, aardgasvrije buurten, netuitbreiding en warmtenet Rijswijk West, binnen wettelijke taken en middelen.

Rijswijk

Inhoudsopgave

INLEIDING **2**

Programma's

Bestuur en Ondersteuning 11
Veiligheid 21
Verkeer, Vervoer en Waterstaat 33
Economie 43
Onderwijs 51
Sport, Cultuur en Recreatie 62
Sociaal Domein 72
Volksgezondheid en Milieu 91
Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing 99
Algemene middelen en overig 110
Overhead 111

Paragrafen

Weerstandsvermogen en risicobeheersing 114
Onderhoud kapitaalgoederen 121
Bedrijfsvoering 124
Verbonden partijen 135
Grondbeleid 144
Lokale heffingen 147
Financiering 156
RijswijkBuiten 163
Subsidies 165
Lange termijn investeringsplan 168
Wet open overheid 174

Financiële begroting

Meerjarenraming 2027-2030 176
Toelichting op de meerjarenraming 2027-2030 178
Begrotingsverschil 180
Leeswijzer investeringsplan 2027-2030 181
Investeringsplan 2027-2030 182
Toelichting investeringsplan 2027-2030 190
EMU-saldo 194
Overzicht incidentele baten en lasten 195
Verloop van de reserves 200
Verloop van de voorzieningen 205
Overzicht taakvelden 207
Verwerking kadernota 2027 209

Inhoudsopgave

Besluiten

Begroting voor het jaar 2027 211
Meerjarenraming 2028-2030 212
De in de jaarschijf 2027 van het investeringsplan 2027-2030 geraamde investeringen: 213

Programma's

Bestuur en Ondersteuning

Ambitie

Visie

De gemeente Rijswijk is een toegankelijke en dienstverlenende organisatie en stelt de wensen en behoeften van al haar inwoners, bedrijven en instellingen centraal. We sluiten snel aan op de veranderende omgeving. Ook streven we naar dienstverlening die past bij de inwoner: digitaal waar het kan, persoonlijk waar het moet.

In onze communicatie is participatie met inwoners en ondernemers het vertrekpunt. We delen onze communicatie grofweg in drie categorieën in:

- Alle basisinformatie die we verplicht zijn te verstrekken over bijvoorbeeld dienstverlening, veiligheid, crisissituaties en plannen en projecten;
- Terugkerende communicatie waarmee we inwoners meenemen in een verhaal op sociale media of in rubrieken;
- Unieke, groots opgezette content over bijvoorbeeld (nieuws)gebeurtenissen waarmee we Rijswijk op de kaart zetten.

We blijven hiervoor gebruikmaken van media, zoals onze website en het lokale huis-aan-huisblad. Ook zetten we sociale media in zoals Facebook, LinkedIn, WhatsApp, YouTube en Instagram. We blijven ontwikkelingen volgen waarbij we de kansen die nieuwe platforms en technologieën bieden zullen benutten om onze inwoners op andere manieren te bereiken.

Techbedrijven hebben een groeiende invloed op de samenleving en de politiek. Ze bezitten veel macht door hun controle over data en digitale platforms. Wij blijven goed opletten of ze zich houden aan de regels ter bescherming van informatie en de richtlijnen van rijksoverheid en VNG volgen.

Samenvatting

0.1 Bestuur

<u>Communicatie</u>
- De gemeente wil inwoners en ondernemers beter, duidelijker en tijdiger informeren.
- Communicatie wordt themagericht, digitaal sterker en toegankelijker.
- Er is extra aandacht voor duidelijke taal, participatie en transparantie.
- Er komt beleid voor media en een mediafonds voor lokaal journalistiek aanbod.

<u>Participatie</u>
- Inwoners worden actiever betrokken bij hun leefomgeving en gemeentelijke plannen.
- De gemeente wil participatie beter organiseren en meer laten bijdragen aan kwaliteit van beleid en projecten.
- Er komt meer aandacht voor jongerenparticipatie, bewonersinitiatieven en wijkgericht werken.

0.2 Burgerzaken

- De gemeente wil betrouwbare, toegankelijke en goede dienstverlening bieden.
- Digitalisering wordt verder uitgebreid, met blijvende aandacht voor minder digitaal vaardigen.
- Bereikbaarheid, snelheid en kwaliteit van de dienstverlening moeten verder verbeteren.

0.3 Beheer overige gebouwen en gronden

- De gemeente beheert en ontwikkelt enkele panden en gronden, waaronder de voormalige Marimbahal en Landhuis De Voorde.
- De Marimbahal-locatie wordt herontwikkeld met sport, wonen en maatschappelijke voorzieningen.
- Landhuis De Voorde wordt gerenoveerd en daarna verkocht.

0.63 Parkeerbelastingen

- Rijswijk heft parkeerbelasting om parkeren te reguleren en auto's op de juiste plek en tijd te laten staan.
- De tarieven voor 2027 blijven gelijk aan 2026.
- De naheffingsaanslag wordt op basis van de kosten vastgesteld op € 61,25 plus het geldende parkeertarief voor het eerste uur.
- Voor de berekening telt de gemeente kosten mee zoals personeel, overhead en informatieverwerking.

Indicatoren

Indicatoren	Realisatie	Streefwaarde				
	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Tevredenheid gemeentelijke dienstverlening	**6,7**	**7,5**	**7,5**	**7,5**	**7,5**	**7.5**
Gemiddelde wachttijd in minuten	**1:12**	**2**	**2**	**2**	**2**	**2**
Tevredenheid baliebezoek	**8,7**	**8**	**8**	**8**	**8**	**8**
Tevredenheid telefoongesprek	**-**	**-**	**8**	**8**	**8**	**8**

Wat gaat het kosten?

Exploitatie (meerjarig): (bedragen x € 1000)		Realisatie	Begroting na wijziging				
Bestuur en ondersteuning		**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
0.1 Bestuur	Lasten	4.933	4.563	4.713	4.713	4.713	4.713
	Baten						
Saldo		**-4.933**	**-4.563**	**-4.713**	**-4.713**	**-4.713**	**-4.713**
0.2 Burgerzaken	Lasten	3.324	3.851	4.054	3.909	3.646	3.646
	Baten	1.504	1.874	2.084	1.814	1.414	1.414
Saldo		**1.820**	**-1.977**	**-1.970**	**-2.096**	**-2.232**	**-2.232**
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	Lasten	307	415	104	103	103	86
	Baten	1.373	1.214	1.268	1.268	1.268	1.268
Saldo		**-1.066**	**799**	**1.165**	**1.165**	**1.165**	**1.182**
0.63 Parkeerbelasting	Lasten	111	1.010	970	970	970	970
	Baten	6.664	8.147	7.910	7.660	7.160	7.160
Saldo		**-6.553**	**7.137**	**6.940**	**6.690**	**6.190**	**6.190**
Totaal lasten		**8.675**	**9.840**	**9.840**	**9.695**	**9.431**	**9.414**
Totaal Baten		**9.541**	**11.235**	**11.262**	**10.742**	**9.842**	**9.842**
Saldo Bestuur en ondersteuning		**866**	**1.396**	**1.422**	**1.047**	**411**	**428**

Toelichting op de afwijkingen groter dan 10% met een minimum van € 250.000

Programma / beleidsproduct (bedrag x € 1.000)	Lasten	Baten
Bestuur en ondersteuning		
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden		
De Marimbahal is in 2026 gesloopt, waarvoor incidenteel sloopkosten geraamd stonden.	330	

Beleidsproduct 0.1 Bestuur

Wat willen we bereiken?

We willen dat inwoners makkelijk toegang hebben tot informatie die voor hen relevant is. Onze communicatie sluit aan bij wat er in de samenleving speelt en draagt bij aan maatschappelijke opgaven. We communiceren herkenbaar, proactief en in samenhang, met focus op de onderwerpen waar communicatie het meeste effect heeft. In het coalitieakkoord hebben we al een aantal concrete uitgangspunten benoemd waarop we zullen inzetten.

Onze communicatie is helder, eerlijk en tijdig richting inwoners en ondernemers

Inwoners en ondernemers verschillen van elkaar en gebruiken verschillende plekken en kanalen om informatie te zoeken. Daarom stemmen wij onze communicatie af op de doelgroep. We bepalen vooraf wat we willen bereiken, wie we willen bereiken en welke aanpak daarbij past. Zo brengen wij onze boodschap helder over bij de juiste mensen.

We schrijven brieven en besluiten in gewone taal

Wij schrijven brieven en besluiten in gewone taal. Duidelijke communicatie gaat niet alleen over eenvoudig schrijven. Ook inhoud, taal, structuur en vorm moeten aansluiten bij de behoefte van de ontvanger. De ontvanger moet snel kunnen begrijpen wat de boodschap betekent en wat de gemeente van hem of haar verwacht. We gebruiken hiervoor de ISO-standaard voor duidelijke taal.

Deze standaard heeft vier uitgangspunten:

- Relevantie: lezers krijgen de informatie die ze nodig hebben.
- Vindbaarheid: lezers kunnen de informatie die ze nodig hebben gemakkelijk vinden.
- Begrijpelijkheid: lezers kunnen de informatie gemakkelijk begrijpen.
- Bruikbaarheid: lezers kunnen de informatie gemakkelijk gebruiken.

We werken efficiënt met nadrukkelijke aandacht voor digitale dienstverlening

Onze digitale communicatie is een volwaardig onderdeel van onze dienstverlening. Inwoners hebben recht op betrouwbare, begrijpelijke en toegankelijke informatie en dienstverlening. Daarom blijven wij onze digitale communicatie, toegankelijkheid en informatievoorziening verbeteren. Dat is nodig door veranderend zoekgedrag en nieuwe wet- en regelgeving. De belangrijkste ontwikkelingen zijn:

1. *Inwoners zoeken online anders*
   Inwoners gebruiken naast Google steeds vaker ChatGPT, Copilot en andere AI-assistenten om antwoord te krijgen op een vraag. Daardoor bezoeken zij websites minder vaak. De gemeentelijke website is daarom niet alleen een plek om informatie te publiceren. De informatie op de website moet ook een betrouwbare bron zijn voor zoekmachines, AI-systemen, digitale assistenten en andere platforms. Duidelijke, actuele, goed gestructureerde en betrouwbare informatie wordt daardoor steeds belangrijker.
2. *Veilige en betrouwbare digitale communicatie*.
   De Wet digitale overheid (Wdo) regelt dat inwoners en bedrijven veilig en betrouwbaar kunnen inloggen bij de gemeente. Voor inwoners en bedrijven maakt het verschil tussen een webpagina, formulier, MijnRijswijk-bericht en digitaal loket niet uit. Voor hen is alles ‘de gemeente’. Zij willen vooral weten: wat betekent dit voor mij en wat moet ik nu doen?
3. *Digitale toegankelijkheid.*
   Informatie en diensten van de gemeente moeten voor iedereen bereikbaar en bruikbaar zijn, ook voor mensen met een visuele of motorische beperking of met leesproblemen. Daarom moeten wij onze websites toegankelijk aanbieden. Dit is vastgelegd in Besluit digitale toegankelijkheid overheid (Bdto). Wij moeten voldoen aan deze wettelijke eisen, hierover verantwoording afleggen in een toegankelijkheidsverklaring en deze verklaring minstens één keer per jaar bijwerken. Ook moeten de verbeteringen zichtbaar zijn.
4. *Digitaal contact met de gemeente*
   De Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (Wmebv) is grotendeels op 1 januari 2026 ingegaan en geldt vanaf 1 januari 2027 volledig. Inwoners en bedrijven hebben dan het recht om officiële berichten digitaal aan een bestuursorgaan te sturen. Het college heeft hiervoor het Aanwijzingsbesluit elektronische kanalen gemeente Rijswijk 2026 vastgesteld. Tegelijk bieden we ondersteuning aan mensen die moeite hebben met digitaal contact.
5. *Openbaarheid en transparantie*
   Iedereen heeft recht op informatie van de overheid. De Wet open overheid (Woo) regelt welke overheidsinformatie openbaar is en hoe iemand deze informatie kan aanvragen. De wet moet duidelijker maken wat de overheid doet en waarom. Wij moeten ook zelf informatie openbaar maken. Uitgangspunt is dat overheidsinformatie openbaar is, tenzij daar een reden tegen is. Dit vraagt om goede samenwerking tussen communicatie, informatiebeheer en het openbaar maken van informatie.

We ondersteunen lokale media en stellen hier beleid voor op

Een sterke lokale democratie is gebaat bij professionele, veelzijdige en onafhankelijke journalistiek. Het stelsel van lokale omroepen verandert. De huidige 220 lokale omroepen gaan per 2028 over in 80 streekomroepen. Het Rijk gaat de subsidie geven in plaats van de gemeente. Meer informatie staat bij Beleidsproduct 5.6 Media, onder ‘Lokale Media’.

Deze en andere veranderingen vragen om een heldere en actuele visie op het belang van media voor de gemeente, de uitdagingen in het lokale medialandschap en de rol die de gemeente daarin kan en wil spelen.

In het mediabeleid leggen wij vast hoe wij omgaat met externe media. Een heldere, consistente en transparante omgang met media draagt bij aan een effectief en betrouwbaar gemeentebestuur en betrouwbare gemeentelijke organisatie. Commerciële inkomsten van lokale media staan onder druk. Een mediafonds kan daarom ruimte bieden voor verdieping en onderzoek. Dit geldt ook voor de lokale omroep, omdat nog niet duidelijk is wat de gevolgen van de wijzigingen zijn.

Wat gaan we daarvoor doen?

We kiezen bewust wat we communiceren, met wie, wanneer en hoe. En we zorgen dat die keuzes allemaal bijdragen aan hetzelfde doel.

We maken bewuste keuzes over wat wij communiceren, voor wie, wanneer en via welk middel. Wij gaan communiceren via vaste thema’s. Dat betekent dat wij onze communicatie niet meer per los onderwerp, project of middel organiseren, maar bundelen rond een beperkt aantal belangrijke maatschappelijke of organisatorische thema’s. Per thema verbinden en stemmen wij boodschappen, doelgroepen, momenten en middelen op elkaar af. Daarbij houden wij nadrukkelijk rekening met inwoners die minder goed met digitale middelen overweg kunnen. Zo informeren wij inwoners en ondernemers op een passende manier over onderwerpen die hen raken. Met metingen en evaluaties onderzoeken wij of communicatie het gewenste effect heeft en waardoor dat wel of niet gebeurt. Waar dat nodig en mogelijk is, sturen wij bij.

Samen blijven we werken aan duidelijke overheidscommunicatie

Wij blijven werken aan duidelijke communicatie, online en via traditionele middelen zoals brieven, flyers en informatie in de lokale huis-aan-huiskrant. Medewerkers krijgen hulpmiddelen die hen helpen om duidelijk en op een consistente manier te communiceren.

Online kanalen toegankelijk, duidelijk en betrouwbaar houden

Wij zorgen dat onze online communicatiekanalen toegankelijk zijn en blijven volgens het Besluit digitale toegankelijkheid overheid (Bdto). Wij ontwikkelen de gemeentelijke website, de digitale aanvraagmogelijkheden, de MijnRijswijk-pagina’s en het digitaal loket verder door. Zo blijven deze voldoen aan wet- en regelgeving en sluiten zij aan bij de behoeften en verwachtingen van inwoners.

Wij sluiten hierbij aan op het tijdelijke programma Digitale dienstverlening, dat in 2027 afloopt. Daarnaast zorgen wij dat de informatie op onze online kanalen duidelijk, actueel, goed gestructureerd en betrouwbaar is.

We versterken het lokale medialandschap met een mediafonds

De lokale publieke omroep vormt een belangrijke voorziening in Rijswijk. Die draagt bij aan een goed geïnformeerde samenleving, versterkt de lokale democratie en biedt inwoners herkenbare en toegankelijke informatie. Als het Rijk de subsidiëring vanaf 2028 overneemt, blijft aanvullende subsidiëring door de gemeente mogelijk. Daarmee kan ruimte ontstaan voor extra journalistieke kwaliteit, grotere zichtbaarheid en blijvende aandacht voor Rijswijk als afzonderlijke gemeente en voor de wijken in Rijswijk.

We stellen mediabeleid op. Daarin leggen wij vast hoe wij omgaan met externe media.

Daarnaast richten wij voor lokale media in Rijswijk een mediafonds in. Wij stellen hiervoor ieder jaar een bedrag beschikbaar. Journalisten en lokale media kunnen subsidie aanvragen voor journalistieke projecten die zij anders moeilijk kunnen uitvoeren. Het gaat bijvoorbeeld om:

- onderzoeksjournalistiek;
- een verdiepend dossier;
- een serie over ontwikkelingen in wijken;
- nieuwe journalistieke vormen;
- redactionele kosten voor debatten, interviews en talkshows, zoals inhoudelijke voorbereiding, het werven van gasten en het schrijven van draaiboeken.

De regeling is bedoeld voor journalisten en media die zich richten op Rijswijk en een redactiestatuut hebben, of in hun statuten hebben vastgelegd dat hun journalistiek onafhankelijk is. Ook moeten redactie en commercie herkenbaar van elkaar zijn gescheiden. Daarnaast moeten zij transparant zijn over eigendom en financiering.

Media die subsidie uit het mediafonds aanvragen, werken journalistiek. Dat betekent dat zij hoor en wederhoor toepassen en een regeling hebben voor correcties.

Het mediafonds is niet bedoeld voor de dagelijkse nieuwsvoorziening, opleidingen of trainingen. Een onafhankelijke commissie, die nog wordt ingesteld, beoordeelt de aanvragen. Met het mediafonds versterken wij een onafhankelijk, veelzijdig, professioneel en toekomstbestendig lokaal medialandschap. Zo houden inwoners toegang tot betrouwbare journalistieke informatie over hun directe leefomgeving. Een subsidie uit het mediafonds heeft geen invloed op de redactionele onafhankelijkheid van het journalistieke medium.

Participatie

Wat willen we bereiken?

We betrekken inwoners bij het verbeteren van hun eigen buurt. Bijvoorbeeld door hen te laten meedenken over het groen of de speelplekken. Dat noemen we participatie. Daarbij kiezen we voor oplossingen die passen bij de wijk en bij de wensen van de bewoners. Vooraf leggen we duidelijk uit waarover inwoners precies kunnen meedenken en wat we met hun ideeën doen.

Betere gemeentelijke diensten en projecten

Door inwoners en ondernemers te betrekken, sluiten onze plannen, projecten en diensten beter aan bij wat Rijswijkers nodig hebben. Door dit op een consistente manier te doen, verbeteren we de kwaliteit van ons werk en onze dienstverlening.

Het gevoel van eigenaarschap bij Rijswijkers voor hun eigen (fysieke) leefomgeving stimuleren

We willen dat inwoners zich betrokken voelen bij hun straat, buurt en stad. Door samen plannen te maken voor hun omgeving, moedigen we hen aan om zelf in actie te komen en mee te helpen. Kansrijke ideeën van inwoners, die op voldoende steun van anderen kunnen rekenen, ondersteunen wij financieel. Daarbij richten we ons vooral op plannen voor de buitenruimte, zoals de straat, een plein of een park.

Sterkere relatie tussen gemeente en inwoners en inwoners onderling

Door te participeren brengen we inwoners, organisaties en de gemeente met elkaar in contact. Zo bouwen we aan een stad waarin mensen zich verbonden voelen met elkaar en met Rijswijk.

Wat gaan we daarvoor doen?

Verbeteren de gemeentelijke dienstverlening en projecten met participatie

We vergroten binnen de gemeente onze kennis en deskundigheid over participatie. Dit doen we door kennis uit te wisselen en beter samen te werken. Daarnaast verbeteren we onze manier van werken op het gebied van participatie. We stemmen onze communicatie en het betrekken van inwoners beter op elkaar af. Zo werken we hier binnen de hele gemeente op dezelfde, duidelijke manier aan. Ook zorgen we voor genoeg budget bij alle afdelingen die hiermee aan de slag gaan, om inwoners te betrekken op een manier die past bij het project, de doelgroep en de situatie.

We maken participatie makkelijker voor inwoners

We maken het voor inwoners makkelijker om mee te denken en mee te doen. We blijven het platform Samen.Rijswijk verder verbeteren. Ook onderzoeken we welke andere manieren en middelen we kunnen gebruiken om inwoners hierbij te helpen.

We betrekken jongeren en ondersteunen initiatieven van inwoners

We gaan jongeren beter betrekken. Zo geven we jongeren de kans om mee te praten over onderwerpen die voor hen belangrijk zijn. Ook geven we inwoners en organisaties meer ruimte om zelf met plannen te komen. Hiervoor maken we extra geld vrij. Daarnaast werken we het 'uitdaagrecht' verder uit. Dit betekent dat inwoners en organisaties kunnen voorstellen om een taak van de gemeente zélf over te nemen en uit te voeren.

We stimuleren bewonersinitiatieven

We maken één brede subsidieregeling voor plannen van inwoners. Hiervoor voegen we bestaande subsidies samen, zoals Loket Stadskracht, de Ideecheque en Sociaal Kapitaal. Ook andere subsidies

voor bewonersinitiatieven nemen we hierin mee. Met deze nieuwe regeling kunnen we allerlei verschillende activiteiten en ideeën van inwoners beter ondersteunen. Daarmee dragen we bij aan een sterke, verbonden buurt en een fijne omgeving om in te wonen.

Zie ook paragraaf 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie, onder Versterken Sociale Basis.

We werken wijkgericht

Door per wijk te werken, kunnen we vragen en problemen eerder en meer in samenhang oppakken. Zo kunnen we inwoners beter helpen en zorgen we met elkaar voor veilige en leefbare wijken waarin iedereen kan meedoen. Zie verder paragraaf 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie, onder het kopje Wijkgericht Werken.

Monitoring en evaluatie

Het college van burgemeester en wethouders is er verantwoordelijk voor dat het betrekken van inwoners op een goede en zinvolle manier gebeurt. We houden in de gaten hoe dit gaat en vragen inwoners naar hun ervaringen. Dit doen we samen met de betrokken afdelingen binnen de gemeente.

We verzamelen de uitkomsten in één rapport. Daarmee bekijken we of onze aanpak werkt. Waar het nodig is, passen we onze werkwijze aan zodat we inwoners steeds beter kunnen betrekken.

Beleidsproduct 0.2 Burgerzaken

Wat willen we bereiken?

De gemeente Rijswijk wil inwoners, ondernemers en instellingen een toegankelijke, betrouwbare en zorgvuldige dienstverlening bieden. Inwoners en ondernemers moeten eenvoudig contact kunnen opnemen met de gemeente, snel geholpen worden en duidelijkheid krijgen over wat zij kunnen verwachten. Dit sluit aan bij de strategie publieke dienstverlening en bij de ambitie uit het coalitieakkoord om blijvend te investeren in een gemeente waarin inwoners en ondernemers centraal staan.

De gemeente streeft naar een gemiddelde waardering van minimaal een 7,5 voor de gemeentelijke dienstverlening als geheel. Om dit te bereiken blijven we werken aan betere processen, bereikbaarheid en communicatie. We halen actief ervaringen op bij inwoners en ondernemers en gebruiken deze input om de dienstverlening verder te verbeteren. Daarbij vinden we het belangrijk om niet alleen over inwoners te praten, maar vooral met hen in gesprek te gaan.

Digitalisering blijft een belangrijk onderdeel van de dienstverlening. Door meer producten en diensten digitaal aan te bieden, kunnen inwoners en ondernemers zaken steeds eenvoudiger zelf regelen. Tegelijkertijd blijft de gemeente aandacht houden voor mensen die minder digitaal vaardig zijn. De samenwerking met het Informatiepunt Digitale Overheid (IDO) wordt daarom verder versterkt. Hierdoor kunnen inwoners beter worden ondersteund bij digitale vragen en blijft gemeentelijke dienstverlening voor iedereen toegankelijk.

Naast digitale dienstverlening blijft persoonlijk contact belangrijk. Bezoekers van het Huis van de Stad worden gastvrij en deskundig geholpen. De gemeente werkt zoveel mogelijk op afspraak om wachttijden te beperken en gericht te kunnen ondersteunen. Voor de aanvraag van een paspoort, identiteitskaart of rijbewijs is op vaste momenten inloop mogelijk.

De gemeente wil daarnaast betrouwbaar en voorspelbaar zijn. Afspraken worden nagekomen, termijnen worden gehaald en inwoners en ondernemers worden tijdig geïnformeerd als zaken anders lopen dan verwacht. Heldere, eerlijke en begrijpelijke communicatie is daarbij het uitgangspunt.

Wat gaan we daarvoor doen?

In 2027 geven we verder uitvoering aan de strategie publieke dienstverlening. Dit doen we via twee uitvoeringsprogramma's.

Uitvoeringsprogramma Dienstverlening DNA.

Binnen dit programma ligt de nadruk op verbetering van bereikbaarheid, afhandeling en kwaliteit van de dienstverlening.

Verbeteren van bereikbaarheid en afhandeling

- We hanteren voor de telefonische bereikbaarheid van het RCC een maximale wachttijd van twee minuten.
- We verbeteren de interne telefonische bereikbaarheid en opvolging van vragen van inwoners en ondernemers. We zorgen voor een goede registratie van vragen en voor zorgvuldige en tijdige terugkoppeling.
- We versterken de samenwerking tussen het Rijswijks Contact Centrum (RCC) en de vakteams, zodat vragen vaker direct bij het eerste contact kunnen worden afgehandeld.
- We verbeteren interne processen, zodat inwoners en ondernemers sneller bij de juiste medewerker, afdeling of het juiste kanaal terechtkomen.

Kwaliteit en inwonergericht werken

- We blijven werken aan gastgerichte dienstverlening door actief feedback op te halen bij inwoners en ondernemers. We gebruiken inzichten uit onderzoeken, enquêtes en gemeentereizen om de dienstverlening verder te verbeteren.
- We geven trainingen en workshops aan leidinggevenden en medewerkers op het gebied van gastgerichtheid en dienstverlening.
- We bewaken en toetsen de naleving van servicenormen en koppelen de uitkomsten terug aan de organisatie, zodat tijdig kan worden bijgestuurd.

Uitvoeringsprogramma Digitalisering dienstverlening en informatie

Binnen dit tijdelijk programma ligt de nadruk op het verder digitaliseren van de diensten van de gemeente. De structurele doorontwikkeling valt binnen de verantwoordelijkheid van team Communicatie.

- We digitaliseren de aanvraagprocessen van onder andere Bestaanszekerheid, Jeugd, Onderwijs & Sport, Inspectie, Toezicht & Handhaving, Economie, Cultuur & Evenementen en Energie & Klimaat verder.
- We verbeteren de vindbaarheid van digitale producten en diensten op de website.
- We ontwikkelen de persoonlijke pagina op mijnrijswijk.nl verder. Dit doen wij door:
  - het aantal producten en diensten dat digitaal kan worden aangevraagd uit te breiden, zoals het aanvragen van een vergunning of een bijstandsuitkering;
  - het mogelijk te maken om de status van een melding of aanvraag in te zien (bijvoorbeeld: in ontvangst, in behandeling of afgerond);
  - één duidelijk en centraal overzicht te creëren van alle digitale producten en diensten die kunnen worden aangevraagd;
  - de gebruiksvriendelijkheid te verhogen, onder andere door één keer in te loggen en producten en diensten eenvoudiger te vinden.

Naast de uitvoering van de programma's Dienstverlening en Digitalisering en de reguliere werkzaamheden ligt in 2027 de nadruk op de volgende onderwerpen:

- *Rijswijks contactcentrum:*
  Het RCC handelt zoveel mogelijk zelf vragen af of zorgt dat de vraag bij het juiste team terecht komt. Om meer vragen tijdens het eerste contact te kunnen afhandelen, versterken we de samenwerking met de vakteams. Hierdoor kunnen RCC-medewerkers hun inhoudelijke kennis verder vergroten en inwoners en ondernemers sneller helpen.
- *Contact- en registratiesysteem*:
  We onderzoeken de invoering van een nieuw contact- en registratiesysteem. Hiermee kunnen verschillende contactkanalen beter met elkaar worden verbonden en krijgen we vragen en contactmomenten volledige in beeld. Dit draagt bij aan een betere registratie, opvolging en afhandeling van vragen.

- *Kwaliteit balie- en telefonische dienstverlening:*
  De gemeente monitort de kwaliteit van de dienstverlening continu. De tevredenheid over balie- en telefonische dienstverlening wordt dagelijks gemeten en op basis van de uitkomsten worden verbeteringen doorgevoerd. De ambitie is een gemiddelde waardering van een 8.
- *Livechat:*
  Het Rijswijks contactcentrum start een proef met livechat. Inwoners en ondernemers hebben daarbij direct contact met een medewerker. De proef is bedoeld om de dienstverlening laagdrempelig, snel en toegankelijk te maken.
- *Meldingen openbare ruimte:*
  De afhandeling van meldingen over de openbare ruimte wordt verder verbeterd. Daarbij is aandacht voor een snelle en kwalitatief goede afhandeling en voor tijdige en duidelijke terugkoppeling aan de melder.
- *Sociaal raadslieden:*
  Door uitbreiding van de capaciteit kan de gemeente meer ondersteuning bieden bij vragen op sociaal, juridisch en financieel gebied. Inwoners kunnen hiervoor gratis en vertrouwelijk terecht bij de Sociaal Raadslieden.
- *Provinciale staten- en waterschapsverkiezingen:*
  De gemeente organiseert deze verkiezingen en zorgt voor een veilige, transparante en toegankelijke uitvoering.
- *Toenemende complexiteit regelgeving Burgerzaken:*
  Door de toenemende complexiteit van regelgeving, de uitbreiding van wettelijke taken en de organisatie van verkiezingen wordt structureel extra capaciteit ingezet. Hiermee wordt geborgd dat wettelijke taken zorgvuldig en tijdig kunnen worden uitgevoerd.
- *Adres en fraudeonderzoek:*
  Vanwege de actieve rol van het team Adres- en Fraudeonderzoek in de samenwerking met Veiligheid en de Pandbrigade investeren we in deskundigheidsbevordering. Hiermee versterken we de aanpak van adresfraude en ondermijnende activiteiten.
- *Basisregistratie Personen*:
  De basisregistratie Personen (BRP) wordt gemoderniseerd door over te stappen op software as a service (SaaS). Dit versterkt de beschikbaarheid, beveiliging en continuïteit van de BRP en sluit aan bij landelijke ontwikkelingen. De bijbehorende abonnementen en dienstverlening worden structureel in de begroting opgenomen.
- *Strategie dienstverlening*:
  De huidige strategie Publieke Dienstverlening loopt tot en met 2027. Daarom wordt een nieuwe strategie voor de gemeentelijke dienstverlening ontwikkeld. Deze strategie biedt richting aan de verdere verbetering en toekomstbestendige inrichting van de gemeentelijke dienstverlening.

Beleidsproduct 0.3 Beheer overige gebouwen en gronden

Wat willen we bereiken?

Dit taakveld gaat over onroerend goed dat niet in exploitatie is en niet hoort bij een specifiek beleidsveld. Hieronder vallen beheer, verhuur en onderhoud van gebouwen, gronden en landerijen die de gemeente bezit en niet gebruikt om geld mee te verdienen.

In dit geval gaat het om een panden die in de verkoop gaan of staan bij grondzaken (zie ook Paragraaf grondbeleid).

Wat gaan we daarvoor doen?

Locatie voormalige Marimbahal

In 2025 heeft de gemeenteraad besloten om de locatie waar de oude Marimbahal stond te herontwikkelen. Er is gekozen voor een kleinere sporthal samen met maatschappelijke voorzieningen en sociale woningbouw. De oude Marimbahal is in 2026 gesloopt. Het sindsdien braakliggende terrein is in het 3e kwartaal van 2026 heringericht. De start van de bouw van de sporthal en de woningen staat gepland voor april 2029.

Landhuis De Voorde

Landhuis De Voorde zal op relatief korte termijn in de verkoop gaan. Om het landhuis verkoop klaar te maken is het noodzakelijk om een casco renovatie door te voeren. De voorbereidingen voor deze renovatie zijn in 2026 gestart. De renovatie start in het eerste kwartaal van 2027 en de verwachting is dat Landhuis De Voorde in het derde dan wel in het vierde kwartaal van 2027 gereed is voor verkoop.

Beleidsproduct 0.63 Parkeerbelastingen

Wat willen we bereiken?

Er wordt in Rijswijk parkeerbelasting geheven om parkeren te reguleren. Parkeerbelasting wordt geheven voor het parkeren op een aangewezen plaats en tijdstip of voor een verleende parkeervergunning.

Met parkeertarieven zorgen we ervoor dat iedere auto staat waar deze hoort: kortparkeerders dichterbij winkels en voorzieningen, bezoekers van Bogaard stadscentrum in parkeergarages en langparkeerders op plekken die bedoeld zijn om langer te parkeren.

De parkeertarieven stellen we jaarlijks vast. We passen ze eventueel aan op wat er in de buurt of wijk nodig is. Daarmee sturen we op de juiste parkeerder op de juiste plaats en tijd.

Wat gaan we daarvoor doen?

De prijzen van parkeervergunningen en de tarieven voor straatparkeren (automaat en belparkeren) stijgen in 2027 niet. Dit betekent dat de 1e en 2e parkeervergunning voor bewoners € 70,20 per jaar kost. Voor straatparkeren blijft het tarief € 3,30 per uur in het gebied rond Bogaard stadscentrum, in overige gebieden blijft het tarief € 2,15 per uur. In specifiek aangewezen gebieden rond voorzieningen blijft het tarief € 2,15 per uur, als het kenteken is aangemeld voor het eerste uur € 0,00.

Het maximumtarief voor een naheffingsaanslag parkeerbelastingen is landelijk vastgesteld op € 84,30. Op basis van de kostentoerekening en de raming van het aantal naheffingen (56.000) is de kostprijs van een naheffingsaanslag in de gemeente Rijswijk op begrotingsbasis € 61,42. Dit bedrag is lager dan in 2026 omdat de afgelopen jaren is ingezet op efficiëntie, waardoor de kostenverhouding is geoptimaliseerd. Het tarief voor een naheffingsaanslag wordt daarom verlaagd vastgesteld op € 61,25 vermeerderd met het voor de betreffende parkeerplaats geldende tarief van de parkeerbelasting voor het eerste uur.

Voor een nadere toelichting zie “Kostendekkendheid naheffingsaanslag parkeerbelasting 2027” in de paragraaf lokale heffingen.

Veiligheid

Ambitie

Visie

Rijswijk is een prettige, leefbare en veilige gemeente om in te wonen, te werken en te ondernemen. Veiligheid is daarvoor een essentiële basisvoorwaarde. Iedereen moet zich in Rijswijk veilig kunnen voelen, zowel thuis als op straat. Door te investeren in veiligheid willen we het veiligheidsgevoel van onze inwoners versterken.

Het leefbaar en veilig houden van Rijswijk is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de gemeente, professionele partners zoals de politie en brandweer, inwoners en ondernemers. Iedereen kan daaraan bijdragen. De gemeente vervult hierin een regierol en hanteert een brede en integrale aanpak van veiligheid en handhaving. Daarbij staan preventie en repressie niet los van elkaar, maar gaan zij hand in hand.

We kijken daarom niet alleen naar het bestrijden van criminaliteit, maar ook naar het voorkomen daarvan en de veiligheid in de brede leefomgeving. Dat betekent aandacht voor de aanpak van georganiseerde criminaliteit (ondermijning), leefbaarheid, veiligheid in de wijk en achter de voordeur, de aanpak van geweld tegen vrouwen en kinderen en digitale criminaliteit. Ook de veiligheid van jongeren en kwetsbare inwoners vraagt blijvende aandacht.

Maatschappelijke ontwikkelingen veranderen snel en vragen om een wendbare veiligheidsaanpak. Daarom blijven we prioriteren, samenwerken en inwoners en ondernemers betrekken, zodat we kunnen inspelen op wat de samenleving nodig heeft en de veiligheid in Rijswijk blijvend kunnen versterken.

Samenvatting

- De veiligheid van Rijswijkse inwoners en ondernemers heeft prioriteit. Veiligheid op straat en achter de voordeur zijn cruciaal om in vrijheid te kunnen wonen, werken en opgroeien;
- We zetten in op extra handhavingscapaciteit, we maken budget vrij voor flexibel cameratoezicht en zetten dit onder andere ook in bij hotspots voor afvaldumping;
- We hanteren een stevige aanpak van intimidatie, straatterreur, criminele verleidingen, oplichting aan de deur, ondermijning en drugscriminaliteit;
- We pakken ondermijnende criminaliteit aan op bedrijventerreinen en in woonwijken. Daarbij zetten we in op voorlichting over signalen van ondermijning en het vergroten van de meldingsbereidheid, onder meer door anoniem melden te vergemakkelijken;
- Geweld achter de voordeur pakken we aan. We zetten in op structurele aandacht voor bewustwording en preventie van huiselijk geweld;
- In elke wijk willen we vaste aanspreekpunten voor veiligheid, zoals handhavers, wijkagenten en jongerenwerkers;
- We stimuleren en faciliterende buurtpreventieteams en zorgen dat ze in verbinding kunnen werken met de gemeente en veiligheidspartners;
- We zijn snel in contact met buurtbewoners en stimuleren hen ook in contact met elkaar te blijven via online communicatiekanalen;
- We werken nauw samen met politie, zorgverleners, en maatschappelijke organisaties (zoals woningcorporaties) en zorgen voor betere signalering en opvolging van meldingen van huiselijk geweld;
- Wij zetten ons in voor een krachtig lokaal beleid tegen femicide en continueren de lokale mensgerichte crisisaanpak;
- We zetten het programma 'Preventie met Gezag' voort en werken daarbij intensief samen met scholen, jongerenwerk en politie om problemen bij jongeren vroeg te signaleren
- Bij overlast in de openbare ruimte wordt opgetreden en zo nodig worden bestuurlijke maatregelen opgelegd.

Veiligheidsbeleid

De basis voor onze inzet en aanpak is neergelegd in het *Strategisch Veiligheidsbeleid Rijswijk 2026-2030* (SVB) 'Samen slagvaardig voor een leefbaar en veilig Rijswijk" dat door de gemeenteraad is vastgesteld. De uitgangspunten in het SVB zijn leidend voor alle activiteiten van de gemeente binnen het veiligheidsdomein.

Het gebied van veiligheid is dynamisch en verandert in een snel tempo. Daardoor moeten voor de komende jaren constant keuzes worden gemaakt over de inzet van capaciteit en middelen ten aanzien van veiligheid.

1. Brede kijk op veiligheid
- Het SVB is een kadernota die aansluit op de maatschappelijke veiligheidsopgaven waar de gemeente mee te maken heeft. Veiligheid is een brede maatschappelijke opgave die de grenzen van de openbare orde overstijgt. Het leefbaar en veilig houden van Rijswijk is dan ook een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Dat betekent dat veiligheid niet alleen een opgave is voor de politie, het openbaar ministerie en de gemeente, maar ook van andere domeinen zoals onderwijs, zorg en welzijn, openbare ruimte, wonen en economie;
- Rijswijk werkt aan een integrale aanpak en organisatie van veiligheidsvraagstukken. Om tijdig passende zorg en ondersteuning te bieden aan inwoners werken we samen met het sociaal domein. Zo maken we met het sociaal domein door middel van een Aanpak Voorkoming Escalatie (AVE) duidelijke afspraken wanneer we op- en afschalen bij huishoudens met oplopende problematiek. Het doel van deze aanpak is het voorkómen van een dreigend escalerende situatie en het beperken en beëindigen van een escalerende situatie.
- In de in 2026 opgerichte lokale zorg- en veiligheidskamer wordt met externe partners een aanpak afgesproken voor inwoners met complexe en oplopende problematiek (zoals mensen met onbegrepen gedrag);
- Tegelijkertijd is er ruimte voor maatwerk en een menselijke aanpak. Verschillen tussen wijken, bewoners, instellingen en bedrijven kunnen daarbij bestaan;
- Maatschappelijke ontwikkelingen kunnen om snel en flexibel handelen vragen. Dat kan ertoe leiden dat eerder vastgestelde prioriteiten verschuiven. Niet het aanbod, maar de maatschappelijke vraag is leidend. Voorbeelden hiervan zijn inzet ter voorkoming van huiselijk geweld en maatregelen ter voorkoming van vrouwenmoord/ femicide, of een concrete aanpak na een explosie.

2. Samenwerken aan veiligheid
- Veiligheid is ieders verantwoordelijkheid. Bewoners, bedrijven, maatschappelijke instellingen en de overheid dragen bij aan een veilig Rijswijk, ieder vanuit de eigen kennis, kunde en mogelijkheden;
- Eigen verantwoordelijkheid betekent ruimte voor eigen initiatieven. Daarbij wordt het algemeen belang altijd goed afgewogen. Het uitgangspunt voor de gemeente is dat alle belanghebbenden een duidelijke plek en rol krijgen;
- We onderkennen het belang van samenwerking om de vraagstukken en de maatschappelijke opgaven van de toekomst te kunnen beheersen. De gemeente Rijswijk is een toegankelijke, betrouwbare partner om mee samen te werken. Dit geldt voor de strategische partners in het veiligheidsdomein, maar net zo goed voor bewoners die met eigen initiatieven komen;
- De gemeente Rijswijk geeft zelf het goede voorbeeld door een betrouwbare samenwerkingspartner te zijn bij onder meer vergunningverlening, toezicht en handhaving. Daarbij zijn handhaving en inspectie geen doel op zich, maar een middel om maatschappelijke effecten te bereiken.

3. Regie op veiligheid
- De gemeente Rijswijk heeft de regierol in het veiligheidsdomein. De burgemeester coördineert deze rol vanuit haar wettelijke taken op het gebied van Openbare Orde en Veiligheid en zet haar bestuurlijke instrumenten effectief in;
- Rijswijk brengt partijen samen, faciliteert en ondersteunt samenwerking in het veiligheidsdomein, ook als de gemeente zelf geen partner is in het samenwerkingsverband.

Handhavingsuitvoeringsplan

De basis voor de inzet en aanpak van het team Inspectie, Toezicht en Handhaving (hierna: ITH) is neergelegd in het in het Handhavingsuitvoeringsplan 2026-2027 en de prioriteitenagenda 2026-2027. Met meer taakduidelijkheid, heldere en realistische prioriteiten en een goede (actieve) samenwerking met in- en externe (veiligheid)partners, met name de politie, dragen we bij aan een veilige en leefbare leefomgeving en reageren we actief op (plaatselijke) ontwikkelingen in veiligheid- en leefbaarheidsproblemen.

1. *Openbare ruimte en veiligheid*
- We dragen bij aan het verminderen van overlast door jongeren. Een concrete werkwijze is de inzet door de jeugdboa in afstemming met team Veiligheid. De Jeugdboa is contactpersoon voor scholen, jongerenwerk en politie.
- We werken slagvaardig samen aan de uitvoering van het Strategisch Veiligheidsplan;
- We zijn zichtbaar, herkenbaar en aanspreekbaar. Die zichtbaarheid, benaderbaarheid en betrokkenheid doen we niet alleen fysiek. Oók sociale media, zoals Instagram, gemeentewebsite e.a. worden actief door ons gebruikt. Het biedt ons een krachtig middel om inwoners een realistisch beeld te geven van ons werk.

2. Verkeershandhaving
- We handhaven op foutparkeren, parkeeroverlast en de nieuwe verkeersbevoegdheden.

3. Leefbaarheid
- Het algemeen belang bij een schone leefomgeving is groot; het is een bekend gegeven dat afval op straat ander afval aantrekt hetgeen een verwaarloosd straatbeeld geeft. Hierdoor wordt de vervuiling en het gevaar voor de volksgezondheid, alsmede het gevoel van onveiligheid vergroot. Tegen het onjuist aanbieden van afval en het dumpen van afval wordt daarom streng opgetreden.

Op dit programma worden lasten verantwoord die te maken hebben met criminaliteit en de preventie daarvan in de gemeente. Ook de kosten van de veiligheidsregio (inclusief brandweer) vallen onder dit taakveld, net als het tegengaan van ondermijning. Daarnaast behoren de kosten voor de handhaving van bijzondere wetten en de Pandbrigade tot dit programma

Indicatoren

Volgens Besluit Begroting en Verantwoording *(BBV) verplichte beleidsindicatoren*
Bron: Politie / Waar staat je gemeente

Indicatoren	Realisatie 2025	2026	2027	2028	2029	2030
1. Verwijzingen naar HALT	11	11	11	11	11	11
2 Winkeldiefstallen	147	145	140	135	130	125
3. Geweldsmisdrijven	242	280	280	280	280	280
4. Diefstal/inbraak uit woning	115	78	78	78	78	78
5. Vernieling en beschadiging	284	300	300	280	280	260
6. Jongeren met een delict voor de rechter in %	0,5	1	1	1	1	1
7. Aantal Integrale controles met samenwerkingspartners		10	12	14	16	18
8. Bestuurlijke Maatregelen in %		90	90	90	90	90
9. Meldingen onveiligePlekken in %		90	90	90	90	90

Uitleg van de Tabel

Indicator	Bron	Bijzonderheden
1. Verwijzing naar HALT	Waar staat je gemeente.nl Stichting Halt	Aantal betreft per 1.000 jongeren. Meer investeren in preventie, waardoor verwijzingen kunnen afnemen. Jongeren van 12 t/m 17 jaar die een licht strafbaar vergrijp plegen, worden door de politie, leerplichtambtenaren en BOA's naar Bureau Halt verwezen voor een Halt-straf.
2. Winkeldiefstallen	Politie	Het aantal is iets afgenomen maar wel stabiel.
3. Geweldsmisdrijven	Politie	Geweldsmisdrijven worden niet dus danig geregistreerd. Onder geweldsmisdrijven wordt verstaan: openlijk geweld, bedreiging en mishandeling. Het vermelde getal is een optelsom van deze drie geweldsmisdrijven
4. Diefstal/inbraak uit woning	Politie	High impact crime, waaronder Woninginbraken, heeft een piek gehad in de beginmaanden van 2025. Daarna is het aantal inbraken weer stabiel gebleven. Vandaar het hogere cijfer.
5. Vernieling en beschadiging	Politie	
6. Jongeren met een delict voor de rechter in %	Waar staat je gemeente.nl	
7. Integrale controles	Gemeentelijke administratie	Het aantal integrale controles dat de gemeente per jaar minimaal uitvoert in samenwerking met politie, RIEC, HEIT, woningcorporaties en andere partners.
8. Bestuurlijke Maatregelen	Gemeentelijke administratie	Percentage van de controles met geconstateerde overtredingen dat binnen vier weken leidt tot het opleggen van een bestuurlijke maatregel, zoals waarschuwingen, dwangsommen en sluitingen.
9. Meldingen onveilige plekken	Gemeentelijke administratie	Percentage meldingen van onveilige plekken dat binnen 5 dagen wordt beoordeeld met terugkoppeling naar de melder.

Wat gaat het kosten?

Exploitatie (meerjarig): (bedragen x € 1000) Veiligheid		Realisatie 2025	Begroting na wijziging 2026	2027	2028	2029	2030
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	Lasten	6.442	6.729	7.016	7.042	7.005	7.004
	Baten	8					
Saldo		**-6.434**	**-6.729**	**-7.016**	**-7.042**	**-7.005**	**-7.004**
1.2 Openbare orde en veiligheid	Lasten	3.963	5.567	5.427	5.142	5.184	5.085
	Baten	347	423	253			
Saldo		**-3.616**	**-5.143**	**-5.175**	**-5.142**	**-5.184**	**-5.085**
Totaal lasten		**10.405**	**12.296**	**12.444**	**12.184**	**12.188**	**12.089**
Totaal Baten		**355**	**423**	**253**			
Saldo Veiligheid		**-10.050**	**-11.873**	**-12.191**	**-12.184**	**-12.188**	**-12.089**

Er zijn in dit programma geen afwijkingen groter dan 10% met een minimum van € 250.000.

Beleidsproduct 1.1 Crisisbeheersing en brandweer

Wat willen we bereiken?

De basis van de gemeentelijke crisisbeheersing is op orde. We zorgen voor een professionele en betrouwbare crisisorganisatie die aansluit bij wat lokaal, binnen het district en binnen de regio nodig is. Medewerkers met een rol in de crisisorganisatie zijn daarom voldoende opgeleid, getraind en geoefend. Ook beschikken zij over de middelen die nodig zijn om tijdens een crisis of incident snel en effectief te kunnen handelen. We besteden daarbij bijzondere aandacht aan duidelijke en tijdige communicatie met inwoners.

In 2027 gaan we de gemeentelijke crisisorganisatie verder ontwikkelen. We versterken de bereikbaarheid en inzetbaarheid van de crisisorganisatie en van het team Openbare Orde en Veiligheid. We verbeteren de samenwerking met andere gemeenten waarbij medewerkers van Rijswijk blijven bijdragen aan de regionale crisisorganisatie.

In het kader van maatschappelijke weerbaarheid van de gemeente Rijswijk (zie ook 1.1.2. Maatschappelijke weerbaarheid) richten we ons in het bijzonder op de voorbereiding bij een grootschalige en langdurige stroomuitval. We werken aan maatregelen waarmee de gemeentelijke crisisorganisatie ook bij uitval van stroom, internet en telefonie zo goed mogelijk kan blijven functioneren. Daarmee dragen we bij aan een weerbare overheid in het geval van langdurige verstoringen.

Tot slot willen we dat de Veiligheidsregio Haaglanden (VRH) haar taken goed kan uitvoeren. Binnen de VRH werken negen gemeenten samen aan brandweerzorg, geneeskundige hulpverlening en de voorbereiding op en bestrijding van rampen en crises. Rijswijk levert hieraan een actieve bijdrage en zal zich in blijven zetten voor een toekomstbestendige veiligheidsregio.

1.1.2. Maatschappelijke weerbaarheid

Wat willen we bereiken?

We willen inwoners (in het bijzonder kwetsbare groepen), ondernemers en de gemeentelijke organisatie zo goed mogelijk beschermen tegen maatschappelijke ontwrichting en crises. Denk hierbij aan de uitval van basisvoorzieningen zoals stroom en water, cyberaanvallen en verminderde beschikbaarheid van benzine en gas als gevolg van internationale spanningen. Daarom gaan we de komende jaren investeren in het vergroten van de maatschappelijke en bestuurlijke weerbaarheid. Dit is ook opgenomen in het SVB. We zetten het in april 2026 gestarte project voort om Rijswijk beter voor te bereiden en weerbaar te maken tegen dit soort crises.

Deze opgave raakt meerdere beleidsterreinen en vraagt om een integrale aanpak binnen de gehele organisatie. Om die reden willen we werken vanuit drie sporen:

- Weerbare organisatie: Rijswijk wil werken aan een robuuste organisatie door de bedrijfscontinuïteit te versterken, kritieke processen in kaart te brengen en vast te stellen welke taken en dienstverlening tijdens crises prioriteit hebben;
- Weerbare stad: Rijswijk wil de maatschappelijke weerbaarheid vergroten door inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties beter voor te bereiden op crises en verstoringen, onder meer door voorlichting, kennisdeling, samenwerking en het stimuleren van lokale initiatieven;
- Crisisorganisatie & vitale voorzieningen: Rijswijk werkt aan een robuuste crisisorganisatie door de implementatie van noodsteunpunten voor te bereiden, crisis- en risicocommunicatie te versterken en inzicht te krijgen in de gevolgen van crises voor vitale voorzieningen.

Wat gaan we daarvoor doen?

- In he spoor Weerbare Organisatie krijgt bedrijfscontinuiteit extra aandacht, vooral waar het kritieke processen betreft.
- Voor de uitvoering van de sporen Weerbare stad, Crisisorganisatie en Vitale voorzieningen wordt een projectleider aangesteld. Deze voert regie op en geeft uitvoering aan de aanpak maatschappelijke weerbaarheid. De projectleider realiseert maatregelen, ontwikkelt noodsteunpunten, verbindt interne en externe partners en zorgt voor de verdere borging van de opgave binnen de organisatie;
- We voeren communicatie- en bewustwordingscampagnes;
- We organiseren informatie- en netwerkbijeenkomsten;
- We organiseren oefen- en voorlichtingsactiviteiten;
- Afhankelijk van landelijke ontwikkelingen en eventuele rijksbijdragen wordt op basis van het in 2026 opgestelde uitvoeringskader bepaald in welke mate de aanpak maatschappelijke weerbaarheid structureel binnen de organisatie wordt ingebed en welke aanvullende middelen daarvoor vanaf 2028 nodig zijn.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We volgen samen met de andere gemeenten binnen Haaglanden de ontwikkelingen op het gebied van crisisbeheersing en vertalen deze naar de situatie in de gemeente Rijswijk;
- We leiden medewerkers met een rol in de lokale, districtelijke of regionale crisisorganisatie op en organiseren trainingen en oefeningen;
- We zorgen dat de crisisorganisatie voldoende bezet blijft: we werven en selecteren nieuwe crisisfunctionarissen wanneer dat nodig is;
- We evalueren het functioneren van de gemeentelijke crisisorganisatie en passen de organisatie, werkwijzen en afspraken aan wanneer daar aanleiding toe is;
- We stellen de benodigde middelen, zoals werkkleding, uitrusting en ondersteunende applicaties, beschikbaar aan crisisfunctionarissen;
- We versterken de bereikbaarheid van de crisisorganisatie en het team Openbare Orde en Veiligheid met bereikbaarheidsvoorzieningen;
- We bereiden de gemeente en de crisisorganisatie voor op een grootschalige en langdurige stroomuitval. Daarbij maken we afspraken en ontwikkelen we alternatieve voorzieningen voor situaties waarin stroom, internet en reguliere communicatiemiddelen niet beschikbaar zijn;

- We werken samen met regionale en lokale partners verder aan een structurele aanpak voor maatschappelijke weerbaarheid
- We versterken de samenwerking met andere gemeenten en zetten medewerkers van Rijswijk in binnen de regionale crisisorganisatie.

Beleidsproduct 1.2 Openbare orde en veiligheid

Wat willen we bereiken?

Aanpak Ondermijning

Met de aanpak van ondermijning (het tegengaan van de verwevenheid van de criminele “onderwereld” in de gewone samenleving/ “bovenwereld”) willen we diverse vormen van (georganiseerde) misdaad, zoals drugshandel, drugsproductie, mensenhandel, vastgoedfraude en witwassen voorkomen. Negatieve gevolgen van ondermijning zoals verloedering, onveiligheidsgevoelens, economische schade (oneerlijke concurrentie) en milieuschade (door het dumpen van drugsafval) willen we voorkomen of verminderen.

Samen met verschillende veiligheidspartners zoals het Regionaal Informatie- en Expertise Centrum (RIEC), het Haags Economisch Interventie Team (HEIT) en de politie in Den Haag richten we ons op de volgende thema’s:

- Mensenhandel en mensensmokkel;
- Georganiseerde drugscriminaliteit;
- Fraude of misbruik in de vastgoedsector;
- Witwassen en daaraan gerelateerde vormen van financieel-economische criminaliteit;
- Malafide bedrijvigheid (illegale of onbetrouwbare bedrijven);
- Outlaw Motorcycle gangs (Criminele motorbendes).

Voor het voorkomen van ondermijning willen we het volgende bereiken:

- Het vergroten van bewustwording;
- Het voorkomen van risicovolle (malafide) bedrijvigheid;
- Het voorkomen dat jongeren crimineel worden;
- Het voorkomen van drugsgebruik.
- We proberen ervoor te zorgen dat jongeren minder worden aangetrokken door criminelen. We willen voorkomen dat jongeren betrokken raken bij drugscriminaliteit.
- We willen de invloed van criminele groepen in de gewone samenleving kleiner maken.
- Zichtbaarheid als één overheid en het vergroten van het vertrouwen in de overheid;
- We willen dat mensen beter begrijpen wat de gevolgen zijn van ondermijnende criminaliteit.

Wet Bibob

De gemeente Rijswijk wil niet onbewust criminele activiteiten faciliteren. Wet Bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur (Bibob) zorgt ervoor dat de gemeente Rijswijk haar integriteit kan beschermen. De wet Bibob is een (preventief) bestuursrechtelijk instrument waarmee we onderzoek doen naar aanvragen voor vergunningen, subsidies en zorgcontracten. Ook vastgoed- en grondtransacties worden onderzocht. Voor de uitvoering van de wet houden we ons aan de regionale Bibob-norm.

In 2027 blijven we ons richten op uitbreiding van het gebruik van Bibob-onderzoek op de zorgaanbieders. In 2027 zal de inkoop van jeugdzorg door het Servicebureau Jeugdzorg Haaglanden (SbJH) plaatsvinden. De totale contractwaarde voor de negen aangesloten Haaglanden gemeenten bedraagt 1,0 tot 1,5 miljard euro. Alle zorgaanbieders die inschrijven op deze inkoop wille we aan een Bibob-onderzoek onderwerpen. Zo houden we onbetrouwbare partijen buiten de deur.

Met de gerichte inzet van deze wet willen we, naast de integriteitsbescherming, criminele verwevenheid weren. Het dient als ook basis voor een transparante en eerlijke marktwerking.

Tenslotte draagt het eraan bij dat publieke middelen en specifieke geldstromen binnen het sociaal domein en het subsidiebeleid daadwerkelijk hun maatschappelijk beoogde bestemming bereiken.

Wijkveiligheid

We willen zogenoemde High Impact Crimes (zoals woninginbraken, overvallen, straatroven en geweldsmisdrijven), veel voorkomende criminaliteit en andere vormen van overlast in de openbare ruimte terugdringen. Daarnaast willen we de leefbaarheid en het verhogen van het veiligheidsgevoel in de wijken vergroten, onveilige plekken beter in beeld krijgen en knelpunten in de openbare ruimte sneller signaleren en aanpakken.

Aandachtslocatie stationsgebied (inclusief overige aandachtslocaties)

We willen een schoon, heel en veilig stationsgebied, waar de toezichthouders van de gemeente, NS, HTM, ProRail, EBS en de politie zichtbaar en aanspreekbaar zijn voor inwoners en ondernemers en op één plek kunnen samenwerken.

Project Dealbreakers (initiatief RIEC)

- Zicht krijgen op jongeren op en rond scholen die zich bezighouden met (drugs)criminaliteit.
- Aantrekkingskracht van criminelen op jongeren verminderen.
- Jongeren weerbaar maken tegen de verleidingen van de georganiseerde drugscriminaliteit.
- Bewustzijn van professionals in Rijswijk vergroten met betrekking tot de gevolgen van ondermijnende criminaliteit op nieuwe jonge mensen die zich bezighouden met (drugs)criminaliteit en de professionals vragen om signalen door te geven.

Preventie met Gezag (PmG)

We willen voorkomen dat kinderen, jongeren en jongvolwassenen in de leeftijd van 8 tot en met 27 jaar in de (jeugd)criminaliteit terecht komen of daar verder in afglijden. We willen bijvoorbeeld voorkomen dat jongeren betrokken raken bij drugshandel.

Halt

Stichting Halt wil investeren in de sociale weerbaarheid van jongeren. Het doel is dan dat jongeren beter leren omgaan met tegenslagen, hun grenzen kunnen aangeven en negatieve beïnvloeding leren herkennen en weerstaan. Dit draagt bij aan het voorkomen van risicogedrag en bevordert een veilige leefomgeving. Halt biedt hiervoor voorlichting en individuele preventieve ondersteuning aan, zowel op scholen als in de wijk.

Aanpak cybercriminaliteit

We willen voorkomen dat inwoners en ondernemers slachtoffer worden van digitaal gepleegde strafbare feiten, ook wel cybercriminaliteit. Voorbeelden van cybercriminaliteit zijn diefstal en afpersing van burgers en bedrijven, het platleggen van websites en bedrijfsspionage. We willen dat de daders worden opgespoord en worden vervolgd voor deze vormen van criminaliteit en niet opnieuw online criminaliteit plegen (recidive).

Pandbrigade

Met de inzet van de Rijswijkse Pandbrigade (hierna: RPB) werken we aan het verbeteren van de leefbaarheid en veiligheid in Rijswijk. We treden op tegen woonmisstanden en bij onrechtmatig gebruik van zowel woningen alsook panden in Rijswijk. Vanwege de hoge aantal ontvangen meldingen lag er een achterstand die moest worden opgepakt. In 2027 willen we de verbeterpunten verder doorvoeren. Het nieuwe registratiesysteem zorgt ervoor dat de meldingen beter worden geregistreerd en we ze sneller kunnen afhandelen. Middels een sortering worden prioriteiten gesteld en de belangrijkste meldingen (urgentie m.b.t. veiligheid) het eerst opgepakt. Het verhogen van de capaciteit leidt ertoe dat we de controles kunnen gaan intensiveren. In 2027 zullen we met de

nieuw te werven analist en kwaliteitsmedewerker de werkzaamheden binnen pandbrigade nog verder stroomlijnen door in te zetten op data en processen.

Handhaving openbaar gebied en toezicht parkeren

In lijn met het coalitie-akkoord continueren we de ingezette lijn van een professioneel handhavings- en toezichtteam. Nieuw is het Handhavingsuitvoeringsplan 2026-2027 en de prioriteitenagenda 2026-2027. In deze prioriteitenagenda zijn de taken en rollen van de toezichthouders beschreven. Het geeft heldere en realistische prioriteiten en de goede (actieve) samenwerking met in- en externe (veiligheid)partners (o.a. de politie) weer. Gezamenlijk dragen we bij aan een veilige en leefbare leefomgeving en reageren we actief op (plaatselijke) ontwikkelingen in veiligheid- en leefbaarheidsproblemen. We stimuleren en ondersteunen buurtpreventieteams zodat zij nog meer kunnen bijdragen aan een schone, leefbare en veilige omgeving. Deze vorm van burgerparticipatie is van grote meerwaarde. We stimuleren buurtgroepen met elkaar onderling (online) te communiceren zodat bewoners bij verdachte situaties kunnen handelen en hun meldingen delen met de gemeente en de politie. Dit draagt bij aan de sociale cohesie en aan een groter gevoel van veiligheid en een leefbare buurt.

We pakken afvalproblematiek intensiever aan met de beschikbare extra handhavingscapaciteit. Er is aandacht en inzet op hotspots van afvaldumpingen en bijplaatsingen. We werken hierin nauw samen met het team Stadsbeheer, Openbare Ruimte (ORD) en Avalex.

Team handhaving is de ogen en oren van de wijk en is alert op het herkennen van afwijkende signalen zoals ondermijning of jeugdoverlast. Iedere wijk kent zijn eigen problematiek. Door te werken met vaste wijkhandhavers worden afwijkende zaken snel opgemerkt. Signalen delen wij met onze samenwerkingspartners. Met de inzet van de jeugd-boa dragen we bij aan de aanpak van jeugdoverlast. Door vroegtijdige signalering en samenwerking kunnen we jongeren die dreigen ‘af te lijden’ begeleiden zodat zij niet in de (georganiseerde) criminaliteit terecht komen.

Team Inspectie Bijzondere wetten/ APV

De gemeente houdt toezicht en treedt handhavend op bij het niet naleven van wet- en regelgeving door inwoners, ondernemers en of bedrijven die in Rijswijk (bouw)opdrachten uitvoeren. Daarnaast houden we ook toezicht op de naleving van verleende vergunningen en evenementen in Rijswijk. Hierbij zoeken we actief de samenwerking met de politie op. Ook treden we handhavend op bij activiteiten waar de omgeving (veiligheid), leefbaarheid en of gezondheid van inwoners en of bezoekers in het geding is.

Wat gaan we daarvoor doen?

Aanpak Ondermijning

- We onderzoeken signalen van ondermijnende criminaliteit;
- We organiseren preventieve bestuurlijke controles binnen de gemeente;
- We organiseren controles samen met veiligheidspartners;
- We zorgen dat inwoners en ondernemers makkelijker problemen durven te melden;
- We werken samen met diverse partners zoals het RIEC, het HEIT, het Regionaal Samenwerkingsverband Integrale Veiligheid (RSIV), het Platform Veilig Ondernemen (PVO) en de politie;
- We stellen adviezen op en nemen bestuurlijke maatregelen om de orde en rust weer te laten terugkeren;
- We zorgen voor actueel beleid in relatie tot de aanpak ondermijning.

Wet Bibob

- In het district waar Rijswijk onderdeel van uitmaakt bewaken we een Bibob norm en stellen die steeds scherper;
- Voor de uitvoering van Bibob onderzoek door het Servicebureau Jeugdzorg Haaglanden (SbJH) worden mandaten, (inkoop)voorwaarden en de dienstverleningsovereenkomst aangepast;

- We onderzoeken met de H9, in opdracht van het SbJH, alle inschrijvers op de zorgcontracten. Daarbij werken we samen met de regionale Toezichthouders, het RIEC en de Provincie Zuid Holland.

Wijkveiligheid

- Samen met de partners op veiligheidsgebied (politie, woningcorporaties, Welzijn Rijswijk, jongerenwerkers, handhaving en buurtpreventieteams) beoordelen we (signalen van) misstanden;
- We nemen maatregelen als de veiligheid in een buurt of wijk onder druk staat. Voorbeelden van maatregelen zijn het aanpakken van overlast door jongeren, overlast veroorzaakt door inwoners met onbegrepen gedrag, en het geven van voorlichting aan de inwoners;
- Bij voorlichting aan inwoners stellen we centraal wat inwoners zelf aanvullend kunnen doen om geen slachtoffer te worden van bijvoorbeeld inbraken, overvallen, straatroven en (online) oplichting (cybercrime);
- We richten een meldpunt onveilige plekken in waar inwoners en ondernemers signalen van onveilige plekken kunnen melden;
- We analyseren de meldingen en prioriteren de meest urgente en meest voorkomende locaties, zodat we deze locaties gericht kunnen aanpakken met verbeteringen in de openbare ruimte, toezicht en voorlichting.

Aandachtslocatie stationsgebied (inclusief overige aandachtslocaties)

- De toezichthouders van de gemeente, NS, HTM, ProRail, EBS en de politie lopen regelmatig rond en houden toezicht op en rond het station;
- We gaan door met het cameratoezicht op en rond het stationsgebied en willen op termijn deze mobiele camera's vervangen door vaste camera's;
- Er is een Lokaal Veiligheidsarrangement voor Station Rijswijk vanuit Veiligheid, Inspectie en Handhaving met onder andere NS, ProRail, Politie, HTM en EBS. We zijn voorzitter van de (veiligheids)overleggen van de betrokken partijen. In deze overleggen maken we afspraken over de gezamenlijke inzet en acties op en rond het stationsgebied. Deze samenwerking wordt in 2027 voortgezet.

Project Dealbrekers

- Voor komend schooljaar (2026-2027) ligt vanuit het RIEC de nadruk op de voorbereiding van de nieuwe leerlijn, het voeren van gesprekken met scholen en de verdere inhoudelijke doorontwikkeling van het aanbod. De trainingen voor ouders, docenten en andere professionals worden gecontinueerd en worden ook onderdeel van Dealbreakers. Vanaf schooljaar 2027-2028 wordt het programma in nieuwe vorm hervat;
- We blijven inzetten op de samenwerking tussen Rijswijkse scholen en belangrijke partners organisaties, om input op te halen voor de vernieuwde leerlijn.

Preventie met Gezag (PmG)

Programma ter voorkoming van jeugdcriminaliteit voor Rijswijk waarbij gericht is op:
- Voorkomen dat kinderen en jongeren in de criminaliteit belanden. Het gaat daarbij om het tijdig herkennen van signalen, ook online, het vergroten van de weerbaarheid van jongeren en ouders en het geven van extra aandacht aan risicofactoren. Onze jongerenwerkers zijn hiervoor online actief in samenwerking met Epic Youth. Deze samenwerking krijgt vorm via factsheets en factsheetoverleggen, waarbij jeugdprofessionals op de hoogte worden gebracht van online trends en ontwikkelingen. Hiervoor zetten we extra jongerenwerkers in en organiseren we aanvullende activiteiten voor risicojongeren. De betrokken opdrachtnemers zijn Don Bosco, Welzijn Rijswijk en Epic Youth.
- Voorkomen van recidive, oftewel herhaling van strafbaar gedrag. Daarbij gaat het om het stellen van grenzen aan 'jonge aanwas' en 'doorgroeiers' en het inzetten van een persoonsgerichte aanpak voor deze jongeren en kinderen. Om te voorkomen dat jongeren verder afglijden in de jeugdcriminaliteit, hebben we de jaar- en persoonsgerichte aanpak Jeugd ingericht. Met PMG-middelen hebben we een procesregisseur PGA aangetrokken, een werkproces opgezet en een monitorsysteem aangesteld. Binnen de Rijswijkse PGA worden jongeren, via een structurele

samenwerking in een kernteam met veiligheids- en zorgorganisaties, voorzien van een plan van aanpak op maat. Deze plannen worden gezamenlijk opgesteld en uitgevoerd. Op dit moment hebben 12 jongeren in de PGA.
- Verbeteren van de aanpak van jeugdcriminaliteit over de grenzen van de gemeente heen. Samen met de gemeenten Den Haag en Delft onderzoeken we welke ontwikkelingen in iedere gemeente spelen en welke aanpak hier het meest effectief op kan worden ingezet. Dit doen we in samenwerking met justitiële en zorgpartners. Daarnaast intensiveren we de samenwerking met scholen in Rijswijk en omgeving. We werken nauw samen met PMG-gemeenten, zoals de gemeente Delft, het regionale Zorg- en Veiligheidshuis en de gemeente Den Haag. Door deze samenwerking worden jongeren die stadsbreed actief zijn, ingebracht bij de juiste overlegplatforms en delen we kennis over succesvolle aanpakken. De Rijswijkse PGA is mede tot stand gekomen op basis van input vanuit de regiogemeenten en het Regionaal Zorg- en Veiligheidshuis.

Halt

- In samenspraak met Stichting Halt wordt jaarlijks een passend aanbod voor de gemeente Rijswijk samengesteld. Hierbij wordt afgestemd op het gewenste aantal interventietrajecten en de voorlichtingsthema's die aansluiten bij de actuele behoeften van jongeren en hun (school)omgeving.

Aanpak cybercriminaliteit

- Het geven van voorlichting over de risico's van online fraude en cybercriminaliteit aan jongeren, senioren, ondernemers van Rijswijk en medewerkers van de gemeente Rijswijk. Het gaat hierbij om wat zij zelf kunnen doen om te voorkomen dat zij slachtoffer worden van cybercriminaliteit. Ook geven we voorlichting over waar zij terecht kunnen als zij toch slachtoffer zijn geworden van cybercriminaliteit.

Pandbrigade

- We zetten in op het actief communiceren van de Wet goed verhuurderschap (waaronder de Wet betaalbare huur) onder de huurders. We pakken meldingen actief op en starten handhavingstrajecten wanneer nodig. We volgen daarbij onze beleidsregel handhaving Wet goed verhuurderschap gemeente Rijswijk;
- Bij sociaal onwenselijke (woon)situaties tijdens onze (integrale) controles, zoeken wij actief de samenwerking met het sociaal domein;
- Het opsporen, voorkomen en bestrijden van overtredingen op het omgevingsplan bij bestaande woningen en panden zoals illegale verkamering, onderverhuur en/of splitsing en samentrekkingen;
- Het bestrijden van hoarding en de gevolgen daarvan;
- Het opzetten van handhavingsinterventies met samenwerkingspartners met als doel het bestrijden van woonmisstanden en het onrechtmatig gebruiken van panden en het borgen van casussen in het netwerk (in of externe zorg- en veiligheidspartners);
- Het aanpakken van (woon)overlast dat meestal gepaard gaat met het oneigenlijk gebruik van woningen en panden;
- Het aanpakken van achterstallig onderhoud;
- De samenwerking actief opzoeken met de VRH n.a.v. brandveiligheidsmeldingen/kwesties.

Handhaving openbaar gebied en toezicht parkeren

- Hulp verlenen aan hen die hulp behoeven;
- Afvaldumping is een hardnekkig probleem in Rijswijk. We gaan dat stevig aanpakken en zetten extra in op afval hotspots en het bestrijden van afvaldumpingen en bijplaatsingen;
- We pakken barbecueoverlast in de openbare ruimte aan en houden controles in de Rijswijkse parken;
- We continueren toezicht en handhaving op het gebruik van (betaald) parkeerplekken in Rijswijk;
- We zijn zichtbaar en spreken burgers (jong en oud) en ondernemers aan op gedrag wat in strijd is met wet- en regelgeving en treden we waar nodig handhavend op;

- Zorgdragen, middels trainingen en opleidingen, voor de verdere ontwikkeling en professionalisering van de boa en toezichthouder parkeren met het oog op de toekomstige wijziging van het boa bestel 2028;
- We stimuleren deelname aan buurtpreventie en online communicatiegroepen en ondersteunen de bestaande vormen;
- We treden handhavend op bij overlast en ergernissen die de leefbaarheid en veiligheid aantasten, denk daarbij aan het bestuurlijk optreden tegen (zwerf)afval en bijplaatsingen, verkeersovertredingen, de aanpak van jongerenoverlast, loslopende honden en het tegengaan van verloedering van de openbare ruimte door het verwijderen van wrakken;
- Strafbare feiten op te sporen binnen de openbare ruimte ter voorbereiding op vervolging door de politie;
- Meer inzetten op integrale acties samen met onze samenwerkingspartners.

Team Inspectie Bijzondere wetten/ APV

- De inspecteurs bouw en woningtoezicht controleren de verleende omgevingsvergunningen, de bouw- en gebruiksregels van de bestemmingsplannen en de bouwtechnische veiligheid en brandveiligheid van bestaande bouwwerken en nieuwe bouwprojecten;
- We zetten gericht in op de toezicht van grote bouwprojecten in Rijswijk en treden waar activiteiten worden geconstateerd, die een strijdig karakter hebben, direct handhavend op;
- We herijken of stellen handhavingsbeleid op dat zich richt op integrale handhaving zoals die op het gebied van leefbaarheid en veiligheid;
- We zullen gebruik gaan maken van een nieuw op te zetten handhavingsmodule binnen het bestaande CLO zaaksysteem. Hiermee werken we efficiënter, zaakgericht en effectiever;
- De inspecteurs bijzondere wetten (APV en Horeca) continueren hun controles op de naleving van de bijzondere wetten waaronder de Alcoholwet, Winkeltijdenwet, omgevingswet, Wet op de kansspelen, Verordening Fysieke leefomgeving en de Algemene plaatselijke verordening.
- Door uitbreiding van deze cluster kunnen we meer controles en de nodige hercontroles uitvoeren, dan we nu kunnen;
- We werken nauw samen met en treden adviserend op richting team Vergunningen.

Verkeer, Vervoer en Waterstaat

Ambitie

Visie

Rijswijk groeit, en daarmee groeit ook de vraag naar mobiliteit. Wonen, werken en voorzieningen concentreren zich in een compacte stad, wat vraagt om een toekomstbestendig mobiliteitssysteem. Zoals het coalitieakkoord stelt: "Door de groei van Rijswijk en omliggende gemeenten is investeren in OV en andere vormen van mobiliteit noodzakelijk zodat Rijswijk bereikbaar blijft, het verkeer doorstroomt, en de wegen veilig zijn". Die opgave vertalen we in de komende jaren langs drie thema's: veiligheid, bereikbaarheid en leefbaarheid.

Samenvatting

Veiligheid staat voorop: we pakken knelpunten in de wijken aan, met extra aandacht voor kwetsbare verkeersdeelnemers en veilige schoolroutes. Minstens zo belangrijk is het verbeteren van de bereikbaarheid. We zetten daarbij in op een goede doorstroming op de hoofdwegen en investeren in het openbaar vervoer en goede voorzieningen voor fietsers en voetgangers.

Leefbaarheid betekent dat verkeer niet ten koste gaat van een veilige en prettige leefomgeving. Daarbij zorgen we voor ruimte voor groen, verblijf en ontmoeting en voor veilige, aantrekkelijke routes voor voetgangers en fietsers. Parkeerregulering is bedoeld om de stad leefbaar en bereikbaar te houden. Het helpt ons om problemen met parkeren en overlast te verminderen en zorgt ervoor dat er ruimte is voor de auto's van mensen die wonen en werken in Rijswijk.

Met deze inzet bouwen we verder aan een Rijswijk dat veilig, bereikbaar en leefbaar blijft, nu en met het oog op de groei van de stad.

Indicatoren

Indicator	Realisatie 2025	Streefwaarde 2026	2027	2028	2029	2030
Aantal nieuwe schoolzones per jaar bij bestaande en nieuw te vestigen basisscholen	1	2	1	1	1	0
Aantal (semi) openbare e-laadpunten	170	200	240	300	350	400

Wat gaat het kosten?

Exploitatie (meerjarig): (bedragen x € 1000) Verkeer en Vervoer		Realisatie 2025	Begroting na wijziging 2026	2027	2028	2029	2030
2.1 Verkeer en vervoer	Lasten	10.466	12.449	12.427	13.231	14.319	14.985
	Baten	1.379	1.159	1.106	1.106	1.309	1.309
Saldo		**-9.087**	**-11.291**	**-11.321**	**-12.125**	**-13.010**	**-13.676**
2.2 Parkeren	Lasten	1.561	1.672	1.766	1.768	1.805	1.754
	Baten	21	23	23	23	23	23
Saldo		**-1.540**	**-1.648**	**-1.742**	**-1.745**	**-1.781**	**-1.730**
2.4 Economische havens en waterwegen	Lasten	153	168	163	162	161	161
	Baten						
Saldo		**-153**	**-168**	**-163**	**-162**	**-161**	**-161**
2.5 Openbaar vervoer	Lasten	394	286	374	380	457	458
	Baten	3					
Saldo		**-391**	**-286**	**-374**	**-380**	**-457**	**-458**
Totaal lasten		**12.574**	**14.575**	**14.729**	**15.541**	**16.743**	**17.358**
Totaal Baten		**1.403**	**1.182**	**1.129**	**1.129**	**1.332**	**1.332**
Saldo Verkeer en Vervoer		**-11.171**	**-13.393**	**-13.600**	**-14.412**	**-15.410**	**-16.026**

Er zijn in dit programma geen afwijkingen groter dan 10% met een minimum van € 250.000.

Beleidsproduct 2.1 Verkeer en vervoer

Wat willen we bereiken?

Verkeersveiligheid

Verkeersveiligheid is belangrijk bij alle soorten vervoer. Daarom investeren we hierin. We zien dat waar we dat doen het beter gaat. We willen het aantal verkeersongelukken verminderen, vooral de ongelukken met kwetsbare verkeersdeelnemers. Belangrijk daarbij is dat kinderen al vroeg veilig kunnen deelnemen en oefenen in het verkeer en dat alle weggebruikers zich bewust zijn van hun gedrag en rekening houden met elkaar. Veiliger verkeer doen we samen.

Bereikbaarheid

Lopen
Elke reis begint en eindigt te voet. Lopen, en ook bewegen met een rolstoel of rollator, is een (ruimte)efficiënte, schone en stille manier van verplaatsen. We bouwen een netwerk dat voor alle voetgangers comfortabel, toegankelijk, veilig en aantrekkelijk is. In een groeiende stad wordt lopen een nog belangrijkere mobiliteitsvorm om te verplaatsen. Met een aantrekkelijk en begaanbaar netwerk nodigen we uit om vaker korte afstanden te voet af te leggen.

Fiets (infrastructuur)
We willen fietsen in Rijswijk blijven aanmoedigen en het voor iedereen veiliger en fijner maken. Daar horen ook goede fietsparkeervoorzieningen bij. Fietsen is een (ruimte)efficiënte, schone en stille manier van verplaatsen en belangrijk voor de zelfstandigheid en zelfredzaamheid van mensen. Daarnaast willen we dat kinderen van jongs af aan ervaring opdoen met fietsen in het verkeer, zodat zij op latere leeftijd zelfstandig en veilig naar school kunnen.

Deelmobiliteit
We gaan door met het realiseren van de bestaande plannen voor deelmobiliteit voor auto en fiets, als alternatief voor de eigen (tweede) auto en het verbeteren van de ketenreis voor het openbaar vervoer.

Personenauto
We zetten in op een goede doorstroming van de personenauto op basis van een samenhangend verkeersnetwerk. Hiermee houden we Rijswijk bereikbaar, verkeersveilig en leefbaar. Dit netwerk is onderdeel van een regionaal netwerk om Rijswijk ook goed te verbinden met de omgeving. We hebben aandacht voor bereikbaarheid in relatie tot economisch beleid op onze bedrijventerreinen, in het bijzonder in de Plaspoelpolder.

We willen dat Rijswijk nu en in de toekomst goed bereikbaar, verkeersveilig en leefbaar blijft. Met slim en datagedreven verkeersmanagement verbeteren we de doorstroming van het verkeer en kunnen we sneller inspelen op werkzaamheden, incidenten en andere verstoringen.

Leefbaarheid

Wijkgerichte aanpak
We verbeteren de leefbaarheid en verkeersveiligheid in de wijken door oplossingen te bieden voor integrale vraagstukken. Door een nauwe samenwerking met bewoners en door een wijkanalyse krijgen we inzicht in de behoeften, kansen en knelpunten per wijk. De uitkomsten bieden ons handvatten die ingezet worden ingezet bij de aanpak.

Regionale samenwerking
Samen met de omliggende gemeenten, de MRDH en andere partijen zetten wij ons in voor het verbeteren van de bereikbaarheid voor auto, openbaar vervoer, fiets en deelmobiliteit. Dit met name in het kader van de Prinses Beatrixlaan/s106, De Vlietlijn, en Oude Lijn/station RijswijkBuiten. We blijven actief lobbyen om de verbreding van de A4 eerder te realiseren dan nu gepland.

Wegen
We zorgen ervoor dat onze wegen schoon, heel en veilig zijn en bijdragen aan een goed functionerende en aantrekkelijke openbare ruimte. Door planmatig beheer, onderhoud en tijdige reparaties houden we de kwaliteit van het wegennet op peil en voorkomen we waar mogelijk achterstallig onderhoud. Verkeersveiligheid staat hierbij centraal, met aandacht voor alle weggebruikers en voor een goede en veilige bereikbaarheid van de stad. Waar nodig verbeteren we de inrichting van wegen en nemen we maatregelen om de verkeersveiligheid en leefbaarheid te vergroten.

Openbare Verlichting
Ons doel is om de openbare verlichting zo efficiënt mogelijk in te richten, zodat deze een positieve bijdrage levert aan de sociale en verkeersveiligheid, zonder dat dit ten koste gaat van de beleving en het gebruik van de openbare ruimte in de donkere uren.

Sociale en verkeersveiligheid vinden wij belangrijk. Tegelijkertijd hechten wij veel waarde aan de flora en fauna in onze stad. Daarom kiezen wij voor verlichten op maat: daar waar verlichting nodig is voor veiligheid en betrouwbaarheid, zorgen we voor voldoende en passende verlichting, maar waar het kan, geven we donker ook de ruimte.

Donkere plekken krijgen daarbij nadrukkelijk onze aandacht. Inwoners melden regelmatig locaties waar zij zich onvoldoende veilig voelen of waar de verlichting niet voldoet. Iedere melding en situatie beoordelen we aan de hand van de geldende normen en de lokale omstandigheden. Als daar aanleiding toe is, plaatsen we extra lichtmasten of vervangen we verouderde armaturen door moderne en efficiëntere verlichting.

Op deze manier zoeken we steeds naar de juiste balans tussen veiligheid, betrouwbaarheid, leefbaarheid en het beschermen van de natuur. Niet overal hoeft het maximaal verlicht te zijn; het gaat om de juiste verlichting op de juiste plek, op het juiste moment.

Kunstwerken

Onze civiele kunstwerken, zoals bruggen, viaducten en kademuren, dragen bij aan een veilige en goed functionerende openbare ruimte. We zorgen ervoor dat deze voorzieningen schoon, heel en veilig blijven en dragen zorg voor tijdig onderhoud en inspectie. Daarbij hebben we nadrukkelijk aandacht voor verkeersveiligheid en de bereikbaarheid van de stad. Door planmatig beheer en onderhoud voorkomen we waar mogelijk achterstallig onderhoud en beperken we risico’s voor inwoners, weggebruikers en andere gebruikers van de openbare ruimte.

Wat gaan we daarvoor doen?

Verkeersveiligheid

We zetten in op het verminderen van het aantal verkeersongelukken, door blackspots op te lossen, snelheid remmende maatregelen te nemen en veilige oversteken te maken. Op plekken waar infrastructurele en gedragsmaatregelen onvoldoende effect hebben, vragen we bij het Openbaar Ministerie camera's aan die automobilisten controleren op snelheid, roodlichtnegatie of telefoongebruik.

We starten met voorbereiden van een integrale aanpak voor het verkeersveiliger maken van de Schaapweg, waardoor we blackspots duidelijk in beeld hebben. Eén van de blackspots die we aanpakken is op de Laan van Oversteen/Laan van Vredenoord. Ook de Huys de Wervelaan en Huys ter Nieuburchlaan is een black spot. Deze straten richten we opnieuw in, waarbij we snelheid remmende maatregelen aanleggen.

Daarnaast zetten we met campagnes, educatie en voorlichting in op gedrag en bewustwording van verkeersdeelnemers. Voor twee wijken analyseren we in 2027 de verkeersknelpunten en maken we een Plan van Aanpak om deze aan te pakken.

Bereikbaarheid

Lopen
We komen met een ambitienetwerk en toetsingskaders voor onze voetpaden, waarmee we een duidelijke basiskwaliteit stellen bij herinrichtingen of onderhoud. In 2027 gaan we door met herinrichtingen, het verbeteren van voetgangersoversteken, plegen van onderhoud en een wijkaanpak waarbij we knelpunten verder in kaart brengen.

Fietsen
We verbeteren fietspaden door deze te verbreden en te asfalteren. Zo treffen we onder andere voorbereidingen om een nieuw volwaardig tweerichtingenfietspad te maken langs de Prinses Beatrixlaan. We starten een project om de fietspaden op de Burgemeester Elsenlaan te verbeteren. Daarnaast richten we het kruispunt Burgemeester Elsenlaan/Generaal Spoorlaan opnieuw in door onder andere tweerichtingsfietsoversteken aan te leggen om de wachttijd voor fietsers te verkorten.

Op basisschool Wethouder Brederodeschool verzorgen we het High Five programma. Dit is een programma met een beloningssysteem om kinderen te stimuleren vaker op de fiets of lopend naar school te komen

Deelmobiliteit
In 2027 start de pilot voor het regionale deelfietsensysteem in de Haagse regio (aanbesteed door MRDH). In de hele regio plaatsen wij en onze partners gewone en elektrische deelfietsen. Deze deelfietsen plaatsen we in hubs om de herkenbaarheid te bevorderen en overlast tegen te gaan.

We starten de eerste pilots voor deelmobiliteit bij gebiedsontwikkelingen (in Bogaard stadscentrum en Pasgeld), waarmee de deelmobiliteit die bij de gebiedsontwikkelingen is overeengekomen efficiënt en effectief wordt ingezet.

Personenauto
We zetten verder in op het behouden en verbeteren van de doorstroming van het verkeer. We werken het Rijswijkse hoofdwegennetwerk (50 km/uur) verder uit. Dit is onderdeel van het, samen met de omliggende gemeenten, uit te werken regionaal verkeersnetwerkanalyse. Op basis van deze analyse benoemen we knelpunten en zetten we capaciteit in om deze knelpunten op te lossen.

We realiseren infrastructurele projecten voor de verbetering van doorstroming en verkeersveiligheid op onder andere de Van Rijnweg/Van der Kooijweg, Schaapweg, Volmerlaan en Burgemeester Elsenlaan.

We kijken breed naar de verkeersveiligheid, doorstroming en leefbaarheid rond het projectgebied van De Vlietlijn. We brengen in beeld welke mobiliteitsmaatregelen nodig zijn op en rond de Haagweg en de Westvlietweg en Vlietzone. Dit zijn de zogenaamde 'Buitenscope maatregelen De Vlietlijn'.

We stellen samen met de gemeenten Den Haag en Leidschendam-Voorburg een Samenwerkingsagenda Mobiliteit op, met als doelen: het verkrijgen van een gezamenlijk beeld over de regionale mobiliteitsproblematiek en bijbehorende oplossingen, het gecoördineerd oppakken van de gezamenlijke opgaven en projecten, het versterken van ambtelijke en bestuurlijke samenwerking en het uitdragen van een gezamenlijke visie richting Rijk en regio. De agenda heeft betrekking op alle vormen van mobiliteit, maar zal zich vooral sterk richten op auto en parkeren, omdat daar de problematiek het grootst is.

Prinses Beatrixlaan (S106)
Om de bereikbaarheid en de leefbaarheid op en rond de Prinses Beatrixlaan te verbeteren, gaan we samen met de MRDH en de gemeente Den Haag en met betrokkenheid van het Rijk, de toekomstige inrichting van de S106 (Prinses Beatrixlaan en Moerweg) verder verkennen. Hierbij kijken we nadrukkelijk naar een tunnel voor het autoverkeer en het openbaar vervoer ter hoogte van Bogaard stadscentrum en beschouwen we ook twee andere opties om de verkeersproblematiek op de Prinses Beatrixlaan op te lossen en de doorstroming te bevorderen, te weten een optie met onderdoorgangen en een nieuwe nog te ontwikkelen maaiveldvariant. Hiertoe ondertekenen we samen met de gemeente Den Haag en de MRDH een nieuwe bestuursovereenkomst (BOK).

De vorige BOK uit 2019 met betrekking tot het zogenoemde Bovengronds Verstedelijkingsontwerp Beatrixlaan (BVB), komt met de ondertekening van deze nieuwe BOK te vervallen.

Verkeersmanagement/-regie
In 2027 stellen wij een beleidsdocument ‘verkeersmanagement’ op, met daarin het nieuwe toekomstbestendige VRI-beleid. Daarmee leggen we de basis voor een toekomstbestendige inzet van verkeersmanagement en verkeersregelinstallaties (VRI's), waaronder slimme verkeerslichten (iVRI's). We bouwen in 2027 vijf bestaande VRI's om naar iVRI's, waaronder de Vrijenbanselaan en de Prinses Beatrixlaan – op-/afrit A4. Hiermee kunnen verkeerslichten beter inspelen op de actuele verkeerssituatie en de doorstroming van het verkeer bevorderen. Waar nodig geven we prioriteit aan bijvoorbeeld hulpdiensten en het openbaar vervoer.

We versterken de rol van verkeersregie. We verbeteren de interne en regionale samenwerking en beperken zo de impact van werkzaamheden op de bereikbaarheid. We verbeteren de regionale afstemming met wegbeheerders en partners en zorgen ervoor dat verkeersmaatregelen beter op elkaar aansluiten.

We ontwikkelen een dashboard voor kruispuntdata, werken aan modelberekeningen om verkeersmaatregelen beter te onderbouwen en implementeren de landelijke Data Top 15.

We werken samen met Zuid-Holland Bereikbaar en andere partners om de bereikbaarheid van Rijswijk te verbeteren.

Wegen
- Uitvoeren van periodieke weginspecties om de kwaliteit en onderhoudstoestand van het wegennet in beeld te brengen.
- Kleine gebreken en schades tijdig herstellen, zoals gaten, scheuren, verzakkingen en losliggende elementen.
- De kwaliteit van markeringen, belijning en verkeerskundige voorzieningen op peil houden.
- Bij onderhoudswerkzaamheden waar mogelijk duurzame en klimaatbestendige materialen en technieken toepassen.
- Een nieuw onderhoudsplan opstellen voor de periode 2028-2031 op basis van de uitgevoerde inspecties.

Leefbaarheid

Wijkgerichte aanpak
We pakken knelpunten in de wijk aan. Op basis van de uitwerking van de knelpunten en de aanpak van wijken uit de mobiliteitsstrategie werken we de wijkgerichte aanpak uit en starten we met de uitrol van de aanpak in 2 wijken.

Openbare Verlichting

- Vervangen van 600 conventionele armaturen door duurzame LED–armaturen. Hiermee verhogen we de betrouwbaarheid van de openbare verlichting en verlagen we het energieverbruik.
- Vervangen van 7.000 meter openbare–verlichtingskabel Dit draagt direct bij aan de betrouwbaarheid van het netwerk en vermindert storingen.

Civiele kunstwerken

- Uitvoeren van periodieke inspecties van bruggen, viaducten, kademuren en andere civiele kunstwerken om de technische staat en veiligheid te beoordelen.
- Op basis van de inspectieresultaten stellen we een plan op voor planmatig onderhoud, reparaties en waar nodig renovaties om de levensduur van de kunstwerken te verlengen.
- Gebreken en veiligheidsrisico’s tijdig herstellen, met bijzondere aandacht voor constructieve veiligheid, gebruiksveiligheid en verkeersveiligheid.
- Onderhoud en vervanging van civiele kunstwerken integraal afstemmen met andere werkzaamheden in de openbare ruimte, zodat we overlast beperken en werkzaamheden efficiënt uitvoeren.

Beleidsproduct 2.2 Parkeren

Wat willen we bereiken?

In Rijswijk bepaal je zelf hoe je reist. Naar je werk, de winkel, de sportclub of familie. Soms pak je de auto, soms is het makkelijker om de fiets te nemen of in de trein te stappen. De auto blijft belangrijk, maar fietsen, lopen en openbaar vervoer moeten ook aantrekkelijk zijn. Vrijheid om te kiezen hoe je reist staat voorop. Om die keuzevrijheid ook in de toekomst te behouden, moeten we slim omgaan met parkeren.

Parkeerregulering is bedoeld om de stad prettig en bereikbaar te houden. Parkeerregulering is géén doel op zich. Parkeerregulering helpt ons om problemen met parkeren en overlast te verminderen en zorgt ervoor dat iedereen fijner kan wonen en werken.

Beleid

In de Kadernota Parkeren is opgenomen hoe we omgaan met parkeren in de stad. Doel is om de schaarse parkeerruimte eerlijk te verdelen maar ook ruimte te houden voor een prettige leefomgeving. In beleidsregels stellen we beleid vast zodat we transparant en open kunnen communiceren waarom we bijvoorbeeld parkeerplaatsen voor specifieke doelgroepen wel of niet aanleggen.

Parkeerregulering

We passen parkeerregulering toe zodat de juiste parkeerder op het juiste moment op de juiste plaats kan parkeren. Onze Rijswijkse bewoners en ondernemers die afhankelijk zijn van parkeerplaatsen op straat krijgen daarbij voorrang. Zo kunnen zij en hun bezoekers in de buurt van hun woning of bedrijf parkeren. De openbare parkeerplaatsen zijn niet bedoeld voor parkeerders die geen directe bestemming hebben in Rijswijk. We streven ernaar om daar waar in de stad nieuwe ontwikkelingen plaatsvinden parkeren zoveel mogelijk op eigen terrein op te vangen.

Fietsparkeren

Om ervoor te zorgen dat fietsers bij hun herkomst en bestemming goed en veilig kunnen parkeren (stallen), zetten we in op voldoende parkeerplekken en zorgen we ervoor dat fietsparkeerplekken zo veel mogelijk beschikbaar zijn. Wij willen het gebruik van de fiets hiermee aantrekkelijker maken.

Laadpalen

We zorgen voor voldoende laadvoorzieningen voor het toenemend aantal elektrische voertuigen in Rijswijk. Het aantal voertuigen en gebruik van laadvoorzieningen blijven we monitoren.

Wat gaan we daarvoor doen?

Beleid

- We onderzoeken de mogelijkheden tot uitbreiding van parkeercapaciteit in gebieden met een hoge parkeerdruk, inclusief de uitwerking van de motie “de auto op de juiste plek” (ontwikkeling parkeergarages aan de randen van de stad). Deze uitwerking(en) zullen we in de vorm van een onderzoeksrapport met een RIB aan uw raad doen toekomen.
- In 2026 is gestart met het vernieuwen van de wegsleepregeling en opstellen van een wielklemregeling. 2027 staat in het teken van praktische uitwerking en toepassing van de nieuwe regelingen in samenwerking met een bergings-/sleepbedrijf.
- We onderzoeken de mogelijkheden van het toepassen van hogere parkeernormen bij nieuwbouw waar parkeren op eigen terrein mogelijk is.

Parkeerregulering

- Als er draagvlak is voor invoering van parkeerregulering in de Strijp en de Muziekbuurt, dan voeren we in 2027 regulering in (een deel van) de Strijp en de Muziekbuurt in. Uit parkeertellingen in maart en april 2026 blijkt dat er op meerdere momenten sprake is van een parkeerdruk van meer dan 90% in een deel van de wijk.
- We monitoren tweemaal per jaar (maart en september) de parkeerdruk en meten als de parkeerdruk 90% of hoger is het draagvlak onder bewoners en ondernemers in de betreffende buurt. Op basis van parkeertellingen uit maart en april 2026 en verwachte effecten van invoering van parkeerregulering in 2026 geven we specifiek aandacht aan de Ministerbuurt, Presidentenbuurt, Stervoorde en Vrijenban. Waar nodig doen we extra onderzoek naar de herkomst van parkeerders. We doen extra onderzoek naar de parkeerdruk in Parkrijk, waarbij we specifiek onderzoek doen naar de parkeerduur en de herkomst van parkeerders.
- De huidige parkeerautomaten zijn in 2027 volledig afgeschreven. Daarom stellen we in 2027 met de betrokken partijen een vervangingsplan op. Hierbij kijken we naar de gewenste functionaliteit, de technische mogelijkheden en de benodigde investeringen, zodat we de automaten tijdig vervangen.
- We starten met het vervangen van een aantal parkeerautomaten door nieuwere type parkeerautomaten, waarop het mogelijk is om met RDW-herkenning bij het invoeren van een kenteken extra informatie te geven over het type en kleur van het voertuig. Daarmee verwachten we het aantal fouten bij invoer te verminderen waarmee ook het aantal bezwaren kan afnemen.
- We onderzoeken daarbij de mogelijkheid is om het standaard uitprinten van een parkeerticket uit te zetten.

Fietsparkeren

- We faciliteren fietsparkeerplekken bij voorzieningen, OV-haltes en in woonwijken waar mensen afhankelijk zijn van op straat parkeren.
- Het opgestelde beleid rond weesfietsen en de gemaakte afspraken met diverse in- en externe partijen geven we verder vorm. Een weesfiets is een fiets die meer dan 28 dagen ongebruikt geparkeerd staat. We monitoren het effect van het weesfietsenbeleid in relatie tot de doelstellingen: voldoende fietsparkeerplaatsen en schoon en juist gebruik. Daarbij zorgen we ervoor dat weesfietsen periodiek verwijderd worden.
- We onderzoeken de de mogelijkheden voor een structurele oplossing voor een (inpandige) fietsenstalling in Oud Rijswijk en de uitbreiding van stallingsvoorzieningen bij OV-haltes en winkelcentra.

Laadpalen

- We evalueren de pilot met Verlengd Private Aansluitingen (VPA) voor elektrisch laden en besluiten of de VPA definitief onderdeel wordt van ons beleid;
- Het aantal laadpalen in de openbare ruimte breiden we uit op basis van gebruik (datagestuurd). De nieuwe concessie die loopt van 2026 t/m 2030 gaat uit van datagestuurde plaatsing van laadpalen in plaats van vraaggestuurd.
- Door de gebruikscijfers te monitoren, houden wij de vraag in de gaten en blijven we de vraag van de inwoner voor

Beleidsproduct 2.3 Recreatieve havens

Wat willen we bereiken?

Met de ontwikkeling van het Havenkwartier werken we aan een aantrekkelijke, levendige en toekomstbestendige recreatieve haven. Van de haven maken we een kwalitatieve verblijfsplek waar ondernemers, bewoners en bezoekers elkaar ontmoeten en graag verblijven.

Wat gaan we daarvoor doen?

Uitwerken ontwerp haven

- We werken het voorlopig ontwerp voor de openbare ruimte van de haven verder uit.
- Tijdens de bouw maken we gebruik van het water voor de tijdelijke inrichting van een bouwlogistiek keten, waaronder bouwketen en materiaalopslag ter hoogte van de bouwlocaties.
- We realiseren een eerste deel van het drijvend groen, zodat ook de huidige ondernemers, bewoners en bezoekers al tijdens de gebiedsontwikkeling profiteren van een aantrekkelijkere en groenere havenomgeving.

Beleidsproduct 2.4 Economische havens en waterwegen

Wat willen we bereiken?

De gemeente Rijswijk en het Hoogheemraadschap van Delfland (hierna Delfland) werken al jaren nauw samen aan het stedelijk waterbeheer. Met betrekking tot de waterkwaliteit bepaalt de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) het minimum voor schoon, gezond en levend water. Dit is een gedeelde verantwoordelijkheid van overheden en dus ook van gemeenten en het waterschapen. Met behulp van het op te stellen programma Water, Klimaatadaptatie en Riolering willen wij een duurzaam, schoon, gezond en veilig watersysteem en een vitale aantrekkelijke leefomgeving realiseren. Een groene en natuurvriendelijke omgeving zorgt daarbij ook voor deze aantrekkelijke leefomgeving, ook in een veranderend klimaat.

We streven ernaar om de kwaliteit van de oevers niet meer dan 10% onder het basisniveau te hebben. De status van het gehele areaal oevers en beschoeiingen is in kaart gebracht. Dit heeft geleid tot een duidelijk beeld van de kwaliteit van de oevers en beschoeiingen. Waar het technisch en ruimtelijk mogelijk is, richten we de oever op een natuurvriendelijke manier in. Dit heeft een positief effect op de leefbaarheid, biodiversiteit, ecologie en waterkwaliteit.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We laten het programma Water, Klimaatadaptatie en Riolering (WKR) in de eerste helft van 2027 vaststellen.
- In de Wilhelminaplas, de Buziaulaan en ‘t Akkertje leggen we natuurvriendelijke oevers aan. Dit is goed voor de biodiversiteit, beschermd tegen wateroverlast en heeft een positief effect op de waterkwaliteit.
- We gaan de maatregelen uit de ‘Staat van ons Water’ die opgenomen zijn in het programma WKR uitvoeren. In de ‘Staat van ons Water’ is, samen met Delfland, de gebiedskennis gebundeld om inzicht te krijgen in de waterkwaliteit van Rijswijk. Hiermee gaan we gericht aan de slag om te (gaan) voldoen aan de eisen van de Kaderrichtlijn Water.
- We baggeren onze watergangen om voldoende water te bergen en om het water goed af te kunnen voeren. Ook zorgt baggeren voor een betere waterkwaliteit. We gaan samen met het Delfland kijken of we ecologisch (dieper) kunnen baggeren, wat kan leiden tot een betere waterkwaliteit.
- Het zwemwater moet voldoen aan de normen van veilig zwemwater. Elk jaar verrichten we hiervoor werkzaamheden, zoals het opruimen van ganzenpoep, weghalen van takken en aanvullen met zand. Voor de zwemwaterplas in het Wilhelminapark kijken we naar aanvullende maatregelen om blauwalgen te voorkomen. Dit willen we bereiken door het toedienen van een fosforbinder en het aanbrengen van een helofytenfilter (water zuiverende planten) in de aanvoersloot van de zwemwaterplas.

Beleidsproduct 2.5 Openbaar vervoer

Wat willen we bereiken?

Door de groei van Rijswijk en omliggende gemeenten is investeren in OV en andere vormen van mobiliteit noodzakelijk zodat Rijswijk bereikbaar blijft, het verkeer doorstroomt en de wegen veilig zijn.

In RijswijkBuiten bestaat al lange tijd de vraag voor een verbetering van het openbaar vervoer. In 2027 onderzoeken we welke mogelijkheden er zijn om tot een betere dienstverlening te komen voor reizigers van en naar RijswijkBuiten.

We zetten onze inzet voor de Oude Lijn (treinverbinding Dordrecht-Leiden) onverminderd voort met als doel de realisatie van Station RijswijkBuiten.

Verbeteren station en omgeving Station Rijswijk (i.s.m. Gebiedsontwikkeling).

Een belangrijke ontwikkeling is de aanpak van het Stationsgebied. We werken aan een aantrekkelijker, groener en sociaal veiliger stationsgebied en een beter functionerend OV-knooppunt. Daarbij verbeteren we de verbindingen tussen de verschillende vervoersmiddelen en de aansluiting van het station op de omliggende stadsdelen. Zo groeit Station Rijswijk mee met de ontwikkeling van de stad en het toenemende aantal reizigers.

Wat gaan we daarvoor doen?

We gaan samen met omliggende gemeenten, OV NEXT en MRDH een studie doen naar het verbeteren van de openbaar vervoerverbindingen tussen Den Haag Zuidwest en Zoetermeer.

We onderzoeken de mogelijkheden om het openbaar vervoer in RijswijkBuiten te verbeteren. Hiervoor gaan we in gesprek gaan met de MRDH, EBS en eventueel de HTM voor mogelijkheden van vraaggestuurd vervoer in Rijswijk Buiten. Vraaggestuurd vervoer rijdt geen vaste dienstregeling, maar wordt uitgevoerd wanneer de reiziger zich aanmeldt.

HTM past begin 2027 de sporen en haltes langs de Delftweg aan, zodat de HTM vanaf Q2 2027 met het nieuwe type tram op lijn 1 kan rijden. De gemeente is intensief bij de uitvoering betrokken en borgt dat de gemeentelijke wensen een plek krijgen.

Naar aanleiding van de uitwerking van de hoofdwegenstructuur gaan we in overleg met HTM en EBS om verbeteringen door te voeren bij verschillende bus/tramlijnen om de doorstroming en kwaliteit van de verbindingen te verbeteren.

Oude lijn

We zijn actief betrokken bij het MIRT-traject voor de Oude Lijn. Bij een positief besluit van het BO MIRT in november 2026 over het Voorkeursalternatief, start in 2027 de planning- en studiefase voor station RijswijkBuiten en onderzoeken de partijen de mogelijkheden voor opschaling van de frequentie van het aantal treinen naar 8 keer per uur. Deze activiteiten lopen door na 2027.

Ontwikkeling / herinrichting Geestbrugweg, als onderdeel van project De Vlietlijn (voorheen: MIRT – Bereikbaarheid CID Binckhorst)

Voor het verder uitwerken van De Vlietlijn, naast het inrichten van de Geestbrugweg (zie paragraaf Beleidsproduct Verkeer en Vervoer), stelt het college het Intergemeentelijk Gebiedsprogramma (IGP) ‘Doorontwikkeling Binckhorst, De Vlietlijn en geothermie’ en het bijbehorend PlanMER (milieueffectrapport) vast en betrekt daarbij de wensen en bedenkingen van de gemeenteraad. Samen met betrokken partijen werken we De Vlietlijn verder uit, waarbij we als uitgangspunt hanteren dat deze HOV-verbinding niet mag leiden tot een verslechtering van het openbaar vervoer over de Haagweg en de leefbaarheid van de omgeving. Rijswijk zet in op het behouden van tramlijn 1.

Naar verwachting neemt de raad in 2027/2028 een besluit over het project; het einde van de planning- en studiefase.

Station Rijswijk

In 2027 stellen we hiervoor, als vervolg op het Handelingsperspectief, samen met onze partners een integrale Ontwikkelvisie voor het Stationsgebied op. Hierin onderzoeken we hoe we het station en de directe omgeving kunnen ontwikkelen tot een aantrekkelijk, groen en sociaal veilig OV-knooppunt.

De Ontwikkelvisie vormt de basis voor afspraken met onder andere NS, ProRail en MRDH over de verdere ontwikkeling en investeringen in het stationsgebied.

Economie

Ambitie

Visie

In 2027 werken we aan een sterke economie, waarin ondernemers ruimte krijgen om te ondernemen. We helpen ondernemers snel en zorgen voor heldere regels en duidelijke procedures. Dit past bij het coalitieakkoord, waarin staat dat Rijswijk een stad wil zijn waar ondernemers en winkeliers zich graag vestigen.

Ook op de bedrijventerreinen vinden we vernieuwing en een betere benutting van de ruimte belangrijk. Daarbij geldt: “Bestaande bedrijventerreinen blijven voor bedrijvigheid behouden.” Op de werklocaties, en in het bijzonder in de Plaspoelpolder, werken we aan verbetering van het gebied en aan een aantrekkelijke openbare ruimte. De gebieden moeten schoon, heel en veilig zijn. We stellen een parkmanager aan als eerste aanspreekpunt voor ondernemers in het Middengebied van de Plaspoelpolder. Zo versterken we de samenwerking en kwaliteit in het gebied.

Regionale samenwerking blijft belangrijk. Het coalitieakkoord stelt dat: “We werken met buurgemeenten samen waar dat onze inwoners iets oplevert; wederkerigheid is daarbij de norm.” Daarom werken we samen met regionale partners om de economie van Rijswijk te versterken.

Voor de winkelgebieden blijven we inzetten op de afspraak “We gaan door met de herontwikkeling van het winkelcentrum in Bogaard stadscentrum” en “Winkels en horeca in Oud Rijswijk concentreren zich in het kernwinkelgebied.” Om ondernemers in de buurwinkelcentra beter te ondersteunen, de samenwerking te versterken en de verbinding met wijkcentra te verbeteren, trekken we een extra accountmanager aan.

Samenvatting

Met het programma Economie willen we banen behouden en nieuwe banen mogelijk maken. We werken aan een sterke economie in Rijswijk. Daarbij richten we ons op techniek, innovatie, een goed vestigingsklimaat en sterke werk- en winkelgebieden. We doen dat samen met ondernemers, onderwijs, kennisinstellingen en regionale partners. Ook zetten we in op goede dienstverlening aan ondernemers, een sterke positie van Rijswijk in de regio en een goede promotie van Rijswijk als werkstad.

We richten ons hierbij op:
- sterke netwerken door actief contact met ondernemers en goede samenwerking tussen bedrijven;
- sterke werk- en winkelgebieden door o.a. de Plaspoelpolder te verbeteren en winkelcentra te vernieuwen;
- een sterke economische structuur met vernieuwing en slimme keuzes voor de toekomst;
- een sterke positie van Rijswijk in de regio op basis van wederkerigheid.

In 2027 zetten we extra middelen in om het economische programma te versterken. Die middelen gebruiken we voor:
- accountmanagement
- parkmanagement
- economische promotie
- citymarketing

Indicatoren

Indicatoren	Realisatie 2025	Streefwaarde 2026	2027	2028	2029	2030
1. Functiemenging[1]	56,4	-	-	-	-	-
2. Vestigingen (van bedrijven)[1]						
a) Totaal	8.100	+	+	+	+	+
b) Totaal per 1.000 inw. 15-64	210,2	+	+	+	+	+
[1]3. Werkgelegenheid (aantal banen)						
a) Totaal	38.460	+	+	+	+	+
b) Totaal per 1.000 inw. 15-64	1.002,7	+	+	+	+	+
4. Waardering ondernemers Raapportcijfer 2019 (score 1-10)						
a) Ondernemers- en vestigingsklimaat	6,5			+		+

1 rijswijk.incijfers.nl 2025

Toelichting op de indicatoren

In Rijswijk kun je ondernemen en wonen in een omgeving met de voordelen van stad én dorp.

De indicator functiemenging geeft het evenwicht weer tussen het aantal banen en woningen. De index loopt van 0% alleen wonen tot 100% alleen werken. Bij een waarde van 50% zijn er evenveel woningen als banen.

In 2025 is de functiemenging in Rijswijk 56,4%. Dit maakt ons een ‘werkgemeente’, een gemeente om te werken. Dit is de afgelopen jaren steeds meer aan het veranderen naar een gemeente van werken én wonen. Rijswijk groeit de komende jaren nog verder door de geplande woningbouw. Dit geeft kansen voor de economie en zorgt dat er meer steun is voor lokale voorzieningen. We denken dat het aantal banen en woningen steeds meer gelijk wordt.

Rijswijk biedt aantrekkelijke werklocaties die ook een belangrijke functie hebben voor de regio.
- Het aantal banen per 1.000 inwoners in Rijswijk is nog steeds hoger dan de landelijke cijfers;
- Het aantal vestigingen per 1.000 inwoners ligt in Rijswijk iets lager dan landelijk gemiddeld.

De verwachting voor 2027 en volgende jaren is een verdere toename van vestigingen. Het Midden en Klein Bedrijf (MKB) en de kantoorlocaties zijn verantwoordelijk voor een groot deel van de werkgelegenheid in Rijswijk.

Het ondernemers-en vestigingsklimaat van de gemeente werd door ondernemers in 2024 beoordeeld met een 6,5. Dit ligt in lijn met het landelijk gemiddelde.

Wat gaat het kosten?

Exploitatie (meerjarig): (bedragen x € 1000)		Realisatie	Begroting na wijziging				
Economie		**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
3.1 Economische ontwikkeling	Lasten	618	667	328	328	238	238
	Baten	391	450	191	101	101	101
Saldo		**-227**	**-216**	**-137**	**-227**	**-137**	**-137**
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	Lasten	185	219	319	279	278	277
	Baten	50					
Saldo		**-135**	**-219**	**-319**	**-279**	**-278**	**-277**
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	Lasten	323	369	386	392	397	397
	Baten	196	192	197	203	208	208
Saldo		**-127**	**-176**	**-188**	**-188**	**-188**	**-188**
3.4 Economische promotie	Lasten	207	584	771	621	621	621
	Baten	315	328	328	328	328	328
Saldo		**108**	**-256**	**-443**	**-293**	**-293**	**-293**
Totaal lasten		**1.333**	**1.839**	**1.804**	**1.619**	**1.534**	**1.533**
Totaal Baten		**952**	**971**	**717**	**633**	**638**	**638**
Saldo Economie		**-381**	**-868**	**-1.088**	**-987**	**-896**	**-895**

Toelichting op de afwijkingen groter dan 10% met een minimum van € 250.000

Programma / beleidsproduct (bedrag x € 1.000)	Lasten	Baten
Economie		
3.1 Economische ontwikkeling		
Om de uitvoering van de activiteiten te bekostigen, krijgt de Energy Cave financiële middelen van verschillende samenwerkingspartners. Voor 2027 zijn er vooralsnog geen aanvullende baten en lasten opgenomen in de begroting. Zodra deze financiele middelen duidelijk zijn worden deze in een eerstvolgend P&C product budget neutraal geraamd.	349	-259

Beleidsproduct 3.1 Economische ontwikkeling

Wat willen we bereiken?

We willen een sterk economisch vestigingsklimaat in Rijswijk. We zorgen dat ondernemers zich hier kunnen vestigen, kunnen groeien en goed kunnen werken. Dat doen we samen met ondernemers en regionale partners.

Wat gaan we daarvoor doen?

We werken samen met de Provincie Zuid-Holland, de Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH), Businesspark Haaglanden (BPH), Industrieschap de Plaspoelpolder (IPP Haaglanden), regiogemeenten, Stichting CLOK, Stichting Lerend Netwerk Circulaire Economie en onderwijs- en kennisinstellingen. Daarbij werken we op basis van wederzijds voordeel: we zoeken samenwerking waar dat Rijswijk en de regio sterker maakt.

We praten met ondernemers over wat zij nodig hebben om goed te kunnen ondernemen. Daarbij gaat het onder meer om bereikbaarheid, ruimte voor bedrijvigheid, dienstverlening, vergunningen en kansen voor groei. We halen signalen uit de praktijk op en bespreken die met onze partners, zodat beleid en uitvoering beter aansluiten op wat ondernemers nodig hebben.

In de regio werken we met de MRDH aan talentontwikkeling, innovatie, samenwerking en ruimte voor bedrijvigheid. Met BPH werken we aan slim ruimtegebruik, bedrijven op de juiste plek en kennisdeling. Met IPP Haaglanden werken we aan goed bereikbare, veilige en toekomstbestendige bedrijventerreinen.

We stemmen onze beleidsuitvoering af op de Ruimtelijke Economisch Visie en het omgevingsbeleid van de Provincie Zuid-Holland. Daarbij kiezen we voor ruimte voor een duurzame en innovatieve

en inclusieve economie, waarbij we de focus leggen op energie, techniek en innovatie. De cleanroomcorridor laat goed zien wat de Zuid-Hollandse kennisas betekent. We investeren hierin zodat deeptech-bedrijven kunnen doorgroeien.

Ook de campusontwikkeling rond Kessler Park hoort bij deze samenwerking. Samen met partners werken we aan een duidelijke positie en een gezamenlijke aanpak voor dit gebied. Daarbij zoeken we aansluiting op onderwijs en de behoefte van het bedrijfsleven.

Stichting CLOK ondersteunt onze medewerkers met kennis, bijeenkomsten en advies over de lokale en regionale economie. Met het Lerend Netwerk Circulaire Economie delen we voorbeelden en werken we aan concrete resultaten.

Duurzame Warmte Delta

Onderdeel van de campusvisie is het samenwerkingsverband Duurzame Warmte Delta met locatie de Energy Cave. Gemeente Den Haag, Gemeente Rijswijk, Provincie Zuid-Holland, TNO en EBN werken hierin samen. Zij zien warmte uit de bodem als een kans voor de overstap naar duurzame energie in Zuid-Holland. Samen werken we aan kennisdeling, innovatie en samenwerking op het gebied van duurzame warmte en gebruik van de bodem. Daarmee sluiten we aan op het beleid voor energietransitie, onderwijs en campusontwikkeling op Kesslerpark.

Beleidsproduct 3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Wat willen we bereiken?

We willen sterke en goed bereikbare werk- en winkellocaties in Rijswijk. Ook willen we dat deze plekken prettig zijn voor ondernemers, werknemers, inwoners en bezoekers. We investeren daarom in de openbare ruimte van onze werk- en winkellocaties.

Wat gaan we daarvoor doen?

Oud Rijswijk

In Oud Rijswijk werken we aan een aantrekkelijk en goed functionerend centrum. Dit sluit aan bij het coalitieakkoord: winkels en horeca blijven in het kernwinkelgebied en het karakteristieke aanzicht van Oud Rijswijk blijft behouden. We verbeteren in samenwerking met team Mobiliteit en Parkeren:
- de looproutes;
- de fietsroutes;
- het fietsparkeren door het plaatsen van meer fietsnietjes.

Om de ondernemers en de markt op de best mogelijke manier samen te laten werken zijn we in gesprek met alle betrokken partijen.

We houden ook het historische karakter van het gebied sterk. Een voorbeeld daarvan is de muurschildering. We reserveren daar geld voor en werken het plan verder uit met de eigenaren, de Vereniging van Eigenaren, het winkelcentrummanagement en de Rijswijkse Adviescommissie Omgevingskwaliteit. In 2027 brengen we het ontwerp op de muur aan.

Middengebied Plaspoelpolder

Voor het middengebied in de Plaspoelpolder stellen we een ontwikkelkader op. Daarmee werken we aan:
- vernieuwing;
- beter ruimtegebruik;
- veiligheid;
- duurzaamheid;
- vergroening;
- leefbaarheid;
- onderhoud;

- gebiedscommunicatie.

Dit sluit aan op onze ambities, waarin staat dat bestaande bedrijventerreinen voor bedrijvigheid behouden blijven en dat de bedrijventerreinen goed bereikbaar moeten blijven. Samen met IPP Haaglanden werken we aan de uitvoering.

Beleidsproduct 3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen

Wat willen we bereiken?

We willen ondernemers snel en goed helpen. We zorgen met elkaar voor een sterk ondernemers- en vestigingsklimaat in Rijswijk. Ook willen we dat ondernemers elkaar beter weten te vinden en meer samenwerken. De organisatiegraad van ondernemers vinden wij belangrijk en wij willen dit graag verbeteren. Met organisatiegraad bedoelen we: de mate waarin ondernemers zich hebben verenigd en samenwerken, bijvoorbeeld in een ondernemersvereniging of Bedrijveninvesteringszone (BIZ). We vinden het belangrijk dat Rijswijk zichtbaar blijft als werkstad met een goed ondernemers- en vestigingsklimaat.

Wat gaan we daarvoor doen?

Accountmanagement

We zetten strategisch en actief accountmanagement in voor goede dienstverlening aan ondernemers. We gebruiken ook een klantvolgsysteem en gegevens uit het werkgelegenheidsregister. Zo houden we zicht op bedrijven, vestigingen en kansen in Rijswijk.

We breiden het accountmanagement uit met twee extra werknemers. Dat is nodig omdat we meer ondernemers actief willen spreken, meer wijken en winkelcentra willen meenemen en tijd nodig hebben voor voorbereiding, gesprek en opvolging. Een bedrijfsbezoek is daarbij geen los moment, maar onderdeel van de hele aanpak. We willen signalen van ondernemers snel oppakken en doorgeven aan de juiste collega's. Ook willen we ondernemers beter ondersteunen bij vergunningstrajecten.

Nieuwe bedrijven krijgen een warm welkom met een welkomstpakket. Zo zijn zij snel wegwijs in Rijswijk**.** We vinden het belangrijk om ondernemers aan onze gemeente te binden, omdat zij zorgen voor banen, levendigheid en een sterk ondernemersklimaat. Daarmee positioneren we de economische kerngebieden sterker en gerichter.

We investeren in een digitaal systeem waarmee we ondernemerscontacten en klantbezoeken beter vast leggen. Ons accountmanagement trekt samen met de accountmanagers van het Werkgeversservicepunt (WSP) op bij bedrijfsbezoeken, om kansen voor werk voor inwoners van Rijswijk beter in beeld te brengen. Daarnaast zetten we ondernemers in als ambassadeur voor Rijswijk. Samen met ondernemers, onderwijs, overheid en kennisinstellingen werken we aan het opleiden van vakmensen in energie, techniek en innovatie.

We werken samen met onder andere VNO-NCW, InnovationQuarter en The Hague Business Agency over onderwerpen als vestigingsklimaat, bereikbaarheid en groei.

BIZ Oud Rijswijk

We zetten de BIZ in Oud Rijswijk voort. Samen met het winkelcentrummanagement en het bestuur organiseren ondernemers activiteiten en evenementen. Zo blijft het gebied levendig en aantrekkelijk. De belangen van de winkeliers worden beschermd en het winkelcentrum wordt veilig en schoongehouden. Ook wordt er gezorgd voor mooie aankleding van het gebied. Op deze manier investeren de ondernemers zelf mee in het gebied om het aantrekkelijk houden.

Vanuit Veiligheid, Inspectie en Handhaving werken we voor Oud Rijswijk en Bogaard stadscentrum aan de inrichting en leefbaarheid van de weekmarkten. Dit draagt bij aan aantrekkelijke en goed functionerende winkelgebieden.

Beleidsproduct 3.4 Economische promotie

Wat willen we bereiken?

We willen sterke en toekomstbestendige werk- en winkellocaties in Rijswijk. Ook willen we dat meer ondernemers en bedrijven voor Rijswijk kiezen. Dit sluit aan bij de nieuwe koers, waarin we ondernemers ruimte geven en meer met hen in gesprek gaan. Zo werken we met elkaar aan een levendige en bloeiende stad.

Wat gaan we daarvoor doen?

We werken samen met de Belangenvereniging Bedrijven Rijswijk (BBR), winkeliersverenigingen, bedrijven/ondernemers op de verschillende locaties en regionale partners zoals de MRDH, BPH en IPP Haaglanden. Dit sluit aan bij het coalitieakkoord, waarin staat dat we onze regionale economische positie versterken en onze werklocaties klaarmaken voor het werklandschap van de toekomst. Samen stemmen we de wensen en behoeften van ondernemers beter op elkaar af en zorgen we voor voldoende ruimte om te vestigen en uit te breiden.

We richten ons op:
- goede bereikbaarheid en toegankelijkheid;
- een passende arbeidsmarkt;
- voldoende ruimte voor bedrijven;
- goede dienstverlening aan ondernemers;
- meer zichtbaarheid van Rijswijk als werkstad.

Verlevendiging winkelcentra

We voeren het retail- en horecabeleid uit. Zo geven we duidelijkheid over de kansen per centrumgebied en kunnen marktinitiatieven beter worden beoordeeld.

Bogaard stadscentrum

We gaan door met de vernieuwing van Bogaard stadscentrum. We zorgen voor goede informatie over de deelprojecten en verbouwingen in het gebied. Daarbij houden we oog voor leefbaarheid, veiligheid en bereikbaarheid. De donderdagmarkt in Bogaard stadscentrum is beperkt van omvang, maar zorgt voor extra levendigheid in het gebied. We zetten in op het behouden van deze functie. Bogaard Stadscentrum beschikt over een People Flow Management (PFM)-systeem voor het monitoren van bezoekersaantallen en bezoekersstromen.

Oud Rijswijk

We blijven extra aandacht besteden aan het historische en ambachtelijke karakter van Oud Rijswijk. De zaterdagmarkt in Oud Rijswijk is daarbij belangrijk. De markt trekt veel bezoekers en draagt bij aan de levendigheid van het gebied. Samen met de vaste ondernemers zorgt dit voor extra economische activiteit in het hele gebied.

Centrummanagement

Het winkelcentrummanagement verbindt ondernemers, eigenaren van panden en de gemeente. Het centrummanagement helpt bij het organiseren en uitvoeren van reclame, evenementen en activiteiten die belangrijk zijn voor de winkelcentra.

Voor het winkelcentrummanagement van Bogaard stadscentrum hebben we meerjarige afspraken met de centrummanager. Deze afspraken hernieuwen we in 2027.

Het centrummanagement van Oud Rijswijk is aangesteld door het bestuur van de BIZ. Wij geven hier een jaarlijkse subsidie aan om bij te dragen aan deze kosten.

Wijkwinkelcentra

We zetten accountmanagement in om wijkwinkelcentra toekomstbestendig te houden. Daarbij richten we ons op samenwerking met ondernemers, het versterken van de centra en het verkennen van meer organisatie en samenhang. Zo sluiten we beter aan bij de behoeften van ondernemers en inwoners.

Ontwikkeling van de Plaspoelpolder

We werken verder aan de ontwikkeling van de Plaspoelpolder als een toekomstbestendig werk- en woongebied. We zorgen voor een goede bereikbaarheid, een veilige omgeving en een duurzame inrichting. Ook pakken we verouderd bedrijfsmatig vastgoed aan en voegen we meer groen toe. Zo wordt het gebied beter bestand tegen hitte en beter voorbereid op klimaatmaatregelen. Daarbij werken we samen met onder andere IPP Haaglanden.

Campusontwikkeling Kessler Park en omgeving

Kessler Park en omgeving is een belangrijk onderdeel van de ontwikkeling van de Plaspoelpolder. Naast het toevoegen van duizenden woningen op At the Park en Broodfabriek, vormt het campusconcept de rode draad in de gebiedsontwikkeling. Het deelgebied is goed gelegen, nabij het station en langs de kennis-as van de Verstedelijkingsalliantie. Voor At the Park zijn heldere afspraken over het ontwikkelen van een campus in het gebied. Voor de Broodfabriek breiden we het concept verder uit. Met als doel om een sterke campus te realiseren waar bedrijven, onderwijs en innovatie samenkomen.

Het campusconcept is een belangrijke drager voor het ontwikkelkader van Kessler Park en omgeving en de verdere ontwikkeling van het deelgebied. Het implementeren van een dergelijk concept vraagt om sturing en zodoende pakken wij meer de regie, Voor 2027 zetten we daarom een kwartiermaker in om de samenwerking tussen betrokken partijen verder uit te werken. De kwartiermaker helpt ook om de ambitie en de positie van het concept scherper neer te zetten en werkt toe naar een samenwerkingsovereenkomst en een gezamenlijke uitvoeringsagenda voor de komende jaren.

Met het oog op de ontwikkeling van Hof van Elsenburg en de behoefte om MBO-onderwijs in Rijswijk te laten landen, is een sterk concept en heldere propositie van belang om kennisinstellingen en innovatieve bedrijvigheid aan het gebied te verbinden. Zo versterken we de economische positie van Rijswijk in de regio. *Havenkwartier* Het Havenkwartier blijft een belangrijk werk-woongebied waar 2500 woningen worden toegevoegd. We zetten in op het behouden van 70.000m2 bedrijvigheid. Ook voegen we voorzieningen zoals horeca toe.

Middengebied tussen Kessler Park en het Havenkwartier

Dit gebied blijft een werkgebied voor bedrijven met een hogere milieucategorie. We maken de omgeving toekomstbestendig met meer groen en een betere aanpak van verouderd vastgoed. Voor dit gebied stellen we een parkmanager aan als eerste aanspreekpunt voor ondernemers.

Overige werklocaties

We blijven de strategie voor toekomstbestendige werklocaties uitvoeren om goede werklocaties te blijven aanbieden die passen bij wat ondernemers nu en in de toekomst nodig hebben. Samen met het IPP Haaglanden, BBR, ondernemers en vastgoedeigenaren onderzoeken we per gebied welke kansen en verbeteringen er zijn om de kwaliteit, veiligheid en vitaliteit van deze terreinen verder te versterken.

Broekpolder en Hoornwijck worden actief aangepakt. We zetten in op een groener, veiliger en schoner gebied. Investeringen in de openbare ruimte worden gedaan door de gemeente, IPP Haaglanden en met subsidies vanuit de provincie. Op deze wijze willen we de ondernemers stimuleren om te investeren in de toekomstbestendige werklocatie.

In 2027 gaan we ook kijken welke aanpak nodig is voor de bedrijventerreinen aan de Heulweg, de Zuidflank en bij Vervoerscentrum Vrijenban.

Citymarketing

In lijn met het coalitieakkoord stellen we in 2027 we een nota citymarketing op. Het doel daarvan is om Rijswijk beter bekend te maken als een fijne plek om te wonen, werken, ondernemen en verblijven. We willen dat meer mensen en bedrijven voor Rijswijk kiezen. Zo zorgen we samen voor een sterke economie.

Onderwijs

Ambitie

We zorgen ervoor dat jeugdigen zich vrij en veilig kunnen ontwikkelen en opgroeien tot verantwoordelijke, zelfstandige, zelfredzame en maatschappelijk betrokken volwassenen.

Visie

Jeugdigen kunnen zich vrij en veilig ontwikkelen en opgroeien tot verantwoordelijke, zelfstandige, zelfredzamen en maatschappelijk betrokken volwassenen. Ouders zijn in eerste instantie verantwoordelijk voor het welzijn van hun kinderen. Als zij dat tijdelijk niet kunnen, krijgen zij hulp. Scholen, kinderopvang en organisaties voor sport, spel, kunst, cultuur en vrije tijd spelen daarbij samen met ouders een belangrijke rol. Deze lijn sluit aan op het coalitieakkoord, waarin staat dat kinderen zich goed moeten kunnen ontwikkelen en dat ouders, scholen, kinderopvang en andere organisaties daarbij samen optrekken.

"Goed onderwijs biedt kinderen en jongeren daarbij de kans op een gelijke start en geeft ze kennis en vaardigheden mee waar ze de rest van hun leven profijt van hebben. Onderwijs versterkt niet alleen de kansen van ieder kind, maar draagt ook bij aan een veerkrachtige, betrokken en goed voorbereide Rijswijkse samenleving. Alle kinderen moeten de kans krijgen zich volledig te ontplooien en mee te doen aan de samenleving, ongeacht de achtergrond van het kind."

Nieuwe beleidsambities onder dit kopje komen terug in het coalitieakkoord. Waar het coalitieakkoord spreekt over preventie, minder bureaucratie, minder onnodige doorverwijzingen, betere vindbaarheid van zorg, betrokkenheid van ouders en samenwerking met onderwijs en organisaties, sluit dat aan op deze visie.

Daarvoor werken we aan passend en zo thuisnabij onderwijs voor Rijswijkse jeugdige, met een doorgaande ontwikkellijn vanaf de voorschoolse periode. Hiervoor is voldoende aanbod van openbaar basisonderwijs en is er voldoende capaciteit aan flexibele en duurzame onderwijshuisvesting om iedere leerling een passende onderwijsplek te bieden. De gemeente hecht waarde aan een breed onderwijsaanbod. Daarbij is er de ambitie om naast het bestaande mbo-aanbod binnen de gemeente Rijswijk een aanvullende mbo-vestiging aan te trekken.

Samenvatting

We kijken naar de brede ontwikkeling van jeugdigen waarbij kansengelijkheid en talentenontwikkeling centraal staan. Iedere jeugdige verdient een goede start bij de eerste stappen in zijn of haar leven. Goed onderwijs draagt bij aan deze goede start. Iedere in Rijswijk wonende jeugdige heeft recht op onderwijs op een voor hem/haar passende plek zo dicht mogelijk bij huis. Als dit mogelijk is, behaalt de jeugdige een startkwalificatie (een diploma havo, vwo, mbo2 of hoger). Het optimaal ontwikkelen van het individuele talent is hierbij het uitgangspunt. Verzuim wordt zoveel mogelijk voorkomen. Thuiszitters worden zo snel mogelijk toegeleid naar een passend aanbod aan onderwijs en/of jeugdhulp (Kadernota Jeugd en Onderwijs 2022; Raadsbesluit 21-069).

Stichting Librijn openbaar onderwijs voert voor de gemeentes Rijswijk en Delft de wettelijke taak voor het verzorgen van voldoende openbaar onderwijs uit.

We zijn wettelijk verplicht om te zorgen voor voldoende huisvesting voor het primair, speciaal en voortgezet onderwijs op het grondgebied van de gemeente. We streven, samen met de schoolbesturen, naar een toekomstbestendig onderwijslandschap (Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs 2022; raadsvoorstel 21-060 en Integraal Huisvestingsplan 2026-2041; raadsvoorstel 25.094943).

Iedere gemeente moet, op basis van de onderwijswetgeving, een regeling voor een tegemoetkoming in de kosten van het leerlingenvervoer hebben en uitvoeren. Ouders die aan de voorwaarden uit die regeling voldoen kunnen op basis hiervan een aanvraag voor een tegemoetkoming in kosten van het schoolvervoer voor hun kind doen. We stimuleren het zo zelfstandig mogelijk reizen van

de leerlingen (Verordening leerlingenvervoer Rijswijk 2019; Beleidsregels leerlingenvervoer schooljaar 2026-2027 Rijswijk).

We willen voorkomen dat (onderwijs)achterstanden ontstaan en dat al opgelopen achterstanden verminderen. Vanuit onze wettelijke taak tot het bieden van voldoende plekken waar doelgroepkinderen voorschoolse educatie kunnen krijgen, streven wij naar een kwalitatief hoogwaardig voorschools aanbod waar gewerkt wordt met een gestructureerd, ontwikkelingsgericht educatief aanbod.

In Nederland zijn er 2,5 tot 3 miljoen volwassenen laaggeletterd. Dat betekent dat ze moeite hebben met lezen, schrijven en/of rekenen en vaak ook weinig digitaal vaardig zijn. Om dit aan te pakken zetten we in op het voorkomen van laaggeletterdheid en het ondersteunen van mensen die laaggeletterd zijn (taalbeleidsplan “Het start met Taal”).

Indicatoren

Indicator	Realisatie 2025	Streefwaarde 2026	2027	2028	2029	2030
Absoluut verzuim	9,1	13	12,5	12	11,5	11
Relatief verzuim	51	32	31	30	29	28
Voortijdig schoolverlaters (VSV-ers)	1,9%	3,5%	3,5%	3,5%	3,5%	3,5%

Toelichting verplichte indicatoren

Absoluut verzuim

De verplichte indicator “Absoluut verzuim” is het aantal leerplichtige leerlingen per 1.000 leerlingen dat op enig moment in het schooljaar voor korte of langere tijd niet is ingeschreven op een school of een onderwijsinstelling. De Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) is aangewezen als gegevensbron.

De laatst gepubliceerde gegevens bij DUO zijn van 2024-2025. Het aantal Rijswijkse absoluut verzuimers was 9,1 leerlingen per 1000 leerlingen. In absolute getallen ging het om 76 leerlingen. In het schooljaar 2023-2024 was het absoluut verzuim 12,3 leerlingen per 1000 leerlingen, het absolute aantal was 103.

Vanwege de groei van Rijswijk en de (verhoogde) instroom van statushouders zijn de streefwaarden iets naar boven bijgesteld. Voor specifieke groepen zoals statushouders is het soms zeer lastig om snel een (passende) onderwijsplek te vinden. Bijvoorbeeld omdat eerst een test naar het onderwijsniveau moet worden afgenomen, waardoor deze leerlingen enige tijd als absoluut verzuimer geregistreerd staan.

Relatief verzuim

De verplichte indicator “relatief verzuim” is het aantal leerplichtige leerlingen per 1.000 leerlingen dat wel is ingeschreven op een school of onderwijsinstelling, maar die niet of niet geregeld bezoekt. De Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) is aangewezen als gegevensbron.

De laatst gepubliceerde gegevens bij DUO zijn die van het schooljaar 2024-2025. Het aantal Rijswijkse relatief verzuimers was 51 per 1.000 leerlingen. In absolute getallen ging het om 425. In het schooljaar 2023-2024 was het aantal relatieve verzuimers 32,8 leerlingen per 1.000 leerlingen, In absolute getallen ging het om 275 leerlingen.

Ondanks de toename in het schooljaar 2024-2025 blijven we streven naar een vermindering van het aantal relatief verzuimers, vandaar dat het streefcijfer naar beneden wordt bijgesteld.

De streefwaarde voor 2026 is de streefwaarde die al was opgenomen bij het opstellen van de begroting 2025 (juli 2024).

Voortijdig schoolverlaters (VSV-ers)

De verplichte indicator “VSV-ers” is het percentage van het totaal aantal 12- tot 23-jarigen dat zonder startkwalificatie (minimaal een diploma mbo2, havo of vwo) het onderwijs verlaat. DUO/Ingrado is de aangewezen gegevensbron.

Het percentage heeft betrekking op de postcode en gemeente waar de scholen voor VO en MBO gevestigd zijn. Dit betekent dat het hieronder genoemde percentage betrekking heeft op alle leerlingen die staan ingeschreven op deze Rijswijkse scholen voor VO en MBO, ongeacht de woonplaats van deze leerlingen.

De laatst gepubliceerde gegevens bij DUO zijn van 2024-2025. Het percentage VSV-ers van het Rijswijks Voortgezet en MBO onderwijs was toen 2,0%.
In de voorgaande schooljaren waren de cijfers als volgt:
- Voor het schooljaar 2024-2025 1,9%;
- Voor het schooljaar 2023-2024 2,0%;
- Voor het schooljaar 2022-2023 2,4%.

In vergelijking met voorgaande schooljaren daalt dit percentage licht. Vanwege de verwachte invoering van de Wet van School naar Duurzaam Werk in januari 2026, en daarmee de uitbreiding van de doelgroep naar 27 jaar, wordt het percentage naar boven bijgesteld en in de jaren daarna vooralsnog gelijk gehouden.

De streefwaarde voor 2026 is de streefwaarde die al was opgenomen bij het opstellen van de begroting 2025 (juli 2024) en kan daarom niet veranderd worden.

Wat gaat het kosten?

Exploitatie (meerjarig): (bedragen x € 1000)		Realisatie	Begroting na wijziging				
Onderwijs		**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
4.1 Openbaar basisonderwijs	Lasten	154	205	163	163	164	163
	Baten	2					
Saldo		**-152**	**-205**	**-163**	**-163**	**-164**	**-163**
4.2 Onderwijshuisvesting	Lasten	5.326	4.823	5.119	5.149	5.268	6.915
	Baten	1.061	932	1.042	1.042	1.041	1.041
Saldo		**-4.265**	**-3.891**	**-4.077**	**-4.107**	**-4.227**	**-5.874**
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	Lasten	5.836	5.977	6.103	6.103	5.951	5.951
	Baten	3.154	2.985	3.014	3.014	3.014	3.014
Saldo		**-2.682**	**-2.992**	**-3.088**	**-3.089**	**-2.937**	**-2.937**
Totaal lasten		**11.316**	**11.006**	**11.384**	**11.416**	**11.383**	**13.029**
Totaal Baten		**4.217**	**3.917**	**4.056**	**4.056**	**4.056**	**4.056**
Saldo Onderwijs		**-7.099**	**-7.089**	**-7.328**	**-7.359**	**-7.327**	**-8.973**

Er zijn in dit programma geen afwijkingen groter dan 10% met een minimum van € 250.000.

Beleidsproduct 4.1 Openbaar basisonderwijs

Wat willen we bereiken?

Er is voldoende aanbod in de gemeente van openbaar basisonderwijs.

Sinds 2004 is het openbaar onderwijs verzelfstandigd. Stichting Librijn openbaar onderwijs zorgt voor de uitvoering van de wettelijke taak om in de gemeenten Rijswijk en Delft voldoende openbaar basisonderwijs aan te bieden. Daarmee heeft de stichting de bestuurlijke verantwoordelijkheid voor het openbaar basisonderwijs van de gemeenten overgenomen.

Het intern toezicht op de uitvoering van deze taak ligt bij de Raad van Toezicht. De gemeente houdt zelf extern toezicht. Dit is geregeld in de Wet op het primair onderwijs en in de statuten van Stichting Librijn.

De gemeenteraad kan ingrijpen als de stichting haar taak ernstig verwaarloost. Ook kan alleen de gemeenteraad besluiten om een openbare school op te heffen. Verder stelt de gemeenteraad de statuten van de stichting vast en benoemt zij de leden van de Raad van Toezicht, op bindende voordracht van de stichting.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Jaarlijks stuurt Stichting Librijn ter kennisname de jaarrekening, begroting en het jaarverslag naar de gemeenteraad;
- 2x per jaar vindt er een bestuurlijk overleg plaats met de directeur-bestuurder, leden van de Raad van Toezicht van Stichting Librijn en de onderwijswethouders van beide gemeenten;
- Regelmatig vindt er ook op ambtelijk niveau overleg met Stichting Librijn plaats om de ontwikkelingen van het openbaar onderwijs in Rijswijk te bespreken

Wat mag het kosten?

Behalve de kosten van de inzet van ambtelijke capaciteit zijn aan dit beleidsproduct geen verdere kosten verbonden.

Beleidsproduct 4.2 Onderwijshuisvesting

Wat willen we bereiken?

Er is voldoende capaciteit aan flexibele, duurzame onderwijshuisvesting om de Rijswijkse leerlingen een onderwijsplek te bieden.

De gemeente is financieel verantwoordelijk voor de schoolgebouwen in de gemeente. Schoolbesturen kunnen een aanvraag doen bij de gemeente als ze nieuwe scholen willen bouwen, bestaande scholen willen uitbreiden of vervangen.

In de Verordening voorziening huisvesting onderwijs 2022 staan de regels voor schoolgebouwen. Hierin staat ook hoe je een aanvraag doet en hoeveel geld er is voor verschillende voorzieningen.

In 2026 hebben de gemeente en de schoolbesturen samen het plan geactualiseerd voor de toekomst van de scholen in Rijswijk. Dit plan heet het Integraal Huisvesting Plan (IHP). Het IHP kijkt naar veranderingen en ontwikkelingen, de omvang en de huidige (onderhouds)staat van de schoolgebouwen, afspraken over schoolgebouwen en de kosten daarvan. Zo geeft het plan een beeld van wat er de komende 16 jaar aan schoolgebouwen nodig is.

Wat gaan we daarvoor doen?

Samen met de schoolbesturen werken we aan goed en toekomstbestendig onderwijs en aan goede, gezonde en toekomstbestendige schoolgebouwen. Het onderwijs is voor iedereen toegankelijk, verschillend en goed verdeeld. Het sluit ook aan bij wat de maatschappij nodig heeft. Door veranderingen en ontwikkelingen in het onderwijs en samenwerking moeten schoolgebouwen flexibeler en inclusiever worden. In het IHP is daarom afgesproken dat bij schoolprojecten vijftig vierkante meter extra beschikbaar wordt gesteld voor inclusief en passend onderwijs.

Bij het bouwen van nieuwe scholen gebruikt het IHP het advies van het Kwaliteitskader van de landelijke organisatie RuimteOk als basis voor het niveau van een Frisse School. Scholen krijgen een goed systeem voor frisse lucht en een fijne temperatuur. Daarnaast zorgen we dat de gebouwen makkelijk te gebruiken zijn, lang meegaan en goed zijn voor het milieu.

De gemeente en de schoolbesturen willen samen zorgen voor betere kwaliteit. Bij elk nieuw project wordt naast de gemeentelijke bijdrage ook bekeken of het schoolbestuur kan bijdragen aan een verdergaande betere kwaliteit. Dit gebeurt volgens het principe Total Cost of Ownership (TCO). Voor ieder huisvestingsproject wordt een specifieke businesscase opgesteld, waar dit ook onderdeel van is.

Het IHP kijkt vooruit naar de schoolgebouwen voor de komende 16 jaar. Voor de jaren 2026 tot 2029 is het plan concreet uitgewerkt. In de regels voor schoolgebouwen in Rijswijk gebruiken we marktconforme bedragen die in het Kwaliteitskader van RuimteOk staan. De financiën van de gemeente sluiten aan bij de uitvoering van het kwaliteitskader.

In 2027 zetten we de volgende stappen in onderwijshuisvestingsprojecten uit het IHP;
- De tijdelijke gehuurde huisvesting aan de P. van Vlietlaan komt vrij en wordt voorbereid voor Het Kristal. In 2027 kan de voorbereiding en renovatie van Het Kristal van start.
- Er wordt een tijdelijke gymvoorziening gemaakt op het schoolplein van de tijdelijke school KC Natuurrijk om de leerlingen bewegingsonderwijs te laten volgen.
- Voor de permanente school van KC Natuurrijk starten we de voorbereiding. Dit project stond in fase 2, maar schuift formeel op naar fase 1 en is als zodanig verwerkt in het investeringsplan. Dit komt door de positieve uitspraak van de Raad van State, waardoor de wijk Pasgeld sneller kan worden gebouwd en door de complexe opgave (een combinatie van woningbouw, school en sportzaal). Voor kinderopvang, sportzaal en maatschappelijke voorziening is nog geen budget beschikbaar; dit wordt meegenomen in de businesscase en zal t.z.t. ter besluitvorming worden voorgelegd aan de Raad.
- Voor de uitbreiding van De Melodie is de voorbereiding gestart. Hiermee onderzoeken we hoe de school kan doorgroeien naar een school met ruimte voor maximaal 425 leerlingen inclusief uitbreiding van een peutergroep.
- Voor de nieuwbouw van GSR/De Akker is de voorbereiding gestart. Zolang de nieuwbouw nog niet klaar is, hebben de scholen tijdelijke huisvesting nodig aan de P. van Vlietlaan. Met het schoolbestuur is ook een aanvullende examenruimte afgesproken, het zogenoemde 'speellokaal+'. Hierover leggen we de raad in het derde kwartaal van 2026 een voorstel voor over de kosten.
- Voor het Stanislas College brengen we de mogelijke nieuwbouwlocaties in beeld. Het college neemt hierover naar verwachting eind 2026 / begin 2027 een besluit.
- Voor de renovatie van de Nicolaas Beetsschool zoeken we een locatie voor tijdelijke huisvesting. Dit moet uiterlijk eind 2026 / begin 2027 zijn gevonden, vanwege de beperkte ruimte in Oud-Rijswijk.
- We starten de aankoop van een structurele wissellocatie aan de P. van Vlietlaan. Zo kunnen opeenvolgende schoolprojecten, zoals GSR/De Akker en later de Petrusschool, steeds gebruikmaken van tijdelijke huisvesting.
- Voor het Rijswijks Lyceum en het Van Vredenburch College start het onderzoek naar een gezamenlijke, geconcentreerde nieuwbouwlocatie. Zo kan het voortgezet onderwijs in Rijswijk toekomstbestendig worden gehuisvest.
- De Piramide wordt uitgebreid met twee lokalen. Hierdoor kan de school doorgroeien naar een school met maximaal 450 leerlingen.
- Bij de Elsenburgschool komt een tijdelijk speellokaal. Hiermee lossen we ook het tekort aan gymcapaciteit op dat ontstaat door het medegebruik van de gymzaal door De Piramide.
- Onderwijsaccommodaties worden waar mogelijk beter beschikbaar gesteld voor maatschappelijke organisaties, zodat schoolgebouwen ook buiten de reguliere lestijden een bredere maatschappelijke functie kunnen vervullen.
- Het integraal huisvestingsplan wordt regelmatig bijgesteld in overleg met de scholen en op basis van actuele leerlingenprognoses, zodat de huisvestingsopgave aansluit bij de daadwerkelijke ontwikkeling van het aantal leerlingen.
- Voor het naar Rijswijk halen van een mbo-school zetten we ons actief in.
- Bij de ontwikkeling en realisatie van schoolprojecten worden ook de mogelijkheden n voor ontmoetingsplekken voor jongeren verkend.

Wat mag het kosten?

De (verwachte) investeringen van de diverse projecten uit het IHP 2026-2041 zijn verwerkt in het LTIP.

Beleidsproduct 4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken

Wat willen we bereiken?

Elke jongere in Rijswijk krijgt passend en zo thuisnabij mogelijk onderwijs waarbij er een doorgaande ontwikkellijn is vanaf de voorschoolse periode.

Iedere jeugdige verdient een goede start bij de eerste stappen in zijn of haar leven en groeit op in een taalrijke omgeving. We bieden alle kinderen gelijke kansen met zo goed mogelijk passend onderwijs.

We zetten in op het voorkomen van laaggeletterdheid en het ondersteunen van mensen die laaggeletterd zijn.

Onder dit beleidsproduct valt voortgezet onderwijs, MBO, volwasseneducatie, onderwijsachterstandenbeleid, peuteropvang, toezicht- en handhaving leerplichtwet, het voorkomen en bestrijden van voortijdig schoolverlaten, schoolmaatschappelijk werk, leerlingenvervoer, activiteiten in het kader van passend onderwijs en het stimuleren van een goede verbinding tussen het onderwijs en de arbeidsmarkt.

Wat gaan we daarvoor doen?

Voortgezet Onderwijs

Het voortgezet onderwijs in Rijswijk functioneert in een context die in hoog tempo verandert. Op het eerste gezicht lijkt er weinig reden tot zorg: Rijswijk is geen gemeente met acute onderwijsproblemen en beschikt over een divers en functionerend scholenaanbod. Onder dit ogenschijnlijk stabiele beeld is een aantal ontwikkelingen gaande die de komende jaren bepalend zullen zijn voor de opgave waar scholen, gemeente en partners voor staan, en waardoor het huidige vo-aanbod onder druk staat.

Deze ontwikkelingen hebben niet één oorzaak, maar komen voort uit een samenspel van demografische groei, regionale dynamiek en een veranderende maatschappelijke context. De stad groeit, zowel in omvang als in diversiteit. Het aantal jongeren neemt toe, en daarmee ook de vraag naar onderwijs en ondersteuning. Tegelijkertijd is het voortgezet onderwijs in Rijswijk geen lokaal systeem: scholen vervullen een duidelijke regionale functie en zijn sterk verweven met omliggende gemeenten, met name Den Haag en Delft.

Scholen krijgen in toenemende mate te maken met complexere ondersteuningsvragen, grotere verschillen tussen leerlingen en een intensievere relatie met het sociaal domein en veiligheidsvraagstukken. Deze ontwikkeling sluit aan bij bredere maatschappelijke trends, maar krijgt in Rijswijk een specifieke uitwerking door de combinatie van schaal, ligging en leerlingenstromen.

Wat deze ontwikkelingen gemeen hebben, is dat zij de druk op het systeem geleidelijk verhogen. Niet in de vorm van acute knelpunten, maar als een stapeling van factoren die maken dat de bestaande inrichting steeds minder vanzelfsprekend aansluit bij de praktijk.

Samen met de schoolbesturen die in Rijswijk voortgezet onderwijs aanbieden werken we aan een aanpak hiervoor. Dat doen we in de vorm van een werkagenda, met een viertal hoofdlijnen. De gemeente en drie schoolbesturen zijn eerstverantwoordelijk voor de uitvoering van een van de hoofdlijnen. Bij de uitvoering worden ook (andere) externe samenwerkingspartners betrokken.

- Rijswijk Onderwijsstad.
- Ondersteuningsketen.
- Veiligheid en vroegsignalering.
- Regionale samenwerking.

De werkagenda staat niet op zichzelf, en heeft op onderdelen verbindingen met al lopende processen. Daar waar dat kan zullen we bij de uitvoering van het programma bij deze al lopende processen aanhaken. Voor de uitvoering van deze werkagenda zijn extra financiële middelen beschikbaar. In de begroting is daarvoor voor de jaren 2027 en 2028 een extra budget opgenomen.

We onderzoeken de mogelijkheden om de aanpak te verbreden naar delen van het basisonderwijs met vergelijkbare uitdagingen.

MBO

De gemeente hecht waarde aan een breed en toekomstbestendig onderwijsaanbod. Naast het bestaande mbo-aanbod binnen de gemeente Rijswijk, ambiëren we daarom om een aanvullende mbo-vestiging naar de gemeente te trekken.

Deze ambitie nemen we ook mee als mogelijke optie binnen de gesprekken over de campus ontwikkeling. Daarbij is het van belang dat er zowel een geschikte locatie als een mbo-instelling beschikbaar is die de vestiging wil realiseren en waarvoor daadwerkelijk behoefte bestaat aan passende huisvesting.

Volwasseneneducatie

In Rijswijk is ongeveer 10% van de volwassen inwoners laaggeletterd. Naar schatting gaat het om 6.000 inwoners. Dit is iets lager dan het landelijk gemiddelde dat op 12% ligt. Zij ondervinden problemen bij hun dagelijks leven. Laaggeletterdheid komt voor in alle lagen van de bevolking en in alle wijken. De doelgroep is dynamisch en bestaat uit jongeren, ouderen, Nederlanders met Nederlands als 1ste taal (NT1) en Nederlanders met een migratieachtergrond met Nederlands als 2de taal (NT2), met of zonder startkwalificatie, hoog- en laag opgeleid, werkend en niet-werkend (taalbeleidsplan “Het start met Taal”).

Omdat het belangrijk is dat iedereen mee kan komen in de maatschappij is er een aanbod aan opleidingen/cursussen die de basisvaardigheden verbeteren. Het gaat dan om het verbeteren van de Nederlandse taal, rekenen en digitale vaardigheden voor de doelgroepen: volwassen laaggeletterden, analfabeten en niet-inburgeringsplichtigen (NT2). Deze gemeentelijke taak voor het (laten) verzorgen van dit soort taalaanbod is opgenomen in de Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB). De financiering van dit aanbod loopt via de contactgemeente van de arbeidsmarktregio (de gemeente Den Haag).

Kandidaten voor dit aanbod worden hiernaartoe doorverwezen door het WSP, maar ook door onze lokale taalpartners, zoals het Taalhuis en Stichting Welzijn Rijswijk. Het Taalhuis organiseert, naast het geven van informatie en advies over en warme toeleiding naar dit taalaanbod, ook een eigen laagdrempelig taalaanbod voor deze doelgroep zoals conversatielessen, het taalcafé (in samenwerking met Stichting Welzijn Rijswijk), de leesclub en cursussen waar taal(verbetering) een verstopt onderdeel van is. Ook Stichting Welzijn Rijswijk heeft een aanbod voor deze doelgroep middels het project taalmaatje. We handhaven een aanbod van taalondersteuning dicht bij huis. Door middel van het Taalketenoverleg stimuleren we dat ons taalpartners aanbod ontwikkelen en vernieuwen zodat het afgestemd is en blijft op de vraag vanuit onze inwoners.

Onderwijsachterstandenbeleid en peuteropvang

De ontwikkeling van kinderen op jonge leeftijd is van grote invloed op hun verdere leven. Daarom verdient iedere jeugdige in Rijswijk een goede start bij de 1ste stappen in het leven en is het nodig om al op jonge leeftijd in te zetten op het voorkomen en bestrijden van (onderwijs)achterstanden. Het bestrijden van onderwijsachterstanden vraagt dan ook om een vroegtijdige aanpak die al start op het consultatiebureau en die op maat gesneden is. Het beheersen van de Nederlandse taal is hierbij een essentieel onderdeel, naast een taalrijke omgeving. Houders van voorschoolse voorzieningen (kinderdagverblijven en peuteropvang), schoolbesturen en de gemeente dragen hier vanuit hun (wettelijke) rol en taken een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor. Samen met de schoolbesturen die vve aanbieden en Kinderopvang Morgen (als de uitvoerder van de voorschoolse educatie) is gestart met een gezamenlijk traject om het onderwijsachterstandenbeleid te actualiseren. Het streven is om in 2027 te komen met en vernieuwd beleid.

Kinderdagverblijven en peuteropvang

Binnen het Rijswijkse voorschoolse aanbod (kinderdagverblijven en peuteropvang) wordt opvang geboden die bijdraagt aan een goede en gezonde ontwikkeling van het kind. In de peuteropvang in Rijswijk gaat het verder dan dat. Op deze locaties wordt een programma geboden die de peuters in hun ontwikkeling stimuleert en goed voorbereid op het basisonderwijs.

Op de Rijswijkse Peuterspeelschoollocaties wordt er gewerkt met een programma voor voorschoolse educatie waarbij de ontwikkeling van de peuters op het gebied van taal, rekenen, motoriek en de sociaal-emotionele ontwikkeling op een gestructureerde en samenhangende wijze wordt gestimuleerd. Peuters kunnen vanaf 2 jaar terecht op de Peuterspeelscholen.

Wij stimuleren dat zoveel mogelijk peuters gebruik maken van een voorschools aanbod (kinderdagverblijf of peuteropvang). Peuters met een (dreigende) taalachterstand (in de Nederlandse taal) die geen voorschools aanbod bezoeken (de zogenaamde doelgroepkinderen), worden actief toegeleid naar de Peuterspeelscholen in Rijswijk zodat zij kunnen profiteren van het aanbod van voorschoolse educatie dat op deze locaties wordt geboden (Beleidsnota Onderwijsachterstandenbeleid en peuteropvang).

Voor de financiering van het voorschoolse aanbod kunnen ouders een inkomensafhankelijke tegemoetkoming in deze kosten krijgen. Voor werkende ouders verzorgt de rijksoverheid deze tegemoetkoming via de Kinderopvangtoeslag. Voor ouders die geen recht hebben op deze Kinderopvangtoeslag of ouders van de doelgroepkinderen van de voorschoolse educatie doet de gemeente dat, mits deze ouders een Rijswijkse locatie van peuteropvang / Peuterspeelschool bezoeken. Hiervoor zijn de “Beleidsregels Kindgebonden tegemoetkoming peuteropvang en voorschoolse educatie” opgesteld.

Voorschoolse en vroegschoolse educatie

In de Wet op het primair onderwijs (WPO) is opgenomen dat de gemeente zorgt voor voldoende voorzieningen (in aantal, spreiding en (financiële) bereikbaarheid) waar kinderen met een risico op een achterstand in de Nederlandse taal deel kunnen nemen aan voorschoolse educatie. De gemeente ontvangt hiervoor een specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid.

De signalering van en toeleiding naar van de doelgroepkinderen voor de voorschoolse educatie heeft de gemeente neergelegd bij de JGZ Zuid-Holland West (het consultatiebureau) die hiervoor extra middelen ontvangt. De ouders worden daarbij ook gewezen op het aanbod volwasseneneducatie voor hun eigen taalontwikkeling in de Nederlandse taal. Hiermee proberen we gelijk een ketenaanpak vorm te geven in het kader van het bestrijden van laaggeletterdheid.

De voorschoolse educatie loopt door in de vroegschoolse educatie in het basisonderwijs. In de wet op het primair onderwijs (WPO) en de Wet op het Voortgezet onderwijs (WVO) is de opdracht opgenomen dat het onderwijs zodanig is ingericht dat op herkenbare en structurele wijze aandacht wordt besteed aan het bestrijden van onderwijsachterstanden, in het bijzonder aan het beheersen van de Nederlandse taal.

De basisscholen met een hoge achterstand-score krijgen van de rijksoverheid extra middelen om deze opdracht vorm te geven, met name ook voor de vroegschoolse educatie in groep 1 en 2. Deze scholen vormen met één of meerdere Peuterspeelscholen een cluster en werken daarin intensief samen. Met deze scholen en de Peuterspeelscholen hebben we afspraken gemaakt over monitoring en de resultaten van de voor- en vroegschoolse educatie.

Nieuwkomers

Kinderen van nieuwkomers (statushouders, arbeidsmigranten, expats) kunnen zo snel mogelijk starten met het leren van de Nederlandse taal. In de voorschoolse periode komen zij in aanmerking voor de voorschoolse educatie. Kinderen in de kleuterleeftijd stromen in de groepen 1 en 2 van de reguliere basisscholen. Instromen in het reguliere basisonderwijs geldt in principe ook voor de oudere kinderen, maar soms is er een zo grote taalachterstand dat er meer nodig is. Deze kinderen worden (tijdelijk) geplaatst in de bovenschoolse centrale nieuwkomersklas: de Wereldgroep bij basisschool ’t Kristal of IKC Snijders. We geven voor het vorm geven van een Wereldgroep extra subsidie aan deze scholen in Rijswijk. De leerlingen tussen de 12 en 18 jaar gaan (tijdelijk) naar een Internationale schakelklas (ISK) in Den Haag.

Met Lucas onderwijs hebben we afspraken gemaakt over het verzorgen van basisonderwijs aan de kinderen die woonachtig zijn in het AZC aan de Lange Kleiweg. Dit onderwijs wordt verzorgd in Kindcentrum Snijders. Het gebruik van het AZC (Hof van Elsenburg) door het COA zal per mei

2027 worden beëindigd (met een afbouwperiode van maximaal drie maanden daarna), waarmee ook het verzorgen van basisonderwijs eindigt. Ook het aanbieden van voortgezet in Internationale Schakelklassen zal kinderen die woonachtig zijn in het AZC aan de Lange Kleiweg eindigen.

Toezicht en handhaving leerplichtwet en voorkomen en bestrijding voortijdig schoolverlaten

Onderwijs is essentieel voor jeugdigen om zich te kunnen ontwikkelen en te kunnen bouwen aan een goede toekomst. Een diploma biedt meer kansen op een baan. De Leerplichtwet zorgt ervoor dat iedereen met gelijke kansen begint en de benodigde algemene kennis heeft om goed te kunnen functioneren in een zich steeds sneller ontwikkelende maatschappij.

De Leerplichtwet zorgt niet alleen voor leer**plicht**, maar garandeert ook dat ieder kind leer**recht** heeft.

Daarom zetten we in op het handhaven van de Leerplichtwet om voortijdig schoolverlaten of schooluitval tot een minimum te beperken. Het terugbrengen van het aantal thuiszitters staat hoog op de agenda. De leerplichtambtenaren werken hierbij samen met de scholen, de samenwerkingsverbanden passend onderwijs en het jeugdteam om leerlingen zo snel mogelijk terug en/of toe te leiden naar een passend onderwijsprogramma en/of (vroegtijdige) inzet van ondersteuning in het preventieve veld en/of jeugdhulp.

De uitspraak van de Hoge Raad in april 2026 dat een vrijstelling van de leerplicht op grond van religieuze of levensbeschouwelijke bezwaren (artikel 5 onder b van de Leerplichtwet) vrijwel niet meer mogelijk is zolang er openbaar onderwijs in de buurt is, betekent dat we strenger op willen gaan treden tegen het thuishouden van kinderen op basis van levensbeschouwing. Daarmee volgen we het advies van de landelijke vereniging van leerplichtambtenaren.

De afgelopen jaren hebben we het werken volgens de Methodische Aanpak Schoolverzuim (MAS-methode) verder uitgewerkt, we vervolgen dat in 2027.

Per januari 2026 is de “Wet van School naar Duurzaam Werk” in werking getreden. Het doel van deze wet is de begeleiding te verbeteren bij de overgang van school naar werk van jongeren met een mogelijke afstand tot de arbeidsmarkt en van voortijdig schoolverlaters. In deze wet is opgenomen dat de doelgroep van het Doorstroompunt (voorheen Regionaal Meld- en Coördinatiefunctie) is uitgebreid met jongeren tot 27 jaar. In 2027 gaan wij verder met de implementatie van de nieuwe wet. Er is een aanpak en nauwe regionale samenwerking voor jongeren van 12 tot 27 jaar tussen het onderwijs, het Doorstroompunt, de gemeentelijke aanpak jeugdwerkloosheid en andere relevante (regionale) spelers van de arbeidsmarktregio. Wij werken aan de interne samenwerking binnen team jeugdwerkloosheid en het doorstroompunt, alsmede de afstemming met externe partners. De basis hiervoor is het ‘Regionaal programma van school naar duurzaam werk'.

Leerlingenvervoer

Ouders van leerlingen kunnen een beroep doen op de regeling leerlingenvervoer (Verordening Leerlingenvervoer 2019) voor een (tegemoetkoming in) de vervoerskosten van hun kind van en naar school. Dat is bijvoorbeeld mogelijk als een leerling vanwege een handicap niet zelfstandig naar school kan reizen of omdat de school waarop het kind is aangewezen relatief ver weg ligt.

Het gaat dan om een vergoeding voor de kosten van het eigen vervoer met de fiets of een vergoeding voor de kosten van het openbaar vervoer voor de leerling en eventueel voor een noodzakelijke begeleider. Indien het vanwege de beperkingen van de leerling onmogelijk is om onder begeleiding met het openbaar vervoer of de fiets te reizen, dan kan er een vergoeding voor het aangepast vervoer worden toegekend. De gemeente zorgt dan voor aangepast vervoer via een taxi of taxibus. Hiervoor hebben we, samen met een aantal andere gemeenten, vervoerders ingekocht.

We stimuleren het zelfstandig leren reizen met het openbaar vervoer of de fiets (bijvoorbeeld via een traject MEE op Weg).

De huidige verordening leerlingenvervoer stamt uit 2019. Inmiddels is een aantal artikelen in de onderwijswetgeving aangepast/vernummerd waardoor het wenselijk is om voor het schooljaar

2027-2028 een nieuwe verordening leerlingenvervoer op te stellen. Daarnaast biedt dit de mogelijkheid om daar waar wenselijk de verordening op onderdelen aan te passen. Daarvoor evalueren we het huidige beleidskader en de uitvoering daarvan; de uitkomsten verwerken we in de nieuwe verordening.

Schoolmaatschappelijk werk

Samen met het onderwijs ontwikkelen we het schoolmaatschappelijk werk verder als onderdeel van het versterken van de algehele ondersteuningsstructuur rondom scholen. Hierbij versterken we de betrokkenheid van ouders en bepalen welke bijdrage het schoolmaatschappelijk werk levert aan preventieve en collectieve ondersteuning van docenten en mentoren en de verbinding tussen school, gezin en jeugdhulp. Dit is ook onderdeel van een bredere ontwikkeling rondom onderwijs en jeugdhulp. Hierbij wordt onder andere de aanpak voor schoolnabije en collectieve ondersteuning verder uitgewerkt en de ondersteuningsstructuur rondom scholen versterkt.

Passend Onderwijs

Het doel van de Wet passend onderwijs is dat alle kinderen een plek krijgen op een school die past bij hun kwaliteiten en mogelijkheden. Om elk kind een passende plek te bieden werken de scholen/ schoolbesturen regionaal samen in Samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs zodat er voldoende onderwijsplekken zijn voor alle leerlingen met een zorgbehoefte.

Rijswijk, Den Haag en Leidschendam-Voorburg hebben te maken met dezelfde twee samenwerkingsverbanden:
- Voor het primair onderwijs Stichting Passend Primair Onderwijs Haaglanden (SPPOH);
- Voor het voortgezet onderwijs Samenwerkingsverband Zuid Holland West (SWVZHW).

Als Rijswijk werken we met beide andere gemeenten en samenwerkingsverbanden passend onderwijs aan een betere aansluiting van het onderwijs en jeugdhulp, onderzoeken we mogelijkheden om individuele ondersteuning collectiever aan te bieden in het onderwijs, werken we aan het terugdringen van schooluitval en verzuim. Binnen deze samenwerking wordt aangesloten bij landelijke ontwikkelingen rondom inclusief onderwijs.

Lokaal gaan we in 2027 met een aantal basisscholen een pilot uitvoeren om te onderzoeken hoe de zorgstructuren binnen de scholen kunnen worden verbeterd. Samen met de scholen voor voortgezet onderwijs, de gemeente Den Haag en de Haagse zorgaanbieders werken we aan een betere aansluiting van de Haagse leerlingen op Rijswijkse scholen en de Haagse zorgaanbieders.

De overheid streeft ernaar dat in 2035 de meeste scholen de overgang naar inclusief onderwijs hebben gemaakt. Eveneens wordt er aangesloten bij de Regiovisie Jeugdhulp en ontwikkelingen als het regionale Actieplan Jeugdhulp en de regionale aanpak kostenbeheersing.

Lokaal werken we ook aan een preventievere en betere aansluiting tussen de Rijswijkse scholen, voorschoolse voorzieningen en het (jeugd)hulpaanbod binnen onze gemeente in het project “Elkaar Versterken”. De bevindingen uit een uitvraag rondom kleuterrijpheid worden in het schooljaar 2026-2027 uitgewerkt in concrete acties. Waarbij het versterken van het netwerk centraal staat.

Verbinding onderwijs en arbeidsmarkt

We blijven de verbinding tussen het onderwijs en de arbeidsmarkt stimuleren. Dit doen we om de talenten optimaal te benutten. Hierbij blijven we inzetten op beroepsoriëntatie en vaardigheden. Waar mogelijk zoeken we de verbindingen met regionale initiatieven. Daarnaast stimuleren we kleinschalige ontmoetingen met bedrijven en beroepen. Hiermee sluiten we aan bij de behoeften vanuit het onderwijs en het aanbod in de regio. Hierin wordt ook gekeken naar de verbreding van de inzet van JINC. Dit om jongeren in het Rijswijkse voortgezet onderwijs kennis te laten maken met het bedrijfsleven door het aanbieden van bliksemstages.

Wat mag het kosten?

- De activiteiten (exclusief de tegemoetkoming in de kosten van de reguliere peuteropvang) beschreven onder het kopje “onderwijsachterstandenbeleid en peuteropvang” worden betaald uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid van € 2.820,969 (peilmoment 2026) die de gemeente speciaal voor dit doel ontvangt.

- Op basis van de bestuursafspraken “Een aanbod voor alle Peuters” uit 2016 ontvangt de gemeente binnen de algemene middelen een decentralisatie uitkering “voorschoolse voorzieningen peuters” van € 100.399 (peilmoment 2026); de zogenaamde Asscher-gelden. Deze dekken deels de kosten voor de tegemoetkoming in de kosten van de peuteropvang voor ouders die geen recht hebben op de Kinderopvangtoeslag vanuit het rijk.

- Ten behoeve van de uitvoering van het vormgeven van het Doorstroompunt en de maatregelen uit het Regionaal programma Wet van School naar Duurzaam Werk ontvangt de centrumgemeente Den Haag een specifieke uitkering/subsidie waarbij zij het Rijswijkse deel in de vorm van een subsidie aan Rijswijk ter beschikking stelt. Het bedrag voor het vormgeven van het Doorstroompunt bedraagt € 185.367 (peilmoment 2026). Het exacte bedrag voor de uitvoering van de maatregelen uit het Regionaal programma Wet van School naar duurzaam werk is nog niet bekend. Dat heeft te maken met de inhoudelijke discussie over welke maatregelen regionaal worden vormgegeven en welke lokaal.

Sport, Cultuur en Recreatie

Ambitie

Sport en cultuur zijn belangrijk voor onze samenleving. Ze zorgen voor plezier en gezondheid. Ook brengen ze mensen samen. Via sport en cultuur ontwikkelen mensen vaardigheden en talenten. Ze helpen bij sociale contacten en bieden kansen voor vrijwilligerswerk. Dit zorgt ook voor meer veiligheid in de buurt.

Evenementen maken onze stad leuker en zorgen dat mensen elkaar beter leren kennen. Dit versterkt de samenleving en maakt de stad levendig. In Rijswijk is veel groen waar mensen kunnen recreëren. We zorgen goed voor dit groen en investeren in natuur, beleving en toegankelijkheid.

Binnen dit programma zijn er ook een aantal wetten voor de gemeente van belang. Die houden verband met het behoud en beheer van cultureel erfgoed, het bibliotheekwerk en de lokale omroep.

Visie

We geloven in een stad waarin mensen actief meedoen en we met elkaar in verbinding staan. Of dat nu op het sportveld, in de kantine, bij een koor, of in de speeltuinvereniging is. Daarom willen we dat iedereen mee kan doen aan sport, cultuur, en recreatie. Verder willen we dat zoveel mogelijk Rijswijkers gebruik maken van de activiteiten en voorzieningen. Iedereen moet zich veilig voelen om te sporten of te recreëren, bijvoorbeeld op straat of bij een vereniging. Het aanbod moet laagdrempelig en breed zijn, verspreid over de hele gemeente. We waarderen de inzet van vrijwilligers hiervoor. Initiatieven uit de samenleving stimuleren en ondersteunen we.

Waar mogelijk combineren we functies, bijvoorbeeld een hardlooproute die door het groen loopt.

Samenvatting

In 2027 richten we ons op alle Rijswijkers en een veilige omgeving. Zo kunnen zoveel mogelijk inwoners meedoen aan sport, cultuur en recreatie. We zorgen dat gebouwen en monumenten toegankelijk zijn. Een voorbeeld is de nieuwe multifunctionele accommodatie op sportpark Elsenburg. Die wordt in 2027 opgeleverd.

We zoeken ook verbeteringen in sport en cultuur om meer mensen te laten meedoen. Dit doen we samen met partners via de Brede SPUK (Team Brede Impuls en Sportakkoord).

Wat gaat het kosten?

Exploitatie (meerjarig): (bedragen x € 1000) Sport, Cultuur en Recreatie		Realisatie 2025	Begroting na wijziging 2026	2027	2028	2029	2030
5.1 Sportbeleid en activering	Lasten	2.708	2.984	4.952	4.952	4.951	4.951
	Baten	322	368	368	368	368	368
Saldo		**-2.386**	**-2.615**	**-4.583**	**-4.584**	**-4.583**	**-4.583**
5.2 Sportaccommodaties	Lasten	1.804	2.069	777	1.255	1.047	1.814
	Baten	1113	1.511	1.704	1.881	1.881	1.881
Saldo		**-691**	**-558**	**927**	**626**	**834**	**67**
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	Lasten	3.314	3.600	3.847	3.769	3.738	3.737
	Baten	284	256	264	264	264	264
Saldo		**-3.030**	**-3.344**	**-3.583**	**-3.505**	**-3.474**	**-3.473**
5.4 Musea	Lasten	709	710	787	727	727	716
	Baten	9					
Saldo		**-700**	**-710**	**-787**	**-727**	**-727**	**-716**
5.5 Cultureel erfgoed	Lasten	494	769	796	796	795	795
	Baten	0	7	7	7	7	7
Saldo		**-494**	**-762**	**-789**	**-788**	**-788**	**-787**
5.6 Media	Lasten	1.606	1.791	1.932	1.929	1.928	1.928
	Baten	81					
Saldo		**-1.525**	**-1.791**	**-1.932**	**-1.929**	**-1.928**	**-1.928**
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Lasten	8.834	9.647	10.069	10.067	10.337	10.447
	Baten	146	141	85	85	85	85
Saldo		**-8.688**	**-9.507**	**-9.984**	**-9.982**	**-10.252**	**-10.363**
Totaal lasten		**19.469**	**21.569**	**23.159**	**23.494**	**23.523**	**24.389**
Totaal Baten		**1.955**	**2.283**	**2.429**	**2.605**	**2.605**	**2.605**
Saldo Sport, Cultuur en Recreatie		**-17.514**	**-19.287**	**-20.730**	**-20.889**	**-20.918**	**-21.784**

Toelichting op de afwijkingen groter dan 10% met een minimum van € 250.000

Programma / beleidsproduct (bedrag x € 1.000)	Lasten	Baten
Sport, Cultuur en Recreatie		
5.1 Sportbeleid en activering		
De indirecte subsidies op het maatschappelijk vastgoed (budgetneutrale verschuiving tussen taakvelden) is abusievelijk dubbel verwerkt. Deze wordt met de 1ste halfjaarrapportage 2027 rechtgetrokken.	-1.980	
5.2 Sportaccommodaties		
Van diverse investeringen in de sportparken start de afschrijving in 2027. Hierdoor nemen de kapitaallasten toe.	-299	
Voor de mogelijke frictiekosten m.b.t. het renoveren en verduurzamen van de Schilp is in de meerjarige begroting al een (gedeeltelijke) dekking gevonden. Omdat er in 2026 nog geen frictiekosten gemaakt zullen worden, is het bedrag dat daarvoor geraamd stond met de 2e halfjaarrapportage 2026 in de bestemmingsreserve gestort.	-257	
De indirecte subsidies op het maatschappelijk vastgoed (budgetneutrale verschuiving tussen taakvelden) is abusievelijk dubbel verwerkt. Deze wordt met de 1ste halfjaarrapportage 2027 rechtgetrokken.	1.980	

Beleidsproduct 5.1 Sportbeleid en activering

Wat willen we bereiken?

De afgelopen jaren zijn de rollen en verantwoordelijkheden van de gemeente in de maatschappelijke ondersteuning, de zorg voor jeugd en de participatie van kwetsbare inwoners, sterk veranderd. De gemeente heeft als doel het verhogen van gezonde levensjaren en de bestrijding van eenzaamheid en mentale problemen (bij kwetsbare mensen). Dit wil de gemeente bereiken door:

Sport en bewegen is ook een belangrijk onderdeel van het Gezond en Actief Leven Akkoord (2023-2026) die in 2027 overgaat in het IZA (Integraal Zorg Akkoord) en AZWA (Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord). Ook wordt sport genoemd in de nota gezondheidsbeleid, hiervoor komt er in 2027 een uitvoeringsagenda.

Sport wordt niet gezien als een doel op zich, maar als een middel om maatschappelijke doelen zoals sociale verbinding en een gezonde leefstijl te bereiken. Hiervoor wordt binnen de sport ingezet op negen thema's:
1. Iedereen kan meedoen/Inclusief sporten en bewegen;
2. Bewegen in de buitenruimte;
3. Vitale aanbieders/Fundament op orde;
4. Positieve sportcultuur - leuk, veilig, eerlijk en zorgeloos sporten en bewegen;
5. Van jongs af aan vaardig in bewegen – jeugd meer laten bewegen en sporten;
6. Groter bereik;
7. Meer zichtbare betekenis - maatschappelijke waarde van sport laten zien;
8. Rookvrije generatie;
9. Gezond gedrag.

Wat gaan we daarvoor doen?

We hebben bovengenoemde punten als doel. Hiervoor hebben we goed contact met de uitvoerende organisaties, en gaan we de verenigingsondersteuner en de beweegmakelaar verder uitbreiden.

Vanuit de brede regeling combinatiefunctionarissen (uit de SPUK-gelden) worden de verenigingsondersteuner en beweegmakelaar (voor een deel) betaald. Deze gelden komen grotendeels vanuit het Rijk. Inmiddels is er overeenstemming dat het totale landelijke budget hiervoor gelijk blijft, en gaan we proberen om de uren van de verenigingsondersteuner en beweegmakelaar te verhogen. Daarnaast gaan we ook door met Team Brede Impuls (TBI). Dit moet zorgen voor meer kinderen die zich bezighouden met Sport, Cultuur, Natuur, en Taal. Door hier op jonge leeftijd mee te beginnen denken wij dat ze op latere leeftijd hier enthousiast over blijven, en via deze onderwerpen meer betrokken blijven bij de samenleving.

Onder het bevorderen van een gezonde leefstijl vallen voedingsvoorlichting en wijkgerichte naschoolse sportactiviteiten (activiteiten op het Cruyff Court, Krajicek Playground, Sport in de Wijk en sportmix). Om het percentage kinderen en jongeren met overgewicht te laten dalen, zetten we in op meer beweging door de dag heen. Zo zullen we scholen helpen bij het meedoen aan het programma de dynamische schooldag, en zetten we in op wandelend of fietsend naar school gaan. Dit doen we in combinatie met het aanbieden van meerdere momenten om te sporten onder begeleiding in de wijk.

Daarnaast gaan we verder met het programma Happy Fit 18 – 100 jaar. Tegelijk gaat het programma Happy Fit 0-18 jaar samen met JOGG (Gezonde Jeugd, Gezonde Toekomst) onder de naam Happy Fit sponsored by JOGG. Het doel van dit project is het verbeteren van de volksgezondheid in Rijswijk. Hierbij zal er samenwerking plaatsvinden tussen verschillende partijen die actief zijn op het terrein van gezondheid, sport en bewegen.

Ook gaan we door met de schoolsportdagen voor met name het basisonderwijs. Het aantal leerlingen dat deelneemt stijgt. Doelstelling voor 2027 is het verder vergroten van het bereik door een toename van het aantal deelnemende scholen. Dat willen we samen met lokale sportverenigingen realiseren. Bij schoolsportdagen gaat het niet om het winnen, maar om het kennismaken met nieuwe sporten en het contact tussen leerlingen onderling. Het speciaal-onderwijs verdient hierbij in het kader van inclusief sporten aandacht.

Voor de Rijswijkse kinderen die geen zwemdiploma hebben uit de groepen 6,7 en 8 van de basisschool wordt het project Zwemmen na Schooltijd voortgezet. Deelname hieraan is gratis.

De gemeente Rijswijk gaat de Rijswijkse sportprijs opnieuw in het leven roepen. Sinds corona is de sportprijs niet meer georganiseerd, maar vanaf 2027 staat dit weer op de planning.

Ook zet de gemeente in op een nieuw hardloopevenement. Er gaat onderzocht worden of hier voldoende animo voor is binnen de gemeente, en vervolgens zal dit evenement tijdens het strandwalfestival georganiseerd worden.

Er komt een sportloket waarin al het sportaanbod en beweegaanbod, en alle informatie over sport wordt gebundeld op één site. Deze site wordt "sportloketrijswijk.nl".

Als laatste probeert de gemeente Rijswijk het sportbeleid zoveel mogelijk af te stemmen met de gemeenten eromheen, zodat mensen die aan de ene of andere kant van de gemeentegrens wonen zoveel mogelijk dezelfde kansen kunnen krijgen. Dit wordt gedaan door ieder kwartaal een regio-overleg te organiseren waarin dit besproken wordt.

Beleidsproduct 5.2 Sportaccommodaties

Wat willen we bereiken?

De gemeente is eigenaar van vier buitensportaccommodaties met totaal 24 sportvelden, een wielerbaan, mountainbike- en veldrijdparcours en een BMX-baan. Ook is er binnensport-accommodatie De Altis met een dubbele sporthal en vier gymzalen en een sportzaal (Steenvoorde). Daarnaast is er sport- en welzijnscentrum De Schilp met een sporthal en zwembad. Optisport beheert De Schilp.

Sportverenigingen, scholen, particulieren en maatschappelijke organisaties gebruiken de sporthallen, gymzalen en sportvelden voor trainingen, wedstrijden en bewegingsonderwijs. Het zwembad De Schilp wordt gebruikt voor zwemlessen, zwemmen na schooltijd, wedstrijdzwemmen, waterpolo, onderwaterhockey, zwemsportdagen en recreatief zwemmen. Toegankelijke sportaccommodaties in de buurt zijn hierbij heel belangrijk. Dit zijn bij voorkeur multifunctionele ruimten die door verschillende doelgroepen gebruikt kunnen worden. De accommodaties worden goed onderhouden en schoongehouden. Zo kunnen gebruikers veilig en tegen een betaalbare prijs sporten en bewegen.

We zorgen voor genoeg sportplekken en voorzieningen voor de groei van het aantal inwoners. Zo zijn er al een extra hockeyveld en extra kunstgras voetbalvelden gemaakt. Hierbij letten we ook op de duurzaamheid.

Voorbeelden daarvan zijn ledverlichting op de velden, het hergebruiken van gerecycled kunstgras in de vorm van kantplanken en straatmeubilair en het gebruiken van natuurlijke infill materialen zoals kurk en olijfpitten in de kunstgrasvelden. In augustus 2026 zijn de hoofdvelden op Sportparken Hoekpolder en Prinses Irene weer in gebruik genomen nadat deze zijn gevuld met een mix van kurk-olijfpitten. De oude TPE-infill is wegens verkleving eerst uit die velden verwijderd. Er bestond ook een risico op blessures en verspreiding van TPE-klonten in de omgeving was niet goed voor het milieu. Dit strookt niet met de zorgplicht van de gemeente.

Bij de twee nieuwe kunstgrasvelden op Sportpark Vredenburch gebruiken we alleen nog mineral-infill, ofwel zand. Dit is de nieuwste ontwikkeling op dit gebied.

De komende jaren is het duurzamer maken van gemeentelijk vastgoed een belangrijk onderdeel van ons beleid.

De buitenruimte moet zo zijn ingericht dat deze uitnodigt tot bewegen en sporten. Met de wandel- en hardlooproute met fit-attributen langs de route, de Krajicek playground en het in 2026 vernieuwde en met attributen uitgebreide Cruyff-court maken wij dit in Rijswijk mogelijk. Met alle faciliteiten voor de wielersport (wielrennen, mountainbiken, veldrijden en BMX) op Sportpark Elsenburg voorziet Rijswijk zelfs in een regionale behoefte.

Wat gaan we daarvoor doen?

In 2027 zorgen we ervoor dat de volgende sportvoorzieningen worden gebouwd, vernieuwd of duurzamer worden.

- Alle korfbalvelden op Sportpark Prinses Irene zijn aan vervanging toe. Wij zijn voornemens de velden in de winter van 2027-2028 te renoveren. Daarmee zijn we de vereniging dan niet tot last, daar die in de wintermaanden in de zaal trainen en spelen.
- Bij de tijdelijke accommodatie voor basisschool “Natuurrijk” in Pasgeld West (RijswijkBuiten) wordt een tijdelijke gymzaal gebouwd. Totdat de definitieve school is gebouwd zal deze gymzaal in gebruik zijn. Daarna kan gebruik worden gemaakt van de sportzaal bij het nieuwe schoolgebouw van basisschool “Natuurrijk”.
- Sport- en welzijnscentrum De Schilp wordt grootschalig gerenoveerd en verduurzaamd. De werkzaamheden starten na de zomer van 2027 en zullen minstens een jaar duren.
- Op Sportpark Elsenburg is gestart met de bouw een Multifunctionele Accommodatie (MFA). Hier komen drie sportverenigingen samen: Rijswijksche Hockey Club, Rijswijkse Wielren-vereniging De Spartaan en Fietscross Club Rijswijk. Ook komen er maatschappelijke voorzieningen zoals een kinderdagverblijf, buitenschoolse opvang, fysiotherapie en podologie. Naar verwachting zal de MFA in de zomer van 2027 gereed zijn voor gebruik.
- Bij de toekomstige nieuwbouw van scholen bouwen we standaard een sportzaal in plaats van een gymzaal. Sportzalen zijn in verhouding breder inzetbaar en zo kunnen meer mensen gebruikmaken van de ruimte.
- In relatie tot het onderzoek ruimte voor buitensport naar een efficiënte(re) indeling van de buitensportaccommodaties Hoekpolder en Prinses Irene en de bevindingen, wordt tevens gekeken naar de sterk verouderde clubaccommodaties van de verenigingen en de vervanging of vernieuwing daarvan.
- De opstallen Schaapweg 2 van de Stichting Beheer Exploitatie Sportfaciliteiten Rijswijk op Sportpark Prinses Irene zijn op 1 juli 2026 vervallen aan de gemeente. Na het treffen van een schikking heeft de gemeente in oktober 2026 toegang gekregen tot de opstallen. De gebouwen zullen moeten worden opgeknapt, op korte termijn allereerst met als doel om deze weer gebruiksklaar te maken. Met het oog op het zelf beheren zal het gebouw weer verhuurd moeten worden aan onder andere een voetbalvereniging.
- Begin 2026 is de Marimbahal gesloopt. Op die locatie komt een nieuwe kleinere sporthal, samen met sociale woningen en maatschappelijke voorzieningen. Het projectontwikkeling voormalige Marimbahal-locatie gaat van start, de verwachting is dat het plan medio 2030 wordt opgeleverd en in gebruik kan worden genomen.
- Natuurgrasvelden 106 en 107 op Sportpark Prinses Irene krijgen een toplaagrenovatie.

Beleidsproduct 5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie

Wat willen we bereiken?

Cultuur

We willen dat zo veel mogelijk Rijswijkers kunnen deelnemen aan cultuur. Een breed en toegankelijk aanbod is belangrijk.

In de Cultuurvisie 2016-2030 ‘Rijswijk vrij gedacht’ staan zes belangrijke punten:
- Clustering en samenhang: We moedigen overleg en samenwerking aan. Zo bundelen we krachten en zorgen we voor samenhang. Ook het samenvoegen van activiteiten en voorzieningen draagt bij aan een betere benutting en aan zichtbaarheid.
- Creatieve vrijheid in de openbare ruimte en ruimte voor cultuurbeoefening: het bieden van ruimte aan nieuwe en tijdelijke initiatieven.
- Aanbod voor jeugd en jongeren: het aansluiten van het aanbod op wat jeugd en jongeren willen.
- Cultuureducatie: we moedigen kunst- en cultuureducatie aan, vooral voor jeugd en jongeren. Dit helpt bij hun brede ontwikkeling en de creativiteit van de samenleving. Het gaat om cultuuronderwijs op scholen en een toegankelijk aanbod in de vrije tijd.
- Ouderen en cultuur: het benutten van de kracht van vitale ouderen en het bereiken van kwetsbare ouderen. Zo blijven zij betrokken bij de samenleving.

- Cultureel en historisch erfgoed en architectuur: het beter bekend en zichtbaar maken van het lokale erfgoed voor inwoners van de gemeente en de regio.

Belangrijk hierbij zijn samenwerken, vernieuwen en luisteren naar wat inwoners willen.

Evenementen

In de Kadernota Evenementen staat dat de gemeente, wat het evenementenaanbod betreft:
- Wil samenwerken met organisatoren van bestaande evenementen die veel mensen uit de hele stad trekken.
- Het voor organisatoren zo makkelijk mogelijk wil maken om een stadsbreed evenement te organiseren.
- Ruimte wil geven aan bestaande en nieuwe kleine lokale evenementen en buurtinitiatieven.
- Ervoor wil zorgen dat inwoners weten welke activiteiten er in de stad zijn.

Wat gaan we daarvoor doen?

Cultuur

- We moedigen onze partners aan om te werken aan de punten uit de Cultuurvisie. Hier letten we goed op bij het geven van subsidie voor lokale culturele activiteiten, zowel voor terugkerende als eenmalige.
- We verbinden cultuur met maatschappelijke onderwerpen en economie. We werken hier intern aan, bijvoorbeeld bij het opstellen van de nota citymarketing. Ook letten we op het inzetten van cultuur als verbindende kracht in onze contacten met partners.
- We moedigen cultuur en evenementenpartners ook aan om meer financiering via andere bronnen te verkrijgen. We organiseren een workshop over fondsen en fondsenwerving.
- We renoveren en verduurzamen de Rijswijkse Schouwburg.
- We moedigen de onderlinge samenwerking in het Huis van de stad verder aan.
- We gaan door met de ondersteuning van de programma's voor kunst- en cultuureducatie, waaraan Rijswijkse basisscholen meedoen. We doen mee met het programma Cultuureducatie met Kwaliteit (CmK) 2025-2028.
- We ondersteunen het Cultuurcafé, dat het culturele veld twee keer per jaar organiseert.
- We bereiden een voorstel voor om de verordening inzake subsidiëring kunstaankopen door particulieren te stoppen.

Evenementen

- Wij helpen en moedigen initiatiefnemers aan om evenementen te organiseren waarin samenwerking centraal staat.
- Wij zorgen dat belangrijke informatie over evenementen op de website makkelijk te vinden is.
- Wij promoten de bestaande Uit-agenda via onze eigen communicatiekanalen in samenwerking met de partners.

Beleidsproduct 5.4 Musea

Wat willen we bereiken?

We willen dat Museum Rijswijk en Museum Bescherming Bevolking door veel verschillende mensen worden bezocht. Vooral inwoners van Rijswijk en de omgeving kunnen zo leren over het lokale erfgoed en de geschiedenis en kennis maken met beeldende kunst.

Beide musea dragen op hun eigen manier bij aan de gemeentelijke erfgoednota en de cultuurvisie. Vooral aan het bekendmaken van het lokale erfgoed en aan kunst- en erfgoededucatie. Ook verbinden zij cultuur met maatschappelijke onderwerpen en dragen ze bij aan de economie van Rijswijk. Er is samenwerking met lokale maatschappelijke organisaties en bedrijven. Ook wordt ingezet op het verkrijgen van meer financiering via andere bronnen.

We vinden het belangrijk dat de geschiedenis en het erfgoed die het bunkercomplex uitdraagt, verteld blijven worden op de plek waar het zich heeft afgespeeld.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Op basis van een onafhankelijk extern onderzoek, naar de toekomstbestendigheid en maatschappelijke waarde van Museum Rijswijk, bepalen we hoe wij onze relatie met het museum in de toekomst vorm willen geven.
- We volgen de afspraken met Museum Rijswijk over de lening en ondersteunen het museum met subsidie voor haar activiteiten. Dit gaat bijvoorbeeld om kunst- en erfgoededucatie en het bekendmaken van lokaal erfgoed.
- Het bunkercomplex Overvoorde, in gebruik door het Museum Bescherming Bevolking, is weer toegankelijk en beleefbaar voor bezoekers na de renovatie afgelopen jaar. Het complex wordt aangewezen als gemeentelijk monument. Hiermee wordt dit Rijswijkse erfgoed behouden voor de toekomst.

Beleidsproduct 5.5 Cultureel erfgoed

Wat willen we bereiken?

Rijswijk is een groene en karakteristieke stad, met een rijk verhaal dat zichtbaar is in monumenten, historische gebouwen, landschappen en plekken zoals het karakteristieke Oud Rijswijk. Erfgoed en groen dragen bij aan onze lokale identiteit en aan een prettige leefomgeving. Daarom is Rijswijk aantrekkelijk om te wonen, te werken en te bezoeken. We zetten in op het beheren, behouden en beleven van erfgoed zodat het ook een plek is voor ontmoeting en ontspanning. Door erfgoed en groen zorgvuldig te beschermen én ruimte te geven aan nieuwe ontwikkelingen, verbinden we het verleden met de toekomst van onze stad. Zo versterken we de betrokkenheid van inwoners en zorgen we dat de Rijswijkse identiteit behouden blijft en toekomstige generaties ervan kunnen blijven genieten.

We willen het rijke erfgoed van Rijswijk goed bewaren. Ons erfgoed bestaat uit circa 101 rijksmonumenten en 57 gemeentelijke monumenten. Het gaat niet alleen om gebouwen, maar ook om archeologie, cultuurhistorisch groen, kunst aan gebouwen, losse voorwerpen en immaterieel erfgoed zoals tradities en verhalen.We hebben gebieden die karakteristiek en beeldbepalend zijn zoals Oud Rijswijk, de Vliet- Landgoederenzone en ook de Plaspoelpolder.

In 2027 richten we ons op vier thema's:
1. Het aanwijzen
2. beleven
3. verduurzamen
4. het onderhouden van het Rijswijkse erfgoed

Wat gaan we daarvoor doen?

In 2027 gaan we door met de uitvoering van verschillende wettelijke taken en afspraken uit de Erfgoednota.

1. Het aanwijzen van karakteristiek naoorlogs erfgoed als gemeentelijk monument is een belangrijke ambitie.
2. We blijven de verhalen van Rijswijk vertellen. Dit doen we op verschillende manieren. Door QR-codes op een aantal bankjes in de stad waarmee je verhalen kan beluisteren over de plek. Maar ook via publicaties zoals de archeologische verslagen, door het geven van lezingen en door bij te dragen aan Open Monumentendag.
   In het Huis van de Stad komt een vitrine met archeologische vondsten zodat bezoekers kennis kunnen nemen van onze geschiedenis en de rijkdom aan bodemvondsten in onze gemeente. Ook gebruiken we digitale kanalen, zoals sociale media en de gemeentelijke website. We zorgen ervoor dat inwoners het erfgoed steeds beter kunnen beleven. Daarom onderzoeken we of extra financiering mogelijk is om de erfgoed-beleving te promoten.

3. De verduurzaming van onze gemeentelijke monumenten is een aandachtspunt. We willen de subsidieregeling voor het onderhoud van gemeentelijke monumenten aanpassen zodat deze ook gebruikt kan worden voor verduurzamingsmaatregelen.
4. Goed onderhoud van ons erfgoed is belangrijk. Dit draagt niet alleen bij aan het behoud van onze monumenten, maar is ook een belangrijke vorm van duurzaam zorgen voor ons erfgoed.

Daarnaast zijn onderstaande werkzaamheden ook van belang in 2027:

- We maken verslagen van archeologische vondsten die zijn gedaan bij grote bouwprojecten in de afgelopen jaren.
- We geven advies over erfgoed bij aanvragen voor omgevingsvergunningen en initiatieven voor ruimtelijke plannen. Zo zorgen we dat erfgoedwaarden behouden blijven die bijdragen aan het verhaal van Rijswijk. We behouden het monumentwaardige karakter maar geven waar mogelijk ook ruimte aan nieuwe ontwikkelingen.
- We vergroten onze kennis over ons erfgoed. Onderzoeken zoals cultuurhistorische en bouwhistorische verkenningen zijn daarvoor van groot belang. Zo kunnen wij goed adviseren over het behoud van monumentale waarden en zorgen voor ons erfgoed.
- We gaan verder met de verbetering van de huisvesting voor archeologie. Dit betekent dat het depot voldoet aan de regels voor brandveiligheid, opslagruimte en werkplekken.
- We maken een start met een onderhoudsplanning voor de lange termijn.

Beleidsproduct 5.6 Media

Wat willen we bereiken?

Bibliotheek

Rijswijk heeft een volwaardige openbare bibliotheek. Dat betekent dat er een fysieke collectie is, een professionele personeelsbezetting en dat alle vijf de bibliotheekfuncties aan onze inwoners worden aangeboden. Dit zijn:
- Kennis en informatie beschikbaar stellen
- Mogelijkheden bieden voor ontwikkeling en educatie
- Stimuleren om te lezen
- Ontmoetingen en debat organiseren
- Laten kennismaken met kunst en cultuur

Dit gebeurt in de bibliotheek, maar er zijn ook activiteiten op andere plekken in de stad. De bibliotheek houdt rekening met wat onze inwoners nodig hebben. De bibliotheekvestiging in het Huis van de stad is dé plek voor informatie, persoonlijke ontwikkeling en ontmoeting in onze gemeente. Deze is voor al onze inwoners toegankelijk.

We willen dat iedereen mee kan doen in de digitale wereld. Daarom is er in de bibliotheek het Informatiepunt Digitale Overheid (IDO). Hier kunnen inwoners terecht met vragen over online diensten van de overheid en andere organisaties. Ze kunnen er ook hun digitale basisvaardigheden verbeteren.

Lokale omroep

Het lokale media-aanbod geeft onze inwoners nieuws en informatie uit hun eigen wijk en omgeving. Dit sluit aan bij hun behoeften.

Wat gaan we daarvoor doen?

Bibliotheek

- We maken het via subsidie mogelijk dat Stichting de Bibliotheek aan de Vliet invulling kan geven aan de vijf maatschappelijke functies uit de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob).

- We versterken het bibliotheekwerk in onze gemeente met behulp van de extra rijksmiddelen die we hiervoor ontvangen, om de uitvoering van onze wettelijke zorgplicht vanaf half 2027 goed vorm te geven.
- We maken een meerjarenplan over onze invulling van de zorgplicht. We betrekken de lokale bibliotheek hierbij.
- We besteden de uitkering overheidsbrede dienstverlening, die wij van het rijk ontvangen, aan de instandhouding van het IDO bij de bibliotheek.

Lokale omroep

- We verzorgen ons wettelijk deel in de bekostiging van de lokale publieke omroep.
- We adviseren het Commissariaat voor de Media in de aanwijzingsprocedure voor een streekomroep voor de streek Delft – Rijswijk – Pijnacker-Nootdorp voor de periode vanaf 1 januari 2028. De Wet versterking lokale omroepen moet dan wel tijdig vastgesteld zijn.

Beleidsproduct 5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie

Wat willen we bereiken?

Groenbeheer

- We houden het groen in stand en zorgen goed voor onze bomen.
- We proberen door middel van onderhoud en beheer de biodiversiteit te vergroten.
- Ziekten en plagen bestrijden we actief en proberen we zoveel mogelijk onder controle te krijgen.
- We communiceren we over wat we doen in het groen en waarom.

Landgoederenzone

De Landgoederenzone bestaat uit verschillende buitenplaatsen en gebieden die allemaal met elkaar verbonden zijn. Het is een bijzonder gebied met ruim 200 hectare aan historische buitenplaatsen en gebouwen, archeologische vindplaatsen en natuur. Het gebied maakt deel uit van Nationaal Park Hollandse Duinen en is van grote waarde voor onze stad. We willen de kwaliteit van dit gebied verhogen en daarom investeren we in natuur, beleving en toegankelijkheid.

Wilhelminapark

Het Wilhelminapark veranderen we in een stadspark dat voldoet aan de behoeften van onze inwoners. We investeren in recreatieve verbindingen, sport- en spelvoorzieningen, groen, ecologie en kunst. Daarnaast werken we samen met de Natuurtuin om deze educatieve parel in stand te houden.

Spelen

We willen dat kinderen in Rijswijk veilig, gezond en met plezier buiten kunnen spelen. Daarvoor zorgen we voor voldoende, aantrekkelijke en goed onderhouden speelplekken die aansluiten bij de behoeften van kinderen van verschillende leeftijden en bij de omgeving. We vinden het belangrijk dat speelplekken uitnodigen tot bewegen, ontmoeten en samen spelen en dat er aandacht is voor inclusiviteit, zodat zoveel mogelijk kinderen mee kunnen doen.

Kunstwerken

Door de (Gewijzigde) Percentageregeling 2008 hebben we meer dan 40 kunstwerken kunnen realiseren in onze stad. Wij willen dat onze kunstwerken er goed bijstaan zodat elke inwoner van onze kunstcollectie kan genieten. We kijken naar kansrijke locaties voor de realisatie of herplaatsing van kunstwerken.

Wat gaan we daarvoor doen?

Groenbeheer

Om dit te bereiken voeren we het Groenbeheerplan 2024-2028 uit binnen de gestelde financiële kaders. Daarnaast vormt dit plan een uitgangspunt voor nieuw groen in toekomstige herinrichtingsprojecten en nieuwbouwprojecten. Zo houden we zicht op de beheerbaarheid en de bijbehorende kosten.

Landgoederenzone

We geven uitvoering aan het uitvoeringsprogramma, bestaande uit twee fases. Het uitvoeringsprogramma fase 1 bestaat uit 5 deelprojecten:

- Julialaantje (start bij Oud Rijswijk)
- Van Vredenburchweg
- Aanpak entrees (7 hoofdingangen en 26 wijkentrees met aandacht voor zichtbaarheid cultuurhistorie)
- Padenstructuur (waaronder 3 buitenplaatslanen en fietsdoorsteken)
- Prachtplekken (Rijswijkse bos/de Naald en Park Schoonoord)

We communiceren over de projecten en betrekken belanghebbenden waar mogelijk.

Wilhelminapark

We maken de toegang van het park herkenbaar en leggen een sport- en speelplek aan. Daarnaast verbeteren we de padenstructuur en leggen natuurvriendelijke oevers aan. Inmiddels is het park het leefgebied van een Ransuilfamilie. Dit kan effect hebben op de plannen en planning zoals we die tot nu toe hebben gepresenteerd.

We werken samen met WarmtelinQ om de gevolgen van de nieuwe warmteleiding zo klein mogelijk te houden. En we stemmen planningen met elkaar af. We communiceren over de werkzaamheden en betrekken belanghebbenden waar mogelijk.

Spelen

Het speelbeleid is geëvalueerd en geeft ingrediënten voor nieuw op te stellen speelbeleid. In 2027 stellen we dan ook een nieuw plan op, dat richting geeft tot en met 2030. In 2027 onderhouden en vervangen we speeltoestellen en speelplekken waar dat nodig is. We voeren inspecties uit en pakken gebreken en veiligheidsrisico's aan. Bij de inrichting en vernieuwing van speelplekken kijken we naar de leeftijd en behoeften van kinderen, de spreiding van speelplekken over de stad en mogelijkheden voor meer groen, bewegen en ontmoeten. Waar mogelijk betrekken we inwoners en kinderen bij de inrichting van nieuwe of vernieuwde speelplekken.

Kunstwerken

- We onderhouden onze kunstwerken in de openbare ruimte. Als er door inwoners meldingen worden gedaan over de staat van het onderhoud, dan pakken we deze ook op.
- We gaan door met de voorbereiding van een nieuw kunstwerk in Te Werve Oost.

Sociaal Domein

Ambitie

Visie

Het programma Sociaal Domein heeft als doel dat inwoners kunnen meedoen in de samenleving, zich kunnen ontwikkelen en, waar nodig, ondersteuning krijgen om zo zelfstandig mogelijk te leven. Samen met inwoners, maatschappelijke partners en andere gemeentelijke domeinen werken we aan een sterke sociale basis en een samenleving waarin iedereen kansen krijgt om mee te doen.

Het coalitieakkoord 2026-2030 geeft hiervoor de volgende richting:
"In Rijswijk is er voor iedereen de mogelijkheid om mee te doen in de samenleving. Uitgangspunt is dat inwoners hierin hun eigen verantwoordelijkheid hebben en dit op eigen kracht doen. Wie het nodig heeft biedt de gemeente passende ondersteuning, met als doel zo snel mogelijk weer zelfredzaam te worden. Wie blijvend hulp of ondersteuning nodig heeft, krijgt dat ook. Maatwerk is mogelijk."

In 2027 vertalen wij deze ambitie naar een uitvoering waarin de inwoner nog meer centraal staat. We sluiten aan bij de behoeften en mogelijkheden van inwoners en hun omgeving en bieden waar nodig ondersteuning die past bij de situatie. Daarbij stimuleren we inwoners om zoveel mogelijk zelf regie te houden en zetten we maatwerk in als dat nodig is. We zijn duidelijk over wat inwoners van de gemeente kunnen verwachten en zorgen voor een toegankelijke dienstverlening.

Om deze ambitie waar te maken, zetten we in op het voorkomen en waar mogelijk beperken van problemen. We versterken de sociale basis, werken wijkgericht en zoeken actief de samenwerking met maatschappelijke partners en andere gemeentelijke domeinen. We volgen de resultaten van onze inzet en gebruiken deze inzichten om waar nodig bij te sturen, maatschappelijke effecten te vergroten en beschikbare middelen doelmatig in te zetten. De verdere ontwikkeling van deze werkwijze vraagt tijd en wordt daarom stapsgewijs, over meerdere jaren, uitgevoerd.

Daarnaast zien we kansen om onze bestaande inzet efficiënter en meer in samenhang te organiseren. We versterken de verbinding tussen het sociaal domein, veiligheid en leefbaarheid, zodat vraagstukken eerder gezamenlijk kunnen worden opgepakt. Het gaat daarbij niet om meer inzet, maar om het slimmer organiseren en gerichter inzetten van de beschikbare capaciteit en middelen. Zo kunnen we inwoners waar nodig beter ondersteunen en voorkomen we dat problemen onnodig groter worden.

Met deze inzet geven we in 2027 invulling aan de ambities uit het coalitieakkoord. We werken aan een sociaal domein waarin inwoners weten waar zij terecht kunnen, ondersteuning passend en doelmatig wordt ingezet en samenwerking leidt tot zichtbare maatschappelijke resultaten.

Samenvatting

We werken aan een Rijswijk waarin inwoners kunnen meedoen, zich kunnen ontwikkelen en zo zelfstandig mogelijk kunnen leven. Daarbij staat voorop wat mensen zelf kunnen, samen met hun familie, vrienden, buurt en de sociale basis om hen heen. We stimuleren inwoners om eerst in die eigen omgeving oplossingen te vinden en hun eigen regie te behouden. Waar dat niet voldoende is, bieden wij tijdig passende ondersteuning en maatwerk.

Daarom versterken we de sociale basis en werken we wijkgericht, zodat ondersteuning dichter bij het dagelijks leven van inwoners aansluit. Ook zorgen we voor betere samenwerking tussen gemeente, maatschappelijke partners en andere domeinen, zodat signalen eerder worden opgepakt en vragen sneller op de juiste plek komen.

In 2027 zetten we verdere stappen in een samenhangende aanpak voor preventie, bestaanszekerheid, jeugd, Wmo, arbeidsparticipatie en de ondersteuning van nieuwkomers. Daarbij verbinden we zorg, welzijn, veiligheid en leefbaarheid sterker met elkaar. Zo voorkomen we dat problemen onnodig groter worden, zetten we beschikbare mensen en middelen doelgericht in en werken we aan meer zelfredzaamheid, participatie en duurzame resultaten voor inwoners van Rijswijk.

Indicatoren

Indicator	Realisatie 2025	Streefwaarde 2026	2027	2028	2029	2030
Aantal geregistreerde mantelzorgers	1.810*	1.810	1.950	1.975	2.000	2.025

** aantal ingeschreven mantelzorgers: peildatum 18-12-2025*

Indicator	Realisatie 2025	Streefwaarde 2026	2027	2028	2029	2030
% doorverwijzingen naar 0e of 1e lijn	Nulmeting in 2026	40%	50%	60%	70%	80%
Aantal opgepakte signalen van zorgen over inwoners	Nulmeting in 2026	120	170	180	190	200

Indicator	Realisatie 2025	Streefwaarde 2026	2027	2028	2029	2030
Aantal inwoners uit trede 2 en 3 dat is geactiveerd	46	75*	125	150	200	250
Aantal inwoners dat zich aanmeldt voor schuldhulpdienstverlening (Wgs)	145	135	160	160	160	160
% inwoners met een betalingsachterstand dat door vroegsignalering wordt bereikt (Steunpunt Rijswijk)	29%	35%	37%	39%	42%	45%

** De ambitie is in 2026 naar beneden bijgesteld, omdat per 1-1-2026 de gemeente 2 consulenten tot haar beschikking heeft om maatschappelijke begeleiding aan inwoners te kunnen bieden in plaats van 3 consulenten. De extra consulent werd gefinancierd met tijdelijke extra middelen die per 31-12-2025 zijn gestopt.*

Indicator	Realisatie 2025	Streefwaarde 2026	2027	2028	2029	2030
% Arbeidsparticipatie (netto)	72%	73%	73%	73%	73%	73%
Duurzame uitstroom naar werk	84%	80%	80%	82%	83%	85%
Deeltijdwerkenden met een uitkering	75 inwoners*	125	125	135	150	160

** de gemeente heeft in 2025 extra inzet gepleegd op het project van deel naar heel. Inwoners die deeltijd werken zijn extra ondersteund om urenuitbreiding te realiseren in hun huidige baan. Dit verklaart de daling in de realisatie in 2025.*

Indicator	Realisatie 2025	Streefwaarde 2026	2027	2028	2029	2030
% van de inwoners met een hulpvraag dat de toegang tot Wmo-ondersteuning weet te vinden	80%	80%	82%	82%	83%	83%
% van de inwoners met ondersteuning en/of de hulpmiddelen zijn van mening dat deze bijdragen aan het langer zelfstandig wonen	x*	81%	82%	82%	83%	83%

** Volgende meting wordt over 2026 uitgevoerd en verwachten we in het 1e kwartaal van 2027.*

Indicator	Realisatie 2025	Streefwaarde 2026	2027	2028	2029	2030
Jeugdigen in de jeugdhulp	1 op 7,2	1 op 9	1 op 10	1 op 11	1 op 11	1 op 12
Kosten per jeugdige (prijspeil 2023)	€ 10.681	€ 10.500	€ 9.500	€ 9.500	€ 9.500	€ 9.500

Wat gaat het kosten?

Exploitatie (meerjarig): (bedragen x € 1000) Sociaal Domein		Realisatie 2025	Begroting na wijziging 2026	2027	2028	2029	2030
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	Lasten	18.144	16.032	12.618	12.350	9.328	6.826
	Baten	12.022	10.657	7.297	7.007	4.007	1.507
Saldo		**-6.122**	**-5.375**	**-5.321**	**-5.343**	**-5.321**	**-5.319**
6.3 Inkomensregelingen	Lasten	4.717	40.792	41.520	39.720	39.718	39.714
	Baten	490	33.052	32.237	32.145	32.145	32.145
Saldo		**-4.227**	**-7.740**	**-9.283**	**-7.575**	**-7.573**	**-7.569**
6.4 WSW en beschut werk	Lasten	38.200	2.883	2.955	3.137	3.132	2.967
	Baten	30.519					
Saldo		**-7.681**	**-2.883**	**-2.955**	**-3.137**	**-3.132**	**-2.967**
6.5 Arbeidsparticipatie	Lasten	2.749	3.192	3.051	3.050	3.050	3.049
	Baten	17	249				
Saldo		**-2.732**	**-2.944**	**-3.051**	**-3.050**	**-3.050**	**-3.049**
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	Lasten	2.794	3.911	3.936	3.737	3.485	3.447
	Baten	129	381				
Saldo		**-2.665**	**-3.530**	**-3.936**	**-3.737**	**-3.485**	**-3.447**
6.60-6.91 Wmo	Lasten	19.431	19.785	19.965	19.986	19.922	19.922
	Baten	680	503	418	418	418	418
Saldo		**-18.751**	**-19.282**	**-19.548**	**-19.569**	**-19.504**	**-19.504**
6.751-6.92 Jeugdhulp	Lasten	25.283	29.948	28.880	25.918	25.805	25.805
	Baten	35					
Saldo		**-25.248**	**-29.948**	**-28.880**	**-25.918**	**-25.805**	**-25.805**
Totaal lasten		**111.318**	**116.543**	**112.926**	**107.897**	**104.438**	**101.729**
Totaal Baten		**43.892**	**44.842**	**39.951**	**39.570**	**36.570**	**34.070**
Saldo Sociaal Domein		**-67.426**	**-71.701**	**-72.975**	**-68.328**	**-67.869**	**-67.659**

Toelichting op de afwijkingen groter dan 10% met een minimum van € 250.000

Programma / beleidsproduct (bedrag x € 1.000)	Lasten	Baten
Sociaal Domein		
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie		
In de begroting 2027 zijn zowel de lasten als de baten m.b.t. de SPUK Inburgering op dit moment lager begroot dan in 2026. Mutaties zullen bij de halfjaarrapportages 2027 plaatsvinden.	217	
In de begroting 2027 zijn zowel de lasten als de baten m.b.t. de SPUK Inburgering op dit moment lager begroot dan in 2026. Mutaties zullen bij de halfjaarrapportages 2027 plaatsvinden.		-217
M.i.v. 2027 worden de kosten m.b.t. de Oekraïne via de Doelgroepflexible regeling (DFR) gecompenseerd. De lasten en de baten vanuit het Rijk worden naar beneden bijgesteld door meer inzet op duurzame vorm van opvang.	2.500	
M.i.v. 2027 worden de kosten m.b.t. de Oekraïne via de Doelgroepflexible regeling (DFR) gecompenseerd. De lasten en de baten vanuit het Rijk worden naar beneden bijgesteld door meer inzet op duurzame vorm van opvang.		-2.500
In 2026 is er bij de 1e halfjaarrapportage incidenteel budget beschikbaar gesteld voor "zorgzame buurten" gedekt vanuit de SPUK IZA.	100	
In 2026 is er bij de 1e halfjaarrapportage incidenteel budget beschikbaar gesteld voor "zorgzame buurten" gedekt vanuit de SPUK IZA.		-100
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen		
In 2026 is er incidenteel budget beschikbaar gesteld uit diverse subsidies vanuit Rijk en gemeenten ter dekking van de lasten.	381	

Beleidsproduct 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie

Wat willen we bereiken?

Welzijn

1. Versterken Sociale Basis

"Wij geloven in de kracht van gemeenschappen waar mensen omzien naar elkaar en waar op niemand neergekeken wordt."

In Rijswijk streven we naar een samenleving waarin inwoners actief bijdragen aan hun wijk en waarin bewonersinitiatieven, organisaties en informele netwerken de ruimte krijgen om de leefbaarheid en sociale samenhang te versterken. Inwoners hebben laagdrempelige mogelijkheden om elkaar te ontmoeten, waardoor zij zich welkom en verbonden voelen en eenzaamheid wordt voorkomen en verminderd.

2. Wijkgericht Werken (incl. bewonersorganisaties en wijkinitiatieven)

"Wijkgericht werken betekent dat zo veel mogelijk wordt georganiseerd vanuit de leefwereld van bewoners. Gemeente, zorg- en welzijnsorganisaties, bewonersorganisaties (waar aanwezig) en politie stemmen hun inzet af op de specifieke behoeften van een wijk."

We ontwikkelen het wijkgericht werken, zodat de inzet van de gemeente en maatschappelijke partners beter aansluit op de behoeften en opgaven in de verschillende wijken. Deze manier van werken is domeinoverstijgend, waarbij welzijn, zorg, wonen, veiligheid, participatie en de openbare ruimte integraal worden benaderd.

3. Inclusie en emancipatie

"In Rijswijk kan iedereen zichzelf zijn. Ieder mens is gelijkwaardig aan de ander. Voor racisme en discriminatie is geen enkele plaats. We zijn een stad waar iedereen zich welkom en gerespecteerd voelt. Wij geven ruimte aan verschillende opvattingen en wij leggen geen specifieke overtuigingen op."

We blijven aandacht geven aan inclusie en emancipatie in Rijswijk, mede door de inzet van de huidige subsidiepartners. Bijvoorbeeld doordat stichting iDb alle meldingen van discriminatie verzamelt en analyseert en daarnaast geven zij samen met COC Haaglanden voorlichting op onze scholen (primair en voortgezet onderwijs).

4. Eenzaamheid

Eenzaamheid is naast een persoonlijk probleem ook een maatschappelijk vraagstuk doordat het gevolgen kan hebben voor de gezondheid, het welzijn en de samenleving. Door te zorgen voor *“een aanpak om mensen die zich eenzaam voelen te helpen*”, willen we eenzaamheid verminderen onder inwoners. Onder andere door meer laagdrempelige mogelijkheden om elkaar te ontmoeten. Het is belangrijk dat we als gemeente daarbij samenwerken met verenigingen, ondernemers, bewoners, maatschappelijke partners en vrijwilligers.

5. Mantelzorg(waardering)

“Mantelzorgers zijn van onschatbare waarde in een samenleving waarin mensen omzien naar elkaar en voor elkaar zorgen.”

We zetten samen met onze maatschappelijke partners in op goede ondersteuning en erkenning van (jonge) mantelzorgers, om te voorkomen dat zij overbelast raken.

6. Vrijwilligerswerk ondersteunen en waarderen

“Wij zetten actief in op vrijwilligersbeleid, om zo het vele werk dat vrijwilligers doen te erkennen en ondersteunen.”

Nieuwkomers

Onder Nieuwkomers verstaan we ontheemden uit Oekraïne, asielzoekers en statushouders. Voor asielzoekers heeft de gemeente een wettelijke plicht om hen op te vangen op basis van de Spreidingswet. En voor statushouders heeft de gemeente de taak om huisvesting aan te bieden en te laten inburgeren.

7. Ontheemde Oekraïners

De oorlog duurt voort. Voor ontheemden uit Oekraïne heeft de gemeente de plicht om opvang te bieden op basis van de RooO (Regeling opvang ontheemden Oekraïne). Hun bescherming is vastgelegd in de RTB (Regeling Tijdelijke Bescherming). Deze is onlangs verlengd en heeft een looptijd tot en met 4 maart 2028. Waarbij het onderscheid wordt gemaakt dat mannen tussen de 23-60 jaar niet automatisch meer onder de beschermingsmaatregel vallen.

Ook is per 1 juli 2026 de bekostigingssystematiek gewijzigd van de BooO (Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne) naar de DFR (Doelgroepflexibele regeling). Deze regeling is de nieuwe manier van financiering voor alle nieuwkomers, met uitzondering van de middelen voor Inburgering. Gemeenten kunnen middelen ontvangen voor exploitatie-, transitie- en uitvoeringskosten.

Door de oorlog moest de gemeente snel handelen. Daarom is er opvang in hotels geregeld. We willen deze opvang stap voor stap afbouwen. Voor mensen voor wie dit mogelijk is, willen we opvang bieden in zelfstandige woningen. Dit kan tijdelijk of voor langere tijd zijn.

8. Asielzoekers

"Onze inzet is helder: we doen alleen dat wat wettelijk moet en onvermijdelijk is, in lijn met nationale en internationale afspraken, met oog voor de belangen van onze inwoners, de leefbaarheid van onze gemeente en de uitvoerbaarheid van beleid in de praktijk.”

De Spreidingswet gaat haar tweede cyclus in per juli 2027. Gemeenten hebben een taakstelling voor de nieuwe cyclus ontvangen, verwerken hun te realiseren opvangplekken in een provinciaal opvangplan en bieden dit in december aan de Minister van Asiel en Migratie aan.

Sinds 2016 levert onze gemeente een bijdrage aan de opvang van asielzoekers. Het Rijk heeft meermaals erkend dat onze gemeente daarmee meer dan haar aandeel heeft geleverd. In mei eindigt de opvang van asielzoekers aan het Hof van Elsenburg. We verkennen de haalbaarheid van het realiseren van een regionale asielopvanglocatie.

9. Statushouders

Ontwikkelingen
De wetgeving rondom statushouders, waaronder nareis- en gezinshereniging, is aangescherpt door het Europees Asiel- en Migratiepact voor gezinshereniging. De belangrijkste punten zijn:
- De beperking tot het kerngezin
- Het tweestatusstelsel
- Strengere voorwaarden

Als gevolg van het nieuwe EU-migratiepact komen mogelijk minder asielzoekers in aanmerking voor een verblijfsstatus. Dit geldt ook voor de nareizigers. De verwachting van het Rijk is dat is er op termijn minder statushouders instromen en het aantal inburgeringsplichtigen zal dalen. Echter, voor het zo ver is, dient de Immigratie en Naturalisatiedienst (IND) eerst de huidige achterstand in het beoordelen van asielaanvragen verwerken, dit duurt naar verwachting nog tot 2029.

Wonen
Per halfjaar ontvangt de gemeente een taakstelling voor het huisvesten van statushouders. Dit is op basis van inwoneraantal. Voor Rijswijk betekent dit ongeveer 100 statushouders per jaar.

"Geen voorrang en/of directe plaatsing of bemiddeling voor statushouders in onze stad. Wij zorgen voor tijdelijke huisvesting van statushouders".

Dit sluit aan bij landelijk beleid. Het kabinet wil eerst zorgen voor voldoende flexibele en tijdelijke huisvesting, zoals flexwoningen, doorstroomlocaties en woningdelen. Pas wanneer daar voldoende van beschikbaar is, wordt wettelijk geregeld dat statushouders geen voorrang meer hoeven te krijgen op sociale huurwoningen.

Inburgering
“Wij verwachten van statushouders dat zij zich inzetten om onderdeel te worden van de samenleving. Wij zien integratie als proces waarbij zij actief deelnemen aan de samenleving met inachtneming van onze geldende normen en waarden. Statushouders moeten zo snel mogelijk integreren, aan het werk en meedoen aan de samenleving. Een belangrijke voorwaarde daarbij is het leren van de Nederlandse taal. We ondersteunen statushouders actief bij het vinden van werk, het leren van de Nederlandse taal en het meedoen in de samenleving en verwachten tegelijkertijd inzet en betrokkenheid".

Dit sluit aan bij landelijke voornemens. Recent heeft minister Aartsen van Werk en Participatie aangekondigd het voornemen om de komende 4 jaar 75.000 statushouders en kansrijke asielzoekers naar werk te begeleiden. Om de voortgang van statushouders op hun inburgeringstraject te kunnen monitoren sluiten we aan op landelijke data-uitwisselingsprojecten van DUO, het Ministerie van SZW en VNG. Hiervoor zijn middelen in de decembercirculaire 2025 toegekend.

Wat gaan we daarvoor doen?

De sociale basis is hét uitgangspunt van onze aanpak voor ondersteuning. We kijken bij vragen van inwoners eerst naar wat mensen zelf, samen met hun netwerk en in hun wijk of buurt kunnen organiseren. Waar dat niet voldoende is, is passende professionele ondersteuning beschikbaar. We bouwen daarbij voort op wat er al is, zoals Buurtgezinnen, vrijwilligersinitiatieven, bewonersinitiatieven en ontmoetingsactiviteiten.

1. Versterken Sociale Basis

- In 2027 maken we duidelijk wat we verstaan onder de sociale basis en welke rol de gemeente daarin heeft. We brengen bestaande initiatieven en voorzieningen beter in samenhang met elkaar en bepalen waar versterking nodig is.
- We investeren in de sociale basis in wijken en buurten door informele netwerken, vrijwilligerswerk, ontmoeting en bewonersinitiatieven te ondersteunen. En verbinden deze inzet aan de wijkgerichte aanpak.
- We maken het voor inwoners en lokale initiatieven eenvoudiger om bij te dragen aan hun buurt. In 2027 voeren we een subsidieregeling in voor bewonersorganisaties, verenigde inwoners en wijkinitiatieven. Daarbij sluiten we aan bij bestaande initiatieven en gemeentelijke doelen op het gebied van onder meer participatie, leefbaarheid, veiligheid en groen.
- We onderzoeken de behoefte aan en mogelijkheden voor ontmoetingsplekken voor jongeren. We betrekken jongeren hierbij en vertalen de uitkomsten naar een voorstel voor realisatie in 2028.
- We nemen de aanbevelingen mee uit het onderzoek over het bereik van de sociale basis onder inwoners met een migratieachtergrond (juli 2026). We richten ons daarbij op het vergroten van het bereik en de toegankelijkheid van voorzieningen en activiteiten binnen de sociale basis.

2. Wijkgericht werken

- We richten het wijkgericht werken verder in, onder andere door het uitvoeringen van wijkscans en op basis daarvan zetten we wijkaanpakken in.
- We werken domeinoverstijgend samen en stemmen met verschillende beleidsterreinen af op de opgaven per wijk.

- We vertalen het wijkgericht werken in de opdracht aan welzijnspartners, met nadruk op het versterken van de eigen kracht van inwoners en de sociale samenhang in focuswijken.

3. Inclusie en emancipatie

- We voeren de Inclusie- en anti-discriminatieagenda van 2024 uit. Deze ambities sluiten goed aan bij het huidige coalitieakkoord.
- We geven uitvoering aan de motie "Opnemen indicatoren die inzicht moeten geven in discriminatie". De Stichting Inclusie en Discriminatiebestrijding (iDb) registreert en monitort meldingen van discriminatie, waar wij in 2027 een indicator voor gaan opstellen voor de gemeente Rijswijk.
- We geven vervolg aan de discriminatietoets en pakken dit op binnen de gemeentelijke organisatie.

4. Eenzaamheid

- We ontwikkelen een aanpak om mensen die zich eenzaam voelen te helpen en zetten de eerste stappen in de uitvoering daarvan.
- In 2027 geven we uitvoering aan de motie “eenzaamheid tegengaan”, door te onderzoeken hoe bestaande ontmoetingsplekken beter kunnen worden benut om ontmoeting en sociale samenhang tussen inwoners te stimuleren en eenzaamheid te verminderen.
- Wij verminderen eenzaamheid door inwoners meer te verbinden met laagdrempelige ondersteuning, ontmoeting en activiteiten in de wijk. Daarbij benutten wij beschikbare locaties om de sociale basis te versterken en meer inwoners te bereiken/of het bereik te vergroten.

5. Mantelzorg (waardering)

We geven in 2027 uitvoering aan de motie “Rijswijkse mantelzorgpluim van waardering”, door te onderzoeken op welke wijze een jaarlijkse Mantelzorgpluim van waardering kan worden ingesteld als blijk van waardering voor mantelzorgers. Hiervoor hebben we in 2027 € 10.000 nodig.

6. Vrijwilligerswerk ondersteunen en waarderen

In 2027 wordt er rond de Dag van de Vrijwilliger op een andere manier invulling aan de waardering gegeven door een feest te organiseren. Voor deze waardering van vrijwilligers reserveren wij in 2027 € 50.000.

7. Ontheemde Oekraïners

- We zetten in op afbouw van de crisisopvang en werken toe naar meer inzet van duurzame opvang. Door bijvoorbeeld gebruik te maken van sloopwoningen.
- We willen ontheemde Oekraïners minder afhankelijk maken van voorzieningen. Hiervoor gaan we diensten zoals sociaal beheer anders inzetten, met meer focus op het vergroten van de zelfstandigheid. Hierdoor wijzigen de kosten van de opvang.
- Na afloop van de beschermingsmaatregel is de verwachting dat ontheemde Oekraïners in aanmerking komen voor een tijdelijke verblijfsvergunning. We bereiden de ontheemden zo veel mogelijk voor op een verblijf in Nederland. De lasten die samenhangen met de opvang van ontheemde Oekraïners worden volledig vergoed door het Rijk. Hierdoor heeft deze taak geen structureel effect op de gemeentelijke begroting.

8. Asielzoekers

- We stoppen met de opvang van asielzoekers per mei 2027.
- We houden regie op asielopvang.

9. Statushouders

Wonen
We onderzoeken de mogelijkheden voor tijdelijke woonvormen en van doorstroomlocaties of andere vormen van tijdelijk huisvesten van statushouders.

Inburgering
Vanaf 2027 zetten we in op een meer integrale dienstverlening aan statushouders. De verwachting is dat statushouders straks sneller zijn geholpen met het voltooien van diverse administratieve handelingen bij vestiging in Rijswijk. Eerdere werkervaring (in het land van herkomst of tijdens het verblijf in een AZC) komt centraal te staan in het nieuwe dienstverleningsmodel aan statushouders. Kansrijke statushouders kunnen zo daadwerkelijk sneller aan het werk.

Voor integratie voldoen we aan de Wet inburgering met een focus op begeleiden naar werk (al dan niet betaald). Hiervoor ontvangt de gemeente een specifieke uitkering (SPUK Inburgering). Ook kan de gemeente middelen ontvangen voor exploitatie-, transitie- en uitvoeringskosten voor het tijdelijke huisvesten van statushouders.

Beleidsproduct 6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen

Wat willen we bereiken?

Brede toegang

We gaan uit van de kracht van inwoners, hun netwerk en de sociale basis in de buurt en wijk. We willen de zelfredzaamheid van inwoners versterken en bieden waar nodig passende professionele ondersteuning. Daarbij zorgen we ervoor dat de ondersteuning, van het eerste contact tot specialistische hulp, als één geheel wordt ervaren.

We werken integraal samen met onze partners in het sociaal domein, zijn zichtbaar in de wijk en benutten signalen en initiatieven van inwoners om vragen en problemen vroegtijdig te herkennen. Zo willen we voorkomen dat problemen escaleren en bijdragen aan de bestaanszekerheid van inwoners.
Stevig Lokaal Team

“In geval van meerdere problemen voor meerdere gezinsleden, kijken de lokale teams naar de situatie van het hele huishouden of gezin”

We werken verder aan Stevige Lokale Teams, volgens de afspraken van de VNG. In een Stevig Lokaal Team werken consulenten op plekken waar inwoners komen. Zij kijken naar de hele situatie van een inwoner. Ook letten zij op problemen die vaker voorkomen en op knelpunten in de manier waarop hulp is geregeld. Het stevige lokale team biedt zelf basishulp als dat nodig is. Ook werken zij samen met andere afdelingen binnen de gemeente, lokale organisaties en specialisten. Stevige Lokale Teams zorgen voor minder regels en administratie en inwoners krijgen sneller ondersteuning die past bij hun dagelijks leven. *Preventief jeugdbeleid*

“Preventie is een belangrijk uitgangspunt omdat we daarmee zwaardere en duurdere vormen van ondersteuning voorkomen.”

Veilig, gezond en kansrijk opvoeden en opgroeien vormt de kapstok voor ons preventieve jeugdbeleid. We willen dat kinderen en jongeren zich zo goed mogelijk kunnen ontwikkelen en dat ouders en andere opvoeders worden ondersteund bij het opvoeden.

Daarom richten we ons op het versterken van beschermende factoren en het verminderen van risico’s. We signaleren vragen en problemen vroeg, zodat deze waar mogelijk kunnen worden voorkomen, beperkt of teruggedrongen. Een sterke pedagogische basis is hiervoor essentieel. We versterken de samenhang tussen thuis, school, vrije tijd en de sociale omgeving waarin kinderen en jongeren opgroeien.

Ondersteuning wordt zo veel mogelijk georganiseerd in de omgeving van het kind en het gezin. We kijken eerst wat kinderen, gezinnen en hun omgeving zelf kunnen, vervolgens hoe we die omgeving kunnen versterken en wat collectief kan worden georganiseerd. Individuele of specialistische ondersteuning zetten we in wanneer dat nodig is.

We willen dat preventieve voorzieningen beter met elkaar samenhangen en aansluiten op de behoeften van kinderen, jongeren en gezinnen. Daarbij houden we rekening met verschillen tussen wijken. De preventieve inzet is vooral gericht op verbetering van de situatie en draagt herkenbaar bij aan veilig, gezond en kansrijk opvoeden en opgroeien.

Wat gaan we daarvoor doen?

Brede toegang

"*Wij werken toe naar herkenbare ingangen voor hulp. Dit doen we door de uitvoeringsteams van het sociaal domein op één locatie te huisvesten en spreekuren te blijven organiseren in de wijken, waar inwoners zonder afspraak kunnen binnenlopen.*"

- De ontwikkelde werkwijze voor 'Signaalgericht werken' voeren we in als blijvende werkwijze. Hiermee voorkomen we dat de problemen van onze inwoners verergeren en dat zij duurzaam aanspraak moeten maken op voorzieningen.
- Het werken met ervaringsdeskundigheid binnen Steunpunt Rijswijk zetten we voort en ontwikkelen we verder.
- We werken meer samen met organisaties en inwoners in de sociale basis zoals de huisartsen in het kader van 'sociaal verwijzen'.
- De evaluatie van het programma Rijswijk samen dichtbij (2024-2026) leidt tot verschillende aanbevelingen voor onze integrale dienstverlening vanaf 2027. Die aanbevelingen nemen we mee in de doorontwikkeling naar Stevige lokale teams (zie hieronder).

Stevig Lokaal Team

- We vormen een alliantie met onze partners in de stad om samen te werken vanuit dezelfde leidende principes waarin we de inwoner centraal stellen, we de eigen kracht van de inwoner stimuleren en hen de hand reiken waar nodig.
- We investeren in leren en ontwikkelen om met onze uitvoeringsteams te voldoen aan de kwaliteitseisen van stevige lokale teams.
- We onderzoeken de mogelijkheid van wijkgericht werken met vaste gezichten uit het lokale team voor de inwoners.
- We onderzoeken de mogelijkheden om zwaardere vormen van zorg te voorkomen, waaronder de inzet van maatschappelijk werk en andere voorzieningen waarvan we weten dat die werken.
- Met gezinnen die meerdere problemen hebben, maken we een 'samenwerkplan'.

Preventief jeugdbeleid

- We werken binnen het Integraal Uitvoeringsprogramma Jeugd en Gezin de samenhangende koers voor veilig, gezond en kansrijk opvoeden en opgroeien verder uit. We verbinden hierin ontwikkelingen op het gebied van jeugd, gezin, onderwijs, preventie, veiligheid, bestaanszekerheid en werken voorstellen uit voor de prioriteiten en uitvoering in 2027 en daarna.
- We brengen de bestaande preventieve voorzieningen verder in beeld, ordenen deze en beoordelen hun bijdrage aan de maatschappelijke opgaven. Daarbij kijken we onder andere naar doel, doelgroep, bereik, kwaliteit, resultaten, kosten, onderlinge samenhang en de positie binnen het totale aanbod. Waar mogelijk maken we gebruik van voorzieningen en aanpakken waarvan de werking is aangetoond of aannemelijk kan worden gemaakt.
- We gebruiken deze beoordeling om binnen het Integraal Uitvoeringsprogramma Jeugd en Gezin voorstellen uit te werken voor het voortzetten, versterken of anders organiseren van preventieve voorzieningen. Zo brengen we meer samenhang aan en kunnen we gerichter bepalen welke inzet het meest bijdraagt aan veilig, gezond en kansrijk opvoeden en opgroeien.
- We ontwikkelen de preventieve inzet meer wijkgericht, collectief en gericht op de verbetering van de situatie. We benutten daarvoor lokale gegevens en signalen van inwoners en professionals en sluiten aan bij verschillen in behoeften tussen wijken.

- We versterken de pedagogische basis, vroegsignalering en de samenwerking tussen ouders, scholen, kinderopvang, het lokale team en maatschappelijke partners. We verbinden deze ontwikkeling met Onderwijs en Jeugdhulp, het stevige lokale team en Rijswijk Samen Dichtbij.
- We maken met maatschappelijke partners duidelijkere afspraken over doelen, doelgroepen, bereik, resultaten, kwaliteit en verantwoording. We verbeteren de monitoring en gebruiken de verzamelde informatie om de preventieve inzet te volgen, bij te sturen en periodiek opnieuw te beoordelen.

Beleidsproduct 6.3 Inkomensregelingen

Wat willen we bereiken?

Inkomen en Participatie

"Wie naar vermogen bijdraagt kan op onze ondersteuning rekenen. Het verliezen van een baan is al ingrijpend genoeg. Wel gaan we uit van wederkerigheid en daarom verwachten wij een tegenprestatie, omdat wij het belangrijk vinden dat mensen blijven meedoen in de samenleving."

In Rijswijk doet iedereen mee en draagt naar eigen vermogen bij. Daarom willen we dat inwoners met een bijstandsuitkering die nog niet naar betaald werk kunnen, op een passende manier meedoen in de samenleving. Dat kan via vrijwilligerswerk, mantelzorg, buurtactiviteiten of een andere zinvolle invulling van de dag. We sluiten aan bij wat een inwoner kan en nodig heeft. Inwoners houden zoveel mogelijk zelf de regie en kunnen ook een eigen voorstel voor participatie doen. Waar belemmeringen het meedoen in de weg staan, bieden we passende ondersteuning. Als iemand kan bijdragen, maken we daar duidelijke afspraken over. Zo versterken we het welzijn en de zelfredzaamheid van inwoners en maken we waar mogelijk de stap naar werk kleiner.

Armoede en Schulden

"Armoede pakken we integraal aan. We voorkomen dat gezinnen in problematische schulden terechtkomen door vroegtijdige signalering, ondersteuning, eenvoudige regelingen en eerlijke inkomensvoorzieningen."

De gemeente versterkt de bestaanszekerheid van inwoners en helpt hen om financieel zelfstandig te zijn. We signaleren geldzorgen en schulden vroeg en bieden inwoners die ondersteuning nodig hebben passende hulp. We helpen armoede en schulden zoveel mogelijk te voorkomen en beperken de gevolgen ervan. Daarbij sluiten we aan bij landelijke ontwikkelingen, zoals een eenvoudiger armoedebeleid, meer aandacht voor werkenden met geldzorgen en de mogelijkheden om inwoners actief hulp te bieden bij schulden.

We ondersteunen inwoners om mee te doen in de samenleving, bijvoorbeeld via werk, onderwijs of andere vormen van participatie**.** We zorgen ervoor dat kinderen, ook wanneer er thuis financiële zorgen zijn, volop kansen krijgen om zich te ontwikkelen en mee te doen aan onderwijs, sport, cultuur en het sociale leven.

Ook zetten we in op de vermindering van de energielasten door het aanbrengen van kleine energiebesparende maatregelen en worden inwoners geïnformeerd hoe men zelf de energierekening kan verlagen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Inkomen en Participatie

- We laten twee vaste participatieconsulenten een groep van ongeveer 250 inwoners begeleiden, met voorrang voor inwoners die nieuw instromen in de bijstand. Zij benaderen inwoners actief en maken samen met iedere inwoner een participatieplan op maat.
- We begeleiden inwoners naar een passende vorm van participatie. Daarbij zijn er drie routes: vrijwilligerswerk of mantelzorg, het wegnemen van belemmeringen of doorstroom naar een hogere

trede op de participatieladder. Als werk in beeld komt, zorgen we voor een warme overdracht naar het team Werk.
- We verbinden inwoners met het lokale welzijnsaanbod en werken samen met Welzijn Rijswijk, Rijswijk voor Elkaar en partners op het gebied van zorg en ondersteuning. Inwoners die meer begeleiding nodig hebben, kunnen een individueel maatwerktraject krijgen.
- We voeren de veranderingen uit de ***Participatiewet in balans*** door. We passen de verordening, beleidsregels en werkwijzen aan. Zo kunnen inwoners hun participatie zoveel mogelijk zelf vormgeven, krijgen zij passende ondersteuning en sluiten verplichtingen aan bij wat zij kunnen. We doen dit zodra de landelijke regels in werking treden.
- We maken duidelijke afspraken met inwoners over hun bijdrage. Als iemand kan participeren maar niet meewerkt, onderzoeken we eerst zorgvuldig wat daarvan de oorzaak is. Waar nodig zetten we een maatregel in die past bij de situatie en de wettelijke regels.
- We meten jaarlijks hoeveel inwoners we hebben gesproken, geactiveerd of doorgeleid en wat de aanpak betekent voor hun welzijn en belemmeringen. Op basis van de resultaten passen we onze dienstverlening aan.

Armoede en Schulden

- We onderzoeken welke vormen van ondersteuning effectief zijn in het doorbreken van generatiearmoede. Ook zetten we de samenwerking met het Jeugd Educatie Fonds voort in 2027.
- We onderzoeken hoe we het stapelen van onze inkomensregelingen kunnen voorkomen en vereenvoudigen het beleid. We kijken daarbij kritisch of sociale voorzieningen bijdragen aan het doel om inwoners weer mee te laten participeren.
- We ontwikkelen een dashboard Bestaanszekerheid om ons beleid te monitoren, te evalueren en effectiever te sturen op ons beleid zodat het bijdraagt aan het vergroten van de zelfredzaamheid en maatschappelijke participatie, bijvoorbeeld door werk, onderwijs of vrijwilligerswerk.
- We geven de vroegsignalering en schuldhulpverlening een impuls door de samenwerking en dienstverlening te versterken. We sluiten aan op het Schuldenknooppunt, helpen inwoners met een integraal schuldenoverzicht en scholen alle consulenten van het Steunpunt Rijswijk. Ook betrekken we maatschappelijke organisaties beter om het bereik van de doelgroep te vergroten en onderzoeken we hoe uitval en terugval in schuldhulpverlening kunnen worden voorkomen.
- We voeren de aanpak Energiearmoede uit. Het belangrijkste onderdeel van deze aanpak is de huisbezoeken van de Energiefixers. Huishoudens met de hoogste kans op energiearmoede (laag energielabel en laag/middeninkomen) worden actief benaderd voor dit huisbezoek. De Energiefixers helpen mensen met energiebesparende maatregelen, zoals het aanbrengen van radiatorfolie, ledlampen en in sommige situaties isolerende gordijnen. Daarnaast informeren de Energiefixers inwoners hoe ze zelf energie kunnen besparen.

Beleidsproduct 6.4 WSW en beschut werk

Wat willen we bereiken?

Wet Sociale Werkvoorziening (WSW)

De WSW is bedoeld voor mensen die door een lichamelijke, psychische of verstandelijke handicap niet onder normale omstandigheden kunnen werken. In het kader van de WSW begeleidt de gemeente Rijswijk inwoners met een arbeidsbeperking – op grond van de Participatiewet - naar regulier werk dat past bij wat ze kunnen (arbeidsvermogen).

Beschut werk

Inwoners met een arbeidsbeperking hebben in het algemeen begeleiding of aanpassing van de werkplek nodig. De gemeente Rijswijk vindt het belangrijk om dit mogelijk te maken en hierbij te helpen. Daarom wordt er dienstverlening aangeboden die gericht is op de begeleiding van deze doelgroep of – als het nodig is - het op maat (laten) aanpassen van de werkplek.

Wat gaan we daarvoor doen?

Wet Sociale Werkvoorziening (WSW)

In 2027 zijn (naar verwachting) 53 inwoners met een arbeidsbeperking in dienst van de gemeente Rijswijk. Deze dienstverlening is uitbesteed aan het sociaal werkbedrijf de Binnenbaan B.V.

Beschut werk

- In 2027 groeit het aantal arbeidsbeperkten met ongeveer 10%, net als in voorgaande jaren. Deze groei kunnen wij opvangen, mede door de inzet van de eigen jobcoaches. Dit levert een efficiencyslag en kostenbesparing op, omdat wij de jobcoaches niet van buitenaf hoeven aan te trekken. Daarnaast hebben wij sneller contact met de doelgroep.
- Ook zetten wij in op het meer werkplekken creëren bij reguliere werkgevers. Deze werkplekken hebben de voorkeur vanuit beheersbaarheid van de kosten. Daarnaast sluiten deze werkplekken ook waar mogelijk beter aan bij de wensen en behoefte van deze doelgroep.

Beleidsproduct 6.5 Arbeidsparticipatie

Wat willen we bereiken?

"Werk is van groot belang voor de mens en de samenleving. Werk zorgt voor contact met andere mensen en leidt tot zelfontwikkeling, onafhankelijkheid en eigenwaarde. Wie werkt investeert in zichzelf en draagt een steentje bij aan de toekomst van Rijswijk."

Gemeente Rijswijk vindt het belangrijk dat inwoners een betaalde baan hebben. Wie nog geen betaald werk heeft, wordt begeleid naar werk dat bij hem of haar past. Mensen die parttime werken kunnen, als het kan, begeleid worden naar een fulltimebaan. Jongeren zonder werk geven wij speciale aandacht. We houden rekening met hun talenten, wensen en kansen. Om inwoners goed en ook op de langere termijn te kunnen helpen, verbetert de gemeente de dienstverlening voortdurend en zorgen we voor een thema-overstijgende aanpak. Tot slot werken we samen met de regio aan een toekomstbestendige arbeidsmarkt.

Het coalitieakkoord bouwt voort op de ingezette lijn waarin participatie, bestaanszekerheid en meedoen centraal staan, maar legt daarbij nadrukkelijk meer accent op activering, maatschappelijke bijdrage en eigen verantwoordelijkheid. Werk wordt expliciet gepositioneerd als belangrijkste route naar bestaanszekerheid en participatie, waarbij het uitgangspunt is dat inwoners naar vermogen bijdragen aan de samenleving. Daarbij wordt sterk ingezet op snelle doorstroom vanuit de bijstand naar werk, waarbij ook vormen van zinvolle dagbesteding onderdeel kunnen zijn van participatie.

Wat gaan we daarvoor doen?

Rijswijk Werkwijs

- In 2027 gaan we door met de aanpak *Rijswijk Werkwijs*. Hiermee verwachten we 275 inwoners op een betaalde baan te plaatsen. Het uiteindelijke plaatsingscijfer is afhankelijk van de instroom, complexiteit en de bemiddelbaarheid van deze doelgroep.
- Het project *van Werkzoekende naar Parttime* wordt ook in 2027 voortgezet. Dit project zorgt voor een snelle doorstroom vanuit de bijstand naar werk.
- Het project *van Deel naar Heel* (van deeltijd naar voltijd werk) wordt ook in 2027 uitgevoerd.
- Binnen de Arbeidsmarktregio Haaglanden werken wij samen met onze regiogemeenten verder aan de ontwikkelingen van het Regionaal Werkcentrum Haaglanden.
- We ontwikkelen een dashboard Bestaanszekerheid om ons beleid te monitoren, te evalueren en effectiever te sturen op ons beleid zodat het bijdraagt aan het vergroten van de zelfredzaamheid en maatschappelijke participatie, bijvoorbeeld door werk, onderwijs of vrijwilligerswerk.

Jeugdwerkloosheid/ PRO-VSO aanpak

Wet van school naar duurzaam werk
- Ook in 2027 hebben wij extra aandacht voor jongeren. Deze doelstelling sluit goed aan bij de bedoeling van de Wet van school naar duurzaam.
- In 2027 gaan wij verder met de implementatie van de nieuwe wet. Wij werken aan de interne samenwerking binnen team jeugdwerkloosheid en het doorstroompunt, alsmede de afstemming met externe partners.

Regionale samenwerking

- De wet vereist een samenwerking binnen alle partners in de regio. In de Arbeidsmarktregio Haaglanden wordt gezamenlijk gewerkt aan de vertaling van de wet in combinatie met de Participatiewet naar een verordening en bijbehorende uitvoeringskeuzes, specifiek in relatie tot het thema jeugdwerkloosheid. Deze regionale afstemming is van belang voor uniformiteit.
- Wij zetten met de regionale middelen in op meer gerichte (maatwerk)trajecten voor onze jongeren met specifieke aandacht voor de pro-vso doelgroep.

Beleidsproduct 6.6 – 6.91 WMO

Wat willen we bereiken?

In Rijswijk zorgen we ervoor dat inwoners de regie over hun eigen leven behouden en mee kunnen doen in hun buurt. Ook als zij ouder worden, een fysieke of mentale beperking hebben of psychisch kwetsbaar zijn. Daarom zetten we in op laagdrempelige ondersteuning die dichtbij en toegankelijk is. Met een laagdrempelige inloopvoorziening versterken we herstel, voorkomen we eenzaamheid en signaleren we problemen tijdig. Zo kunnen we waar mogelijk zwaardere vormen van zorg voorkomen.

Daarbij is het belangrijk dat zorgen over inwoners zo vroeg mogelijk worden gesignaleerd. Het Meldpunt Bezorgd van de GGD en het Parnassia Politieprogramma spelen hierin een belangrijke rol. Ook het doorstroomteam draagt bij aan passende ondersteuning, door senioren te helpen bij het vinden van een woonvorm die aansluit bij hun situatie en behoeften.

Wanneer zelfstandig leven of wonen tijdelijk of langdurig niet meer lukt, bieden we een passend en betrouwbaar veiligheidsnet. We borgen een snelle en laagdrempelige toegang tot de Wmo. Bij (dreigende) dak- of thuisloosheid grijpen we vroegtijdig in door inwoners intensief mee te nemen naar de juiste ondersteuning, en werken we aan de versterking van onze lokale maatschappelijke opvang.

Wat gaan we daarvoor doen?

1. Aanpak dak- en thuisloosheid

“We realiseren een toegangsloket om dak- en thuislozen met Rijswijkse binding beter te kunnen opvangen.”

Voor de uitvoering van deze ambitie zetten we in eerste instantie in op een gerichte werkwijze. Op het moment dat iemand dak- of thuisloos raakt of dit dreigt te worden, lopen we met de persoon mee om te zorgen voor de juiste zorg, begeleiding en eventuele opvang. We signaleren (dreigende) dak- en thuislozen eerder en koppelen hen direct aan de expertise van een gecontracteerde zorgaanbieder. We brengen de exacte impact van deze werkwijze op de capaciteit en inzet van het Zorgloket in kaart en komen op de financiële consequenties terug bij de 1e

Parallel hieraan onderzoeken we welke mogelijkheden en behoefte er zijn om een of meerdere lokale vorm(en) van maatschappelijke opvang in te richten in Rijswijk.

2. Toegankelijkheid Wmo en beheersing wachttijden

“We zorgen dat Wmo aanvragen binnen de wettelijke termijn worden behandeld.”

Het Zorgloket volgt continu de ontwikkeling van de wachttijden en verkent welke maatregelen kunnen worden ingezet als de druk toeneemt. Denk hierbij aan het flexibel vergroten van capaciteit (flexibele schil), snelle vervanging bij ziekte of het tijdelijk administratief verlengen van indicaties.

3. Preventie en afbuiging van zwaardere zorg (inzet OCO)

“We onderzoeken de mogelijkheden om zwaardere vormen van zorg te voorkomen, waaronder de inzet van maatschappelijk werk.”

Landelijke onderzoeken tonen aan dat onafhankelijke cliëntondersteuning (OCO) sterk preventief werkt. Als vorm van vroegtijdige, onafhankelijke ondersteuning helpt OCO om verergering, hogere zorgkosten en uitval te voorkomen. Met het oog op de afloop van het huidige contract eind 2027, onderzoeken we hoe we de rol van de OCO in de toekomst nog gerichter kunnen inzetten voor preventie en het afbuigen van zwaardere zorgindicaties (binnen de Wmo en eventueel Jeugd). De uitkomsten van dit onderzoek en de eventuele financiële gevolgen verwerken we bij de voorbereiding van de Begroting 2028 (zomer 2027).

4. Doorstroomteam en aandachtsfunctionaris bijzondere doelgroepen

“We stimuleren de doorstroom in het woningbestand zodat er verhuisbewegingen kunnen plaatsvinden.”
- We continueren het doorstroomteam met zowel seniorenmakelaars voor huur als voor de vrije sector en koop. Dit bedraagt in totaal € 110.000 (€ 60.000 Sociaal Domein en € 50.000 Ruimtelijke Domein).
- We onderzoeken de mogelijkheden voor een vrijwillige doorstroompremie.
- Voor bijzondere doelgroepen wordt een aandachtsfunctionaris aangesteld. Deze brengt de woon- en ondersteuningsbehoeften in beeld, verbindt betrokken partijen en draagt bij aan de ontwikkeling en realisatie van passende woonvormen. De inzet wordt bekostigd uit de AZWA-middelen.

5. Laagdrempelige GGZ inloopvoorziening de Smeltkroes

"Preventie een belangrijk uitgangspunt is omdat we daarmee zwaardere en duurdere vormen van ondersteuning voorkomen."
- De Smeltkroes richt zich in 2027 op het bereiken van mensen met een Ernstige Psychiatrische Aandoening (EPA), die nu geen passende ontmoetingsplek hebben, maar daar wel behoefte aan heeft. Deze investering wordt gedekt uit AZWA-middelen.

6. Meldpunt Bezorgd en Parnassia Politie Programma

Het meldpunt Bezorgd van GGD Haaglanden biedt inwoners en professionals een centraal punt voor meldingen over zorgwekkende situaties, voert vroegsignalering uit, doet onderzoek en leidt kwetsbare inwoners toe naar passende zorg en ondersteuning. De afgelopen jaren zien we een aanzienlijke toename van het aantal meldingen bij Meldpunt Bezorgd.

Het Parnassia Politie Programma vervult direct op het politiebureau een belangrijke verbindende functie binnen de lokale keten van zorg en veiligheid. Het vormt een directe schakel tussen politie, geestelijke gezondheidszorg en het sociaal domein. Hierdoor kunnen signalen bij de politie over inwoners met psychische problematiek en/of onbegrepen gedrag snel worden geduid en toegeleid naar passende zorg of ondersteuning. Het Parnassia Politie Programma draagt daarmee bij aan het voorkomen van onnodige politie-inzet en het verminderen van druk op de zorg- en veiligheidsketen.

Beleidsproduct 6.751 – 6.92 Jeugdhulp

Wat willen we bereiken?

“De kwaliteit van de jeugdzorg staat voorop, kind en gezin staan centraal.” Dit doen we binnen het bestaande budget.

Een noodzakelijke omslag in de jeugdhulp

De groei van de jeugdhulpuitgaven is financieel niet houdbaar. Oplopende tekorten in 2026 en naar verwachting ook in 2027 vinden we onacceptabel en ook niet nodig. We gaan de tekorten aanpakken. In de wetenschap dat dit niet eenvoudig gaat zijn en ook weerstand op zal roepen.

Dit vraagt om een fundamentele omslag in hoe we naar jeugdhulp kijken en deze inzetten. Zo vraagt niet iedere hulpvraag om professionele jeugdhulp. Opvoeden, opgroeien en omgaan met tegenslagen en beperkingen horen bij het leven. Dit betekent een herziening van ons beleid op normaliseren en een andere opdracht aan zowel de interne organisatie als aan onze partners. We gaan veel vaker nee zeggen en we beginnen daar vandaag mee. In 2027 zien we daar de eerste effecten van.

Een belangrijk uitgangspunt is dat we van de kracht van de jeugdige, het gezin en de sociale basis uitgaan. Waarbij we bij een hulpvraag eerst kijken naar wat de jeugdige en het gezin zelf kunnen en welke steun beschikbaar is in hun eigen netwerk, op school, bij sport en in de buurt.

We investeren in een sterke sociale basis en preventie, zodat inwoners waar mogelijk zelf of met hun omgeving oplossingen kunnen vinden. Uiteraard blijft voor jeugdigen en gezinnen met zwaardere of complexe problematiek passende en effectieve jeugdhulp beschikbaar.

Daarbij willen we af van onnodige medicalisering en van een aanpak waarin een hulpvraag automatisch leidt tot een individueel zorgproduct. En heeft de hulp die wordt ingezet een duidelijk doel en perspectief op afbouw en uitstroom.

1. Voorkomen van (onnodig zware) jeugdhulp

“We zetten de komende jaren in op het versterken van vroegtijdige hulp en investeren in preventie. Zo hopen we verdere escalatie van problemen te voorkomen en de druk op gespecialiseerde jeugdhulp verminderen.”

Door problemen bij jeugdigen en gezinnen eerder te signaleren en passende ondersteuning te bieden, willen we voorkomen dat problemen verergeren en zwaardere zorg nodig is. We kijken daarbij naar de jeugdige en de gezinssituatie, omdat deze elkaar sterk beïnvloeden. Het jeugdteam biedt vanuit deze brede blik passende hulp en ondersteuning, ook bij complexe hulpvragen.

2. Samenwerking

“Door als sociaal team en jeugdteam goed samen te werken met onze maatschappelijke partners willen we onnodige verwijzing naar zware zorgtrajecten voorkomen.”

We versterken de samenwerking met het onderwijs, een plek waar problemen zich vaak al vroeg manifesteren en waarbij eenieder vanuit de eigen verantwoordelijkheid handelt en we elkaar aanvullen waar dat nodig is. Door hierin goed samen te werken, kunnen we signalen tijdig oppakken en waar mogelijk zwaardere zorg voorkomen.

Veel verwijzingen naar jeugdhulp worden gedaan door huisartsen en gecertificeerde instellingen. Met beide groepen verwijzers gaan we in gesprek om goede afspraken te maken over de reikwijdte en inzet van de jeugdhulp. In eerste instantie gericht op het voorkomen van jeugdhulp, maar ook op de inzet van ‘zo licht mogelijke en zo zwaar als noodzakelijke’ jeugdhulp.

“Ervaringen van Rijswijkse jongeren nemen we daar bij serieus. Jongeren en ervaringsdeskundigen praten mee over de verbetering van hulp en zorg.”

We vinden het belangrijk om te horen welke ervaringen jeugdigen hebben met jeugdhulp, maar ook hoe zij het opgroeien in onze stad ervaren. Wat kan er beter? Wat sluit beter aan op hun behoeften? Dit doen we onder andere met Jong Doet Mee, de Oudersraad en een ervaringsdeskundige bij ons Jeugdteam

3. Onderwijs en Jeugdhulp

“We willen onder andere in goede samenwerking met ouders, het onderwijs en organisaties die preventief te werk gaan, voorkomen dat kinderen in de jeugdzorg terechtkomen.”

Ondersteuningsvragen van kinderen en jongeren worden vaak vroeg zichtbaar op school of in de kinderopvang. Passende ondersteuning is vervolgens niet altijd tijdig en in samenhang beschikbaar. Daardoor kan ondersteuning te laat, te individueel of los van de situatie thuis en op school worden georganiseerd.

Goede ondersteuning betekent voor ons ook dat we niet onnodig overnemen wat kinderen, ouders en hun omgeving zelf kunnen. Juist door ruimte te laten om zelf oplossingen te vinden, versterken we het lerend vermogen en de eigenwaarde.

We bieden ondersteuning zo vroeg mogelijk, dichtbij en in samenhang. Daarbij versterken we de omgeving waarin kinderen opgroeien en leren en benutten we wat daar al aanwezig is. Ondersteuning wordt collectief georganiseerd waar dat passend is en individueel of specialistisch wanneer dat nodig is. Voor kinderen die jeugdhulp nodig hebben, werken we samen met het onderwijs aan continuïteit in ontwikkeling en onderwijs en aan een passende plek zo dicht mogelijk bij huis.

We werken daarom aan een herkenbare en samenhangende ondersteuningsstructuur voor het primair onderwijs, speciaal basisonderwijs, voortgezet onderwijs en gespecialiseerd onderwijs en, waar relevant, voor de kinderopvang en het jonge kind. De school is daarin een belangrijke vindplaats en leefomgeving. Een goede verbinding met ouders, het lokale team, samenwerkingsverbanden, jeugdhulpaanbieders en de omgeving van het kind blijft noodzakelijk.

Inhoud en kwaliteit zijn leidend en financiële houdbaarheid is een randvoorwaarde. We richten ons daarom op het slimmer ordenen, verbinden en inzetten van bestaande ondersteuning. Alleen waar vanuit een concrete behoefte blijkt dat dit nodig is, organiseren we aanvullende ondersteuning.

4. Kostenbeheersing

“Door de stijgende kosten voor jeugdhulp wordt op landelijk, regionaal en lokaal niveau actie ondernomen om die kosten terug te dringen.”

Wij hebben als gemeente de wettelijke verantwoordelijkheid om passende jeugdhulp beschikbaar te stellen voor kinderen en gezinnen die deze ondersteuning nodig hebben. Tegelijkertijd zijn wij verantwoordelijk voor een gezonde en sluitende begroting. Dat vraagt om scherpe keuzes, iedere euro kan maar één keer worden uitgegeven.

Om de kosten van jeugdhulp betaalbaar te houden, is een kritische houding op het toekennen en verlengen van jeugdhulp noodzakelijk. We willen dat de beschikbare middelen ingezet worden voor jeugdhulp aan jongeren die dit het hardst nodig hebben en die ondersteund worden in het behalen van de gewenste resultaten, zodat zorg kan worden afgebouwd. Daarom is het belangrijk het gesprek te (blijven) voeren met gecertificeerde instellingen en huisartsen als wettelijke verwijzers.

Onze insteek is gericht op een efficiënte aanpak, zonder aan kwaliteit in te boeten.

Daar waar mogelijk gaan we de procedures en werkwijzen eenvoudiger en sneller maken. Dat is goed voor inwoners en professionals. Maar ook voor onze eigen organisatie.

5. Huiselijk geweld en voorkoming femicide

“Veiligheid achter de eigen voordeur en op straat is cruciaal om in vrijheid op te groeien.”

“Wij zetten ons daarom in voor een krachtig lokaal beleid tegen femicide.”

Wij zetten ons in voor een krachtig lokaal beleid tegen huiselijk geweld, zowel tegen vrouwen, kinderen als mannen. Zonder daarbij enig onderscheid te maken in de persoon en zijn of haar achtergrond. Daarvoor is nauwe samenwerking tussen politie, hulpverlening en maatschappelijke organisaties nodig, betere signalering van misstanden (bij voorkeur in een zo vroeg mogelijk stadium) en opvolging bij meldingen van huiselijk geweld en structurele aandacht voor bewustwording en preventie.

“Geweld achter de voordeur pakken we hard aan.”

Ouderenmishandeling is een verborgen probleem met grote gevolgen. Ongeveer één op de twintig ouderen krijgt hiermee te maken (Trimbos Instituut). In onze gemeente is 20 % van de inwoners 65 jaar of ouder; in sommige wijken ligt dit aandeel rond de 27%.

Ouderenmishandeling kan verschillende vormen aannemen, zoals lichamelijke of psychische mishandeling, financiële uitbuiting of mishandeling als gevolg van overbelaste mantelzorg. Omdat signalen niet altijd direct zichtbaar zijn maar kunnen worden herkend, is het van belang om ook in 2027 in te zetten op deskundigheidsbevordering, signalering, bewustwording en het bespreekbaar maken van ouderenmishandeling.

Wat gaan we daarvoor doen?

1. *Voorkomen van (onnodig zware) jeugdhulp*

- We vinden dat alledaagse opgroei- en opvoedvragen vaker in de eigen omgeving kunnen worden opgepakt. We gaan daarom eerder met ouders in gesprek over wat nodig is en wat zij zelf, met hun netwerk en de omgeving, kunnen organiseren. Niet iedere hulpvraag leidt daarmee automatisch tot jeugdhulp.
- Versterken lokale teams: ook Rijswijk zorgt voor een 'stevig', multidisciplinair team dat laagdrempelig hulp en triage kan bieden.
- Er komen landelijke criteria en wetgeving om scherper te definiëren wat wel en niet onder de Jeugdwet valt, om zo de druk op het systeem te verminderen. Ook in Rijswijk voeren we die veranderingen door. In afwachting van die nieuwe wet ‘Reikwijdte Jeugdhulp’ kijken we alvast kritisch naar de toekenningen en verlengingen van jeugdhulp, zetten we meer in op collectieve voorzieningen in plaats van individuele en werken we intensiever samen met huisartsen, gecertificeerde instellingen en andere verwijzers.
- Betere samenwerking met het onderwijs: zorg en school worden beter op elkaar aangesloten zodat problemen sneller in de klas worden gesignaleerd en aangepakt. Daarvoor zetten we het project Onderwijs-Jeugdhulp voort.
- We versterken de sociale en pedagogische basis in de wijk om ook de leefomgeving van jeugdigen te verbeteren. We onderzoeken de mogelijkheden om de zogenaamde 'steunstructuren’ rond gezinnen verder te versterken.
- Zo thuis mogelijk opgroeien: Residentiële (gesloten) zorg wordt zoveel mogelijk afgebouwd; uithuisgeplaatste kinderen moeten vaker in gezinshuizen of kleinschalige woonvormen terecht kunnen.
- Eind 2028 moeten we voorbereid zijn op het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming. Daarvoor zetten we in 2027 de nodige stappen.
- We maken werk van jongerenhuisvesting voor de periode na verblijf in een instelling, door het aantal uitstroomplekken zo mogelijk te vergroten en alternatieve woonvormen te zoeken.
- We voeren een onderzoek uit naar de mogelijkheid om ook in Rijswijk een gezinshuis te vestigen.

2. Samenwerking

- We ronden in 2027 de regionale inkoopstrategie af, waardoor we vanaf 1 januari 2028 beter kunnen sturen op kostenbeheersing via de inkoop van jeugdhulp.
- We geven uitvoering aan de motie ‘Beschermende factoren van kind en omgeving’ door sociale binding en zingeving nadrukkelijk te betrekken bij de uitvoering van onze preventieve jeugdaanpak.

- We zetten de inzet van ervaringsdeskundigen voort, zoals Jong Doet Mee, de Oudersraad en een ervaringsdeskundige bij ons Jeugdteam. We verkennen de verdere mogelijkheden om jongeren structureel een stem te geven bij de totstandkoming en uitvoering van ons lokaal beleid.
- We bereiden onze jeugdigen voor op de stap naar volwassenheid, ook qua huisvesting. Daarvoor hebben we al een 18-/18+ aanpak, die gaan we verder verbeteren samen met onze maatschappelijke partners.

3. Onderwijs en Jeugdhulp

- We werken de aanpak voor schoolnabije en collectieve ondersteuning verder uit en starten deze op drie basisscholen, verdeeld over de drie Rijswijkse schoolbesturen. Per school sluiten we aan bij de ondersteuningsvragen en bij wat al goed werkt. Deze aanpak is geen uitbreiding van individuele jeugdhulp op school, maar een proeftuin voor ondersteuning die eerder, collectiever en meer in samenhang wordt georganiseerd.
- We brengen veelvoorkomende ondersteuningsvragen en het bestaande aanbod beter in beeld. Samen met scholen en partners bepalen we welke ondersteuning behoort tot de pedagogische basis, de basisondersteuning van de school, het schoolmaatschappelijk werk, het lokale team, collectieve jeugdhulp of individuele specialistische jeugdhulp. Daarbij betrekken we ook de aansluiting op de kinderopvang en de ondersteuning van het jonge kind.
- We versterken de ondersteuningsstructuur rond scholen. We maken duidelijkere afspraken over rollen, verantwoordelijkheden en de route van een eerste signaal naar passende ondersteuning. Hierdoor weten kinderen, ouders en professionals sneller waar zij terechtkunnen en voorkomen we onnodige doorverwijzingen.
- We verbeteren de lokale en regionale samenwerking rond het voortgezet onderwijs. Met scholen, samenwerkingsverbanden, jeugdhulpaanbieders en omliggende gemeenten maken we afspraken over tijdige ondersteuning, onderwijscontinuïteit en verantwoordelijkheden wanneer een leerling buiten de gemeente woont.
- We ontwikkelen een monitor Onderwijs-Jeugdhulp. Binnen de regels voor privacy brengen we patronen in ondersteuningsvragen, het gebruik van jeugdhulp, doorlooptijden, bereik, ervaringen en kosten beter in beeld. De uitkomsten gebruiken we om de aanpak bij te sturen.
- We verbinden de inhoudelijke keuzes met bekostiging, contractering, eigenaarschap en besluitvorming. Daarbij leggen we de verbinding met het Integraal Uitvoeringsprogramma Jeugd en Gezin, het stevige lokale team en Rijswijk Samen Dichtbij.

4. Kostenbeheersing

- We actualiseren het lokale Uitvoeringsprogramma Kostenbeheersing Jeugd 2024-2028. Daarbij vullen we de al genomen maatregelen aan met maatregelen zoals het verduidelijken van de reikwijdte van de Jeugdwet, het niet meer of anders organiseren van opvoedondersteuning (normaliseren) of aan het onderwijs verbonden voorzieningen. Daar waar nodig passen we onze werkprocessen en beleid aan.
- We kunnen leren van andere gemeenten en zullen daar goede voorbeelden en ervaringen van overnemen.
- Verminderen administratieve lasten: we implementeren de landelijke standaarden voor de inkoop en verantwoording van jeugdzorg, zodat professionals meer tijd hebben voor de cliënt.

5. Huiselijk geweld en aanpak femicide

- We continueren de lokale aanpak op femicide, door onder andere te zorgen voor jaarlijks budget in de begroting om campagnes rondom Orange the World en kindermishandeling te kunnen uitdragen in onze stad.
- We geven ruimte aan de komst van een Oranje Huis voor de opvang van slachtoffers van huiselijk geweld en mensenhandel. Het Oranje Huis biedt een veilige verblijfplek en begeleidt slachtoffers bij het herstellen van veiligheid en het opbouwen van een zelfstandig bestaan.
- We borgen de inzet van aandachtsfunctionarissen bij de gemeente in het sociale en maatschappelijke domein.
- De versterking van de (keten)samenwerking tussen politie, hulpverlening en maatschappelijke organisaties, met betere signalering en opvolging bij meldingen van huiselijk geweld in de lokale zorg en veiligheidskamer.

- We bieden actief de inzet van zelfhulpgroep (Carrouselgroep Reclassering Nederland) en forensische zorg-/behandeltrajecten van De Waag en Fivoor) aan.
- De aandachtsfunctionaris ouderenmishandeling sluit op verzoek aan bij het weekoverleg van eerstelijnszorgverleners binnen het Ouderennetwerk Rijswijk en fungeert tevens als contact met het Steunpunt. En op 15 juni, de Internationale Dag tegen Ouderenmishandeling, zetten we extra in op bewustwording onder inwoners en op het herkennen en aanpakken van signalen van huiselijk geweld.

Volksgezondheid en Milieu

Ambitie

Visie

Dit programma richt zich op een duurzame, veilige en aantrekkelijke leefomgeving voor iedereen. We willen dat Rijswijk een stad is waar mensen nu én in de toekomst prettig en gezond kunnen wonen, werken, leven en recreëren. Daarom zorgen we voor een schone, groene en veilige openbare ruimte en beschermen we belangrijke waarden zoals bodem, water, lucht, natuur, geur, geluid en externe veiligheid.

Samenvatting

We voeren deze opgave uit op basis van vastgesteld beleid en beheerplannen. Daarbij kijken we niet alleen naar wat vandaag nodig is, maar ook naar wat op langere termijn nodig is. Met een meerjareninvesteringsprogramma plannen we onderhoud, renovatie, vervanging en herinrichting op tijd. Waar mogelijk pakken we werkzaamheden integraal aan. Zo kunnen we projecten slimmer en efficiënter uitvoeren, voorkomen we onnodige overlast en houden we beter grip op de planning en de kosten. Daarmee werken we stap voor stap aan een leefomgeving die schoon, veilig, groen en toekomstbestendig is.

Programma 2, 5, 7 en 8 maken onlosmakelijk onderdeel uit van de totale beheersing van de openbare ruimte.

Indicatoren

Indicatoren	Realisatie	Streefwaarde				
	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Hoeveelheid huishoudelijk restafval in kg	220	215	215	210	205	200
% Hernieuwbare elektriciteit	12%	15%	16%	18%	21%	23%

Wat gaat het kosten?

Exploitatie (meerjarig): (bedragen x € 1000)			Begroting na wijziging				
Volksgezondheid en milieu		Realisatie 2025	2026	2027	2028	2029	2030
7.1 Volksgezondheid	Lasten	3.402	3.933	3.701	3.705	3.698	3.698
	Baten	324	376	1	1	1	1
Saldo		**-3.078**	**-3.557**	**-3.700**	**-3.704**	**-3.696**	**-3.696**
7.2 Riolering	Lasten	4.619	4.595	4.541	4.050	4.053	4.050
	Baten	6.255	6.423	6.417	6.596	6.596	6.596
Saldo		**1.636**	**1.828**	**1.875**	**2.546**	**2.543**	**2.546**
7.3 Afval	Lasten	10.965	11.064	11.063	11.772	12.107	10.240
	Baten	13.639	12.889	13.290	13.907	14.251	14.251
Saldo		**2.674**	**1.824**	**2.227**	**2.136**	**2.144**	**4.011**
7.4 Milieubeheer	Lasten	2.095	2.189	1.997	2.018	2.038	1.849
	Baten	21	20	18	15	15	15
Saldo		**-2.074**	**-2.169**	**-1.979**	**-2.003**	**-2.023**	**-1.834**
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	Lasten	17	232	224	224	224	224
	Baten	171	134	134	134	134	134
Saldo		**154**	**-97**	**-89**	**-89**	**-89**	**-89**
Totaal lasten		**21.098**	**22.013**	**21.525**	**21.767**	**22.120**	**20.060**
Totaal Baten		**20.410**	**19.842**	**19.860**	**20.654**	**20.998**	**20.998**
Saldo Volksgezondheid en milieu		**-688**	**-2.171**	**-1.666**	**-1.114**	**-1.122**	**938**

Toelichting op de afwijkingen groter dan 10% met een minimum van € 250.000

Programma / beleidsproduct (bedrag x € 1.000)	Lasten	Baten
Volksgezondheid en Milieu		
7.1 Volksgezondheid		
In 2027 lopen onderdelen van de SPUK GALA (o.a. Leefomgeving, aanpak obesitas) af, waardoor er in 2027 minder lasten zijn begroot. Deze wijziging lijdt ook tot lagere baten en is derhalve budgetneutraal.	375	-375

Beleidsproduct 7.1 Volksgezondheid

Wat willen we bereiken?

We versterken de gezondheid van onze inwoners door te investeren in preventie, gezondheidsbevordering en een gezonde leefomgeving. Daarbij werken we vanuit het gedachtegoed van Positieve Gezondheid en de beweging van zorg naar gezondheid en van ziekte naar gedrag, zoals ook is opgenomen in het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA).

Samen met maatschappelijke partners zetten we in op een integrale aanpak waarin gezondheid, welzijn en de sociale leefomgeving met elkaar worden verbonden. We stimuleren een gezonde leefstijl, bevorderen mentale en fysieke gezondheid en zetten in op vroegsignalering. Zo verkleinen we gezondheidsverschillen tussen inwoners, voorkomen we waar mogelijk (verergering van) zorg- en welzijnsbehoeften en beperken we de vraag naar zwaardere zorg.

Wat gaan we daarvoor doen?

1. *Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord*

"Preventie is een belangrijk uitgangspunt omdat we daarmee zwaardere en duurdere vormen van ondersteuning voorkomen."

We zetten de uitvoering van het gezondheidsbeleid voort en versterken de preventieve aanpak. Ook geven we lokaal uitvoering aan de landelijke Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA). Dit akkoord benutten we om de samenwerking tussen zorg, welzijn en de gemeente verder te versterken, zodat inwoners tijdig passende ondersteuning krijgen en gezondheid zoveel mogelijk wordt bevorderd en gezondheidsproblemen worden voorkomen.

2. Happy Fit powered by JOGG

"Het hart van onze stad wordt gevormd door het maatschappelijk middenveld. Zoals sport, het verenigingsleven en onze vrijwilligers. Het brengt mensen samen, versterkt de gezondheid..."

Vanaf 2027 werken we met Happy Fit powered by JOGG. De landelijke JOGG-aanpak, een integrale methodiek die de leefomgeving van kinderen en jongeren structureel gezonder maakt, vormt hierbij de basis. Happy Fit verzorgt de lokale uitvoering in Rijswijk. Zo combineren we de kracht en herkenbaarheid van Happy Fit met de bewezen effectieve JOGG-methodiek. Samen met scholen, sportaanbieders, zorg- en welzijnspartners stimuleren we een gezonde leefstijl en een gezonde leefomgeving. De JOGG-aanpak wordt gefinancierd vanuit de AZWA-middelen, de uitvoering van Happy Fit vanuit gemeentelijke middelen.

3. Vaccinatiebereidheid

"De vaccinatiegraad is te laag in Rijswijk, wat kan zorgen voor ziektes die mogelijk zijn te voorkomen. We volgen het landelijke vaccinatiebeleid."

Daarnaast zetten we extra in op het vergroten van de vaccinatiebereidheid, met als doel toe te werken naar een vaccinatiegraad van 95% voor het bereiken van groepsimmuniteit. Hoewel het wenselijk is dit niveau zo snel mogelijk te bereiken, is het niet realistisch om dit op korte termijn te realiseren. We onderzoeken daarom samen met de GGD de mogelijkheden voor een wijkgerichte aanpak, waarbij

lokale data, kennis uit de wijk en samenwerking met bestaande netwerken worden benut om inwoners beter te bereiken. Met deze extra inzet verwachten we de vaccinatiegraad geleidelijk te verhogen en stapsgewijs toe te groeien naar het gewenste niveau.

4. RESV / WSV

"Preventie is een belangrijk uitgangspunt omdat we daarmee zwaardere en duurdere vormen van ondersteuning voorkomen."

In 2027 geven we uitvoering aan de regionale samenwerking binnen het Regionaal Eerstelijns Samenwerkingsverband (RESV) en de Wijksamenwerkingsverbanden (WSV). Hiermee sluiten we aan bij de landelijke Visie Eerstelijnszorg 2030 en de doelstellingen van het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA). Het RESV vormt de regionale infrastructuur waarin zorg-, welzijns- en maatschappelijke partners samenwerken aan de transformatie van zorg en ondersteuning. De WSV's vertalen deze samenwerking naar de wijk, waar professionals samen werken aan preventie, sociaal verwijzen, mentale gezondheid, een sterke sociale basis en passende ondersteuning dichtbij de inwoner. Zo versterken we de verbinding tussen het medisch en sociaal domein, bevorderen we de zelfredzaamheid en veerkracht van inwoners en zorgen we ervoor dat zorg en ondersteuning beter op elkaar aansluiten. De uitvoering wordt gefinancierd vanuit de AZWA-middelen.

5. Jeugdgezondheidszorg

"Goed onderwijs biedt kinderen en jongeren de kans op een gelijke start... Alle kinderen moeten de kans krijgen zich volledig te ontplooien en mee te doen aan de samenleving."

De Jeugdgezondheidszorg (JGZ) blijft uitvoering geven aan de wettelijke taken op het gebied van de publieke gezondheidszorg en levert daarnaast maatwerk dat aansluit bij de lokale behoeften van kinderen, jongeren en hun ouders. De JGZ zet in op preventie, vroegsignalering en tijdige ondersteuning, zodat gezondheids- en ontwikkelingsproblemen zoveel mogelijk worden voorkomen en kinderen gezond en veilig kunnen opgroeien. Met de jaarlijkse subsidie borgen we de uitvoering van deze wettelijke en aanvullende taken en dragen we bij aan de doelstellingen van het gemeentelijk gezondheidsbeleid.

6. Hitteplan en koelteplekken

De gevolgen van langdurige hitte nemen toe. Daarom evalueren we in 2027 het gemeentelijke hitteplan en daarbij geven we uitvoering aan de aangenomen motie Hittelocaties. Op basis van deze evaluatie werken we het hitteplan verder uit en versterken we de samenwerking binnen het hittenetwerk. Daarbij besteden we onder meer aandacht aan de beschikbaarheid, spreiding en communicatie over koelteplekken en onderzoeken we waar aanvullende koelteplekken wenselijk zijn om kwetsbare inwoners beter te beschermen. Ook nemen wij deel aan het Actieplan Hitte.

Indicator	Realisatie 2025	Streefwaarde 2026	2027	2028	2029	2030
Vaccinatiegraad BMR kinderen tot 3 jaar	85.5%	/	89%	91%	93%	95%
Vaccinatiegraad BMR schoolgaande kinderen	74.2%	/	78%	80%	82%	84%
Vaccinatiegraad HPV jongens en meisjes	55,4%	/	59%	61%	63%	65%

7. Mentaal gezondheidsnetwerk

Ook in 2027 maakt een collega van Steunpunt Rijswijk onderdeel uit van het Mentaal Gezondheidsnetwerk Rijswijk. Een samenwerkingsverband tussen huisartsen, sociaal domein en de geestelijke gezondheidszorg, met als doel mensen met mentale klachten beter, sneller en meer op maat te helpen. De kosten worden gedekt uit transformatiemiddelen.

Dieren

Wat willen we bereiken?

We willen dat dieren in Rijswijk zo goed mogelijk worden beschermd en verzorgd. Als gemeente hebben we een verantwoordelijkheid voor dieren die in de openbare ruimte leven, voor dieren in nood en voor een goede opvang van zwerfdieren. Ook willen we bijdragen aan een samenleving waarin mensen bewust en verantwoordelijk omgaan met dieren. Daarom zorgen we voor duidelijke afspraken, goede voorzieningen en samenwerking met dierenorganisaties, hulpdiensten en inwoners. Zo werken we aan een gemeente waarin dierenwelzijn een vanzelfsprekend onderdeel is van een veilige, gezonde en leefbare omgeving.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We evalueren het huidige dierenwelzijn beleid en stellen een nieuw beleidsplan voor dieren op, met een uitwerking van de pijlers uit het coalitieakkoord:
- We versterken het dierenwelzijnsbeleid met duidelijke gemeentelijke doelen (zorgplicht) in structurele samenwerking met lokale dierenorganisaties en vrijwilligers.
- We zorgen voor goede opvang en zorg voor zwerfdieren, inclusief ondersteuning van dierenambulance en dierenopvang.
- We zorgen voor meer aandacht voor dierenmishandeling en verwaarlozing, in samenwerking met handhaving, politie en hulpinstanties.
- We stimuleren verantwoord huisdierenbezit door voorlichting over verzorging, chippen en sterilisatie. Elk jaar houden we een katten-chipactie.
- We ondersteunen dierenopvang, dierenambulance en lokale vrijwilligersorganisaties structureel.
- We betrekken inwoners en dierenorganisaties actief bij beleid en initiatieven rondom dierenwelzijn.
- Het ganzenbeheer zetten we op een diervriendelijke manier voort.

Beleidsproduct 7.2 Riolering

Wat willen we bereiken?

We zorgen voor een betrouwbaar en duurzaam systeem voor water en riolering. Dit systeem beschermt de gezondheid van inwoners en helpt om wateroverlast en droogte zoveel mogelijk te voorkomen. We zorgen goed voor de riolering en het watersysteem, beperken de belasting van het milieu en dragen bij aan een prettige en veilige leefomgeving. Door regelmatig onderhoud, goed beheer en slimme investeringen houden we het systeem in goede staat. Daarbij werken we samen met inwoners, bedrijven en andere partijen. Zo zorgen we ervoor dat het water- en rioleringssysteem ook in de toekomst goed blijft werken en betaalbaar blijft.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We laten een nieuw programma Klimaat, Water en Riolering vaststellen. In dit plan staan de visie, ambitie, doelstellingen en maatregelen hoe we blijvend werken aan een goed functionerend water en rioolsysteem.
- Op basis van inspecties plannen we reparaties en vervangingen in. Daarnaast leggen we aparte hemelwaterriolen aan om wateroverlast door klimaatverandering te voorkomen. We koppelen regenwater af om de toename van afvalwater van nieuwe woningen te compenseren.
- We vervangen het vuilwaterriool aan de Visseringlaan en vergroten het regenwaterriool aan de Volmerlaan, Visseringlaan, Kesslerpark en Lange Kleiweg. Daarnaast voorzien we de riolering in de wijk Cromvliet van een kous (relinen) en pakken we de riolering onder de Hoornbrug en de ing. H.H. van Kollaan aan. Onder de Hoornbrug ervaart men vaak wateroverlast. Daarom brengen we een groter regenwaterriool aan en richten we de openbare ruimte opnieuw in.
- Tevens gaan we onderzoeken wat de inloop van rioolvreemd water is in het Havenkwartier en hoe dit tot een minimum te reduceren is.
- Waterkwaliteit is belangrijk voor de volksgezondheid en biodiversiteit. Daarom gaan we verder met het opsporen van foutieve aansluitingen op de hemelwaterriolering zodat deze op de juiste manier kunnen worden aangesloten.

Beleidsproduct 7.3 Afval

Wat willen we bereiken?

We willen in Rijswijk zorgen voor schone en leefbare wijken én voor een betaalbare afvalstoffenheffing. Door het Nieuwe Inzamelen en de invoering van nascheiding bieden we inwoners een gelijkwaardig serviceniveau, met een passend onderscheid tussen hoog- en laagbouw. De volgende stap is het verbeteren van de afvalscheiding. Rijswijk heeft nu nog ongeveer 220 kilo restafval per inwoner per jaar. Door afval beter te scheiden, blijft er minder restafval over en kunnen waardevolle grondstoffen opnieuw worden gebruikt. Dit is belangrijk, omdat de kosten voor het verbranden van restafval door de Rijksoverheid steeds hoger worden belast. De afvalverbrandingsbelasting en co2 heffing stijgen ook dit jaar.

Minder restafval helpt daarom om de kosten en daarmee de afvalstoffenheffing beheersbaar te houden. Tegelijk willen we bijplaatsingen en illegale dumpingen terugdringen. Samen met inwoners en partners werken we aan betere voorlichting, passende maatregelen en een aanpak die gericht is op ander gedrag. Zo werken we aan minder afval, lagere kosten en schone en aantrekkelijke wijken voor iedereen.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We evalueren het huidige afvalbeleid en doen onderzoek naar de invoering van een restafvaltarief. Hiermee willen we afvalscheiding verder stimuleren, ook met als doel de afvalstoffenheffing niet veel meer te laten stijgen. Dit laatste hebben inwoners gedeeltelijk in eigen hand; minder restafval = lagere verwerkingskosten.
- We willen een communicatiecampagne voeren over afvalscheiding, met extra aandacht voor het goed scheiden van groente-, fruit-, tuinafval en etensresten (GFT+E). Hierdoor hopen we dat inwoners het gedrag aanpassen en meer gaan scheiden.
- We steken de mogelijkheid om grofvuil te brengen naar de mobiele milieustraat in een nieuw jasje. We gaan onder andere ter plekke inwoners actief informeren en met hen in gesprek over afvalscheiding en hergebruik.
- We gaan verder met de communicatiecampagne ‘Rijswijk Schoon, dat doe je gewoon’. Deze richten we op het voorkomen van bijplaatsingen en dumpingen en het stimuleren van het gewenste gedrag.

Beleidsproduct 7.4 Milieubeheer

Wat willen we bereiken?

Rijswijk blijft zich ontwikkelen. De komende jaren worden in Rijswijk nieuwe woningen en voorzieningen gerealiseerd. Hierbij staat leefbaarheid en een goede inrichting van de openbare ruimte centraal. Ook de milieukwaliteit is hierbij een belangrijke randvoorwaarde. Nieuwe ontwikkelingen worden getoetst aan de wettelijke eisen van luchtkwaliteit, geluid, bodem, externe veiligheid en geur en er worden maatregelen getroffen die risico’s voor de gezondheid en de leefomgeving beperken. Dit doen we in lijn met de Omgevingsvisie en we werken daarbij samen met de Omgevingsdienst Haaglanden, GGD Haaglanden en de Veiligheidsregio Haaglanden.

De komende jaren vraagt vooral het thema luchtkwaliteit aandacht. De verkeersdruk in Rijswijk heeft invloed op de milieukwaliteit. Vanaf 2030 gelden strengere Europese normen. Het is daarom belangrijk om de luchtkwaliteit te monitoren en tijdig bij te sturen zodat gevolgen voor onze inwoners en voor (toekomstige) gebiedsontwikkelingen wordt voorkomen.

- We willen een goede balans tussen de gebiedsontwikkelingen van Rijswijk en een gezonde, veilige en duurzame leefomgeving, waarbij milieuknelpunten tijdig in beeld zijn.
- We willen een actueel beeld van de bodemkwaliteit in Rijswijk, zodat grond veilig en verantwoord kan worden toegepast en de bodem geschikt blijft voor het gewenste gebruik.
- We willen meer inzicht in mogelijke aanwezigheid van PFAS in de bodem op locaties waar in het verleden met PFAS-houdend blusschuim is geoefend.
- We willen een actueel beeld van de geluidbelasting op woningen in Rijswijk.

- We willen dat zoveel mogelijk woningen uit de saneringsvoorraadlijst voor wegverkeerslawaai worden afgevoerd van de saneringsvoorraadlijst.
- We helpen mee om het doel van het Schone Lucht Akkoord te halen: 50% minder gezondheidsschade in 2030 vergeleken met 2016 en we hebben een actueel en samenhangend Actieplan voor een goede luchtkwaliteit.
- We zorgen dat luchtkwaliteitsmaatregelen die in het kader van de Regionale samenwerking Haaglandengemeenten en de GGD Haaglanden zijn afgesproken, doorwerking vinden in alle betreffende beleidsvelden.
- We werken aan het verbeteren van de luchtkwaliteit in Rijswijk en het voorkomen van toekomstige overschrijdingen van de luchtkwaliteitsnormen door tijdig passende maatregelen te onderzoeken en in te voeren.
- We hebben duidelijke milieuregels in het Omgevingsplan.
- We hebben voor het hele grondgebied inzicht in de gebieden met een risico op ontplofbare oorlogsresten.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We brengen milieuknelpunten bij gebiedsontwikkelingen tijdig in beeld en adviseren over maatregelen, zodat deze worden meegenomen in de planvorming. Dit doen wij in samenwerking met de Omgevingsdienst Haaglanden, de Veiligheidsregio en de GGD Haaglanden.
- We starten met de actualisatie van de bodemkwaliteitskaart. We gebruiken deze informatie bij de toetsing van ruimtelijke ontwikkelingen en het toepassen van grond, zodat de bodem veilig wordt gebruikt.
- We verzoeken de provincie Zuid-Holland om bodemonderzoek uit te voeren op locaties waar in het verleden mogelijk PFAS houdend blusschuim is gebruikt. De provincie ontvangt hiervoor middelen van het Rijk.
- We actualiseren de geluidbelastingkaarten van Rijswijk voor weg- en railverkeer en brengen daarmee de geluidbelasting op bestaande woningen in beeld.
- We starten met de voorbereidende onderzoeken om voor de gemeentelijke wegen een Basisgeluidsemissie (BGE) vast te stellen. De BGE is het referentieniveau (nulsituatie) van het geluid dat wegen produceren. We zijn op grond van de Omgevingswet verplicht de BGE vast te stellen en de toename van het geluid ten opzichte van de BGE te bewaken via monitoring.
- We stellen saneringsprogramma's vast waarin we bron- en/of gevelmaatregelen afwegen en bereiden de uitvoering van saneringsmaatregelen voor en voeren het uit, zodat woningen van de saneringslijst kunnen worden afgevoerd.
- We voeren maatregelen uit het Schone Lucht Akkoord uit en we actualiseren het Actieplan Luchtkwaliteit.
- We onderzoeken welke regionale maatregelen voor luchtkwaliteit op het gebied van gevoelige bestemmingen, schoon en emissieloos bouwen en schone en emissieloze mobiliteit we op kunnen en willen nemen in beleid en werken toe naar het mede ondertekenen van het convenant schoon en emissieloos bouwen.
- De huidige milieuzones blijven ongewijzigd. We voeren geen zero emissie zones in. We monitoren de luchtkwaliteit om tijdig te kunnen bepalen of maatregelen nodig zijn om toekomstige overschrijdingen van luchtkwaliteitsnormen te voorkomen.
- We actualiseren en verwerken de milieuregels in het Omgevingsplan, zodat deze duidelijk en toepasbaar zijn.
- We gaan op basis van de uitkomst uit het vooronderzoek ontplofbare oorlogsresten in samenwerking met Stadsbeheer en andere betrokken disciplines bepalen of een risicoanalyse of beleidsmatige uitwerking nodig is voor werkzaamheden in gebieden met een risico op ontplofbare oorlogsresten.

Klimaat

Wat willen we bereiken?

- We zorgen voor een gezonde, veilige, groene en klimaatbestendige leefomgeving waarin inwoners prettig kunnen wonen, werken en recreëren

- Dat kunnen wij niet alleen bereiken. Daarvoor willen we meer verbinding organiseren met diverse externe partners (denk aan corporaties en maatschappelijke partners) en interne beleidsvelden om hitte, wateroverlast, droogte en verlies aan biodiversiteit gezamenlijk aan te pakken.
- We blijven onze klimaatadaptatie doelen uit RAAK 2023-2030 uitvoeren en zorgen ervoor dat klimaatadaptatie een vanzelfsprekend onderdeel wordt in elk geval van ons aanpak van gemeentelijk vastgoedbezit, beheer van openbare ruimte en ook stadsontwikkeling.

Wat gaan we daarvoor doen?

De maatregelen die we in 2027 verder gaan in- en doorvoeren zijn:

1. Kwetsbaarheid in beeld brengen

We maken de Klimaatatlas van Rijswijk actueel en gebruiken de uitkomsten van de klimaatstresstesten om de grootste klimaatrisico's in beeld te brengen. De resultaten gebruiken we om keuzes te maken voor de inrichting van de openbare ruimte en toekomstige projecten.

2. Risicodialogen voeren en strategie bepalen

We blijven in gesprek met inwoners, ondernemers en regionale partners over klimaatrisico's en mogelijke oplossingen. Onze samenwerking "Focusaanpak voor Klimaatadaptieve en Biodiverse Woonomgeving" met woningcorporaties en het Hoogheemraadschap van Delfland zetten we voort. Ook verkennen we hoe digitale hulpmiddelen en gebiedsgerichte afwegingskaders kunnen helpen bij ruimtelijke ontwikkelingen.

3. Uitvoeringsstrategie vaststellen en herijken

We werken verder aan de uitvoering van de RAAK. Daarbij hebben we, conform het amendement 'Kosten van een klimaatbestendig Rijswijk in beeld' (27 juni 2023), de benodigde investeringen én de maatschappelijke kosten en risico's van klimaatverandering in beeld gebracht. Op basis daarvan gaan we RAAK actualiseren en koppelen benodigde investeringen aan een uitvoerend programma voor openbare ruimte, zoals het Programma Water, Klimaatadaptatie en Riolering die wij gaan vaststellen voor de periode 2027-2034.

4. Meekoppelkansen benutten

We combineren klimaatmaatregelen zoveel mogelijk met andere projecten, zoals de herinrichting van de openbare ruimte, onderhoudswerkzaamheden, het warmteprogramma en gebiedsontwikkelingen. Zo werken we efficiënter en behalen we meer resultaat met beschikbare middelen.

5. Stimuleren en faciliteren

We zetten Steenbreek Rijswijk voort en stimuleren inwoners, scholen en ondernemers om hun omgeving te vergroenen. Ook ondersteunen we de toepassing van de Landelijke Maatlat voor een groene en klimaatadaptieve gebouwde omgeving en Klimaatadaptief Bouwen bij ruimtelijke ontwikkelingen. Samen met regionale partners werken we verder aan kennisdeling en gezamenlijke projecten.

6. Reguleren en borgen

We borgen klimaatadaptatie in gemeentelijk beleid en ruimtelijke ontwikkelingen, denk aan bijvoorbeeld een gemeente brede klimaat- en natuurcheck zoals die is gebruikt bij de ontwikkeling in Rijswijk Buiten. Ook borgen we verder klimaatadapatie beleidsmatig in het beheer van de openbare ruimte. Zoals in het, nog vast te stellen, Programma Water, Klimaatadaptatie en Riolering en het nieuwe Programma Stadsontwikkeling. We passen bestaande instrumenten toe, zoals de gebiedspaspoorten, en werken aan een gemeentelijke leidraad of een Programma van Eisen voor een klimaatadaptieve inrichting van de openbare ruimte en nieuwbouw. Zo worden klimaatmaatregelen vanaf het begin onderdeel van nieuwe ontwikkelingen.

7. Handelen bij calamiteiten

We actualiseren jaarlijks het Lokaal Hitteplan en werken samen met de Veiligheidsregio, GHOR en GGD aan een goede voorbereiding op perioden van extreme hitte. Daarbij verbeteren we de samenwerking en communicatie richting inwoners en maatschappelijke organisaties. Tegelijkertijd werken we aanpak uit om ook preventief de nodige maatregelen projectmatig te borgen, denk bijvoorbeeld aan meer koeltelocaties in Rijswijk. Daarvoor werken we een Integraal Actieplan Hitte uit met interne en externe stakeholders.

Beleidsproduct 7.5 Begraafplaatsen en crematoria

Wat willen we bereiken?

Rijswijk heeft drie begraafplaatsen: Oud Rijswijk aan de Sir Winston Churchilllaan, Eikelenburg aan de Eikelenburglaan (tevens crematorium) en Heilige Bonifatius aan de Van Vredenburchweg. De eerste twee zijn eigendom van de gemeente, waarbij het beheer en onderhoud is uitbesteed aan uitvaartorganisatie DELA. De derde begraafplaats wordt beheerd en onderhouden door de Rooms Katholieke Kerk.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Realiseren van voldoende begraafcapaciteit
- We voeren een degelijke administratie en contractenbeheer (tijdig verlengen van contracten).

Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing

Ambitie

Visie

Door het beheren en ontwikkelen van de omgeving waar we wonen en werken (fysieke leefomgeving) dragen we bij aan een gezond, veilig en leefbaar Rijswijk.

Samenvatting

8.1 Ruimte en leefomgeving

We willen dat Rijswijk een fijne stad is om te wonen en te werken, voor iedereen. Dat is niet eenvoudig, omdat er weinig ruimte in de stad is. We maken ruimte voor de groei van de stad, maar zorgen er tegelijk voor dat dit in balans is met de kwaliteit van onze leefomgeving.

Dit doen we door:
1. We voeren de Omgevingswet en besluiten van de gemeenteraad uit. We werken met de beleidscyclus, richten het beleidshuis voor de fysieke leefomgeving in en houden beleid en regels actueel, samenhangend en uitvoerbaar.
2. Onze doelen voor groen en biodiversiteit (veel verschillende planten en dieren) voeren we concreet door in beleid, beheer, regels en projecten.
3. We zorgen voor plekken waar mensen elkaar kunnen ontmoeten. Daarbij houden we rekening met de kosten van maatschappelijk vastgoed.
4. We werken met regionale partners aan opgaven die verder gaan dan de grenzen van Rijswijk. Daarbij helpen we elkaar.
5. Met het Programma Stadsontwikkeling ontwikkelen we hulpmiddelen en processen om samen besluiten te nemen op basis van gegevens.

8.2 Grondexploitaties (niet bedrijventerreinen)

Als gemeentelijke grond vrijkomt, maken we nieuwe plannen en voeren we die uit. Wanneer dat nodig is, kopen we percelen aan. Via grondexploitaties houden we de kosten, opbrengsten en risico's bij. In de Nota Grondbeleid leggen we vast hoe we gemeentelijke grond gebruiken, uitgeven en aankopen. Ook beschrijven we hoe we hierover besluiten nemen.

8.3 Wonen en bouwen

Bouwen is geen doel op zich, maar moet bijdragen aan de leefbaarheid van Rijswijk. Daarom zorgen we voor een passend woningaanbod, voldoende voorzieningen en ruimte om te werken. Nieuwe ontwikkelingen moeten aansluiten bij de bestaande omgeving en bij de beschikbare of geplande voorzieningen, zoals onderwijs, kinderopvang, sport en huisartsenzorg.

Nieuwe projecten moeten aantoonbare meerwaarde hebben voor de stad en mogen niet ten koste gaan van de openbare ruimte. We zetten daarom in op groene wijken die bijdragen aan een prettige leefomgeving en een klimaatbestendige stad. Bij de bouw van nieuwe woningen zijn voldoende voorzieningen een randvoorwaarde.
1. We actualiseren het volkshuisvestingsprogramma en de regels voor betaalbare, passende woningen. We pakken misstanden, woonfraude en leegstand aan. Ook verbeteren we de huisvesting en doorstroming voor doelgroepen.
2. We werken verder aan de Stadsas met vier grote gebiedsontwikkelingen: Bogaard stadscentrum, Kessler Park en omgeving, Havenkwartier en Te Werve Oost.
3. Daarnaast werken we aan de ontwikkelvisie voor het Stationsgebied en aan een aanvulling op het ontwikkelkader Kessler Park en omgeving, onder meer voor de Broodfabriek.
4. We gaan ook door met de ontwikkeling van RijswijkBuiten (aparte paragraaf).
5. Daarnaast werken we aan kleinere locatieontwikkelingen op verschillende plekken in de stad.
6. We zorgen dat alle huizen in 2050 geen aardgas meer gebruiken.

Indicatoren

Indicatoren	Realisatie 2025	Streefwaarde 2026	2027	2028	2029	2030
Oplevering nieuwe woningen per 1000, tussen haakjes totaal aantal opgeleverde woningen	19,5 (571)	39,5 (1205)	29,3 (921)	49 (1.619)	54,6 (1.908)	89 (3.419)
% (zelfstandige) sociale huurwoningen in bezit van een toegelaten instelling (corporatie) als aandeel van de totale woningvoorraad; tussen haakjes huidige prognose	29,9%	30 (28,7%)	30 (30,1%)	30 (29,5%)	30 (28,4%)	30 (28,2%)
% geprogrammeerde (zelfstandige) sociale huurwoningen in bezit van een toegelaten instelling als aandeel van het totale woningbouwprogramma*	0	0	76% (701)	17% (277)	10% (198)	26% (889)
Aantal toegevoegde tijdelijke wooneenheden (flexwoningen)	0	0	0	0	0	0
aantal gasloze/Nul op de meter (NoM) woningen (jaarlijks toegevoegde aantal)	571	1.205	921	1.619	1.908	3.419
Gemiddelde WOZ waarde (duizend euro)	heffingen	heffingen	heffingen	heffingen	heffingen	heffingen
Ontwikkelkaders / gebiedspaspoorten en wijzigingen omgevingsplan / BOPA's	4/5	5/8	3/8	3/8	3/8	3/8
Demografische druk**	heffingen	heffingen	heffingen	heffingen	heffingen	heffingen

** Oplevering per duizend bestaande woningen maakt vergelijking met andere gemeenten mogelijk*
*** Verhouding van het aantal jongeren en ouderen ten opzichte van de categorie 20 tot 64*

Wat gaat het kosten?

Exploitatie (meerjarig): (bedragen x € 1000) Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing		Realisatie 2025	Begroting na wijziging 2026	2027	2028	2029	2030
8.1 Ruimtelijke ordening	Lasten	1.596	2.205	2.218	2.112	2.101	2.101
	Baten	3					
Saldo		**-1.593**	**-2.205**	**-2.218**	**-2.112**	**-2.101**	**-2.101**
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	Lasten	1.002	9.701	8.377	7.738	6.596	6.291
	Baten	1.023	9.184	7.988	7.350	6.208	5.903
Saldo		**21**	**-517**	**-388**	**-388**	**-388**	**-388**
8.3 Wonen en bouwen	Lasten	13.839	12.571	8.822	7.676	6.751	6.618
	Baten	16.728	9.949	11.730	13.699	7.817	5.803
Saldo		**2.889**	**-2.622**	**2.908**	**6.022**	**1.066**	**-815**
Totaal lasten		**16.437**	**24.477**	**19.417**	**17.527**	**15.448**	**15.010**
Totaal Baten		**17.754**	**19.133**	**19.718**	**21.049**	**14.025**	**11.706**
Saldo Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing		**1.317**	**-5.344**	**301**	**3.522**	**-1.423**	**-3.304**

Toelichting op de afwijkingen groter dan 10% met een minimum van € 250.000

Programma / beleidsproduct (bedrag x € 1.000)	Lasten	Baten
Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing		
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)		
De toelichting op dit taakveld is opgenomen in de paragraaf RijswijkBuiten		
8.3 Wonen en bouwen		
De aanvragen grote bouwprojecten hebben in 2026 vertraging opgelopen. Veel van deze aanvragen zullen in 2027 plaatsvinden, hierdoor zijn de baten in 2026 bijgesteld.		2.052
De afwijkingen ten op zichte van de begroting 2026 hebben betrekking op het feit dat de opbrengsten en lasten sterk verschillen per jaar. De bijstelling van de budgetten loopt via de jaarlijkse herziening van de MPG.	3.750	

Beleidsproduct 8.1 Ruimte en leefomgeving

Wat willen we bereiken?

1. Beleidscyclus Omgevingswet

"De gemeente moet inwoners en ondernemers snel en goed helpen. We denken mee met ondernemers die zich in Rijswijk willen vestigen en zorgen voor lage administratieve lasten."

"De gemeente zorgt voor heldere en makkelijke procedures om vergunningen aan te vragen. Als ondernemers dit lastig vinden helpen we hen bij de aanvraag. Het college gaat de vergunningsprocedures doorlichten. We onderzoeken waar het mogelijk is om de bureaucratie te verminderen en regels te schrappen of te vereenvoudigen."

We willen actueel en duidelijk beleid voor de fysieke leefomgeving. Inwoners, ondernemers en initiatiefnemers moeten snel kunnen vinden welke regels gelden en wat op een locatie mogelijk is. We zorgen ook voor een duidelijk en snel vergunningenproces.

Daarvoor gebruiken we de beleidscyclus van de Omgevingswet. De omgevingsvisie beschrijft de koers en de belangrijkste keuzes. In omgevingsprogramma's werken we doelen uit in maatregelen, geld en planning. Regels voor iedereen komen in het omgevingsplan. Samen vormen deze documenten het beleidshuis. Met monitoring volgen we de uitvoering en sturen we bij.

Tot 2032 werken we aan één omgevingsplan voor heel Rijswijk. We beoordelen bestaand beleid en verwerken actuele onderdelen in de omgevingsvisie, de omgevingsprogramma's en het omgevingsplan. Verouderd, dubbel of onnodig beleid trekken we in of voegen we samen. Zo verminderen we regels en administratieve lasten en verbeteren we onze dienstverlening en de leefomgeving.

2. Programma Stadsontwikkeling

"Rijswijk groeit. ...In de uitvoering van deze ontwikkelingen hebben we extra aandacht voor voorzieningen en leefbaarheid."

"Bij de realisatie van nieuwe woningen zijn voorzieningen randvoorwaardelijk. Ten aanzien van de realisatie van voorzieningen moet de rol van de gemeente duidelijk zijn"

"We blijven investeren in de integrale en langjarige benadering van de effecten van de groei van de stad op alle relevante beleidsterreinen en zorgen voor een evenwichtige ontwikkeling van budgetten, voorzieningen, infrastructuur en leefomgeving."

We vinden het belangrijk dat we in Rijswijk niet alleen fijne woningen bouwen, maar dat we ook zorgen voor voldoende voorzieningen en een goede leefbaarheid voor onze inwoners. Maar niet alles kan, en niet alles kan tegelijkertijd. De schaarste aan ruimte, geld en capaciteit vragen meer dan ooit om scherpe keuzes en vooruitplannen. Om goede keuzes te kunnen maken willen we meer inzicht in hoe het gaat met de stad en wat de gevolgen zijn van onze keuzes op alle relevante beleidsterreinen. Met behulp van het programma Stadsontwikkeling ontwikkelen we dit inzicht. We weten beter en sneller wat er nodig is in de stad en wanneer en wat het kost zodat we op tijd de goede keuzes kunnen maken. We houden onze inzet goed bij om te zien of we onze doelen bereiken en sturen bij als het nodig is.

3. Groenbeleid en biodiversiteit

"Rijswijk is een stad die ademt, waar je kan ontspannen en genieten van het mooie groen. Wij willen de kwaliteit van natuur en groen verbeteren in de groeiende stad."

"We willen groene wijken; dat is goed voor de leefbaarheid van onze stad en voor het klimaat."

We zorgen dat het openbaar groen de woon- en werkplekken in onze stad prettig maakt voor mensen. Ook verbeteren we het openbaar groen, zodat er meer verschillende planten en dieren kunnen leven. We werken onze doelen uit het groenbeleid uit in regels, plannen en projecten. Daarbij werken we samen met groene maatschappelijke organisaties. Zo zorgen we voor een gezonde en fijne leefomgeving voor mensen en dieren, nu en later.

4. Regionale samenwerking

"Rijswijk positioneert zich constructief in de regio op basis van wederkerigheid. Wij hebben de regio nodig en omgekeerd."

We borgen de Rijswijkse belangen en komen op voor regionale belangen." We werken samen met andere gemeenten omdat sommige doelen verder gaan dan onze eigen gemeente. Voorbeelden zijn meer groen, genoeg woningen, betere bereikbaarheid, economische groei en duurzaamheid. Door samen te werken besparen we kosten, werken we sneller en hebben we genoeg mensen voor deze grote maatschappelijke opgaven.

Wat gaan we daarvoor doen?

Beleidscyclus Omgevingswet

Omgevingsvisie en omgevingsprogramma's:
- We actualiseren de omgevingsvisie en verwerken daarin nieuwe bestuurlijke keuzes, nieuw beleid en ontwikkelingen in de stad. We stellen de nieuwe visie in 2028 vast.
- We werken de verplichte en vrijwillige omgevingsprogramma's verder uit.
- We leggen per programma vast welke doelen, maatregelen, middelen, planning en monitoring nodig zijn.
- We bepalen bij te actualiseren en bij nieuw beleid direct of het een plek krijgt in de omgevingsvisie, een omgevingsprogramma of het omgevingsplan.

Omgevingsplan:
- We bouwen het omgevingsplan stapsgewijs en per gebied verder op. Daarbij evalueren we ook de werking van de basisregeling. De gebiedsgerichte opbouw van het omgevingsplan loopt door tot 2032.
- We verwerken nieuw beleid in het omgevingsplan als daarvoor juridische regels nodig zijn.
- We houden bij welke vergunningen afwijken van het omgevingsplan en verwerken deze binnen de wettelijke termijn.

Vergunningen:
- We houden de regels en de digitale vragen in het Omgevingsloket actueel en begrijpelijk.
- We gebruiken het Rijswijks Initiatieven Overleg en de omgevingstafels om initiatieven vroeg te bespreken en aanvragen goed voor te bereiden.
- We gebruiken ervaringen uit vergunningverlening, toezicht en handhaving om beleid en regels te verbeteren.
- We verlengen het contract voor het softwaresysteem CLO, waarmee we vergunningaanvragen afhandelen.
- Als dat nodig is, huren we tijdelijk ervaren casemanagers in. Zij behandelen ingewikkelde vergunningaanvragen, bijvoorbeeld voor grote gebiedsontwikkelingen.
- We onderzoeken hoe we het vergunningenproces kunnen verbeteren.

Beleidshuis en minder regels:
- We maken één overzicht van het bestaande beleid en de beleidsregels voor de fysieke leefomgeving.
- We beoordelen per beleidsproduct welke inhoud nog actueel en nodig is.
- We bepalen welke inhoud thuishoort in de omgevingsvisie, een omgevingsprogramma, het omgevingsplan of een uitvoeringsdocument.
- We maken een meerjarenplanning voor het opnemen, samenvoegen en intrekken van beleid.

- We starten met beleid en regels die veel invloed hebben op inwoners, ondernemers, vergunningverlening en gebiedsontwikkeling.
- We voeren een vaste toets in waarmee we nieuw beleid direct een duidelijke plek geven.
- We onderzoeken hoe digitale hulpmiddelen en kunstmatige intelligentie kunnen helpen om beleid te analyseren, om te zetten en te beheren.
- We betrekken medewerkers, inwoners en ondernemers bij het herkennen van onduidelijk, dubbel of onnodig belastend beleid.

Monitoring en bijsturing:
- We koppelen de omgevingsmonitor/digital twin (ontwikkeld in Programma Stadsontwikkeling) aan de doelen uit de omgevingsvisie en de omgevingsprogramma's.
- We volgen de uitvoering en de effecten van beleid en maatregelen.
- We gebruiken signalen uit vergunningverlening, toezicht en handhaving om beleid, programma's en het omgevingsplan te verbeteren.
- We brengen periodiek in beeld welke actualisaties, programma's en wijzigingen van het omgevingsplan nodig zijn.
- We verbinden de planning van de beleidscyclus met de begroting, de beschikbare capaciteit en de bestuurlijke besluitvorming.

Programma Stadsontwikkeling

Met het Programma Stadsontwikkeling houden we zicht op de ruimtelijke groei van Rijswijk. We laten zien hoe de stad zich ontwikkelt, waar knelpunten ontstaan, welke knelpunten we al aanpakken en wat er nog extra nodig is. Op basis daarvan stellen we maatregelen voor om de kwaliteit van de stad te verbeteren en houden daarbij rekening met de hoeveelheid ruimte, geld en capaciteit die daarvoor nodig is. Zo kan de raad samenhangende besluiten nemen over de ontwikkeling van de stad en voldoen we aan de Omgevingswet.
- We maken een omgevingsmonitor; daarmee brengen we knelpunten bij de ontwikkeling van de stad op tijd in beeld.
- Laten we zien in hoeverre we de beleidsdoelen voor de leefomgeving halen.
- Voldoen we aan de wettelijke eisen voor de monitoring van verplichte omgevingsprogramma's.
- We ontwikkelen een werkwijze waardoor de raad beter geïnformeerde keuzes kan maken over de inzet van geld, ruimte en capaciteit voor het verbeteren van de kwaliteit van onze stad.
- We ontwikkelen een uitvoeringsstrategie die ervoor zorgt dat het aantal voorzieningen meegroeit met de groei van het aantal woningen en voeren die strategie uit.
- We verbeteren de samenwerking tussen beleidsterreinen en zorgen daarmee voor een evenwichtige groei van onze stad op alle beleidsterreinen.
- We zorgen dat regionale en lokale beleidsdoelen beter op elkaar aansluiten.

Groenbeleid en biodiversiteit

- Onze doelen voor groen en biodiversiteit staan in de omgevingsvisie en het Groenbeleid Rijswijk. We passen dit beleid toe in projecten in de openbare ruimte en bij gebieds- en locatieontwikkelingen. Daarmee maken we de stad groener. Als groen door een ontwikkeling moet verdwijnen, zorgen we voor een gelijkwaardige vervanging. We tasten de bestaande groenstructuur alleen aan bij een zwaarwegend maatschappelijk belang.
- We voeren het Groenbeleid ook uit op plekken buiten gebieds- en locatieontwikkelingen. Daarvoor maken we een uitvoeringsprogramma. Hiermee vullen we ontbrekende groene verbindingen aan en zorgen we voor groene wijken. Zo verbeteren we de natuur en het groen in de groeiende stad.
- De komende jaren investeren we in meer groene plekken met bomen en planten in Rijswijkse wijken. We vragen inwoners om advies in een participatietraject.
- We zetten het bomenbeleid voort, waarbij voor iedere verwijderde boom een nieuwe in de plaats komt.
- We starten een verkenning naar middelen voor de uitvoering van de Landgoederenzone fase II.

Regionale samenwerking

Met regionale partners werken we aan de volgende opgaven en producten die verder gaan dan de gemeentegrens:

- NOVEX Zuidelijke Randstad, een samenwerking tussen Rijk en regio over ruimtelijke ontwikkeling:
  We maken een uitvoeringsagenda op basis van het ontwikkelperspectief uit 2024.
- Verstedelijkingsalliantie:
  We werken aan minder woningtekort en een sterkere economie langs de Oude Lijn.
- Tafel Samenwerking Ruimte Haagse Regio:
  We maken een groenblauwe ontwikkel- en investeringsstrategie voor de Haagse regio.
  We maken een ruimtelijk-economisch handelingsperspectief.
- Provincie Zuid-Holland:
  We ontwikkelen de Vlietzone tot een stadslandschapspark.
  Binnen het Programma Landelijk Gebied werken we in Duinhorst en Weiden aan een verbinding tussen stad en land.
- Nationaal Park Hollandse Duinen:
  We voeren gedeelde ambities voor groen en biodiversiteit uit.
- Provincie Zuid-Holland en Haagse regio:
  We werken het beleid van de provincie uit voor verschillende gebieden. Rijswijk maakt hierbij onderdeel uit van de regio Haaglanden.
- Energieregio Rotterdam Den Haag:
  In 2027 maken we een energiebeeld voor de regio. Dit beschrijft het toekomstige energiesysteem. Daarna werken we het energiebeeld uit in acties per subregio.

Beleidsproduct 8.2 Grondexploitaties (niet-bedrijventerreinen)

Wat willen we bereiken?

“We monitoren en actualiseren jaarlijks de grondexploitaties en binnenstedelijke gebiedsontwikkelingen, waarbij wij het investeringsvolume en de bijbehorende risico's zorgvuldig in beeld brengen en beheersen.”

"Door de inzet van actief grondbeleid kan de gemeente sturing geven aan de ruimtelijke ontwikkelingen. Dat kan nodig zijn als de markt onvoldoende rekening houdt met de gewenste stadsontwikkeling, of om particuliere initiatieven de ruimte te geven. Strategische aankopen kunnen ook nodig zijn om het voorzieningenniveau op peil te houden."

Met grondexploitaties houden we grip op de kosten, opbrengsten en risico’s van ontwikkelingen op gemeentelijke grond. We verkennen de mogelijkheden voor het toepassen van actief grondgebied in passende situaties.

Wat gaan we daarvoor doen?

Met grondexploitaties plannen we de ontwikkeling van gemeentelijke grond en houden we de kosten en opbrengsten bij. Hieronder beschrijven we de grondexploitaties die we voorbereiden. De grondexploitatie RijswijkBuiten staat apart in de paragraaf RijswijkBuiten.

Woonwagencentrum De Strijp

We voeren de herstructurering uit en dragen de kavels bij de woonwagens over aan Rijswijk Wonen volgens het vastgestelde projectplan. We stellen een grondexploitatie op om de kosten en opbrengsten vast te leggen. Deze staan al in het investeringsplan. Door de gemeentelijke investeringen en beperkte opbrengsten heeft de grondexploitatie een negatief saldo.

Marimbahallocatie

Op deze locatie realiseren we een nieuwe sporthal met ruimte voor maatschappelijke voorzieningen, minimaal 20 sociale huurwoningen en 20 middeldure woningen. Dit past bij het voorkeursscenario van de raad. De sloop is klaar en inwoners denken mee over de tijdelijke inrichting van het terrein. We bereiden de sporthal, buurtcentrum en woningen voor. We werken de financiën uit in een grondexploitatie. Door de gemeentelijke investeringen en beperkte opbrengsten krijgt deze grondexploitatie een negatief saldo.

Buziaulaan (Triaslocatie)

We slopen de bestaande gebouwen en werken een plan uit voor (grotendeels sociale) woningbouw voor ouderen, bij voorkeur in de vorm van appartementen. Daarna openen we een grondexploitatie, maken we de gronden bouw- en woonrijp en leveren we deze aan de nieuwe eigenaar. Deze exploitatie zal naar verwachting een neutraal saldo krijgen.

Jacob van Offwegenlaan

We bereiden de herontwikkeling van de voormalige brandweerkazerne en Van Zweedenzaal voor. We onderzoeken of we deze locatie kunnen gebruiken voor woningen, maatschappelijke voorzieningen of beide. Zodra hierover besluit is genomen, verwerken we de kosten en opbrengsten op een manier die bij de ontwikkeling past en werken we het plan verder uit. Het saldo van de grondexploitatie hangt sterk af van het toekomstige programma.

Hof van Elsenburg (Lange Kleiweg 80)

“We beëindigen het contract met het COA op het Hof van Elsenburg per mei 2027 met het oog op toekomstige economische ontwikkelingen op deze locatie.”

De locatie Hof van Elsenburg aan de Lange Kleiweg komt medio 2027 vrij voor herontwikkeling. In 2027 werken we een gebiedspaspoort uit met de ruimtelijke en functionele kaders. Ook werken we dan de financiën voor de verdere ontwikkeling uit. Een grondexploitatie is daarbij het uitgangspunt. Het saldo hangt sterk af van het toekomstige programma.

Beleidsproduct 8.3 Wonen en bouwen

Wat willen we bereiken?

Woonbeleid

“Wij willen inzetten op voldoende en betaalbare woningen, zodat iedereen, van starters tot senioren, een passende woning kan vinden.”

“We blijven ons inzetten voor woningen voor specifieke doelgroepen, zoals kwetsbare doelgroepen, jongeren en starters.”

“Geen voorrang en/of directe plaatsing of bemiddeling voor statushouders in onze stad. Wij zorgen voor tijdelijke huisvesting van statushouders.”

“We monitoren het effect van de leegstandsverordening die op 1 april voor woonhuizen in werking is getreden.”

We willen dat iedereen fijn kan wonen, nu en later. Daarom zorgen we voor genoeg betaalbare en passende woningen voor mensen die er nu wonen en voor nieuwe inwoners. We maken verschillende soorten woningen die passen bij de wensen van verschillende groepen, zoals ouderen, starters en mensen die zorg of hulp nodig hebben. Zo bouwen we aan een stad waar iedereen een goede plek kan vinden.

Ruimte voor ontmoeten, aandacht voor leefbaarheid

Bij ontwikkelingen in de stad zorgen we voor voldoende ontmoetingsplekken, ook in de openbare ruimte. Door vraagstukken vroeg en samenhangend aan te pakken, ondersteunen we inwoners beter. Zo dragen we bij aan veilige en leefbare wijken waarin iedereen kan meedoen. Dit komt terug in Programma 6.

Realisatie Stadsas

"We gaan verder met de grote gebiedsontwikkelingen. We zijn kritisch op de toevoeging van woningen bij bestaande en nieuwe projecten. Nieuwe ontwikkelingen moeten passend zijn binnen bestaand gebied en passend bij de voorzieningen (onder andere onderwijs, kinderopvang, sport en (huisartsenzorg) die in dat gebied zijn of gepland zijn. Uitgangspunt is dat dit niet ten koste mag gaan van de openbare ruimte. Nieuwe projecten hebben toegevoegde waarde voor Rijswijk, met name voor de voorzieningen en leefbaarheid."

De Stadsas bestaat uit de vier grote gebiedsontwikkelingen in Rijswijk. We ontwikkelen Bogaard stadscentrum, Kessler Park en omgeving, Havenkwartier en Te Werve Oost tot levendige gebieden met woningen, werkplekken en voorzieningen. Zo dragen we bij aan de woningbehoefte en economie van Rijswijk. We combineren de groei met voldoende voorzieningen, goede openbare ruimte en groen voor nieuwe en huidige inwoners.

In Havenkwartier, Bogaard Stadscentrum en Kessler Park en omgeving vinden de komende jaren veel sloop- en bouwprojecten tegelijk plaats. We maken met ontwikkelaars afspraken om overlast voor de omgeving zo veel mogelijk te beperken. Deze afspraken leggen we vast in een BLVC (bereikbaarheid, leefbaarheid, veiligheid en communicatie) plan. Omgevingsmanagers en bouwinspecteurs volgen de uitvoering.

Realisatie en verkoop losse locatieontwikkelingen

"We zijn kritisch op de toevoeging van woningen bij bestaande en nieuwe projecten. Nieuwe ontwikkelingen moeten passend zijn binnen bestaand gebied en passend bij de voorzieningen (onder andere onderwijs, kinderopvang, sport en (huisartsenzorg) die in dat gebied zijn of gepland zijn. Uitgangspunt is dat dit niet ten koste mag gaan van de openbare ruimte. Nieuwe projecten hebben toegevoegde waarde voor Rijswijk, met name voor de voorzieningen en leefbaarheid."

Naast de grote gebiedsontwikkelingen in de Stadsas werken we aan kleinere projecten op plekken die we kunnen vernieuwen. Vaak bouwen we daar sociale huurwoningen, flexwoningen of woon-zorgvoorzieningen. Ook herstructureren we bestaand standplaats voor woonwagens in de Strijp. Waar dat nodig is, combineren we deze projecten met voorzieningen en een nieuwe inrichting van de openbare ruimte. Zo zorgen we in de hele stad voor een fijne woonomgeving.

Verduurzaming van de gebouwde omgeving

"Lokaal doen we wat door het Rijk van gemeenten wordt gevraagd. We maken geen lokaal beleid bovenop de landelijke wet- en regelgeving rondom energie en klimaatbeleid. "

"We werken samen in de regio om de energietransitie mogelijk te maken. We zorgen als gemeente dat de basis om te kunnen verduurzamen op orde is. We zorgen daarbij voor heldere kaders. We helpen inwoners om de landelijke loketten te vinden."

"We verduurzamen en isoleren gemeentelijk vastgoed."

In 2050 moeten alle gebouwen in Rijswijk aardgasvrij zijn. Gebouwen en tapwater worden dan verwarmd met duurzame energie. We werken naar dit doel toe, door ervoor te zorgen dat de basis om te kunnen verduurzamen op orde is.

Wat gaan we daarvoor doen?

Woonbeleid

We voeren de Wet versterking regie volkshuisvesting uit door:
- Het Volkshuisvestingsprogramma in 2027 vast te stellen als opvolger van de huidige woonvisie.
- De nieuwe Huisvestingsverordening vast te stellen per 1 juli 2027, omdat de huidige verordening dan afloopt. Tegelijk werken we direct toe naar een herziening in 2028 waarin de grote landelijke wijzigingen uit de Wet versterking regie volkshuisvesting definitief worden verankerd (zoals de

nieuwe wettelijke urgentiecategorieën en de regionale verdeelafspraken over de huisvesting van deze doelgroepen).
- We bereiden ons voor op de verwachte toestroom urgenten, waaronder dakloze mensen en gezinnen, binnen onze gemeente door een plan te maken hoe op het proces de regie te krijgen, de samenwerking op te zoeken en woonaanbod te onderzoeken en benutten.
- Regels voor betaalbare nieuwbouwwoningen vast te stellen, zodat betaalbare nieuwbouwwoningen (sociale en middenhuur en betaalbare koopwoningen) ook in de toekomst beschikbaar en betaalbaar blijven voor de doelgroep.

We voeren de Wet goed verhuurderschap uit en pakken woonfraude aan door:
- De Rijswijkse Pandbrigade te ondersteunen bij het plan van aanpak voor de particuliere verhuurmarkt. De brigade pakt misstanden actief aan en communiceert gericht met huurders en verhuurders.
- Afspraken met woningcorporaties te maken over de aanpak van woonfraude gezamenlijk met de Rijswijkse Pandbrigade, waarbij we de mogelijkheden voor gegevensdeling onderzoeken.

Verder zorgen we voor genoeg passende en betaalbare woningen door:
- Huisvesting te regelen voor doelgroepen volgens de Woonzorgvisie. Hierbij onderzoeken we ook de mogelijkheden voor tussenvormen, doorstroom- en tijdelijke woonvormen.
- Een voorstel op te stellen hoe we de tijdelijke huisvesting voor statushouders gaan organiseren.
- Nieuw woonwagenbeleid op te stellen.
- Doorstroming vanuit de sociale huur te stimuleren met het doorstroomteam en onderzoeken op welke wijze een ‘doorstroompremie’ hierbij kan ondersteunen
- De leegstandsverordening te evalueren en te actualiseren op basis van nieuwe wetgeving.
- Samen te blijven werken met landelijke en regionale partners.

Realisatie Stadsas

We werken samen met ontwikkelaars aan woningen, bedrijfsruimten en voorzieningen in de Stadsas. De gemeente helpt hierbij.

Overkoepelend:

- De afspraken over het programma, parkeren en de bijdrage aan kosten zijn vastgelegd in omgevingsplannen, ontwikkelkaders en overeenkomsten met partijen. We voeren deze afspraken uit.
- We begeleiden de kaders, procedures, vergunningen, bouw en oplevering van de projecten. Hiervoor werken verschillende vakgebieden samen. De snelheid hangt af van onze capaciteit, netcongestie, beroepsprocedures en de planning en voortgang van initiatiefnemers.
- Op basis van de uitvoeringsstrategie Voorzieningen brengen we de kansen binnen de vastgestelde kaders voor de vier grote Stadsasprojecten in beeld. Ook bepalen we wat daarvoor nodig is, zoals extra afspraken met ontwikkelaars en geld.
- Voor de sloop-, bouw- en opleveringsfase maken we duidelijke afspraken met ontwikkelaars en bouwers om de bereikbaarheid en leefbaarheid te bewaken
- We werken aan de (her)inrichtingsplannen voor de openbare ruimte waarbij vergroening een belangrijk uitgangspunt is. De benodigde beheerlasten brengen we per plan in beeld zodat tijdig over budgetten besloten kan worden.
- We bereiden de ondergrond voor, zoals riolering, kabels en leidingen, en onderzoeken passende afvaloplossingen.
- We vragen subsidies aan voor extra kwaliteit in de openbare ruimte.
- We breiden de Meerjarenprognose Gebiedsontwikkelingen uit met de locatieontwikkelingen buiten de stadsas. Hiermee geven we integraal en structureel inzicht in de voortgang en risico’s van de locatie- én gebiedsontwikkelingen.
- In Bogaard stadscentrum werken we verder aan het Hof van Rijswijk, Hart van Bogaard, Beatrixblok, Hoogvoorde en de HBG-locatie. In 2027 volgen we het effect van de maatregelen tegen overlast bij het oude deel van de Terp. We maken de plannen voor de openbare ruimte definitief en besteden het werk na besluitvorming aan.
- In Kessler Park is de bouw van de eerste fase van At the Park (735 studentenwoningen) in volle gang. Oplevering volgt in 2027. We bereiden de bouw van Here at the Park voor en we stellen het ontwerp voor de buitenruimte vast.

We stellen de aanvulling op het Ontwikkelkader Kessler Park en omgeving op. Ook begeleiden we het schetsontwerp voor Volmerblok Rijswijk. We leggen beide plannen samen ter besluitvorming voor aan de gemeenteraad.

- In Te Werve Oost worden circa 200 appartementen gebouwd. De volgende fase (2 van in totaal 6 fasen) wordt voorbereid. In totaal worden er tot en met 2030 563 nieuwe appartementen gerealiseerd en daarnaast nog 30 zorgappartementen. De openbare ruimte wordt voor het overgrote deel aangelegd door Rijswijk Wonen.
- In het Havenkwartier zal de komende 2 à 3 jaren de bouw van Harbourpark, UrbanParks, Havenmeester en de transformatie van het Sijthoff Center zichtbaar zijn. We zijn gestart met fase 2 en voeren gesprekken met de eigenaren in elk kwadrant. Bedrijven die willen blijven, kunnen blijven is het uitgangspunt. Eigenaren van locaties die willen veranderen, werken aan plannen en dienen daarin rekening te houden met bedrijven die willen blijven. Per kwadrant maken we afspraken, zodat voor iedereen duidelijk is wat er gaat gebeuren.

Ook doen we in onze rol van eigenaar actief mee in de kwadrantgesprekken en geven we een bestuurlijke opdracht voor onderzoek naar de toekomst van de gemeentelijke locaties in de kwadranten, zoals de locatie van de gemeentewerf.

Voor het Havenkwartier werken we aan het voorlopig ontwerp openbare ruimte en de haven. We maken ruimte voor vergroening, parkeren en bereikbaarheid van panden.

- Voor het stationsgebied wordt in 2027 een integrale ontwikkelvisie opgesteld.

Realisatie en verkoop losse locatieontwikkelingen

In 2027 werken we samen met ontwikkelaars en woningbouwcorporaties aan verschillende (kleinere) projecten. Deze projecten zorgen voor passende woningen voor verschillende groepen mensen. Dit doen we onder andere volgens de Actieagenda sociale woningbouw.

Bij de volgende ontwikkelingen heeft de gemeente een ondersteunende rol:

- In de Galjoenstraat en omgeving werken we samen met Rijswijk Wonen de plannen voor sloop-nieuwbouw verder uit. De voorziene verdichting zal gepaard gaan met investeringen in de kwaliteit van de openbare ruimte. De raad heeft naar verwachting einde 2026 een kader, het gebiedspaspoort voor de Galjoensstraat e.o. ter besluitvorming vastgesteld. Hierin staat het ontwikkelkader voor o.a. verdichting, het belang van een goede verkeersafwikkeling, voldoende groen en een prettige leefomgeving.
- Aan de Sammersweg 2-4 bereiden we samen met ontwikkelaars de nieuwbouw van sociale- en particuliere huurwoningen voor.
- In de Plataanstraat en omgeving vernieuwt Rijswijk Wonen de buurt en realiseren we 56 sociale huurwoningen. Oplevering wordt verwacht in 2028.
- In Novum in de Bordewijkzone zijn 460 woningen opgeleverd. We werken hier met ontwikkelaars ook aan een woon-zorgproject (OPR Middin) en de bijbehorende openbare ruimte.
- Voor de locatie Florence Steenvoorde maken we samen met ontwikkelaars ruimtelijke plannen voor een herontwikkeling.
- Aan de Geestbrugkade 32-37 werken we samen met ontwikkelaars aan plannen om het bedrijventerrein te veranderen in woningbouw. Hiervoor stellen we een gebiedspaspoort op.

Bij de volgende projecten is de gemeente zelf eigenaar van de grond en speelt ze een actievere rol (meer uitleg in paragraaf 8.2):

- In woonwagencentrum De Strijp voeren we de herstructurering uit. Daarna verkopen we de grond voor de standplaatsen aan Rijswijk Wonen.
- Voor de Marimbahallocatie stellen we een gebiedspaspoort op en bereiden we de aanbesteding voor.
- Aan de Buziaulaan (Triaslocatie) bereidt Vidomes een conceptaanvraag voor circa 40 woningen voor, gericht op appartementen speciaal voor ouderen.
- Voor Hof van Elsenburg maken we een gebiedspaspoort met ruimtelijke en functionele kaders voor de ontwikkeling van de locatie.

Energietransitie de gebouwde omgeving

- We helpen inwoners en verenigingen van eigenaars bij het isoleren van woningen en gebouwen. We richten ons vooral op slecht geïsoleerde woningen met een WOZ-waarde onder de grens van de Nationale Hypotheek Garantie. Vanaf 2027 betalen we de aanpak voor woningisolatie vooral met geld van het Rijk. €1,7 miljoen uit de gemeentelijke reserve voor het isolatieprogramma krijgt een andere bestemming. We helpen inwoners om regelingen van het Rijk te vinden. Ook wijzen we hen op het Nationaal Warmtefonds en op gezamenlijke inkoop via buurtinitiatieven en verenigingen van eigenaars.
- We treffen voorbereidingen voor een eventuele aanvraag bij de provincie om een omgevingsvergunning voor flora- en fauna-activiteiten. Daarmee kunnen gebouweigenaren onder vaste voorwaarden spouwmuren en daken isoleren en beschermen we diersoorten.
- We stellen een uitvoeringsplan op voor Stervoorde en Hoekpolder, Eikelburg en Sion en ’t Haantje. Dit plan beschrijft hoe we in deze buurten overstappen op aardgasvrij verwarmen.
- We werken met energie- en afvalbedrijf HVC, Rijswijk Wonen en Vidomes aan een warmtenet in Rijswijk West.
- We ondersteunen lokale initiatieven voor de opwek van hernieuwbare elektriciteit op daken.
- Met Rijswijk Groeit Groen informeren we inwoners en ondernemers over de overstap naar duurzame energie. Zo vergroten we hun kennis en bewustzijn.
- Samen met Duurzame Warmte Delta ontwikkelen we nieuwe onderdelen voor de leerlijn Energietransitie. Leerlingen van de basisschool en middelbare school en studenten in het middelbaar beroepsonderwijs krijgen les en praktische oefeningen over de energietransitie.
- Samen met Stedin, buurgemeenten, de provincie en energie- en afvalbedrijf HVC werken we aan een toekomstbestendig energiesysteem. We delen kennis, ervaring en plannen en maken samen toekomstbeelden. Zo zoeken we naar een doelmatig energiesysteem voor de regio en daarbuiten. We zetten ons in voor uitbreiding van het lokale elektriciteitsnet en de aanleg van het warmtenet.

Algemene middelen en overig

Algemene middelen en overig

Algemene dekkingsmiddelen: Bedragen x 1.000	Lasten 2027	Baten 2027	Saldo
Algemene middelen en overig			
Treasury	147	2.055	1.908
OZB woningen	728	9.107	8.378
OZB niet-woningen	118	8.037	7.918
Belastingen overig	56	25	-31
Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	-5.836	155.705	161.541
Overige baten en lasten	2.664	14	-2.649
Subtotaal Algemene middelen en overig	**-2.122**	**174.943**	**177.066**
Vennootschapsbelasting (Vpb)			
Heffing venmootschapsbelasting	100	0	-100
Subtotaal Vennootschapsbelasting (Vpb)	**100**	**0**	**-100**
Onvoorzien			
Onvoorzien	50	0	-50
Subtotaal Onvoorzien	**50**	**0**	**-50**
Algemene dekkingsmiddelen	**-1.972**	**174.943**	**176.916**

Toelichting

Treasury

Onder treasury vallen de inkomsten en uitgaven die te maken hebben met de financiering van de gemeente. Het gaat voornamelijk om rente die de gemeente ontvangt en rente die zij betaalt over leningen.

OZB eigenaren woningen

Door de groei van het aantal woningen en indexatie van de opbrengsten zullen de OZB inkomsten voor woningen stijgen in 2027.

OZB eigenaren niet- woningen

Door indexatie van de opbrengsten zullen de OZB inkomsten voor niet-woningen stijgen in 2027.

Belastingen

In de paragraaf lokale heffingen wordt nader ingegaan op beleidsuitgangspunten, ontwikkelingen op het gebied van lokale heffingen, de lastendruk en een vergelijking met andere gemeenten in de regio Haaglanden.

Algemene uitkering uit het gemeentefonds

In deze begroting 2027-2030 zijn de resultaten toten metde Meicirculaire 2026 verwerkt. Voor een uitgebreide toelichting op de ontwikkelingen van het gemeentefonds wordt verwezen naar de RIB bij de Meicirculaire (25 053).

Onvoorziene uitgaven

Om eventuele tegenvallers op te vangen bestaat de post onvoorziene uitgaven. Deze wordt gelijk gesteld aan de begroting 2027 voor een bedrag van structureel € 50.000.

Overhead

Wat willen we bereiken?

Het doel van het overzicht overhead is om de overhead bij de gemeente beter zichtbaar te maken. Daarnaast ontstaat beter inzicht in de directe kosten die de gemeente maakt voor het leveren van haar producten en het halen van haar doelstellingen binnen de beleidsprogramma's. Ook kan door het hanteren van een eenduidige systematiek een betere vergelijking met andere gemeenten worden gemaakt. Het overzicht van het totale apparaat en de onderverdeling naar de verschillende organisatieonderdelen is opgenomen in de paragraaf Bedrijfsvoering. Hiermee wordt de raad inzicht geboden in de omvang en aard van de totale apparaatslasten van de gemeente.

De beoogde effecten zijn:
- Een transparant inzicht in de omvang en samenstelling van de overhead;
- Een efficiënte en effectieve ondersteuning van het primair proces.

Voor de definitie van Overhead wordt aangesloten bij het BBV:

Overhead is het geheel van functies gericht op de sturing en ondersteuning van het primaire proces enbestaat uit:
- Leidinggevenden primair proces (projectleiding valt hierbuiten).
- Financiën, toezicht en controle gericht op de (eigen) gemeentelijke organisatie;
- Personeel en organisatie;
- Inkoop;
- Communicatie;
- Juridische zaken;
- Informatievoorziening en automatisering (ICT);
- Facilitaire zaken en huisvesting (inclusief beveiliging);
- Documentaire informatievoorziening;
- Bestuurszaken en bestuursondersteuning;
- Managementondersteuning primair proces.

Voor toerekening van overhead aan grondexploitaties en investeringen heeft de commissie BBV een uitzondering gemaakt, aangezien het niet langer toerekenen een gat in de begroting zou veroorzaken.

Bedragen x € 1.000 Onderdeel	Begrote lasten 2027	Begrote baten 2027	Saldo
Materieel en kapitaallasten	18.613	1.075	-17.538
Personeel	71.509	165	-71.345
Eindtotaal apparaatskosten	**90.122**	**1.239**	**-88.883**
Naar programma's en investeringen	-44.982	315	45.297
Restant(=overhead)	**45.140**	**1.554**	**-43.586**

Na toerekening van de directe lasten resteert een bedrag aan overhead van netto € 43,6 miljoen.

In de programma's worden alleen de kosten opgenomen die betrekking hebben op het primaire proces. Het centraal begroten van de kosten van overhead betekent dat het niet langer mogelijk is om uit de ramingen op de beleidsproducten alle tarieven te bepalen. Om deze reden dient op een andere wijze uit de begroting te blijken hoe de tarieven worden berekend en welke beleidskeuzes bij die berekening zijn gemaakt. Hierbij dient in ieder geval vermeld te worden welke overhead- en andere kosten, niet geraamd onder het beleidsproduct (lees: extracomptabel), toegerekend worden.

Beleidsindicatoren

In de regeling beleidsindicatoren van BZK is een aantal indicatoren voorgeschreven die betrekking hebben op de eigen organisatie. Deze indicatoren worden hieronder weergegeven.

Indicator	Eenheid	Jaarrekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Formatie	Fte per 1.000 inwoners	11,30	11,59	11,65
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	10,26	9,95	10,80
Apparaats-kosten	Kosten per inwoner	€ 1.222,89	€ 1.319,69	€ 1.420,07
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	17,5%	6,5%	6,7%
Overhead	% van totale lasten	13,8%	12,8%	16,3%

De definitie voor overhead die is vastgesteld door de commissie BBV creëert een nieuwe discussie over de kosten van de gemeentebrede bedrijfsvoering en de toerekening hiervan. Omdat iedere gemeente anders is georganiseerd is het niet eenvoudig om de overhead met andere gemeenten te vergelijken. Er zijn bijvoorbeeld gemeenten die de bedrijfsvoering in een gemeenschappelijke regeling laten uitvoeren en daardoor minder fte per inwoner hebben. Deze diverse manieren van organiseren maakt een discussie over de overhead complex. We voeren benchmarks uit met andere gemeenten. Voorbeeld hiervan is de benchmark van Vensters voor Bedrijfsvoering die diverse aspecten van de bedrijfsvoering belicht.

De groei van de gemeente leidt ook tot hogere inkomsten uit het gemeentefonds. Een deel van deze inkomsten wordt gereserveerd voor extra taken die met de groei gepaard gaan. Zolang deze gelden niet zijn toebedeeld aan het primaire proces worden deze nog toegerekend aan de overhead. Voor de ontwikkeling van de personeelsbegroting en de externe inhuur wordt verwezen naar de paragraaf Bedrijfsvoering.

Paragrafen

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

De gemeente Rijswijk werkt in een omgeving die snel verandert. Denk bijvoorbeeld aan financiële crises of veranderingen in het geld dat we van de Rijksoverheid krijgen. Hierdoor moeten we wendbaar zijn. Daarbij horen ook risico's. Een risico is een kans dat er iets gebeurt waardoor we extra kosten maken of doelen niet halen. Risico's gaan niet alleen over geld. Er zijn ook andere soorten risico's, zoals schade aan ons imago (reputatie), politieke-, juridische of veiligheidsrisico's. Deze kunnen ook grote gevolgen hebben.

Aanleiding en achtergrond

De gemeente Rijswijk wil risico's beheersbaar houden. Door inzicht in de risico's wordt de organisatie in staat gesteld om op verantwoorde wijze besluiten te nemen, zodat huidige en toekomstige risico's in verhouding staan tot de vermogenspositie van de organisatie.

Om inzicht in deze risico's te verkrijgen is een risico-inventarisatie uitgevoerd. Op basis daarvan wordt het benodigde weerstandsvermogen berekend.

In het kader van de begrotingscyclus worden de risico's gemonitord door de afdelingen.
Bij elke rapportage wordt de lijst geactualiseerd, beoordeeld en centraal verwerkt in het risicomanagementprogramma NARIS®. Met dit programma wordt bijvoorbeeld de top 10 risico's en scenario's bepaald, maar kunnen ook de geïmplementeerde beheersmaatregelen worden aangepast.

Kader

De regels voor weerstandsvermogen en risicobeheersing zijn vastgelegd in landelijke afspraken en in lokale documenten:

- Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Dit schrijft voor dat gemeenten in de begroting en jaarrekening een paragraaf over risico's en weerstandsvermogen opnemen. Ook moeten gemeenten hierbij een aantal financiële cijfers laten zien.
- De Financiële verordening van de gemeente Rijswijk (vastgesteld in december 2025).
- Nota reserves, voorzieningen en weerstandsvermogen (vastgesteld in april 2025)

Taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden

Actoren	Rollen	Acties/besluiten
Raad	Sturen en toezicht houden	• Vaststellen nota weerstandsvermogen en risicomanagement; • hoogte weerstandsvermogen vaststellen; • programma- en programmarekening vaststellen.
College	Sturen en toezicht houden	• toezicht op implementatie risicomanagement; • sturen op verantwoording van risico's.
Management	Sturen en verantwoorden	• Implementatie risicomanagement; • beoordelen top 10 risico's; • kwantificering risico's; • aanspreken op gedrag.
Medewerkers	Beheersen	• Implementeren beheersmaatregelen; • kwantificeren van risico's; • rapporteren ontwikkeling risico's; • aanspreken op gedrag.
Advies & Control	Beheersen en toezicht houden	• Bijdrage leveren aan risico analyse; • in beeld brengen financiële consequenties; • bewaken input risicobeheersingssysteem.

Risicoprofiel

Om de risico's van de gemeente Rijswijk in kaart te brengen is een risicoprofiel opgesteld. Dit risicoprofiel wordt als volgt gedefinieerd:

Een overzicht van de risico-eigenschappen van de organisatie, d.w.z. minimaal omvattend de risicodefinities met bijbehorende kansen en gevolgen.

Dit risicoprofiel is onder andere tot stand gekomen met behulp van een risicomanagement informatiesysteem dat bij veel gemeenten wordt gebruikt. Hiermee worden risico's systematisch in kaart gebracht en beoordeeld.

Afzonderlijk van het gemeentebreed gehanteerd risicomanagementsysteem systeem is door een extern bureau een risicoanalyse uitgevoerd op de grondexploitatie RijswijkBuiten. Omdat de werkwijze niet geheel overeenkomt met het gehanteerde systeem worden de resultaten apart vermeld en zijn deze niet opgenomen in de tabel "Belangrijkste financiële risico's".

In de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit en het weerstandsvermogen is wel rekening gehouden met de uitkomsten van de risicoanalyse van RijswijkBuiten.

P&C cyclus

In de Planning- en Controlcyclus (afgekort P&C-cyclus) gebruiken we het systeem NARIS® bij alle belangrijke rapportages: de programmabegroting, de jaarrekening en de tussentijdse rapportages. Zo krijgen we steeds een actueel beeld van risico's en kunnen we tijdig bijsturen.

Begroting 2027

Tabel 1: Belangrijkste financiële risico's

Risico	Kans	Financieel gevolg	Invloed
Netcongestie	**50%**	**max. € 4.000.000**	**19,14%**
Tennet en Stedin hebben op 5 december 2024 netcongestie afgekondigd voor bijna geheel Zuid-Holland, waaronder Rijswijk. Netcongestie heeft geen gevolgen voor de bestaande aansluitingen, maar wel voor nieuwe grootverbruikersaansluitingen op het elektriciteitsnet. Op basis van ontwikkelingen is het maximale risico herberekend op € 4.000.000.			
Jeugdhulp	**50%**	**max.€ 3.000.000**	**14,28%**
Financieel effect van lokale kostenbeheersing jeugdhulp wordt niet gerealiseerd. De Hervormingsagenda telt op tot besparingen waarvan de VNG een deel als onzeker beschouwt. Voor dit onzekere deel zijn maatregelen of wetswijzigingen van het Rijk nodig. Als de maatregelen vanuit het Rijk niet gerealiseerd worden, is de gemeente niet in staat om de volledige geraamde besparing te realiseren.			
Vergunningen	**50%**	**max.€ 1.200.000**	**5,77%**
Als geplande vergunningaanvragen voor voornamelijk grote bouwprojecten niet worden gedaan of worden uitgesteld, heeft dit invloed op de geraamde baten van de Leges voor Omgevingsvergunningen.			
Juridische risico's	**30%**	**max.€ 2.000.000**	**5,72%**
Juridische risico's als gevolg van bezwaar, beroep en procedures			
Gemeenschappelijke regelingen	**50%**	**max.€ 1.000.000**	**4,79%**
Verplichte bijdragen in exploitatieverliezen en beperkte invloed waardoor beleidsdoelstellingen niet volledig zouden kunnen worden gehaald			
Inflatie	**50%**	**max.€ 1.000.000**	**4,79%**

Risico	Kans	Financieel gevolg	Invloed
Als gevolg van macro economische ontwikkelingen bestaat het risico op hoge van inflatie. Het is onzeker hoe dit zich in de toekomst gaat ontwikkelen.			
WMO	**50%**	**max.€ 1.000.000**	**4,76%**
Geen toereikend budget voor alle uit te voeren taken op het gebied van Wmo			
Participatiewet	**50%**	**max.€ 1.000.000**	**4,73%**
Bezuiniguingen op de macrobudgetten BUIG en veranderingen in het rekenmodel waarmee de macrobudgetten BUIG worden berekend kunnen leiden tot tekorten op de lokale rijkssubsidie. Wisselingen in conjunctuur en waardoor mensen meer aanspraak maken op bijstand. Het budget van de BUIG groeit niet gelijktijdig mee met de groei van de stad, waardoor er sprake kan zijn van voorfinanciering.			
Gebiedsontwikkelingen	**50%**	**max.€ 950.000**	**4,57%**
Uitgangspunt bij gebiedsontwikkelingen is 100% kostendekkendheid door middel van bijdragen van ontwikkelaars. Er bestaat een risico dat er aan het einde van de projecten een tekort optreedt.			
Toekomstig renterisico	**50%**	**max.€ 700.000**	**3,35%**
De financieringsbehoefte zal vanaf 2026 liggen tussen de € 40 tot € 60 miljoen inclusief de eventuele extra financieringsbehoefte van RijswijkBuiten. Een en ander is afhankelijk van de ontwikkeling van deze grondexploitatie. De eventuele extra rentekosten worden in rekening gebracht bij RijswijkBuiten. In de begroting is rekening gehouden met financieringskosten van 1,5% over € 60 miljoen, ofwel € 900.000 per jaar voor de algemene dienst. Dit bedrag is voorlopig genoeg om de eventuele rentestijgingen op te kunnen vangen. Door de energiecrisis zal de economie worden afgeremd. Dit zal tot gevolg hebben dat de druk op de renteontwikkeling zal afnemen.			

Benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit

Het bepalen van de benodigde weerstandscapaciteit wordt uitgevoerd met behulp van een risicosimulatie (Monte Carlo methode). Dit is een onderdeel van NARIS® waarbij gebruik wordt gemaakt van de inschattingen van de kansen en gevolgen zoals die per risico zijn aangegeven. Op basis van de risicosimulatie kan worden berekend welk bedrag er benodigd is om de geïdentificeerde risico's in financiële zin af te dekken. Hierbij wordt gerekend met een zekerheidspercentage van 90%.

Het reserveren van het maximale bedrag van de opgenomen risico's is namelijk niet reëel, omdat de risico's niet allemaal tegelijk en in hun maximale omvang zullen optreden. Het resultaat van deze simulatie is dat met een benodigde weerstandscapaciteit van € 8.058.139 het voor 90% zeker is dat alle risico's kunnen worden afgedekt. Ter informatie is in de volgende tabel de benodigde weerstandscapaciteit opgenomen bij het hanteren van naastgelegen zekerheidspercentages.

Percentage	Bedrag
75%	€ 6.570.110
80%	€ 6.970.981
85%	€ 7.445.010
90%	€ 8.058.139
95%	€ 8.999.714

Analyse risicomanagement RijswijkBuiten

De omgang met risico's bij grondexploitaties is beschreven in de Nota Grondbeleid. Risico's bij dit project kunnen zich voordoen op allerlei gebieden (onder andere politiek, bestuurlijk, maatschappelijk, economisch, wet- en regelgeving, samenwerking). Voor de kansen en bedreigingen van de gemeentelijke grondexploitaties in RijswijkBuiten is een risicoparagraaf opgesteld. Deze maakt deel uit van de grondexploitaties.

De omgang met risico's bij grondexploitaties is beschreven in de Nota Grondbeleid. Risico's bij dit project kunnen zich voordoen op allerlei gebieden (onder andere politiek, bestuurlijk, maatschappelijk, economisch, wet- en regelgeving, samenwerking). Voor de kansen en bedreigingen van de gemeentelijke grondexploitaties in RijswijkBuiten is een risicoparagraaf opgesteld. Deze maakt deel uit van de grondexploitaties.

De gekwantificeerde risico's binnen de Grondexploitatie Sion-'t Haantje Woongebied Veertiende herziening, 2026 en de Grondexploitatie Bedrijventerrein Haantje-Pasgeld, Tweede herziening, 2026 tezamen bedragen € 4,63 miljoen. Gelet op de geraamde negatieve exploitatieresultaten is hiervoor binnen de grondexploitaties geen dekking aanwezig. De Algemene reserve wordt ingezet als buffer.

Totaal benodigde weerstandscapaciteit

Totaal benodigde weerstandscapaciteit	
Uitkomst risicomanagementsysteem	€ 8.058.139
Uitkomst risicoanalyse RijswijkBuiten	€ 4.630.000
Totaal	€ 12.688.139

Beschikbare weerstandscapaciteit

Weerstand	Startcapaciteit
Algemene reserve	€ 40.077.000
Onvoorzien	€ 50.000
Totale weerstandscapaciteit	**€ 40.127.000**

Relatie benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit

Risico's	Weerstandscapaciteit
Bedrijfsproces	
Financieel	
Imago / Politiek	
Informatie / Strategie	
Juridisch / Aansprakelijkheid	Algemene reserve
Letsel / Veiligheid	Onvoorzien
Materieel	
Milieu	
Personeel / Arbo	
Product	

Weerstandsvermogen

Ratio weerstandsvermogen =	Beschikbare weerstandscapaciteit	=	€ 40.127.000	=	3,33
	Benodigde weerstandscapaciteit		€ 12.021.611		

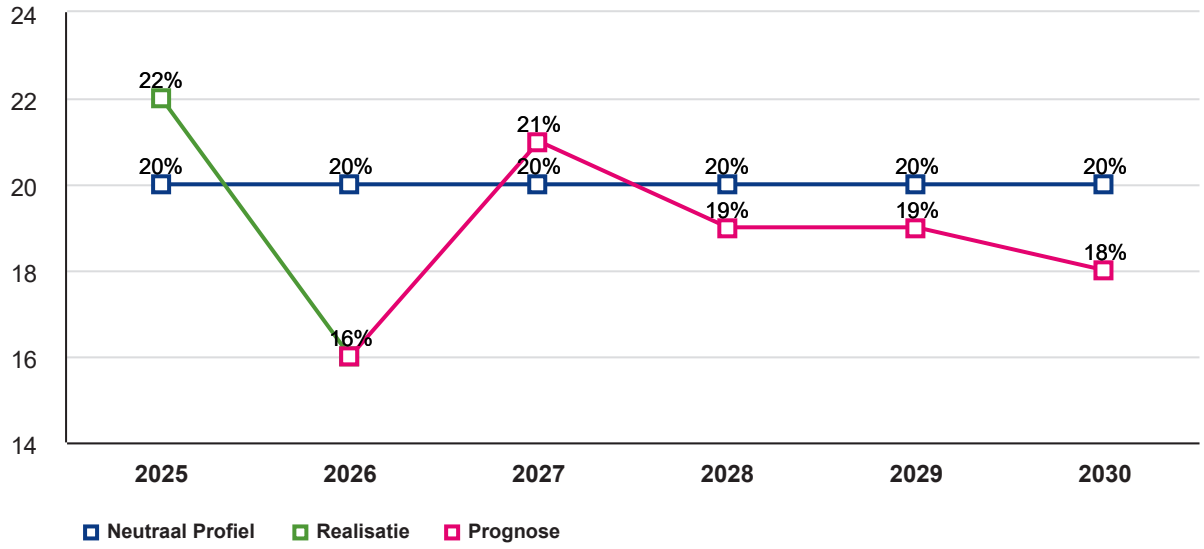
Waarderingscijfer	Ratio	Kwalificatie
A	>2.0	uitstekend
B	1.4-2.0	ruim voldoende
C	1.0-1.4	voldoende
D	0.8-1.0	matig
E	0.6-0.8	onvoldoende
F	<0.6	ruim onvoldoende

De weerstandsratio is berekend op 3,33. Dat betekent dat deze ratio als uitstekend wordt gezien.

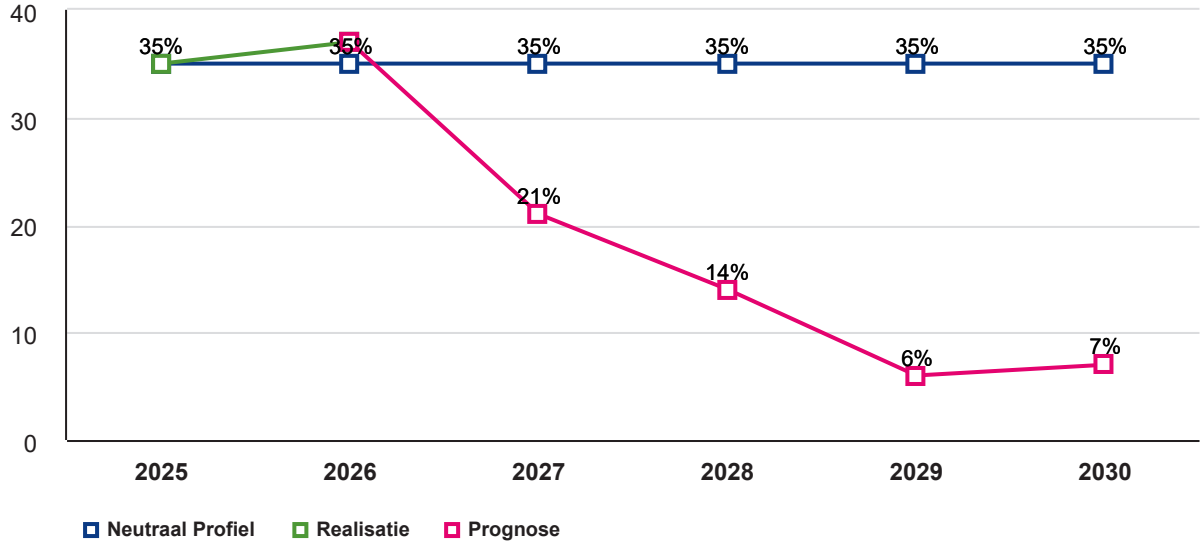
Financiële kengetallen

Kengetal	Realisatie 2025	Begroting 2026	2027	2028	2029	2030
Netto schuldquote	85%	144%	129%	150%	158%	177%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen	85%	138%	123%	144%	151%	170%
Solvabiliteitsratio	22%	16%	21%	19%	19%	18%
Grondexploitatie	35%	37%	21%	14%	6%	7%
Structurele exploitatieruimte	5%	1%	0,1%	0,7%	0,1%	0,0%
Belastingcapaciteit	101%	110%	97%	97%	97%	97%

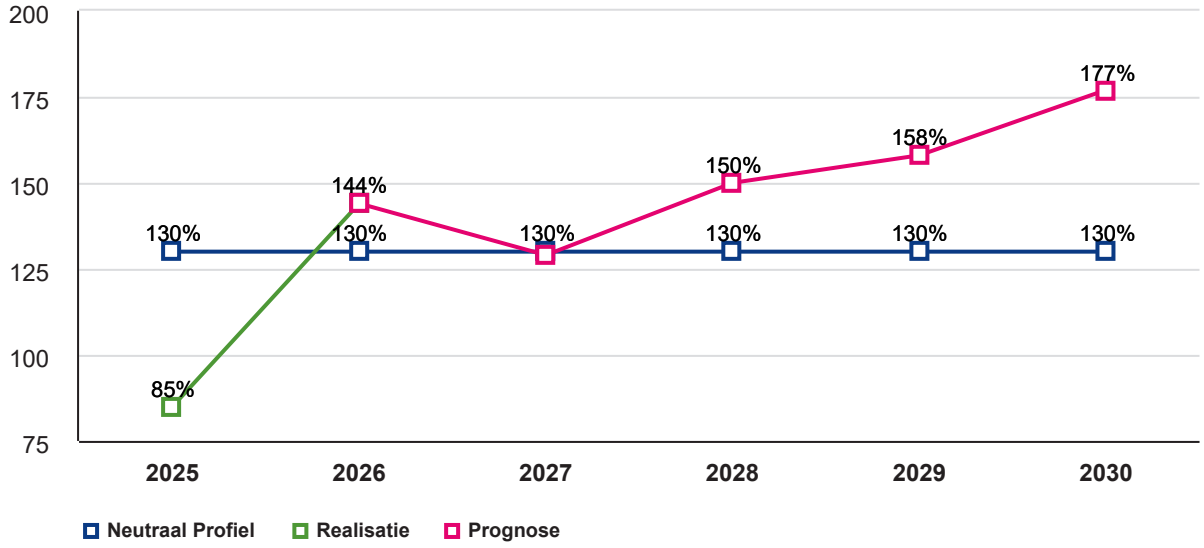
Grafiek solvabiliteit

Grafiek GREX

Grafiek netto schuldquote

Toelichting kengetallen

Netto schuldquote

De netto schuldquote laat zien hoe hoog onze schulden zijn in verhouding tot onze jaarlijkse inkomsten. Hoe hoger dit percentage, hoe groter onze schuld ten opzichte van die inkomsten. Een hoge netto schuldquote hoeft niet direct een probleem te zijn, maar maakt ons wel gevoeliger voor bijvoorbeeld rentestijgingen en financiële tegenvallers. We verwachten dat de netto schuldquote de komende jaren verder stijgt. De netto schuldquote loopt op naar177% in 2030.

Dat heeft twee belangrijke oorzaken.

Aan de ene kant is er sprake van een bewuste en tijdelijke piek in maatschappelijke investeringen, zoals scholen, groen en wegen. Tegenover deze stijging van het vreemd vermogen (de leningen) staan nieuwe, tastbare duurzame bezittingen in de gemeente/stad voor de toekomst. Daarnaast zien we dat onze jaarlijkse inkomsten de komende jaren dalen. Dat komt vooral doordat incidentele inkomsten, zoals woningbouwsubsidies, wegvallen. De uitgaven die daartegenover staan, vallen overigens ook weg. Dat betekent dus niet dat hierdoor een tekort in de begroting ontstaat. Voor de netto schuldquote werkt dat wel nadelig. We berekenen dit percentage namelijk door onze netto schuld af te zetten tegen onze jaarlijkse inkomsten. Als die inkomsten dalen, stijgt de schuldquote, ook als de schulden gelijk blijven.

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteit laat zien welk deel van onze bezittingen is gefinancierd met eigen vermogen. Hoe hoger dit percentage, hoe sterker onze financiële positie in beginsel is. We streven in Rijswijk naar een solvabiliteit van minimaal 20%.

In de begroting 2027 stijgt de solvabiliteit naar 21%. De stijging komt vooral doordat ons eigen vermogen is versterkt. Dat komt enerzijds door het positieve jaarrekeningresultaat over 2025 en anderzijds door de extra toevoeging van € 2 miljoen die bij de Kadernota is vastgesteld.

Na 2027 zien we de solvabiliteit weer wat dalen, de aanvullende storting van € 4 miljoen is daarom nodig. Dat komt vooral doordat we de komende jaren flink blijven investeren in de stad. Hierdoor nemen onze bezittingen en de benodigde financiering toe, terwijl ons eigen vermogen onvoldoende meegroeit. De maatregelen die we nu nemen helpen dus wel, maar zijn nog niet voldoende om de solvabiliteit ook op langere termijn boven onze streefwaarde van 20% te houden.

Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal laat zien of de vaste inkomsten voldoende zijn om de vaste uitgaven te betalen. Een positief percentage betekent dat er structureel ruimte is in de begroting.

Grondexploitatie

Dit kengetal laat zien hoe groot de waarde van de grondprojecten is in verhouding tot de inkomsten van de gemeente. Een hoog percentage kan betekenen dat de gemeente meer financieel risico loopt bij deze projecten.

Belastingcapaciteit

Dit kengetal laat zien hoe hoog de gemeentelijke woonlasten zijn in vergelijking met het landelijk gemiddelde. Het geeft daarmee een beeld van de ruimte om belastingen eventueel te verhogen.

Wat betekent dit voor Rijswijk?

De combinatie van een hoge netto schuldquote en een relatief lage solvabiliteit is een belangrijk aandachtspunt. We hebben de komende jaren relatief veel schulden, terwijl onze financiële buffer beperkt is. We kunnen onze financiële verplichtingen blijven nakomen, maar hebben minder ruimte om financiële tegenvallers op te vangen. We moeten daarom blijven sturen op een goede balans tussen investeren in de stad en het gezond houden van onze financiën.

Daarbij zijn twee zaken belangrijk:
- **Een realistische investeringsplanning.** We moeten kritisch blijven kijken naar welke investeringen we daadwerkelijk kunnen uitvoeren en wanneer. Zo voorkomen we dat we eerder geld moeten lenen dan nodig is.
- **Het verder versterken van ons eigen vermogen.** Daarmee verbeteren we onze solvabiliteit en vergroten we onze financiële weerbaarheid.

Met de toevoegingen aan het eigen vermogen hebben we al stappen gezet. Tegelijkertijd zien we dat deze nog niet voldoende zijn om de kengetallen op langere termijn op het gewenste niveau te houden. Bij de Kadernota voor de begroting 2028 willen we daarom terugkomen met een actualisatie van de investeringsplanning en de mogelijkheden om het eigen vermogen verder te versterken.

Onderhoud kapitaalgoederen

Wat willen we bereiken?

Inleiding

Deze paragraaf gaat over het beheer en onderhoud van de kapitaalgoederen in de openbare ruimte en de gemeentelijke gebouwen. De functie van de openbare ruimte wordt voor een belangrijk deel bepaald door de aanwezige kapitaalgoederen: wegen, civiele kunstwerken, riolering, groenvoorzieningen, speelplaatsen, verlichting en dergelijke. De gemeente Rijswijk beschikt over veel kapitaalgoederen in de openbare ruimte. Het onderhouden en beheren van deze kapitaalgoederen is dan ook een belangrijke verantwoordelijkheid van de gemeente.

Gemeentelijk beleid

Bij vaststelling van het gemeentelijk beleid en beheerplannen zijn diverse landelijke en sectorale normen, randvoorwaarden en richtlijnen waar rekening mee wordt gehouden. Landelijk zijn onder andere voor de weg- en waterbouw richtlijnen beschikbaar vanuit het Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Weg en Waterbouwkunde en Verkeerstechniek (CROW).

Deze landelijke richtlijnen doen geen uitspraak over de gewenste kwaliteit van onze openbare ruimte. Het kwaliteitsbeeld voor Oud-Rijswijk en de Bogaard stadscentrum hebben we vastgelegd op A, de rest van de gemeente op kwaliteitsniveau B. Hier wordt het onderhoud zoveel als mogelijk op ingezet. Door middel van bestekken en raamovereenkomsten wordt er over het algemeen op basis van beeldkwaliteit gewerkt. Een uitzondering hierop is bv het maaien van bermen; dit doen we op frequentie in verband met ons ecologische beheer.

Beleidsplannen

Product	Looptijd
Integraal Beheerplan Buiten Beheer	2021-2025
Baggerplan	2021-2028
Beheerplan wegen	2024-2028
Beheerplan groen	2024-2028
Beheerplan kunstwerken	2023-2027
Beleidsplan openbaar vervoer	2023-2027
Beheerplan oevers	2024-2028
Speelbeleid	2021-2026
Gemeentelijk riolerings- en waterplan	2021-2025
Meerjaren onderhoudsplan gemeentelijk vastgoed	2015-2025

In programma's 2, 5, 7 en 8 van de begroting zijn de exploitatie en meerjarige investeringen opgenomen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Onderwerpen

Monitoring openbare ruimte

Wij monitoren de openbare ruimte om te controleren of deze voldoet aan de vastgestelde beeldkwaliteit. Deze monitoring gebruiken we ook om beleid en uitvoering bij te sturen als dat nodig is. Het is dus van belang om te weten in welke staat onze kapitaalgoederen verkeren. We laten jaarlijks vier metingen uitvoeren

Areaalbeheer

De kapitaalgoederen onderhouden en beheren we. Het *onderhoud* voert ORD (Onderhoud Ruimtelijk Domein) uit. Hiermee bedoelen we dat we dagelijks kleinschalig onderhoud plegen om bijvoorbeeld onze wegen, bruggen, verlichting en riolering veilig en werkend te houden. Voor groen zijn dit snoeiwerkzaamheden, maaien, onkruidbestrijding enzovoorts.

Het *beheer* voert Stadsbeheer uit. Dit gaat met name om groot, gepland onderhoud, zoals renovaties en herinrichtingen. Deze projecten zorgen voor een vernieuwing van het areaal. Hierna kunnen inwoners weer genieten van een nieuwe openbare ruimte. De plannen voor het beheer zijn opgenomen in programma 2, 5 en 7 van de begroting.

Areaaluitbreiding

Rijswijk groeit en verdicht, wat betekent dat het areaal openbare ruimte meegroeit. De budgetten voor onderhoud en beheer stemmen we hierop af. Hierbij wordt rekening gehouden met het type areaal. Immers groen moet onderhouden worden vanaf het moment dat het aangeplant is, denk aan water geven en maaien. Voor bijvoorbeeld wegen en riolering begint het onderhoud veel later. Pas wanneer de technische kwaliteit achteruitgaat, vindt onderhoud plaats. Inspecties en levensduuronderzoeken vormen hiervoor de basis.

Door de ontwikkeling van RijswijkBuiten en onze inbreidingslocaties, groeit ons areaal. Naast de investeringen die dit vergt, dienen de kosten van het onderhoud en beheer ook mee te groeien. In algemene zin is het zo dat onderhoud en beheer 25% van de investering vergt. De verhoging van deze kosten nemen we dan ook op in de meerjarenbegroting. Zo zorgen we met ons kapitaal binnen voor ons kapitaal buiten.

Kwaliteit versus taakstellingen

Afgelopen jaren hebben we moeten bezuinigen op het onderhoud van de openbare ruimte. Dit is inmiddels buiten zichtbaar. Er is bijvoorbeeld bezuinigd op het maaien van gras en onkruidbestrijding. Als gevolg hiervan is het onderhoudsniveau in delen van de woonwijken gedaald naar niveau C. Op het moment dat er weer geld beschikbaar wordt gesteld, moeten we er rekening mee houden dat het tijd kost om het achterstallige onderhoud weg te werken.

Inmiddels is er budget beschikbaar gesteld voor het maaien van gras, zodat we dit volgens het groenbeheerplan 2024-2028 kunnen uitvoeren. Voor onkruidbestrijding voor verharding vragen we aanvullend budget aan via de begroting 2027.

Maatschappelijk vastgoed

De gemeente Rijswijk heeft zich voor het maatschappelijk vastgoed gericht op het actualiseren van het Meerjaren Onderhouds Programma (MOP). Dit proces is essentieel om inzicht te krijgen in de huidige staat van onze gemeentelijke activa en om een realistische financiële reserve op te bouwen. Het actualiseren van de MOP stelt ons in staat om onderhoudswerkzaamheden nauwkeuriger te plannen en prioriteiten te stellen op basis van de meest actuele gegevens. Hieruit zal ook een portefeuille strategie volgen die ons helpt bij het beheren en optimaliseren van onze vastgoedportefeuille. Beide projecten zijn in 2025 opgestart en zijn in 2026 opgeleverd.

Alle brede scholen en kindcentra in Rijswijk zullen op termijn juridisch worden overgedragen aan de verschillende besturen. Montessorischool Parkrijk is in 2025 overgedragen aan het schoolbestuur. De gemeente participeert hierin via een vve constructie voor de kinderopvang en de sportzaal. De in oktober 2026 opgeleverde nieuwbouw van de Steenvoordeschool is op eenzelfde constructie ingericht.

Het plan voor de verduurzaming en renovatie van Sport- en welzijnscentrum De Schilp is in het eerste kwartaal van 2026 door de raad geaccordeerd. Na aanbesteding zullen de werkzaamheden in 3e kwartaal van 2027 aanvangen. De verwachting is dat het gehele project een jaar in beslag zal nemen.

De Rijswijkse Schouwburg zal ook in 2027 verder verduurzaamd worden. Werkzaamheden starten in het eerste kwartaal en zullen eind september 2027 worden opgeleverd.

Waar mogelijk wordt zo veel mogelijk ingezet op multifunctioneel bouwen. Hierbij ligt het accent op dubbelgebruik van m2. In april 2026 is de bouw gestart van de multifunctionele accommodatie op Sportpark Elsenburg. Hierin worden naast een drietal sportverenigingen maatschappelijke voorzieningen als kinderdagopvang, buitenschoolse opvang, fysiotherapie en podotherapie gehuisvest. Eind tweede kwartaal 2027 wordt de MFA opgeleverd voor gebruik.

Areaalgegevens

Het areaal bestaat uit:

Indicator		2027
1. Aantal meldingen over de openbare ruimte	aantal	9.000
2. Kwaliteitsniveau	niveau	B
3. Bezettingspercentage maatschappelijk vastgoed	percentage	90%
Groen, Water en Recreatie		
Gazon en Gras	ha	194 ha.
Beplanting	ha	111 ha.
Bomen	stuks	31.078 stuks
Water	km	63 km.
Voorzieningen voor kinderen en jeugd		
Speeltoestellen	stuks	1.238 stuks
Wegen, civiele kunstwerkenen verkeer		
Verkeerregelinstallatie	stuks	45 stuks
Doorgaande wegen en pleinen	ha	109 ha.
Bruggen, tunnels en viaducten	stuks	310 stuks
Lichtmasten (incl. armaturen)	stuks	9.600 stuks
Volksgezondheid en milieu		
Afvalbakken	stuks	1.230 stuks
Riolering en hemelwaterafvoer	km	231 km
Vastgoed		
Brede Schoollocaties in eigendom bij de gemeente Rijswijk	aantal	3
Cultuurlocaties	aantal	4
Sportlocaties (geen onderdeel van brede school)	aantal	5
Welzijnslocaties/wijkwelzijnswerk	aantal	4
Welzijnslocaties/kinderopvang	aantal	6
Ateliers (gebouwen)	aantal	2
Woningen	aantal	11
Winkelpanden	aantal	4
Fietsenstallingen	aantal	2
Kinderboerderijen	aantal	2
Overige gebouwen	aantal	8

Bedrijfsvoering

Ambitie

De gemeente Rijswijk werkt aan een moderne, betrouwbare en toekomstbestendige bedrijfsvoering. We werken aan een organisatie die snel kan inspelen op veranderingen en die goed samenwerkt binnen én buiten de gemeente. Daarbij maken we gebruik van nieuwe technologie en digitale oplossingen om processen slimmer te maken en kosten te verlagen.

We versterken onze financiële functie door het verder ontwikkelen van ERPx, ons financiële systeem, en het uitbreiden van het Lange Termijn Investeringsplan (LTIP). Hiermee krijgen we beter inzicht in onze inkomsten, uitgaven en investeringen, zodat we sneller en zorgvuldiger kunnen sturen.

Ook zetten we in op digitalisering. De basis is op orde en we bouwen verder aan veilige, stabiele en toekomstbestendige informatiesystemen, we zijn scherp op informatieveiligheid en bereiden ons goed voor op nieuwe wetgeving, zoals de Cyberbeveiligingswet. Daarnaast gebruiken we data en technologie om het werk leuker, beter en makkelijker te maken en onze dienstverlening te verbeteren. In 2027 experimenteren we op een verantwoorde en veilige manier met Artificial intelligence (AI).

Op HR-gebied investeren we in een wendbare organisatie met voldoende kennis en talent. We richten ons op het aantrekken en behouden van medewerkers, het stimuleren van persoonlijke ontwikkeling en het beperken van externe inhuur.

Onze facilitaire dienstverlening ondersteunt een veilige, gezonde en duurzame werkomgeving. We verbeteren ons hybride werkplekconcept, verduurzamen onze huisvesting en zorgen voor efficiënte inzet van middelen.

Tot slot staat privacy en informatiebeveiliging hoog op de agenda. We beschermen gegevens zorgvuldig en zorgen dat inwoners kunnen vertrouwen op een betrouwbare en transparante overheid.

Met deze aanpak bouwen we stap voor stap aan een sterke, digitale en toekomstbestendige organisatie die klaar is voor de uitdagingen van morgen.

Financiën

Wat willen we bereiken?

Rijswijk blijft investeren in de stad. Veiligheid, wonen en mobiliteit blijven belangrijke thema's. Deze ontwikkelingen hebben gevolgen voor onze financiële positie. Ook de veranderingen in de financiële verhouding tussen het Rijk en gemeenten spelen hierin een belangrijke rol.

Daarom is het voor directie, college en gemeenteraad belangrijk om tijdig inzicht te hebben in de financiële situatie en om snel te kunnen bijsturen. In 2027 willen we onze financiële functie verder versterken, met drie belangrijke doelen:

- **Doorontwikkeling ERPx** – We bouwen ERPx, ons financiële systeem, verder uit. Het doel is dat we sneller, betrouwbaarder en gedetailleerder inzicht krijgen in de financiële stand van zaken. Dit helpt ons om tijdig te signaleren en beter te sturen.
- **Doorontwikkeling Planning en controlcyclus** – We ontwikkelen onze planning en control producten verder door. Dat doen we door bijvoorbeeld te gaan werken met doelenbomen. Daarnaast werken we verder aan het nog beter leesbaar maken van de stukken.
- **Versterking grip op subsidies** – We werken verder aan het versterken van de grip op inkomende en uitgaande subsidies. We stellen subsidieregelingen op en gaan de processen rondom inkomende en uitgaande subsidies verbeteren.

Wat gaan we daarvoor doen?

In 2027 richten we ons op drie belangrijke sporen om deze doelen te bereiken:

Doorontwikkeling ERPx

- We gaan door met de doorontwikkeling van onze financiële applicatie ERPx. Inmiddels hebben we de alle producten uit de P&C cyclus een keer gemaakt in ERPx. Nu gaan we ons nog meer richten op de informatievoorziening vanuit de applicatie om het bestuur nog beter inzicht te geven en de mogelijkheid te bieden om goed te sturen.

Doorontwikkeling Planning en Control cyclus
- We gaan vanaf de begroting 2027 starten met het opnemen van doelenbomen in bepaalde programma's waardoor doelen helder in de begroting worden opgenomen.
- We gaan door met het verbeteren van de teksten in de producten van de P&C cyclus. Dat doen we onder anderen door de inzet van AI om teksten leesbaar te maken.

Versterking grip op subsidies
- We stellen subsidieregelingen op
- We verbeteren de processen rond inkomende en uigaande subsidies
- We realiseren een koppeling tussen ERPx en het Subsidie Administratie Systeem (SAS)
- We versaasen de applicatie voor de uitgaande subsidies.

Juridische zaken

Wat willen we bereiken?

We zorgen ervoor dat de bestuurlijke besluiten die wij voorbereiden (in bezwaar, (hoger) beroep en in kort geding) duidelijk en juridisch houdbaar zijn. Het streven is conflicten met inwoners en ondernemers laagdrempelig te behandelen met het tijdig inzetten van informeel contact. Aan het bestuur en de organisatie bieden we ondersteuning in de vorm van advies, in vrijwel alle casuïstiek, rechtsgebieden en beleidsterreinen waarop de gemeente taken heeft. Team Juridische zaken zorgt ook voor de begeleiding van, en advisering over inkoop- en aanbestedingsprocedures aan de vakteams. Daarnaast is team JZ belast met de coördinatie van klachten. Ook dat doen we zoveel mogelijk laagdrempelig en informeel.

Wat gaan we daarvoor doen?

Uitkomsten van een Legal Audit

Een Legal Audit (te starten Q1 2027) gericht op de totale juridische functie van de gemeente moet in 2027 inzicht bieden en adviseren over de juridische kwaliteit in de gemeentelijke organisatie. Het onderzoek betreft ook de manier waarop dat georganiseerd is (doelmatigheid) en welke ontwikkelingen richting de toekomst kunnen worden ingezet. Een legal audit is een doorlichting van de juridische bezetting in de 1e lijn (in de vakteams), de 2e lijn (team JZ) en de 3e lijn (concernjurist). Team Juridische zaken is verantwoordelijk voor het verder brengen van de onderzoeksresultaten van de legal audit met reflectie vanuit de organisatie.

Raamovereenkomst juridische dienstverlening fysieke leefomgeving

Er is een ‘raamovereenkomst’ met één advocatenkantoor gesloten. Deze overeenkomst betreft de rechtsgebieden van de zogenaamde ‘fysieke leefomgeving’ (van ruimtelijk ordening, vergunningen tot en met openbare orde en veiligheid). Het team JZ blijft eerst aangewezene om vakteams te ondersteunen in juridische dossiers en te voorzien van advies. Als toch externe juridische inzet nodig is (bijvoorbeeld advocaatdiensten of bepaalde expertise) wordt beroep gedaan op deze overeenkomst. In 2027 wordt gemonitord of de dienstverlening voldoet aan de doelstellingen. Het betreft onder meer: versterking van de regie op kwaliteit en kosten (lagere tariefstelling) van externe juridische advisering en versterking van de juridische kennis en expertise van medewerkers door middel van een kennisportal.

Kwaliteitszorg

Met de concern jurist blijven we inzetten op het borgen en verbeteren van de juridische kwaliteit van de bestuurlijke besluitvormingsprocessen. We gaan er vanuit dat genoemde legal audit ook hierover

nader inzicht en advies zal omvatten. We zetten het periodiek juristenoverleg voort. Hierbij wordt kennis en informatie gedeeld over actualiteiten en jurisprudentie.

AI

In 2026 is gestart met een pilot waarin de AI-toepassing van Kluwer wordt gebruikt door een selecte groep juristen van JZ en vakteams. Wij houden de ontwikkeling van AI binnen de juridische branche nauwlettend in de gaten. De algemene doelstelling(en) van de inzet van AI is het verhogen van de kwaliteit en snelheid van juridische advisering en overige (administratief-juridische) taken. Behoud van kwaliteit staat daarmee boven snelheid.

Digitalisering

Wat willen we bereiken?

De gemeente Rijswijk wil een digitale organisatie zijn die betrouwbaar, weerbaar en toekomstbestendig is. Informatievoorziening en digitalisering moeten zichtbaar bijdragen aan goede dienstverlening en een efficiënte organisatie. Inwoners en ondernemers moeten de gemeente eenvoudig kunnen bereiken, duidelijke informatie krijgen en de voortgang van hun melding of aanvraag kunnen volgen.

Het coalitieakkoord stelt: “We werken efficiënt met nadrukkelijke aandacht voor digitale dienstverlening.” Dit betekent dat digitalisering zichtbaar moet bijdragen aan goede dienstverlening en een efficiënte organisatie. Inwoners en ondernemers moeten de gemeente eenvoudig kunnen bereiken, duidelijke informatie krijgen en de voortgang van hun melding of aanvraag kunnen volgen. Digitale dienstverlening is daarbij geen doel op zich, maar een middel om inwoners en ondernemers snel, betrouwbaar en begrijpelijk te helpen. Hiermee sluiten we aan bij de groei van de stad en de toenemende druk op de gemeentelijke dienstverlening. We kiezen niet voor technologie als doel op zich. We richten ons op toepassingen die bijdragen aan een concreet maatschappelijk of organisatorisch vraagstuk.

Ook data-ondersteund werken krijgt de komende jaren een belangrijke plaats. Het coalitieakkoord wil dat de gemeentelijke uitgaven aantoonbaar bijdragen aan maatschappelijke doelen en zet daarom in op data-ondersteund werken en transparant en doelmatig begroten. We gebruiken gegevens om ontwikkelingen eerder te herkennen, keuzes beter te onderbouwen en de resultaten van beleid en uitvoering te volgen. Dit vraagt om betrouwbare gegevens, duidelijke verantwoordelijkheden en een zorgvuldige omgang met privacy en veiligheid.

Technologie, wetgeving en maatschappelijke verwachtingen veranderen snel. Ook geopolitieke ontwikkelingen hebben gevolgen voor onze digitale voorzieningen en leveranciers. De gemeente moet hier tijdig op kunnen inspelen, zonder de betrouwbaarheid en continuïteit van de dienstverlening uit het oog te verliezen. Daarom werken we aan een goede balans tussen het beheren van bestaande voorzieningen, het uitvoeren van noodzakelijke veranderingen en het onderzoeken van nieuwe mogelijkheden.

In 2027 richten we ons op vier doelen:

1. **Stabilisatie**: onze informatievoorziening is veilig, beschikbaar en voldoet aan wet- en regelgeving. We hebben inzicht in risico’s, kosten en afhankelijkheden.

2. **Innovatie:** we gebruiken data, automatisering en kunstmatige intelligentie gericht om dienstverlening, uitvoering en besluitvorming te verbeteren. We onderzoeken nieuwe mogelijkheden eerst op kleine schaal en leren van de resultaten.

3. **Relatie**: We versterken in 2027 de samenwerking tussen teams, management en de medewerkers die werken aan informatievoorziening en digitalisering. Medewerkers beschikken over voldoende kennis om digitale mogelijkheden verantwoord te gebruiken.

4. **Koers voor informatievoorziening en digitalisering:** Eind 2027 is duidelijk welke doelen en werkzaamheden voor informatievoorziening en digitalisering de komende jaren prioriteit krijgen, welke kennis en capaciteit daarvoor nodig zijn en in welke volgorde we deze

ontwikkelingen uitvoeren. Deze koers vormt de basis voor de nieuw informatiebeleidsplan en digitaliseringsagenda en sluit aan op de doelen van de gemeente en op landelijke, wettelijke en technologische ontwikkelingen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Stabilisatie – Een betrouwbare en weerbare digitale basis

In 2027 versterken we de bescherming en continuïteit van onze belangrijkste processen en informatiesystemen. We voeren de eisen uit relevante digitale wetgeving verder in, waaronder de nieuwe Archiefwet, de Wet Modernisering Bestuurlijk Verkeer en het Europese stelsel voor digitale identiteit.

Continuïteit en digitale autonomie

De continuïteit van onze dienstverlening staat voorop. Inwoners en medewerkers moeten kunnen rekenen op beschikbare en betrouwbare digitale voorzieningen. Daarvoor is het belangrijk dat de gemeente voldoende grip houdt op digitale systemen, gegevens en leveranciers. Digitale autonomie draagt hieraan bij. Het betekent niet dat we alles zelf doen, maar dat we bewuste keuzes maken over onze afhankelijkheden en de risico's die daarbij horen.

Volledige onafhankelijkheid is niet haalbaar. Denk aan kantoorsoftware, systemen voor veilig inloggen, landelijke voorzieningen en cloudplatformen waarop gegevens en toepassingen draaien. Europese of open alternatieven zijn nog niet altijd beschikbaar of voldoende ontwikkeld. Zelf alle systemen bouwen en beheren vraagt bovendien veel geld, kennis en personeel. Dat is voor een middelgrote gemeente niet uitvoerbaar. Daarom kiezen we voor bewuste en beheersbare afhankelijkheden.

In 2027 brengen we de digitale afhankelijkheden verder in beeld. We beginnen bij de processen die het belangrijkst zijn voor inwoners en voor de bedrijfsvoering. Per proces kijken we welke systemen, leveranciers en digitale voorzieningen nodig zijn en waar de grootste risico's zitten. Daarna nemen we gerichte maatregelen. Denk aan afspraken over toegang tot gegevens, back-ups, herstel bij storingen, continuïteit en de mogelijkheid om over te stappen naar een andere leverancier. Ook volgen we de ontwikkeling van Europese en open alternatieven. Zo vergroten we stap voor stap de digitale weerbaarheid van de gemeente.

Daarnaast versterken we het ICT-leveranciersmanagement. We brengen beter in beeld welke ICT-leveranciers belangrijk zijn voor onze dienstverlening, welke ICT leverancierspresteaties zijn gemaakt en welke kosten en risico's daarbij horen. We sturen actiever op prestaties, kwaliteit, beveiliging, continuïteit en naleving van afspraken. Ook besteden we meer aandacht aan afhankelijkheden, contractduur, prijsontwikkeling en de mogelijkheid om tijdig over te stappen naar een andere ICT leverancier. Zo houden we meer grip op kosten, dienstverlening en risico's.

Structurele sturing op digitale projecten

In 2027 ontwikkelen we de tijdelijke aanpak van de I-fabriek door naar een structurele functie voor projecten op het gebied van informatievoorziening, digitalisering en andere bedrijfsvoeringsaspecten. Hierdoor ontstaat meer samenhang tussen projecten en krijgen we beter zicht op prioriteiten, capaciteit, kosten, afhankelijkheden en resultaten. We maken duidelijke afspraken over taken, verantwoordelijkheden, benodigde capaciteit en financiering. De precieze vorm en positionering bepalen we in samenhang met de geactualiseerde koers voor informatievoorziening en digitalisering.

Informatiebeheer:

De komende jaren wordt door Informatiebeheer ingezet op informatiekwaliteit, als basis voor het datagestuurd werken. Door de grote hoeveelheid informatie die er op de gemeente afkomt is het vaak lastig door de bomen het bos nog te zien. We gaan daarom in 2027 aan de slag met het beter structureren en organiseren en het opschonen van onze (digitale) informatiestromen. We maken hierbij gebruik van nieuwe ontwikkelingen zoals een AI assistent en slimme hulpmiddelen die het vastleggen van informatie vergemakkelijken voor de organisatie. Onze oudere fysieke informatie

bevindt zich inmiddels in het Stadsarchief Delft e.o. Het grootste gedeelte hiervan is overgedragen en openbaar. Er wordt in 2027 gewerkt aan het digitaal beschikbaar maken van een deel van deze fysieke informatie (bouwtekeningen) in het e-depot.

Samenwerking bedrijfsvoering Delft-Rijswijk

De gemeenschappelijke regeling bedrijfsvoering Delft-Rijswijk vormt een belangrijke basis onder onze bedrijfsvoering. Via de GRB organiseren wij de digitale werkplek, een deel van de applicatiedienstverlening, de hosting en het datatransport voor de gehele organisatie. De dienstverlening die wordt geleverd is van goede kwaliteit en draagt bij aan een stabiele en betrouwbare informatievoorziening voor onze medewerkers en daarmee voor onze inwoners en ondernemers.

In 2027 werken wij samen met Delft verder aan de samenwerking binnen de gemeenschappelijke regeling bedrijfsvoering Delft-Rijswijk. Deze continue evaluatie en bijsturing is nodig omdat het i-speelveld zo snel verandert. Beide gemeenten hebben de afgelopen jaren een eigen digitale koers uitgezet, de verschuiving naar cloud- en SaaS-oplossingen zet stevig door en het vraagstuk van digitale soevereiniteit vraagt alertheid. Deze ontwikkelingen maken het logisch om de samenwerking tegen het licht te houden en opnieuw te ijken op wat beide gemeenten nu nodig hebben.

Wij beoordelen de samenwerking daarbij langs vijf lijnen:
- **Continuïteit.** De continuïteit van de informatievoorziening van Rijswijk staat voorop. Ongeacht de ontwikkelingen binnen de samenwerking, de dienstverlening aan onze organisatie blijft onder alle omstandigheden de belangrijkste prioriteit.
- **Kwaliteit.** De geleverde dienstverlening moet aansluiten bij wat de organisatie nodig heeft, ook naarmate het accent verschuift van beheer van eigen applicaties naar regie op cloud- en SaaS-diensten.
- **Kosten**. Wij streven naar een transparante en voorspelbare kostenopbouw, waarbij de bijdrage van Rijswijk in verhouding staat tot de daadwerkelijk afgenomen dienstverlening.
- **Verantwoordelijkheid**. Wij zoeken naar een heldere verdeling van rollen en zeggenschap, waarin voor beide gemeenten duidelijk is wie waarover besluit en waarop wordt gestuurd.
- **Aansluiting op de digitale koers.** De samenwerking moet ruimte bieden aan de digitale ambities van Rijswijk, waaronder onze inzet op datagericht werken, Common Ground en digitale soevereiniteit.

Innovatie – Gericht verbeteren met data en technologie

In 2027 geven we verdere uitvoering aan het implementatieplan voor dataondersteund werken. Hiermee leggen we de organisatorische en technische basis om data structureel en doelmatig in te zetten bij beleidsontwikkeling, uitvoering en besluitvorming.

We realiseren een aantal concrete toepassingen waarbij de inzet van data op korte termijn meerwaarde oplevert. Een belangrijk voorbeeld hiervan is de verdere ontwikkeling van de digitale weergave van de stad als instrument voor analyse, monitoring en beleidsvorming.

Daarnaast realiseren we de organisatorische randvoorwaarden die nodig zijn voor dataondersteund werken. We werken governance-richtlijnen uit voor datagebruik en databeheer, selecteren een passende BI-oplossing voor de organisatie en versterken de informatievaardigheden van medewerkers met gerichte trainingen. Door praktijkvoorbeelden te delen en toepassingen zichtbaar te maken, bevorderen we het gebruik van data in de dagelijkse werkzaamheden.

Met deze activiteiten realiseren we in 2027 de basisvoorzieningen, werkwijzen en competenties die nodig zijn om dataondersteund werken duurzaam te verankeren in de organisatie.

De wendbaarheid van de organisatie wordt steeds belangrijker. Technologische ontwikkelingen volgen elkaar snel op en hebben gevolgen voor onze dienstverlening, werkprocessen en informatievoorziening. Ook wetgeving, veiligheidsrisico’s en verwachtingen van inwoners veranderen. De gemeente moet hier tijdig en zorgvuldig op kunnen inspelen, zonder direct grote of moeilijk terug te draaien investeringen te doen.

In 2027 versterken we de aanpak voor innovatie binnen de gemeente. We ondersteunen teams bij het verbeteren van de dienstverlening, werkprocessen en samenwerking. Het kan daarbij gaan om digitale oplossingen, procesverbetering en nieuwe manieren van werken. Met kleinschalige pilots kunnen we nieuwe mogelijkheden eerst in de praktijk beproeven, ervan leren en waar nodig bijsturen. Toepassingen die goed werken, kunnen na een bewuste afweging breder worden ingezet. Zo werken we aan een betere balans tussen het betrouwbaar beheren van de bestaande informatievoorziening, het uitvoeren van noodzakelijke veranderingen en het onderzoeken van nieuwe mogelijkheden.

Ook zetten we vervolgstappen met kunstmatige intelligentie en het automatiseren van terugkerende werkzaamheden. We brengen bewezen toepassingen uit pilots waar mogelijk over naar regulier gebruik. Dit doen we alleen wanneer de toepassing aantoonbaar bijdraagt aan betere kwaliteit, minder werkdruk, werkplezier of snellere dienstverlening.

We werken volgens de Europese AI-Act en het gemeentelijke beleid voor kunstmatige intelligentie en algoritmen. Nieuwe toepassingen worden vooraf beoordeeld op privacy, veiligheid, ethiek en gevolgen voor inwoners en medewerkers. Toepassingen die invloed hebben op inwoners blijven uitlegbaar en er blijft altijd een mogelijkheid voor menselijke beoordeling.

Relatie – Samenhang en kennis

Digitalisering werkt alleen goed als beleid, uitvoering, informatievoorziening en techniek goed samenwerken. Daarom versterken we in 2027 de samenwerking tussen teams, management en de medewerkers die werken aan informatievoorziening en digitalisering.

Ook investeren we in de digitale kennis van medewerkers en management. We bieden gerichte ondersteuning bij het werken met data, digitale hulpmiddelen en kunstmatige intelligentie. Daarbij gaat het niet alleen om het gebruik van systemen. Medewerkers en leidinggevenden moeten ook kansen kunnen herkennen, de juiste vragen kunnen stellen en zorgvuldig omgaan met gegevens.

Zo zorgen we ervoor dat digitale ontwikkelingen beter aansluiten op de praktijk en dat keuzes over digitalisering bewuster en beter onderbouwd worden gemaakt.

Koers voor informatievoorziening en digitalisering

In 2027 onderzoeken we wat de gemeente de komende jaren nodig heeft op het gebied van informatievoorziening en digitalisering. We kijken onder meer naar informatiebeheer, digitale dienstverlening, het beheer en de vernieuwing van applicaties, data-ondersteund werken, informatiebeveiliging, privacy, digitale autonomie, leveranciersmanagement en innovatie.

We betrekken hierbij de doelen uit het coalitieakkoord, nieuwe wetgeving, technologische ontwikkelingen, landelijke afspraken en veranderingen binnen en buiten de gemeente. Op basis hiervan bepalen we wat we de komende jaren willen bereiken en welke werkzaamheden, kennis, taken, verantwoordelijkheden en samenwerking daarvoor nodig zijn.

Het onderzoek leidt tot een richtinggevend beeld en een planning op hoofdlijnen voor de komende jaren. Op basis hiervan stellen we een nieuw informatiebeleidsplan en een nieuwe digitaliseringsagenda op.

Huisvesting en Facilitair

Wat willen we bereiken?

Het belangrijkste doel voor de facilitaire dienstverlening in 2027 blijft het leveren van passende service aan onze gemeentelijke organisatie. Het accent ligt op het bieden van een veilige, gezonde en duurzame werkomgeving voor zowel het bestuur, de organisatie als de medewerkers.

Wat gaan we daarvoor doen?

Facility Management Information System (FMIS)

In 2027 zetten we een volgende stap in de professionalisering van onze dienstverlening. Om onze processen efficiënter en transparanter in te richten investeren we in de implementatie van een FMIS (Facility Management Information System). Bij de implementatie hiervan trekken we nauw op met de afdeling Vastgoed, waardoor we processen beter met elkaar kunnen verbinden.

Veilige en gezonde werkomgeving

In 2027 geven we verdere uitvoering aan het beveiligingsplan voor de Raad. Hiermee zetten we de volgende stap in het versterken en structureel borgen van de veiligheid rondom de raad.

Duurzaamheid

In 2027 zetten we stappen in het terugdringen van de hoeveelheid restafval binnen de gemeentelijke organisatie. Op dit moment produceren we relatief veel restafval. We willen hier actief op anticiperen door afvalstromen beter te scheiden en bewustwording binnen de organisatie te vergroten. Hiermee verwachten we structureel financieel voordeel te realiseren.

HRM

Wat willen we bereiken?

Wendbare en goed toegeruste organisatie.

Een organisatie die is voorbereid voor de toenemende complexiteit van onze (grootstedelijke) opgaven, die nu en in de toekomst over voldoende kennis en middelen beschikt en soepel kan inspelen op belangrijke en dringende onderwerpen en nieuwe opdrachten.

Stimuleren van talent en ontwikkeling personeel

We trekken talent aan, investeren in de ontwikkeling van onze medewerkers en stimuleren persoonlijke en professionele groei. Door talent optimaal te benutten, doorgroeimogelijkheden te bieden en continu te investeren in kennis en competenties, zorgen we ervoor dat medewerkers zich kunnen blijven ontwikkelen en de organisatie beschikt over de mensen en vaardigheden die nodig zijn om in te spelen op maatschappelijke en technologische ontwikkelingen.

Goed werkgeverschap en een sterke organisatiecultuur

We bieden een veilige, inclusieve en professionele werkomgeving waarin medewerkers met plezier werken, zich kunnen ontwikkelen en duurzaam inzetbaar blijven. We stimuleren integriteit, vitaliteit en goed leiderschap, en zorgen voor arbeidsvoorwaarden die ons ook tot een aantrekkelijke werkgever maken.

Wat gaan we daarvoor doen?

Wendbare en goed toegeruste organisatie.

We werken aan een evenwichtig en toekomstbestendig personeelsbestand en ondersteunen het management bij de strategische sturing op de personeelscapaciteit. Dit doen we onder andere met gerichte arbeidsmarktcampagnes, het versterken van ons werkgeversmerk, actieve inzet van recruitment voor de werving van moeilijk vervulbare functies en het beperken van tijdelijk inhuur. We ondersteunen het management bij de structurele en gezamenlijke sturing op de strategische en lange termijn organisatieontwikkeling. Zo brengen we de (mogelijke) organisatorische en personele invloed van artificial intelligence (AI) in beeld om op die manier de organisatie en de

mensen tijdig en adequaat toe te rusten op deze nieuwe technologie. Jaarlijks toetsen we ook waar ontwikkelingen aanpassingen in functies noodzakelijk maken. We schouwen systematisch de prestaties, competenties en het groeipotentieel van medewerkers, zodat we tijdig kunnen inspelen en bijsturen op de personeelsbehoefte en de ontwikkeling van onze organisatie.

Stimuleren van talent en ontwikkeling personeel

We stellen regelmatig ons werkgeversmerk bij om talent te blijven uitnodigen bij ons te komen werken. In 2027 breiden we ons traineeprogramma verder uit. Nieuwe medewerkers worden met behulp van ons introductieprogramma snel en zorgvuldig ingewerkt en personeel krijgt de ruimte om zich gedurende hun loopbaan verder te ontwikkelen. Ook optimaliseren we onze gesprekkencyclus en jaarlijkse personeelsschouw zodat we interne mobiliteit en doorgroeimogelijkheden beter kunnen stimuleren en mogelijk maken. Leren en ontwikkelen krijgt veel aandacht. Zowel in de ontwikkeling van het management als die van medewerkers. Zo voeren we vooral activiteiten uit om de digitale vaardigheden en digitale volwassenheid van management en medewerkers te meten en te verbeteren zodat we tijdig kunnen inspelen op de steeds snellere technologische ontwikkelingen.

Goed werkgeverschap en een sterke organisatiecultuur

We investeren in een veilige, gezonde en inclusieve werkomgeving. We voeren regelmatig risico-inventarisatie & evaluaties uit en zorgen dat acties die hieruit voortkomen worden uitgevoerd. Jaarlijks brengen we het belang van integer en gewenst gedrag onder de aandacht en organiseren trainingen op het gebied van inclusie en de weerbaarheid. We zorgen voor up-to-date arbobeleid, passende ondersteuning door een arbodienst en bevorderen we duurzame inzetbaarheid. We houden arbeidsvoorwaarden actueel zoals een vergoeding woon-werkverkeer en vergoeding zakelijke onkosten. We voeren nieuwe wet- en regelgeving uit, waaronder de Wet loontransparantie. Zo creëren we een organisatiecultuur waarin medewerkers zich veilig voelen, verantwoordelijkheid nemen en met plezier kunnen bijdragen aan de maatschappelijke opgaven van Rijswijk.

Organisatie: formatie, bezetting en inhuur

De opbouw van de formatie en bezetting ziet er als volgt uit:

Domein	Formatie oktober 2026 fte	Bezetting oktober 2026 fte	Formatie 2027 fte
Directie incl. ondersteuning	36,3	34,2	36,3
Bedrijfsvoering	162,4	168,1	165,4
Maatschappelijke Ontwikkeling	154,6	137,8	174,6
Ruimtelijke ontwikkeling	166,1	150,5	166,1
Sociaal Domein	176,0	182,9	183,0
RijswijkBuiten	6,3	4,4	6,3
Subtotaal	**701,7**	**677,9**	**731,7**
Griffie	7,5	7,5	7,5
Totaal	**709,2**	**685,4**	**739,2**

In debegroting is een groei van de formatie voor 2027 van circa 30 fte voorzien.

Inhuur

In 2027 is € 4,8 miljoen geraamd aan externe inhuur. Hiervan wordt een groot deel ingezet op projecten. Voor tijdelijke projecten zetten we inhuur in als dat het best past. Ook gebruiken we pools via de Metropoolregio Rotterdam Den Haag of de provincie voor specifieke opdrachten. Dat blijft inhuur, maar is vaak goedkoper dan inhuur uit de markt. Voor specifieke kennis doen we, als dat nodig is, een beroep op inhuur. Inhuur op vacatureruimte wordt niet begroot, omdat niet te voorspellen is welke vacatures in 2027 ontstaan en in welke mate deze met vast personeel in te vullen zijn. De beschikbare ruimte door niet ingevulde vacatures zetten we in voor inhuur op moeilijk vervulbare vacatures, zodat wettelijke taken, opdrachten en dienstverlening doorgaan. Onze concurrentiepositie op de arbeidsmarkt in de regio wordt beïnvloed door de aanwezigheid van grote overheidswerkgevers zoals ministeries, provincie en een aantal grotere gemeenten We blijven actief zoeken naar kandidaten voor moeilijk vervulbare vacatures, zodat inhuur op vacatureruimte afneemt.

Inhuur	Begroting 2026	Begroting 2027
Bruto lasten inhuur	€ 4.675.520	€ 4.827.326
Dekking inhuur	€ 3.828.610	€ 4.071.017
Netto lasten inhuur	€ 846.910	€ 756.309

Personele lasten

Personele lasten (x € 1.000)	2027
Bedrijfsvoering	16.532
Directie	4.777
Maatschappelijke Ontwikkeling	15.498
Ruimtelijke Ontwikkeling	13.903
Sociaal Domein	17.644
Overig: Griffie	943
Overig: Programma Rijswijkbuiten	950
Overig: College van burgemeester en wethouders	969
Overig: Gemeenteraad	829
Eindtotaal	**72.048**

Indicatoren

Indicator	Realisatie 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Verhouding vast-flexibel (% kosten inhuur t.o.v. totale loonsom)	18,8%	6,5%	6,7%
Gemiddelde uitgaven opleiding en ontwikkeling per medewerker	€ 1.399	€ 740	€ 1.140

Informatiebeveiliging en Privacy

Wat willen we bereiken?

Wij zorgen ervoor dat we bewust en veilig omgaan met informatie door een combinatie van het organisatorisch en technisch vastleggen van de juiste toegankelijkheid van informatie, het opbouwen en onderhouden van het bewustzijn over informatieveiligheid en privacy en tijdige signalering en opvolging van storingen en gebeurtenissen. We zijn open: we maken duidelijk waarvoor wij de gegevens van onze inwoners gebruiken en bieden mogelijkheden om het eigen dossier te bekijken voor het wijzigen of verwijderen van de eigen gegevens.

Wij zijn niet alleen verantwoordelijk voor informatiebeveiliging en privacy in onze eigen organisatie. Ook in samenwerking met andere organisaties nemen wij onze verantwoordelijkheid. Daarbij hebben we veel aandacht voor informatie en privacy en maken we duidelijke afspraken met andere organisaties over deze onderwerpen.

Doelstellingen
- We voldoen aan het basisnormenkader zoals die staan in de BIO (Baseline Informatiebeveiliging Overheid).
- We voldoen aan de eisen die de privacywet, de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG), aan ons stelt.
- We leggen jaarlijks verantwoording af over informatieveiligheid door toepassing van de Eënduidige Normatiek Single Information Audit (ENSIA).

Wat gaan we daarvoor doen?

Informatiebeveiliging volgens BIO

In de gemeentelijke processen gaat veel informatie om. Inwoners en bedrijven mogen erop vertrouwen dat we zorgvuldig met die informatie omgaan. Tegelijkertijd is de wens dat informatie altijd beschikbaar is en klopt. De dienstverlening krijgt steeds meer een digitaal karakter. Dit heeft gevolgen voor de organisatie van de beschikbaarheid, integriteit en vertrouwelijkheid van informatie. Om dit goed te kunnen doen is binnen de overheid afgesproken om één norm voor informatiebeveiliging

te gebruiken: de baseline informatiebeveiliging overheid (BIO). Sinds 15 augustus 2026 is de Cyberbeveiligingswet van kracht. Volgens die wet is de BIO het verplichte normenkader voor de overheid.

Rijswijk zet zich ervoor in om stapsgewijs steeds beter aan de BIO te voldoen. Dat doen we door jaarlijks een risico-inventarisatie uit te voeren. De uitkomst van die inventarisatie gebruiken we om te bepalen welke maatregelen verder ontwikkeld moeten worden.

Daarnaast blijft bewustwording een belangrijk aandachtspunt.

Bewustwording

De technische beveiligingsmaatregelen kunnen nog zo goed op orde zijn, een menselijke fout is zo gemaakt. Er zijn veel voorbeelden, waarbij ICT-systemen besmet raakten met gijzelsoftware nadat een medewerker op een linkje in een phishingmail had geklikt of zijn inloggegevens prijsgaf. Ook is het zaak om alert te reageren op signalen over kwetsbaarheden in de gebruikte software. Recente incidenten bij Odido en de gemeente Epe benadrukken het belang daarvan. Het blijft belangrijk om medewerkers te wijzen op de, veranderende, risico's op het gebied van informatiebeveiliging en aan te geven hoe ze daarmee om moeten gaan.

Gegevensbescherming/ privacy

De implementatie van de AI Act, de Cyberbeveiligingswet (NIS2) en andere Europese regelgeving vraagt om samenhang tussen privacy, informatiebeveiliging, AI-governance en datagovernance. In 2027 wordt verder geïnvesteerd in privacymanagement, het verwerkingsregister, DPIA's en IAMA's (Impact Assessment Mensenrechten en Algoritme), leveranciers- en ketenrisico's en de deskundigheid van medewerkers. Ook wordt procesmanagement verder geïmplementeerd, waarbij aandacht is voor het structureel verankeren van privacy- en AVG-principes in werkprocessen, verantwoordelijkheden en werkwijzen.

De toenemende toepassing van AI in gemeentelijke systemen vraagt ook om strengere eisen aan transparantie, naleving en risicobeheersing bij inkoop en beheer. Met een adviesfunctie op het gebied van digitale ethiek en verantwoorde AI wordt in 2027 uitvoering gegeven aan het algoritmebeleid en digitale waardenkader. Deze adviseert de organisatie bij risicoanalyses en het maken van ethische en juridische afwegingen rond data en AI.

Binnen het sociaal domein blijft integraal werken een belangrijk aandachtspunt. Het combineren van informatie uit verschillende leefgebieden (bijvoorbeeld wonen, inkomen, zorg en veiligheid) kan bijdragen aan betere ondersteuning van inwoners, maar vraagt om zorgvuldige afwegingen rond gegevensdeling en privacy. De huidige wetgeving biedt niet altijd voldoende grondslag voor domeinoverstijgende gegevensuitwisseling, waardoor rechtmatige samenwerking niet vanzelfsprekend is. De gemeente werkt daarom aan duidelijke kaders, verantwoordelijkheden en juridische randvoorwaarden om integraal werken mogelijk te maken binnen de grenzen van de AVG.

Bij de inzet van data en AI bij data-ondersteund werken (DOW) blijft de balans tussen maatschappelijke meerwaarde en bescherming van privacy en grondrechten centraal staan. Er wordt gestuurd op de organisatorische en culturele verandering die nodig is om data verantwoord te verankeren in werkprocessen en besluitvorming. Er wordt ingezet op bewustwording en zorgvuldig gebruik van persoonsgegevens.

Invoering rechtmatigheidsverantwoording

De verantwoordelijkheid voor het vormen van een oordeel over de (financiële) rechtmatigheid van het handelen van de gemeente ligt bij het college. Deze rechtmatigheid wordt door het college verantwoord in de jaarrekening, via de voorgeschreven rechtmatigheidsverantwoording. De accountant toetst vervolgens de getrouwheid van deze verantwoording.

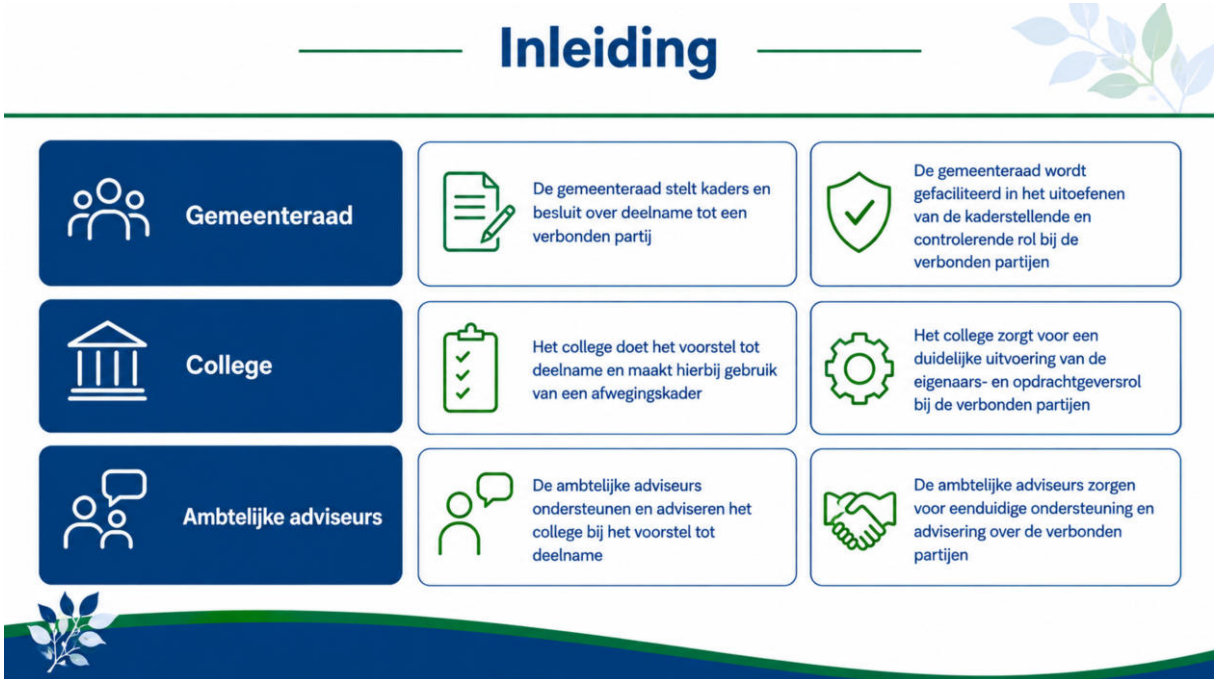
In de paragraaf Bedrijfsvoering van de jaarstukken wordt, op basis van de Kadernota Rechtmatigheid van de commissie BBV en afspraken met de gemeenteraad, aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid.

Op basis van de ervaringen met de rechtmatigheidsverantwoordingen van de afgelopen jaren zijn verschillende maatregelen genomen om de begrotingsdiscipline te verbeteren. Een belangrijk onderdeel daarvan is het op tijd melden van afwijkingen aan de raad.

De afgelopen jaren zijn er onrechtmatigheden vastgesteld in verband met het Europees aanbestedingsrecht. Vooral op het gebied van groenonderhoud is een grote inhaalslag gemaakt. De verwachting is dat deze onrechtmatigheden in 2027 sterk kunnen worden verminderd.

Verbonden partijen

Inleiding

Overzicht Verbonden Partijen

Risicoprofiel

Toelichting op de vennootschappen

Stedin

	Naam	**Stedin**		
	Vestigingsplaats	Rotterdam		
	Doel / Openbaar Belang	Beheren van gas- en elektriciteitsnetwerken		
	Ontwikkelingen	Ondanks grote investeringen raakt het elektriciteitsnet op steeds meer plekken vol. De vraag naar energie groeit sneller dan het net kan worden uitgebreid. Daarom richt de netbeheerder zich de komende jaren vooral op het oplossen van knelpunten in het elektriciteitsnet die de grootste maatschappelijke impact hebben en die snel opgelost kunnen worden. Door de hoge investeringen in het elektriciteitsnet blijft de vrije kasstroom de komende jaren naar verwachting negatief. Om in de toekomst voldoende financiering te kunnen blijven aantrekken, moet de eigen vermogenspositie de komende jaren opnieuw worden versterkt.		
	Risico's (financieel, bestuurlijk)	Risico op lagere dividenduitkering.		
	Doelstelling/taakstelling	Geen (de gemeente heeft hier een maatschappelijk (verplichte) rol en geen direct beleidsdoel).		
	Rechtsvorm	Vennootschap		
	Financiële gegevens		**Beginstand (1-1-2025)**	**Eindstand (31-12-2025)**
		Eigen vermogen	€ 3.370 miljard	€ 3.586 miljard
		Vreemd vermogen	€ 5.704 miljard	€ 6.489 miljard
	Resultaat	€ 287 miljoen		
	Aandelenkapitaal	88.486 aandelen van € 100 nominaal + 14.087 cumulatief preferente aandelen van € 480,69 prijs per cumulatief preferent aandeel.		
	Financieel belang	1,57% van het gestort gewone aandelenkapitaal en 3,39% van de cumulatief preferente aandelen.		

BNG (Bank voor Nederlandse gemeenten)

	Naam	**BNG (Bank voor Nederlandse gemeenten)**		
	Vestigingsplaats	Den Haag		
	Doel / Openbaar Belang	Bank ten dienste van de overheid.		
	Ontwikkelingen	Geen		
	Risico's (financieel, bestuurlijk)	Beperkt risico. Waarde aandelen niet geactiveerd. Jaarlijks dividend is beperkt.		
	Doelstelling/taakstelling	Algemene dekkingsmiddelen		
	Rechtsvorm	Vennootschap		
	Financiële gegevens		**Beginstand (1-1-2025)**	**Eindstand (31-12-2025)**
		Eigen vermogen	€ 4,8 miljard	€ 4,86 miljard
		Vreemd vermogen	€ 123,2 miljard	€ 110,7 miljard
	Resultaat	€ 172 miljoen		
	Aandelenkapitaal	165.945 aandelen van € 2,50		
	Financieel belang	0,30% van het geplaatst aandelenkapitaal.		

Dunea Duin & Water

	Naam	**Dunea Duin & Water**		
	Vestigingsplaats	Zoetermeer		
	Doel / Openbaar Belang	Leveren van betrouwbaar drinkwater en beheren van de duinen tussen Monster en Katwijk.		
	Ontwikkelingen	Door verstedelijking en bevolkingsgroei neemt de vraag naar drinkwater toe. Nieuwe bronnen zullen naar verwachting vanaf 2030 extra capaciteit kunnen bieden. Dunea is volop bezig om naar een duurzaam systeem te komen, uit het huidige duinsysteem gecombineerd met innovatieve systemen van zuivering uit nieuwe bronnen dichtbij. Met de duinen wordt de voorraadvorming behouden, de nieuwe zuiveringstechnieken helpen tegen nieuwe opkomende (vervuilde) stoffen in het oppervlaktewater en rivieren.		
	Risico's (financieel, bestuurlijk)	Beperkt risico. Waarde van aandelen niet geactiveerd. Er wordt geen dividend uitgekeerd. Gemeenten hebben stemrecht via hun aandelen en daarmee invloed op de drinkwatervoorziening.		
	Doelstelling/taakstelling	Geen (de gemeente heeft hier een maatschappelijk (verplichte) rol en geen direct beleidsdoel).		
	Rechtsvorm	Vennootschap		
	Financiële gegevens		**Beginstand (1-1-2025)**	**Eindstand (31-12-2025)**
		Eigen vermogen	€ 260 miljoen	€ 267 miljoen
		Vreemd vermogen	€ 396 miljoen	€ 426 miljoen
	Resultaat	€ 7,6 miljoen		
	Financieel belang	158.403 aandelen van € 5,00		
	Omvang bijdrage	3,96% van het geplaatst aandelenkapitaal. Geen dividenduitkering.		

De Binnenbaan B.V.

	Naam	**De Binnenbaan B.V.**
	Vestigingsplaats	Zoetermeer
	Doel / Openbaar Belang	De Binnenbaan B.V. is de plek waar de inwoners met een Sociale Werkvoorziening (SW)-indicatie uit de gemeenten Zoetermeer, Leidschendam-Voorburg en Rijswijk passend werk uit kunnen voeren. De Binnenbaan B.V. brengt werk en SW'ers bij elkaar. SW-medewerkers worden zoveel mogelijk bij reguliere werkgevers geplaatst, Maar kunnen ook bij de Binnenbaan zelf terecht voor het uitvoeren van opdrachten.
	Ontwikkelingen	Gemeente Zoetermeer is voor 98% eigenaar van De Binnenbaan B.V., gemeente Leidschendam-Voorburg en gemeente Rijswijk zijn ieder voor 1% eigenaar van de Binnenbaan B.V. De Binnenbaan B.V. voert voor de gemeente Rijswijk alleen de WSW uit. Via het kwartaal overleggen blijven we betrokken bij de bedrijfsresultaten, maar vooral ook hoe het met de Rijswijkse SW'ers gaat. In 2027 gaan wij in samenwerking met de andere deelnemende gemeenten door met de (programmatische)aanpak rondom de besteding van de Impulsmiddelen.
	Risico's (financieel, bestuurlijk)	Elk jaar krijgen gemeenten vanuit het Rijk een bijdrage ten behoeve van de personeelskosten bij de uitvoering van de WSW. Deze bijdrage vanuit het Rijk is, zoals nagenoeg overal in Nederland, niet kostendekkend, waardoor een aanvullende gemeentelijke bijdrage nodig is. Het risico op het bedrijfsresultaat voor 2027 binnen De Binnenbaan wordt verrekend door exploitatiebijdrage van € 189.000 en risico-opslag van € 30.000 (prijspeil 2024). De indexatie van 2027 komt hier nog bovenop
	Doelstelling/taakstelling	Programma Sociaal Domein - Arbeidsmarkt overig
	Rechtsvorm	B.V.
	Financiële gegevens	

	Beginstand (1-1-2025)	Eindstand (31-12-2025)
Eigen vermogen	n.v.t.	n.v.t.
Vreemd vermogen	n.v.t.	n.v.t.

	Resultaat	n.v.t.
	Aandelenkapitaal	1%
	Financieel belang	€ 2.122.000

Toelichting op de gemeenschappelijke regelingen

GGD en Veilig Thuis Haaglanden

	Naam	**GGD en Veilig Thuis Haaglanden**
	Vestigingsplaats	Den Haag
	Doel / Openbaar Belang	Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het beschermen, bewaken en bevorderen van de publieke gezondheid van hun inwoners. De Wet publieke gezondheid (Wpg) verplicht gemeenten daarnaast om een regionale gezondheidsdienst in stand te houden door middel van een gemeenschappelijke regeling. Op grond van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) 2015 zijn gemeenten verantwoordelijk voor de inrichting van Veilig Thuis. Veilig Thuis is het wettelijke advies-, meld- en expertisecentrum voor huiselijk geweld en kindermishandeling en werkt in opdracht van de Gemeenschappelijke Regeling GGD en Veilig Thuis Haaglanden voor de negen deelnemende gemeenten in de regio Haaglanden
	Ontwikkelingen	**GGD** De GGD bevordert de gezondheid van Rijswijkse inwoners op alle vlakken, maar focust op vijf thema's om dit effectief te doen: gelijke kansen, gezonde leefomgeving, acute problemen, veilig vangnet en professionele organisatie. Met deze vijf ambities speelt de GGD in op actuele ontwikkelingen zoals een lagere vaccinatiegraad, bescherming tegen huidkanker en het bevorderen van seksuele gezondheid. Daarnaast levert GGD Haaglanden in bredere zin een bijdrage aan de implementatie van het Integraal Zorgakkoord (IZA) en het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA). De GGD voert wettelijke taken uit, maar voert ook per gemeente lokale taken uit. Voor Rijswijk zijn dit het schoolgezondheidsbeleid en het meldpunt zorgwekkend gedrag. **Veilig Thuis Haaglanden** VTH werkt in opdracht van de 'Gemeenschappelijke Regeling GGD en VTH' en voert wettelijke en bovenwettelijke taken uit, waaronder advies geven aan professionals en omstanders, meldingen onderzoeken of er daadwerkelijk sprake is van huiselijk geweld en/of kindermishandeling en waar nodig vervolgstappen in gang zetten. Daarnaast voert VTH in opdracht van de gemeente Den Haag de coördinatie van het Tijdelijk Huisverbod (THV) uit. VTH versterkt ook de aanpak van Intieme Terreur (dwingende controle) en Femicide via een expertgroep gericht op vroegsignalering, kennisontwikkeling en ondersteuning van ketenpartners bij hoog-risicocasussen. De Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) constateerde eind 2025 zowel positieve als verbeterpunten, onder meer op het gebied van tijdige veiligheidsbeoordelingen, samenwerking met ketenpartners en organisatorische voorwaarden. Hiervoor is een verbeterplan opgesteld dat deels doorloopt in 2027. Regionaal wordt gewerkt aan de verbetering van de kind- en gezinsbescherming volgens de landelijke ontwikkeling van het Toekomstscenario. Dit moet leiden tot een meer gezinsgerichte, eenvoudige en transparante aanpak. VTH wordt onderdeel van de toekomstige Regionale Veiligheidsteams (RVT's). De precieze gevolgen voor VTH zijn nog afhankelijk van landelijke besluitvorming en wetgeving.
	Risico's (financieel, bestuurlijk)	De GGD blijft een belangrijke partner bij nieuwe pandemieën. De uitvoeringsorganisatie kan opgeschaald worden als dat nodig is. Voor wat betreft Veilig Thuis heeft de organisatie gedurende het jaar te maken met een fluctuerend aantal adviesvragen en meldingen en blijft het vinden en behouden van personeel een punt van aandacht.
	Doelstelling/taakstelling	Programma Sociaal Domein
	Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
	Financiële gegevens	

	Beginstand (1-1-2025)	Beginstand (1-1-2025)
Eigen vermogen	€1.838.000	€1.838.000
Vreemd vermogen	n.v.t.	n.v.t.

	Resultaat	€ 0
	Financieel belang	3%
	Omvang bijdrage	€ 1.877.000

IPP Haaglanden

	Naam	**IPP Haaglanden**		
	Vestigingsplaats	Rijswijk		
	Doel / Openbaar Belang	Het IPP heeft tot taak het aanleggen en exploiteren van bedrijfsterreinen, waaronder alles is begrepen hetgeen met deze aanleg en exploitatie samenhangt, en ook het stichten en exploiteren van bedrijfsgebouwen onder de noemer herstructurering. - Ontwikkeling en uitgifte bedrijventerreinen regio Haaglanden. - Herstructurering bedrijventerreinen. - Faciliteren regionale samenwerking bovengenoemde zaken		
	Ontwikkelingen	In 2025 is de investeringsagenda van het IPP herzien en is het aantal werkgebieden in Den Haag en Rijswijk uitgebreid tot 14 bedrijventerreinen. Daarnaast is in 2025 het energiefonds opgericht om ondernemers te helpen met de netcongestie en is een alliantie aangegaan met de Stichting Businesspark Haaglanden.		
	Risico's (financieel, bestuurlijk)	Rijswijk participeert voor 50% risicodragend in de exploitaties van het Industrieschap de Plaspoelpolder (de overige 50% participatie bij de Gemeente Den Haag). De verkoop van bouwkavels en verhuur/verkoop bedrijfspanden is onderhevig aan de marktcondities.		
	Doelstelling/taakstelling	Programma Economie en Werken		
	Rechtsvorm	Gemeenschappelijke Regeling		
	Financiële gegevens		**Beginstand (1-1-2025)**	**Eindstand (31-12-2025)**
		Eigen vermogen	13,8 miljoen	13,0 miljoen
		Vreemd vermogen	n.v.t.	n.v.t.
	Resultaat	€ -332.780		
	Financieel belang	50%		
	Omvang bijdrage	n.v.t. (geen aandelenkapitaal zoals bij BV/NV) - wel 13.0m aan reserves		

Afvalverzameling Avalex

	Naam	**Afvalverzameling Avalex**		
	Vestigingsplaats	Den Haag		
	Doel / Openbaar Belang	Het bedrijf heeft tot doel het zo effectief en efficiënt mogelijk uitvoeren van de zorgplicht van de deelnemers voor de inzameling en verwerking van grondstoffen en restafval.		
	Ontwikkelingen	Avalex werkt samen met de deelnemende gemeenten aan een open en transparante Dienstverleningsovereenkomst (DVO) en inkoop. Ook worden er gezamenlijke inspanningen geleverd om de hoeveelheid restafval af te laten nemen. De markt voor het verwerken van afvalstoffen/grondstoffen blijft in beweging. De afvalstoffenheffing gaat omhoog als gevolg van een fors verhoogde CO_2-heffing voor afvalverbrandingsinstallaties, die vanaf 2026 stapsgewijs wordt ingevoerd en oploopt naar € 78 per ton in 2030. Deze extra kosten voor afvalbedrijven worden doorberekend in de tarieven voor gemeenten en particulieren, wat kan leiden tot hogere afvalstoffenheffingen. Het kabinet kondigde een totale lastenverzwaring aan van €567 miljoen voor de afvalsector, die door middel van hogere tarieven voor afvalverbranding wordt doorberekend. Daarnaast verzorgt Avalex vanaf 2022 de afhandeling van de subsidies van Nedvang voor het recyclen van plastic, metaal en drankkarton-afval (PMD) voor de gemeenten. De mutaties die hieruit voortkomen, namelijk tegenover uitgaven staan subsidie ontvangsten, zijn eveneens verwerkt in de financiën.		
	Risico's (financieel, bestuurlijk)	Hogere afvalstoffenheffing door verhoogde CO2-heffing voor afvalverbranding. Kabinet heeft een lastenverzwaring van 567 miljoen aangekondigd voor de afvalsector. Dit zorgt voor een hogere afvalstoffenheffing voor gemeenten en inwoners vanaf 2030. De stijging zal al vanaf 2028 merkbaar zijn. De garantstelling van Avalex bij HVC heeft geen gevolgen voor de financiële positie van de gemeente Rijswijk. De garantstellingsprovisie (ca. € 140.000 per jaar) heeft een positief effect op de financiën.		
	Doelstelling/taakstelling	Programma Wonen en Leven - Afvalinzameling		
	Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
	Financiële gegevens		**Beginstand (1-1-2025)**	**Eindstand (31-12-2025)**
		Eigen vermogen	€ 7 miljoen	€ 7,5 miljoen
		Vreemd vermogen	€ 38,4 miljoen	€ 45,7 miljoen
	Resultaat	€ 80.490		
	Financieel belang	17,69% van de omzet		
	Omvang bijdrage	€ 8,8 miljoen		

Veiligheidsregio Haaglanden

	Naam	**Veiligheidsregio Haaglanden**		
	Vestigingsplaats	Den Haag		
	Doel / Openbaar Belang	De VRH voert als wettelijk verplichte gemeenschappelijke regeling taken uit op het gebied van brandweerzorg, regionale rampenbestrijding en crisisbeheersing en geneeskundige hulpverlening. De doelstellingen van de VRH zijn beschreven in de meerjarenbegroting 2026 - 2029 van de veiligheidsregio.		
	Ontwikkelingen	De Veiligheidsregio Haaglanden (VRH) ziet dat de context voor rampenbestrijding en crisisbeheersing snel verandert. Geopolitieke spanningen, militaire en hybride dreigingen, klimaatverandering en extreem weer vergroten de kans op langdurige en complexe crises, waarbij risico's steeds vaker gelijktijdig optreden en elkaar versterken. Tegelijkertijd wordt vanuit het Rijk vaker een beroep gedaan op veiligheidsregio's voor landelijke en bovenregionale crisisbeheersing, onder meer via landelijke crisisteams en de invoering van nieuwe voorzieningen zoals de opvolger van C2000. Ook maatschappelijke ontwikkelingen zoals verdichting, energietransitie, vergrijzing en polarisatie zorgen voor nieuwe en complexere risico's. Dit alles vindt plaats tegen de achtergrond van toenemende personeelsschaarste en beperkte capaciteit, waardoor de VRH de komende jaren scherpe keuzes moet maken en de crisisorganisatie robuuster, flexibeler en beter geschikt moet maken voor langdurige en grensoverschrijdende crises.		
	Risico's (financieel, bestuurlijk)	Risico's normale bedrijfsuitoefening; politiek- bestuurlijke risico's.		
	Doelstelling/taakstelling	Programma openbare orde en veiligheid – VRH.		
	Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
	Financiële gegevens		**Beginstand (1-1-2025)**	**Eindstand (31-12-2025)**
		Eigen vermogen	€ 10,0 miljoen	€ 11,1 miljoen
		Vreemd vermogen	€ 127,0 miljoen	€ 132,5 miljoen
	Resultaat	€ 1.848.000		
	Financieel belang	5,1%		
	Omvang bijdrage	€ 5,5 miljoen		

Omgevingdienst Haaglanden

	Naam	**Omgevingsdienst Haaglanden**		
	Vestigingsplaats	Den Haag		
	Doel / Openbaar Belang	De Omgevingsdienst Haaglanden heeft een wettelijke taak in de milieuvergunningverlening, het toezicht en de handhaving. De ODH werkt samen met de gemeenten aan een gezonde, veilige en duurzame leefomgeving.		
	Ontwikkelingen	Het Koersplan 2024-2028 en het Regionaal uitvoeringsprogramma, Herijking van de financiering, Versterking VTH-stelsel		
	Risico's (financieel, bestuurlijk)	De ODH heeft in 2021 de beleidsuitgangspunten opgenomen in een Integrale Nota Weerstandsvermogen en risicobeheer, reserves en voorzieningen. In 2026 werkt de ODH aan de actualisatie van de nota. De risico's worden jaarlijks geactualiseerd. In de nota wordt ingegaan op de capaciteit van het weerstandvermogen, risicomanagement en de risico-inventarisatie. De financiële risico's: aansprakelijkheid bij incidenten of calamiteiten, ontwikkelingen in de arbeidsmarkt, externe inhuur, nacalculatie en werkgeversrisico's. Bestuurlijke risico's: Imago schade bij calamiteiten, lokale politieke belangen, aanbesteding etc.		
	Doelstelling/taakstelling	De uitvoering van wettelijke basistaken in het VTH-domein. Daarnaast hebben de deelnemers aanvullende taken bij de ODH neergelegd (de zogenoemde plustaken) bijvoorbeeld de ruimtelijke advisering, toezicht op bodemenergiesystemen, controle op energielabel C voor kantoorgebouwen, natuurbescherming vergunningen etc..		
	Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
	Financiële gegevens		**Beginstand (1-1-2025)**	**Eindstand (31-12-2025)**
		Eigen vermogen	€ 2,6 miljoen	€ 2,6 miljoen
		Vreemd vermogen	€ 9,6 miljoen	€ 9,8 miljoen
	Resultaat	€ 692.303 positief		
	Financieel belang	3%		
	Omvang bijdrage	€ 903.000		

Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden

	Naam	**Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden**		
	Vestigingsplaats	Den Haag		
	Doel / Openbaar Belang	Het Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden (SbJH) coördineert de jeugdhulp voor de aangesloten gemeenten. Het gaat om de inkoop van jeugdhulp, het beheer van contracten en de afhandeling van declaraties van de jeugdhulpaanbieders waarmee wij samenwerken. Het SbJH vormt ook de schakel tussen gemeenten en jeugdhulpaanbieders.		
	Ontwikkelingen	Het SbJH is een samenwerking gericht op ondersteuning van de inkoop van specialistische jeugdzorg voor Delft, Den Haag, Leidschendam Voorburg, Midden-Delfland, Pijnacker-Nootdorp, Rijswijk, Wassenaar, Westland en Zoetermeer (H9-gemeenten). De raad in Rijswijk heeft op 19 juni 2025 ingestemd met de nieuwe regionale inkoopstrategie jeugdhulp Haaglanden. Deze inkoopstrategie leidt tot nieuwe contract-afspraken met jeugdhulpaanbieders per 1 januari 2028.		
	Risico's (financieel, bestuurlijk)	In het kader van de verplichting vanuit het Rijk om regionaal samen te werken is de gezamenlijk inkoop Ondergebracht in een zelfstandig servicebureau. Positieve effecten zijn onder andere risico- en aansprakelijkheidsspreidingen en schaalvoordeel. Terugtredende deelnemers of het niet doorzetten van het Servicebureau hebben een risico voor de continuiteit ervan.		
	Doelstelling/taakstelling	Programma Sociaal domein		
	Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
	Financiële gegevens		**Beginstand (1-1-2025)**	**Eindstand (31-12-2025)**
		Eigen vermogen	€ 199.000	€ 204.000
		Vreemd vermogen	n.v.t.	n.v.t.
	Resultaat	€ 0		
	Financieel belang	5%		
	Omvang bijdrage	€ 257.000		

MRDH (Metropoolregio Rotterdam Den Haag)

	Naam	**MRDH (Metropoolregio Rotterdam Den Haag)**		
	Vestigingsplaats	Rotterdam		
	Doel / Openbaar Belang	Het verbeteren van de bereikbaarheid, het versterken van het economisch vestigingsklimaat en het stimuleren van werkgelegenheid binnen de metropoolregio Rotterdam - Den Haag. De MRDH is opdrachtgever voor het openbaar vervoer in de regio.		
	Ontwikkelingen	De aangekondigde bezuinigingen op de Brede Doel Uitkering (BDU) voor het openbaar vervoer zijn in 2026 volledig gecompenseerd. Voor 2027 wordt een derde van de bezuiniging gecompenseerd. De MRDH heeft hiervoor al reserveringen getroffen om het resterende tekort op te vangen. In 2026 zijn zowel de Mobiliteitsvisie als de Visie op het Economisch Vestigingsklimaat vastgesteld. De grootste opgave die de komende periode voorligt, is het aanpakken van infrastructurele knelpunten op cruciale verbindingen in de regio. Hierbij gaat het onder andere om waterovergangen die van essentieel belang zijn voor het functioneren van de regionale, landelijke en Europese economie.		
	Risico's (financieel, bestuurlijk)	De risico's die samenhangen met de taken voor het versterken van het economisch vestigingsklimaat kunnen alleen met eigen weerstandscapaciteit van de MRDH worden afgedekt. In een uitgevoerde financiële risicoanalyse is het risico bepaald van het eventueel wegvallen van een deel van de inwonerbijdragen. Dit risico is met de vaststelling van zogenaamde uittreedregels komen te vervallen. Het aanhouden van een aparte reserve is daardoor niet meer nodig. De risico's die samenhangen met de activiteiten voor verkeer en vervoer worden allereerst opgevangen met een risicobuffer die binnen de projecten, waarbij financiële risico's worden geïdentificeerd, wordt aangehouden. Wanneer deze risicobuffer niet afdoende is, worden de BDU-middelen aangesproken. Dit heeft tot gevolg dat andere bestedingen ten laste van de BDU-middelen lager worden en/of vertragen.Daarnaast zijn er risico's met lage kans in verband met de financiering van de OV bedrijven.		
	Doelstelling/taakstelling	Keuze 1: Ruimte voor werken Keuze 2: Innovatie en technologie Keuze 3: Versterken arbeidspotentieel van de toekomst Keuze 4: De regio organiseert alle vormen van vervoer Keuze 5: Publieke en actieve mobiliteit is er voor iedereen, overal en 24/7 Keuze 6: Mobiliteit is het vliegwiel voor activiteit in de regio Keuze 7: Volle inzet op technologie binnen mobiliteit Keuze 8: Schouders eronder voor investeringskracht		
	Rechtsvorm	Gemeenschappelijke Regeling		
	Financiële gegevens		**Beginstand (1-1-2025)**	**Eindstand (31-12-2025)**
		Eigen vermogen	€ 42,0 miljoen	€ 46,6 miljoen
		Vreemd vermogen	€ 1.752,6 miljoen	€ 1.899,2 miljoen
	Resultaat	€ 604.375		
	Financieel belang	€ 183.095		
	Omvang bijdrage	3%		

Gemeenschappelijke Regeling Bedrijfsvoering Delft-Rijswijk

	Naam	**Gemeenschappelijke Regeling Bedrijfsvoering Delft-Rijswijk**		
	Vestigingsplaats	Delft		
	Doel / Openbaar Belang	De regeling wordt getroffen ter ondersteuning en uitvoering van de taken van de colleges op het terrein van ondersteunende taken voor bedrijfsvoeringsprocessen, waaronder IT-diensten taken.		
	Ontwikkelingen	Op vijf herijkingssporen (toegevoegde waarde samenwerking, PDC, kosteninzicht, service level management en bestuursvorm) is voortgang geboekt en zijn goede samenwerkingsafspraken gemaakt. Deze samenwerkingsafspraken vormen de basis om in 2027 een keuze te maken voor een passende samenwerkingsvorm en het bijbehorende kostenniveau.		
	Risico's (financieel, bestuurlijk)	Risico's betreffende normale bedrijfsuitoefening.		
	Doelstelling/taakstelling	Bedrijfsvoering		
	Rechtsvorm	Gemeenschappelijke Regeling		
	Financiële gegevens		**Beginstand (1-1-2025)**	**Eindstand (31-12-2025)**
		Eigen vermogen		
		Vreemd vermogen		
	Resultaat	€ 0		
	Financieel belang	50%		
	Omvang van de bijdrage 2026	€ 4,511 miljoen		

Toelichting op de stichtingen

Stichting Businesspark Haaglanden

	Naam	**Stichting Businesspark Haaglanden**		
	Vestigingsplaats	Pijnacker-Nootdorp		
	Doel / Openbaar Belang	Stichting Businesspark Haaglanden is een samenwerkingsverband van zeven gemeenten in de regio Haaglanden gericht op de ontwikkeling van werklandschappen van de toekomst. Stichting Businesspark Haaglanden bevordert de regionale samenwerking tussen deelnemende gemeenten om bedrijfshuisvesting te verbeteren en zo bedrijven te behouden, nieuwe bedrijven aan te trekken en de werkgelegenheid in de Haagse regio te versterken.		
	Ontwikkelingen	Stichting Businesspark Haaglanden is een kennis- en netwerkorganisatie gericht op bedrijventerreinen in de Haagse regio. Het behouden van voldoende ruimte voor werkgelegenheid blijft het uitgangspunt in de regionale samenwerking. Daarnaast werkt Stichting Businesspark Haaglanden aan de verdere ontwikkeling van een sterk regionaal profiel voor bedrijventerreinen in de Haagse regio. Daarbij staan het beter ontsluiten van informatie, het versterken van de regionale positionering en het ondersteunen van ondernemers bij het vinden van de juiste vestigingsplek centraal. In dat kader wordt samengewerkt met onder meer IPP Haaglanden, gemeenten en andere partners. Belangrijke thema's zijn het beter benutten van bestaande bedrijventerreinen, het versterken van de regionale samenwerking en het behouden van voldoende ruimte voor werkgelegenheid in de regio.		
	Risico's (financieel, bestuurlijk)	Risico's betreffende normale bedrijfsuitoefening.		
	Rechtsvorm	Stichting		
	Financiële gegevens		**Beginstand (1-1-2025)**	**Eindstand (31-12-2025)**
		Eigen vermogen	€30.000	€11.519
		Vreemd vermogen	n.v.t	n.v.t.
	Resultaat	€ -18.841		
	Financieel belang	15,0 %		
	Omvang van de bijdrage 2025	€ 25.322		

Toelichting overige verbonden partijen

Woonfonds

	Naam	**Woonfonds**		
	Vestigingsplaats	Driebergen-Rijsenburg		
	Doel / Openbaar Belang	Vastgoed Syndicering Nederland N.V. (VSN) richt een woonfonds op. De gemeente Rijswijk participeert daarin met andere deelnemers. Middels dat fonds zijn 100 huurwoningen in Rijswijk voor de middengroepen gebouwd. Doel is huurwoningen in het middensegment toevoegen en de huur voor langere tijd in dit segment beschikbaar te houden.		
	Ontwikkelingen	Geen		
	Risico's (financieel, bestuurlijk)	Risico's: juridisch, financieel. Deze risico's zijn onderzocht door een externe partij en opgenomen in de risicoanalyse (RV 21-042). De risico's worden als laag beoordeeld.		
	Rechtsvorm	Het fonds wordt vormgegeven als een combinatie van een maatschap en een stichting, waarbij participanten van het fonds toetreden tot de maatschap.		
	Financiële gegevens		**Beginstand (1-1-2025)**	**Eindstand (31-12-2025)**
		Eigen vermogen	€ 11.595.328	€ 12.261.362
		Vreemd vermogen	€ 18.821.172	€ 17.533.712
	Resultaat	€ 1.290.273		
	Financieel belang	24,95% (€ 2,925 miljoen)		

Grondbeleid

Inleiding

Ons gemeentelijk grondbeleid richt zich op de grondmarkt in brede zin. Dit omvat het kopen en verkopen van grond, het afsluiten van huurovereenkomsten, het vestigen van voorkeursrechten en zakelijke rechten en in het uiterste geval is er de mogelijkheid om een onteigeningsprocedure te starten om tot onteigening te komen.

We stellen grondexploitaties op en maken kosten berekeningen en schaduwexploitaties waarbij onder andere aan de orde komen: de inrichting van de openbare ruimte, de aanleg van nutsvoorzieningen (zoals elektriciteit en water), het bouw- en woonrijp maken van grond.

We hanteren een grondprijsbeleiden er zijn diverse vormen van samenwerking met private partijen aan de orde zoals publiek-private samenwerking (PPS). In deze paragraaf lichten we toe hoe we ons grondbeleid inzetten om onze maatschappelijke ambitie te realiseren.

Ambitie

Met ons grondbeleid sturen we op ruimtelijke ontwikkelingen die Rijswijk versterken. We zetten gemeentelijke gronden strategisch in, verdelen kosten en opbrengsten eerlijk en houden risico's beheersbaar.

In het huidige Coalitiebeleid is speciaal aandacht gegeven aan actief grondbeleid. Dit wordt als volgt verwoord: "*Door de inzet van actief grondbeleid kan de gemeente sturing geven aan de ruimtelijke ontwikkelingen. Dat kan nodig zijn als de markt onvoldoende rekening houdt met de gewenste stadsontwikkeling, of om particuliere initiatieven de ruimte te geven. Strategische aankopen kunnen ook nodig zijn om het voorzieningenniveau op peil te houden". "Om binnen heldere afgebakende kaders te opereren legt het college een nota grond/ verwervingsbeleid voor aan de raad"*.

Samenvatting

Goed grondbeleid is geen doel op zich maar draagt bij aan de ontwikkeling van de stad. We zetten ons grondbeleid effectief in door:

- Het grondbeleid te actualiseren; we stellen een geactualiseerde Nota Grondbeleid vast.
- Te onderzoeken of bij ruimtelijke ontwikkelingen meer risicodragend gestuurd kan worden door middel van actief grondbeleid;
- Grondexploitaties te openen voor de ontwikkelingen van woonwagencentrum De Strijp (WWC De Strijp), de Marimbahallocatie en de voormalige Triaslocatie;
- Faciliterend grondbeleid in te zetten bij een groot deel van de binnenstedelijke ontwikkelingen, met name in de Stadsas;
- Landhuis De Voorde te renoveren en te verkopen;
- Te onderzoeken hoe de beschikbare strategische gronden het best ingezet kunnen worden om beleidsdoelen te realiseren;
- Te onderzoeken of gronden moeten worden verworven om beleidsdoelen te kunnen realiseren.

Wat willen we bereiken?

Met het grondbeleid sturen en ondersteunen we de ruimtelijke ontwikkelingen in Rijswijk die voortkomen uit onze ambities. Gemeentelijke gronden op strategische locaties zetten we doelmatig in om beleidsdoelen te realiseren, zoals het voorzieningenniveau op peil te houden. Zonodig kopen we daarvoor ook actief gronden aan. We bevorderen maatschappelijk gewenst gebruik van gronden door gebiedsontwikkelingen en projecten mogelijk te maken. Daarbij zorgen we voor een eerlijke verdeling van kosten en opbrengsten tussen de gemeente en grondeigenaren en hanteren we bij faciliterende projecten kostendekkendheid als uitgangspunt. Risico's van ruimtelijke ontwikkelingen blijven zo beheersbaar en inzichtelijk.

Wat gaan we daarvoor doen?

We zetten de volgende instrumenten in om onze ambitie te bereiken:

Actualisatie van het grondbeleid

We streven ernaar om begin 2027 het geactualiseerde grondbeleid vast te stellen. Bij de actualisatie van het grondbeleid wordt – in lijn met het coalitieakkoord Rijswijk 2026-2030 - de mogelijkheid onderzocht om bij ruimtelijke ontwikkelingen meer risicodragend te sturen door middel van actief grondbeleid, daartoe wordt een kader opgesteld. Concreet betekent dit dat de gemeente zelf gronden en panden kan aankopen om deze te (her)ontwikkelen of eigen gronden zelf kan ontwikkelen. Dit kan helpen om maatschappelijke doelen te bereiken, zoals het behoud of versterken van het voorzieningenniveau of het vergroten van werkgelegenheid. Ook strategisch gelegen gronden die op de lange termijn voor een mogelijke gemeentelijke ontwikkeling in aanmerking komen kunnen hiervan een onderdeel zijn.

Gemeentelijke gronduitgifte

We openen nieuwe grondexploitaties, wanneer dit nodig is, voor het woonwagencentrum De Strijp (WWC De Strijp) en de Marimbahallocatie. Ook werken we aan de voorbereiding van nieuwe grondexploitaties voor de Buziaulaan (Triaslocatie) en de Van Offwegenlaan. Voor de Hof van Elsenburg locatie eindigt in mei 2027 het gebruik door COA. Daarna geldt nog een afbouwperiode van maximaal drie maanden, waarna het terrein beschikbaar komt om te ontwikkelen.

Zie *beleidsproduct 8.2* voor meer informatie over de toekomstige gemeentelijke grondexploitaties. De grondexploitatie RijswijkBuiten wordt in een aparte paragraaf toegelicht.

Bij gronduitgifte gebruiken we marktconforme prijzen uit de Grondprijzenbrief. In sommige gevallen is het nodig een taxatie uit te voeren. Zo zorgen we voor een transparante grondprijsbepaling en kostendekkende opbrengsten.

Faciliterend grondbeleid

Bij veel ontwikkelingen, vooral in de Stadsas, passen we faciliterend grondbeleid toe. De gemeente bepaalt hierbij de kaders, terwijl marktpartijen zoals ontwikkelaars en woningcorporaties de plannen uitvoeren. De gemeentelijke kosten verhalen we vooral via anterieure overeenkomsten. Bij verkoop van gemeentelijke grond zijn deze kosten verwerkt in de uitgifteprijs. In *beleidsproduct 8.3* staat een overzicht van de lopende ontwikkelingen waarbij faciliterend grondbeleid wordt toegepast.

Verkoop van gemeentelijk vastgoed

We verkopen vastgoed (gronden en opstallen) die niet van strategisch belang zijn. Hiermee beheren we ons vastgoed efficiënt en maken we middelen vrij voor andere gemeentelijke prioriteiten.

Landhuis De Voorde

Na het afhaken van eerdere initiatiefnemers is het verkoop- en ontwikkelproces voor De Voorde opnieuw gestart. Vanwege het historische karakter en de monumentale status van het landhuis is een zorgvuldige herontwikkeling noodzakelijk. De herontwikkeling richt zich op het versterken van de cultuurhistorische uitstraling en de natuurwaarde van de Landgoederenzone. Voorafgaand aan de verkoop is het noodzakelijk dat een cascorenovatie plaatsvindt, zodat het in goede staat kan worden overgedragen. Bij nadere onderzoeken ter voorbereiding op de restauratie is gebleken dat er extra werkzaamheden en budget noodzakelijk zijn. De verkoop van landhuis De Voorde geeft hierdoor enige vertraging en wordt nu verwacht in 2027 (was 2026).

Woningen en overig vastgoed

De gemeente heeft nog acht woningen in eigendom die worden verhuurd. Zodra de huur eindigt, worden deze woningen verkocht, tenzij ze van strategisch belang zijn. In de meeste gevallen ontbreekt dit strategisch belang.

Daarnaast heeft de gemeente bedrijfsmatig vastgoed in eigendom dat niet direct tot de gemeentelijk kerntaken behoort, zoals kinderdagverblijven. Wanneer een dergelijke locatie geen strategisch belang heeft, wordt deze op een passend moment, financieel en operationeel, afgestoten. Het bedrijfsmatig vastgoed in eigendom van de gemeente in en om station Rijswijk is onderdeel van de gebiedsontwikkeling Rijswijk Station. Eventuele verkoop hiervan volgt een eigen traject.

Strategische gronden

Om het grondbeleid verantwoord toe te passen, hebben we in het verleden enkele strategisch gelegen locaties aangekocht die van waarde zijn voor de toekomstige ruimtelijke ontwikkeling van Rijswijk. Zolang deze gronden nog niet gereed zijn voor ontwikkeling en niet als bouwgrond binnen een grondexploitatieproject kunnen worden aangemerkt, staan ze op de gemeentelijke balans als ‘strategische gronden’ onder de materiële vaste activa (MVA). Hieronder volgt een overzicht van de belangrijkste strategische locaties in gemeentelijk bezit.

Hof van Elsenburg (Lange Kleiweg 80)

Het terrein in gebruik door het COA tot uiterlijk mei 2027. Daarna geldt nog een afbouwperiode van maximaal drie maanden, waarna "Hof van Elsenburg" beschikbaar komt om te ontwikkelen. Bij de planontwikkeling wordt rekening gehouden met voldoende maatschappelijke voorzieningen, effectief tijdelijk gebruik en de financiële gevolgen voor de gemeente.

Wat gaat het kosten?

Actualisatie van het grondbeleid

De actualisatie van het grondbeleid zal vanuit het reguliere werkbudget Grondzaken worden gedekt.

Gemeentelijke gronduitgifte

Zie *beleidsproduct 8.2* voor meer informatie over de baten en lasten van specifieke lopende of (mogelijk) toekomstige gemeentelijke grondexploitaties.

Faciliterend grondbeleid

In het faciliterend grondbeleid geldt kostendekkendheid voor de gemeente als uitgangspunt. In sommige gevallen kan een bijdrage worden geleverd vanuit besparingen op de vervangingskosten van bestaande gemeentelijke infrastructuur in de openbare ruimte. Zie *beleidsproduct 8.3* voor meer informatie over de financiële gevolgen van specifieke ontwikkelingen waarbij faciliterend grondbeleid wordt toegepast.

Verkoop van gemeentelijk vastgoed

Voor de cascorenovatie van landgoed De Voorde is in de lopende begroting een krediet van €1.300.000 beschikbaar. De kosten voor renovatie worden naar verwachting hoger doordat bij nadere inspectie, van delen waar men voorheen niet bij kon komen, is gebleken dat meer onderdelen vervangen moeten worden. De kosten hiervan zijn nog niet bekend.

Lokale heffingen

Inleiding

Lokale heffingen zijn onder te verdelen in belastingen en heffingen. Belastingen worden geheven zonder dat daar een directe, aantoonbare tegenprestatie van de overheid tegenover staat. Het Rijk bepaalt welke belastingen gemeenten mogen heffen. De opbrengst van deze belastingen behoort tot de algemene dekkingsmiddelen (middelen waarvoor geen vooraf bepaald bestedingsdoel geldt en die vrij besteedbaar zijn). Bij heffingen is wel sprake van een tegenprestatie. De afnemer (inwoner of ondernemer) betaalt voor een door de gemeente geleverde dienst. De opbrengst van heffingen wordt ingezet ter dekking van de gemaakte kosten.

De gemeente Rijswijk heft een aantal belastingen en heffingen die worden gerekend tot de woonlasten: de onroerendezaakbelasting (OZB), rioolheffing en afvalstoffenheffing. Omdat alle gemeenten in Nederland deze indeling hanteren, kunnen de woonlasten onderling worden vergeleken. Deze vergelijking wordt jaarlijks gepubliceerd in de COELO-atlas: *Gemiddelde gemeentelijke woonlasten 2026*.

Naast de woonlasten kent de gemeente Rijswijk ook de volgende belastingen: parkeerbelasting, precariobelasting en toeristenbelasting. Daarnaast heft de gemeente rechten in de vorm van leges, marktgelden en de BIZ-bijdrage (bedrijveninvesteringszone).

Uitgangspunten

De uitgangspunten van het beleid voor de lokale heffingen zijn:
- streven naar een lastendruk in Rijswijk die onder het gemiddelde van de gemeenten in de regio Haaglanden ligt;
- jaarlijkse aanpassing van de onroerendezaakbelastingen uitsluitend op basis van de inflatie;
- de dekking van kosten voor de riool- en waterzorgheffing, afvalstoffenheffing en leges mag wettelijk niet hoger zijn dan 100%;
- een kostendekkend tarief voor de rioolheffing, met uitzondering van de kwijtscheldingslasten; de dekking hiervan vindt plaats binnen het armoedebeleid;
- streven naar een zo laag mogelijk tarief voor de afvalstoffenheffing, omdat de inzamelings- en verwerkingskosten harder stijgen dan de inflatie door toenemende belastingen vanuit het Rijk;
- streven naar langjarige kostendekkendheid van de overige leges en retributies.

Samenvatting

Uitgangspunt tarieven

De uitgangspunten voor de ontwikkeling van de gemeentelijke tarieven in 2027 zijn gedeeltelijk opgenomen in de meerjarenbegroting 2027-2030:
- het uitgangspunt voor de indexering van de lokale heffingen is 2,1%;
- de opbrengst van de OZB stijgt met de inflatiecorrectie van 2,1%. De verwachting is dat de gemiddelde WOZ-waarden van woningen met 3,5% stijgen, waardoor het tarief in 2027 licht daalt;
- de tarieven voor de rioolheffing stijgen door indexering en hogere kosten met gemiddeld 2,1%;
- de afvalstoffenheffing stijgt gemiddeld met 2,1% door stijgende belastingen vanuit het Rijk.
- de tarieven voor parkeervergunningen en straatparkeren (automaat en belparkeren) blijven in 2027 gelijk. Voor straatparkeren blijft het tarief € 3,30 per uur in het gebied rond Bogaard Stadscentrum. In de overige gebieden blijft het tarief € 2,15 per uur;
- het tarief voor de toeristenbelasting wordt in 2027 verhoogd naar € 3,80. Dit is al vastgesteld in de paragraaf lokale heffingen van de begroting 2025. In de meerjarenbegroting 2024-2027 is besloten om het tarief voor twee achtereenvolgende jaren vast te stellen. Voor belastingjaar 2028 stijgt het tarief naar € 3,90.

Ontwikkelingen

Onroerendezaakbelastingen (OZB)

In 2027 worden de waarden van onroerende zaken opnieuw vastgesteld naar het prijspeil op 1 januari 2026. Deze waarden worden op grond van de Wet waardering onroerende zaken (WOZ) bekendgemaakt aan belanghebbenden.

Bij het berekenen van de OZB-tarieven is rekening gehouden met de gestegen WOZ-waarden, zodat deze geen invloed hebben op de hoogte van de OZB-tarieven. Wel wordt de opbrengst verhoogd met de geraamde inflatiecorrectie van 2,1%.

Rioolheffing

De kosten die de gemeente maakt op het gebied van riolering worden gedekt door de rioolheffing. Hieronder vallen onder andere de kosten voor afvalwaterinzameling, afvalwatertransport en de afvoer van overtollig regenwater. Ook wordt een deel van de veegkosten van zwerfvuil toegerekend aan de rioolheffing.

Voor de opbrengsten uit de rioolheffing geldt dat deze maximaal 100% kostendekkend mogen zijn; de totale kosten mogen dus niet worden overschreden. Wel wordt gestreefd naar kostendekkende tarieven. Een uitzondering geldt voor de gemiste opbrengsten als gevolg van verleende kwijtschelding (kwijtscheldingslasten). Deze worden in Rijswijk niet doorberekend in de rioolheffing, waardoor de geraamde opbrengst lager uitvalt dan de geraamde kosten.

Eigenaren van woningen en niet-woningen betalen een vast tarief. De heffing voor het gebruik is afhankelijk van de samenstelling van het huishouden (één-, twee- of meerpersoonshuishouden) en het waterverbruik. Om de rioolheffing kostendekkend te houden, worden deze tarieven met 2,1% verhoogd. Voor grootverbruikers van water wordt vanaf 500 kubieke meter afgevoerd water een bedrag van € 1,00 per extra kubieke meter geheven.

Afvalstoffenheffing

De kosten die de gemeente maakt voor de inzameling en verwerking van huishoudelijk afval worden gedekt door de afvalstoffenheffing. Ook voor deze heffing geldt dat deze maximaal kostendekkend mag zijn en dat kwijtscheldingslasten niet worden doorberekend in de tarieven. Als gevolg van toenemende kosten door stijgende belastingen vanuit het Rijk voor afvalverwerking (verhoging CO_2-heffing voor afvalverbrandingsinstallaties) is het tarief zo laag mogelijk gehouden.

In Rijswijk wordt, net als bij de rioolheffing, rekening gehouden met de grootte van het huishouden.

Er gelden verschillende tarieven: een lager tarief voor éénpersoonshuishoudens en oplopende tarieven voor twee- en meerpersoonshuishoudens. De kostendekkendheid komt hierdoor uit op 93%.

Leges

Gemeenten mogen leges heffen voor diensten die zij leveren aan inwoners of bedrijven, zoals het behandelen van aanvragen of het afgeven van vergunningen. Het doel is om de kosten van deze specifieke diensten te dekken, niet om winst te maken. De hoogte van de leges mag daarom niet hoger zijn dan de werkelijke kosten.

Leges mogen alleen worden gebruikt voor directe werkzaamheden, zoals de beoordeling van een aanvraag. Kosten voor toezicht en handhaving vallen daarbuiten, omdat deze als algemene overheidstaken worden beschouwd. Deze kosten worden betaald uit de algemene middelen van de gemeente en niet uit de leges.

Parkeerbelasting

Kostendekkendheid naheffingsaanslag parkeerbelasting 2027

Inleiding

In het Besluit gemeentelijke parkeerbelastingen (hierna: het Besluit) is vastgesteld dat de hoogte van de naheffingsaanslag parkeerbelasting niet hoger mag zijn dan de gemeentelijke kosten voor het opleggen van een naheffingsaanslag. In het Besluit is een limitatieve opsomming vastgesteld welke lasten mogen worden toegerekend. Het gaat hierbij om een kostentoerekening op ramingsbasis. In het besluit is ook een, jaarlijks te indexeren, maximumbedrag vastgesteld.

Het wettelijk kader hiervoor staat in artikel 2 van het besluit:

1. De gemeentelijke kosten ter zake van het opleggen van een naheffingsaanslag als bedoeld in artikel 234, vijfde lid, van de wet kunnen ten hoogste bestaan uit de volgende componenten, voor zover deze samenhangen met de inning van niet betaalde parkeerbelastingen:
   a. vaste informatieverwerkingskosten;
   b. variabele informatieverwerkingskosten;
   c. kosten van afschrijving;
   d. kosten van interest;
   e. personeelskosten;
   f. overheadkosten, die ten hoogste 50% van de personeelskosten mogen bedragen.

2. Op basis van een raming van het jaarlijkse totaal van deze kosten stelt de raad, in verhouding tot het geraamde jaarlijkse aantal aaneengesloten parkeerperioden binnen een kalenderdag waarover wordt nageheven, het bedrag vast dat per nageheven aaneengesloten parkeerperiode binnen een kalenderdag aan de belastingschuldige in rekening wordt gebracht. De raming kan een gemiddelde betreffen over een periode van ten hoogste vier jaren.

Welke kosten toerekenen?

Om tot een kostentoerekening te komen, vindt de gemeente Rijswijk het van belang dat toerekenbare lasten zoveel mogelijk terug te vinden zijn in de begroting. De meeste lasten die zijn toe te rekenen, staan in de begroting onder het beleidsproduct Mobiliteit en Parkeren. Dit betreffen de direct toerekenbare lasten en de doorbelaste directe salarislasten (op basis van de geïndexeerde loonkosten 2027) van het team Veiligheid, Inspectie en Handhaving. Voor 2027 is uitgegaan van structureel 9 fte toezicht parkeren. De salarislasten die doorberekend worden aan de naheffingsaanslagen vanuit het team Parkeren worden niet separaat in de begroting beschreven. Voor het innen van de naheffingen is een aantal fte toe te rekenen aan de kosten die gemaakt worden om naheffingen te kunnen innen. Het gaat hierbij onder andere om contractbeheer, hulp bij parkeervergunningen, beantwoorden van vragen, beleidsontwikkeling, het beheer van systemen en uitzoeken van bijzondere zaken bij naheffingen. In totaal wordt 7,5 fte toegerekend aan de kosten voor de naheffingen.

Naast de directe lasten worden ook indirecte lasten toegerekend. Dat betreffen onder andere de overheadkosten die worden berekend op basis van de doorbelaste directe salarislasten. Bij de overheadkosten kunnen ook separaat de lasten voor dienstkleding, communicatiekosten en opleidingen worden toegerekend.

De overheadkosten zijn berekend als 50% van de berekening personeelskosten. De werkelijk overheadkosten zoals die in Rijswijk worden berekend zijn fors hoger. In 2027 bedragen de directe loonkosten € 71,46 per uur, de overhead € 67,71 per uur (op basis van een index van 2,1%). De overheadkosten op basis van de doorbelasting van personeel (loonkosten) wordt dan ook berekend als 50% van de loonkosten.

Het aantal naheffingsaanslagen is gebaseerd op het werkelijk aantal betaalde naheffingsaanslagen vermeerderd met een toename als gevolg van een uitbreiding van reguleringsgebied in 2027 (zoals deze verwacht werd in augustus 2026). Voor de prognose van 2027 is gekeken naar het werkelijk aantal opgelegde naheffingen in de eerste 6 maanden van 2026 en gegevens uit 2023, 2024 en

2025. Op basis van gegevens is de prognose van het werkelijk aantal opgelegde naheffingsaanslagen opgesteld. Voor 2027 is deze prognose 56.000 naheffingsaanslagen.

Op 21 mei 2024 heeft het Hof Amsterdam uitspraak gedaan in hoger beroep. In de uitspraak is vrij uitgebreid beoordeeld welke kosten in de berekening meegenomen mogen worden. (ECLI:NL:GHAMS:2024:1370).

In januari 2026 heeft de Hoge Raad uitspraak gedaan over kosten die dusdanig samenhangen met de inning van parkeerbelasting dat zij mogen worden toegerekend aan de inning van deze belasting. Daarnaast oordeelt de Hoge Raad dat uitgegaan mag worden van een verwacht aantal inbare naheffingsaanslagen. (ECLI:NL:HR:2026:24)

Beide uitspraken geven geen aanleiding om de methodiek van de kostentoerekening voor naheffingsaanslagen parkeerbelasting zoals we die in Rijswijk al enkele jaren hanteren aan te passen. Wel zijn elementen uit die uitspraken aanleiding om de toelichting bij deze kostentoerekening te verduidelijken en zo volledig mogelijk te publiceren.

2027	**Bedrag**
A. Berekening vaste informatieverwerkingskosten	€ 415.620
B. Berekening variabele informatieverwerkingskosten	€ 339.180
C. Berekening kosten afschrijving en rente	€ 143.929
D. Berekening personeelskosten (salaris)	€ 1.650.721
E. Berekening overheadkosten obv doorbelasting personeel (50%)	€ 825.361
Opleiding commiunicatie en dienstkleding	€ 64.880
Totale lasten	**€ 3.439.691**
Geraamd aantal naheffingsaanslagen	56.000
Kosten per naheffingsaanslag	**€ 61,42**
Tarief per naheffingsaanslag	**€ 61,25**

Conclusie

Het maximum tarief voor een naheffingsaanslag parkeerbelastingen is landelijk vastgesteld op € 84,30.

Op basis van de kostentoerekening en de raming van het aantal naheffingen (56.000) is de kostprijs van een naheffingsaanslag in de gemeente Rijswijk op begrotingsbasis € 61,42. Dit bedrag is lager dan in 2026 omdat de afgelopen jaren is ingezet op efficiëntie, waardoor de kostenverhouding is geoptimaliseerd. Het tarief voor een naheffingsaanslag wordt daarom verlaagd vastgesteld op € 61,25 vermeerderd met het voor de betreffende parkeerplaats geldende tarief van de parkeerbelasting voor het eerste uur.

Toeristenbelasting

Voor overnachtingen door personen die niet in Rijswijk wonen, wordt bij degene die het nachtverblijf aanbiedt toeristenbelasting geheven. Om tegemoet te komen aan de wens van hoteliers om vroegtijdig duidelijkheid te hebben over het gehanteerde tarief, is bij het vaststellen van de meerjarenbegroting 2025 besloten de toeristenbelasting een jaar voorafgaand aan het heffingsjaar vast te stellen. Hierdoor stijgt het tarief van de toeristenbelasting in 2027 naar € 3,80. Voor belastingjaar 2028 stijgt het tarief naar € 3,90.

Precariobelasting

De tarieven voor standplaatsen zijn beperkt tot vaste standplaatsen. Tijdelijke en seizoensgebonden standplaatsen vallen daardoor onder het lagere algemene tarief waardoor een meer passend tarief ontstaat voor tijdelijke en seizoensgebonden standplaatsen zoals bijvoorbeeld kerstbomenverkoop of oliebollenkraam.

Marktgelden

De marktgelden worden in lijn met de Kadernota 2027 verhoogd met de inflatiecorrectie van 2,1%.

Reclamebelasting

In de Kadernota 2025 is opgenomen dat per 2026 reclamebelasting wordt ingevoerd met een opbrengstraming van € 150.000. De voorbereidingen, implementatie en uitvoeringswerkzaamheden bleken meer tijd en capaciteit te vragen dan voorzien. Om een zorgvuldige en rechtmatige uitvoering van deze belasting te kunnen waarborgen, is de invoering doorgeschoven naar het belastingjaar 2027.

Uit het voorbereidende onderzoek is gebleken dat de baten van reclamebelasting niet opwegen tegen de lasten. Daarom wordt voorgesteld af te zien van invoering van deze nieuwe belasting en de beoogde netto-opbrengst binnen de huidige begroting te dekken. Hierover is al in de raadsinformatiebrief van 9 oktober 2026 (RIB 26 078) geïnformeerd.

Bedrijveninvesteringszone (BIZ)

De BIZ is een afgebakend gebied, zoals een winkelgebied of bedrijventerrein. Binnen een BIZ investeren ondernemers en eigenaren gezamenlijk in de kwaliteit van hun bedrijfsomgeving. Zij betalen daarvoor een jaarlijkse bijdrage die door de gemeente wordt geheven en geïnd. De gemeente draagt deze bijdragen af aan de stichting waarin de ondernemers zijn vertegenwoordigd. Deze stichting kan de middelen vervolgens besteden aan bijvoorbeeld het bevorderen van de ruimtelijke kwaliteit of economische ontwikkeling in de openbare ruimte van het gebied. De BIZ geldt voor een periode van vijf jaar en kan bij voldoende draagvlak worden voortgezet.

Sinds 2010 is in Oud Rijswijk een BIZ ingesteld, die inmiddels twee keer is verlengd. Na het laatste jaar 2024 is de BIZ per 1 januari 2025 voor de derde keer verlengd tot 2030.

Kwijtscheldingsbeleid

Voor 2027 is het bedrag aan te verlenen kwijtschelding begroot op:

Belastingsoort	Bedrag
Afvalstoffenheffing	€ 875.000
Rioolheffing	€ 200.000
Onroerendezaakbelasting	€ 2.570

Overzicht geraamde inkomsten

Bedragen € 1.000 Lokale heffingen	Type	2026	2027
Afvalstoffenheffing	Gebonden	12.838	13.239
BIZ-belasting	Gebonden	114	119
Leges	Gebonden	4.276	6.535
Marktgelden	Gebonden	79	79
Onroerendezaakbelastingen	Ongebonden	16.304	17.144
Parkeerbelasting	Ongebonden	8.147	7.910
Precariobelasting	Ongebonden	25	25
Rioolheffing	Gebonden	6.401	6.395
Toeristenbelasting	Ongebonden	328	328
		48.512	**51.773**

Woonlasten

De woonlasten zijn een maatstaf voor inwoners om te bepalen of gemeentelijke lasten stijgen of dalen. De berekening van de woonlasten is gebaseerd op de OZB voor een woning met een gemiddelde

WOZ-waarde en de rioolheffing en afvalstoffenheffing voor één-, twee- en meerpersoonshuishoudens (drie personen of meer).

Ontwikkeling WOZ-waarde en onroerendezaakbelasting (OZB)

Voor de onroerendezaakbelasting (OZB) in 2027 wordt uitgegaan van de WOZ-waarde. De WOZ-waarde voor belastingjaar 2027 wordt vastgesteld op basis van de waardepeildatum 1 januari 2026. De gemiddelde WOZ-waarde van alle woningen in Rijswijk daalt naar verwachting licht, van € 393.000 in 2026 naar € 390.000 in 2027. Dit lijkt opvallend, omdat woningen over het algemeen juist meer waard worden. De daling komt doordat in Rijswijk veel nieuwe woningen worden gebouwd en opgeleverd. Deze woningen hebben vaak een lagere WOZ-waarde dan het gemiddelde van alle woningen in de stad. Daardoor daalt het gemiddelde, ook al worden bestaande woningen meer waard.

Voor bestaande woningen in Rijswijk stijgt de WOZ-waarde in 2027 gemiddeld met 3,5%.

Dit betekent niet dat de OZB-aanslag met hetzelfde percentage stijgt. De hoogte van de aanslag hangt namelijk af van zowel de WOZ-waarde als het OZB-tarief dat de gemeente vaststelt.

Door de stijging van de WOZ-waarde en het vastgestelde OZB-tarief betaalt een eigenaar van een bestaande woning in 2027 gemiddeld 2,1% meer OZB dan in 2026.

Onderstaande tabel geeft de ontwikkeling van de woonlasten in Rijswijk op begrotingsbasis vanaf 2025 weer.

Woonlasten	Eenpersoons-huishouden			Tweepersoons-huishouden			drie- of meerpersoons-huishouden		
	2025	2026	2027	2025	2026	2027	2025	2026	2027
OZB	€ 272,58	€ 279,42	€ 270,27	€ 272,58	€ 279,42	€ 270,27	€ 272,58	€ 279,42	€ 270,27
Afvalstoffenheffing	€ 394,20	€ 379,56	€ 387,48	€ 473,16	€ 455,40	€ 465,00	€ 567,84	€ 546,48	€ 558,00
Rioolheffing	€ 183,24	€ 187,96	€ 191,86	€ 203,28	€ 208,60	€ 212,98	€ 228,36	€ 234,40	€ 239,26
Totaal	**€ 850,02**	**€ 846,94**	**€ 849,61**	**€ 949,02**	**€ 943,42**	**€ 948,25**	**€ 1.068,78**	**€ 1.060,30**	**€ 1.067,53**
Verschil			€ 2,67			€ 4,83			€ 7,23
Stijging/daling in %			0,31%			0,51%			0,68%

Vergelijking lokale lastendruk

Een objectieve vergelijking van de lokale lasten met andere gemeenten wordt gemaakt met de COELO-atlas. Enkele jaren geleden is COELO overgestapt op een andere methode voor de berekening van de OZB. Voor de gemiddelde OZB-aanslag wordt nu alleen gekeken naar de WOZ-waarden van koopwoningen, terwijl voorheen ook de WOZ-waarden van huurwoningen werden betrokken in de berekening van de OZB-aanslag.

Voor het berekenen van de OZB-tarieven moeten gemeenten echter de WOZ-waarden van alle woningen gebruiken, zowel huur- als koopwoningen. Daardoor wijken de woonlasten in de gemeentelijke tabel af van de cijfers die COELO noemt. Omdat COELO dezelfde methodiek toepast voor alle gemeenten, blijft de vergelijking tussen gemeenten wel objectief.

Op basis van de meest recente uitgave van COELO (2026) bevindt Rijswijk zich onder het gemiddelde in de regio Haaglanden. Afgebeeld zijn de lasten voor eigenaren. De oplopende volgorde wordt bepaald door de bedragen in de kolom “Woonlasten éénpersoonshuishoudens”.

Gemeente	Woonlasten voor eenpersoons-huishouden	Woonlasten voor meerpersoons-huishoudens
Den Haag	€ 884	€ 979
Rijswijk	€ 933	€ 1.146
Westland	€ 982	€ 1.110
Pijnacker-Nootdorp	€ 1.001	€ 1.119
Leidschendam-Voorburg	€ 1.035	€ 1.115
Zoetermeer	€ 1.040	€ 1.097
Delft	€ 1.062	€ 1.222
Midden-Delfland	€ 1.233	€ 1.340
Wassenaar	€ 1.649	€ 1.915
Gemiddelde woonlasten regio Haaglanden	**€ 1.091**	**€ 1.227**

Kostendekking

Afvalstoffenheffing	Lasten	Opbrengsten
Salarislasten	€ 509.583	
Doorberekening veegkosten	€ 392.820	
Directe lasten	€ 9.933.897	
Toerekening Overhead	€ 686.732	
Compensabele BTW	€ 2.116.307	
Kwijtschelding	€ 875.000	
A. Opbrengst Afvalstoffenheffing (vóór verlaging)		€ 14.253.339
Overige opbrengsten		€ 261.000
Totaal kosten	***€ 14.514.339***	
Totale Opbrengsten		***€ 14.514.339***
Dekking voor verlaging		**100%**
B. Niet toegerekende lasten, waaronder kwijtschelding		**€ -1.075.000**
Totale kosten	**€ 14.304.354**	
Totale opbrengst		***€ 13.439.339***
Dekking		**93%**

Opbrengst Afvalstoffenheffing na verlaging niet toegerekende lasten (A-B) = € 13.178.339

Rioolheffing	Lasten	Opbrengsten
Salarislasten	€ 370.380	
Doorberekening veegkosten	€ 130.940	
Directe lasten	€ 1.575.316	
Toerekening Overhead	€ 350.959	
Compensabele BTW	€ 996.491	
Kwijtschelding	€ 200.000	
Investeringslasten	€ 3.134.853	
A. Opbrengst rioolheffing		**€ 6.758.939**
Subtotaal lasten	***€ 6.758.939***	
Subtotaal baten		***€ 6.758.939***
Kostendekkendheid		**100%**
Niet toegerekende lasten		€ -200.000
Totale kosten	***€ 6.758.939***	
Totale opbrengst		***€ 6.558.939***
Dekking		**97%**

Leges		Personeelslasten	Overhead	Lasten OD	Overige lasten	Totale lasten	Baten	Kostendekken
Totaal		**3.514.473**	**2.734.889**	**68.970**	**1.229.795**	**7.548.127**	**6.052.685**	**80%**
Hoofdstuk 1	**Algemene dienstverlening**	**1.376.406**	**1.304.233**	**-**	**881.000**	**3.529.874**	**2.034.159**	**56%**
Paragraaf 1.1	Burgerlijke stand	€ 200.034	€ 155.662	€ -	€ 106.084	€ 461.781	€ 294.375	64%

Leges		Personeelslasten	Overhead	Lasten OD	Overige lasten	Totale lasten	Baten	Kostendekken
Paragraaf 1.2	Reisdocumenten en Nederlandse identiteitskaart	€ 855.602	€ 665.811	€ -	€ 574.759	€ 2.096.172	€ 1.078.517	51%
Paragraaf 1.3	Rijbewijzen	€ 189.686	€ 147.610	€ -	€ 67.448	€ 404.744	€ 222.952	55%
Paragraaf 1.4	Verstrekkingen in het kader van de basisregistratie persoonsgegevens	€ 30.434	€ 23.683	€ -	€ 9.200	€ 63.318	€ 40.775	64%
Paragraaf 1.5	Bestuursstukken	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	
Paragraaf 1.6	Vastgoedinformatie	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	
Paragraaf 1.7	Overige publiekszaken	€ 71.142	€ 55.361	€ -	€ 135.235	€ 261.738	€ 205.111	78%
Paragraaf 1.8	Gereserveerd	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	
Paragraaf 1.9	Bijzondere wetten	€ 118.700	€ 92.370	€ -	€ 29.506	€ 240.576	€ 191.695	80%
Paragraaf 1.10	Diversen	€ 870	€ 677	€ -	€ -	€ 1.546	€ 735	48%
Hoofdstuk 2	**Dienstverlening en besluiten in het kader van de omgevingswet**	**1.201.763**	**1.138.748**	**10.757**	**736.153**	**3.832.936**	**3.960.335**	**109%**
Paragraaf 2.1	Algemene bepalingen	€ -	€ -	€ -	€ 117.567	€ 117.567	€ -	
Paragraaf 2.2	Voorfase	€ 534.774	€ 416.150	€ -	€ -	€ 950.924	€ 63.700	7%
Paragraaf 2.3	Activiteiten met betrekking tot bouwwerken	€ 1.287.595	€ 1.001.979	€ -	€ 129.780	€ 2.419.354	€ 3.778.272	156%
Paragraaf 2.4	Activiteiten met betrekking tot cultureel erfgoed en werelderfgoed	€ 6.261	€ 4.872	€ -	€ -	€ 11.133	€ 5.655	51%
Paragraaf 2.5	Milieubelastende activiteiten	€ -	€ -	€ 35.027	€ -	€ 35.027	€ 35.027	100%
Paragraaf 2.6	Lozingsactiviteiten	€ -	€ -	€ 4.213	€ -	€ 4.213	€ 4.213	100%
Paragraaf 2.7	Aanlegactiviteiten	€ 7.826	€ 6.090	€ -	€ -	€ 13.916	€ 5.743	41%
Paragraaf 2.8	Overige activiteiten	€ 13.043	€ 10.150	€ -	€ -	€ 23.193	€ 4.765	21%
Paragraaf 2.9	Maatwerkvoorschriften (separaat aangevraagd)	€ 3.354	€ 2.610	€ 8.426	€ -	€ 14.390	€ 13.447	93%
Paragraaf 2.10	Gelijkwaardigheid (separaat aangevraagd)	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	
Paragraaf 2.11	Overige tarieven	€ 596	€ 464	€ -	€ -	€ 1.060	€ 446	42%
Paragraaf 2.12	Modaliteiten	€ 62.980	€ 49.010	€ 21.305	€ 53.200	€ 186.495	€ 111.146	60%
Paragraaf 2.13	Vermindering	€ 31.304	€ 24.360	€ -	€ -	€ 55.664	€ -62.079	
Paragraaf 2.14	Teruggaaf	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	
Hoofdstuk 3	**Dienstverlening vallend onder de dienstenrichtlijn en niet vallend onder hoofdstuk 2**	**201.180**	**190.631**	**-**	**8.770**	**185.317**	**58.191**	**24%**
Paragraaf 3.1	Horeca	€ 57.993	€ 45.129	€ -	€ -	€ 103.122	€ 34.510	33%
Paragraaf 3.2	Seksbedrijven	€ 1.174	€ 914	€ -	€ 7.016	€ 9.103	€ 4.586	50%
Paragraaf 3.3	Winkeltijdenwet	€ 112	€ 87	€ -	€ -	€ 199	€ 76	38%
Paragraaf 3.4	Organiseren evenement of markt	€ 16.770	€ 13.050	€ -	€ -	€ 29.820	€ 2.079	7%
Paragraaf 3.5	Standplaatsen (Gereserveerd)	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	
Paragraaf 3.6	Huisvestigingswet 2014	€ 16.770	€ 13.050	€ -	€ -	€ 29.820	€ 14.437	48%
Paragraaf 3.7	In dit hoofdstuk niet benoemd besluit	€ 7.453	€ 5.800	€ -	€ -	€ 13.253	€ 2.505	19%
Paragraaf 3.8	Gereserveerd	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	
Paragraaf 3.9	Teruggaaf	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	

Marktgeld

Marktgeld	Lasten	Opbrengsten
Salarislasten	37.305	
Directe lasten	33.764	
Totaal	**71.069**	
Toerekening Overhead		
Overhead	35.535	
Totale overhead	**35.535**	
Totale kosten	**106.604**	
Totale opbrengst		**78.660**
Dekking		**74%**

Financiering

Inleiding

Rijswijk gaat op een verantwoorde manier om met financiële middelen. Het is belangrijk dat we goed omgaan met financiële risico's en dat we over voldoende middelen beschikken, zodat we tijdig aan onze financiële verplichtingen kunnen voldoen tegen zo laag mogelijke kosten.

We houden onze financiële geldstromen en vermogensposities goed in de gaten en kijken ook naar de invloed van de economische ontwikkeling op de overheden en de geld- en kapitaalmarkt. Daarnaast beheersen we de financiële risico's door het steeds opnieuw afstemmen van onze financiële positie met de benodigde financiële middelen op zowel de korte termijn (liquiditeit) als op de langere termijn (langlopende leningen).

Renteontwikkeling

De Europese Centrale Bank (ECB) heeft de rente dit jaar twee maal verhoogd. De rente is alle twee momenten met 0,25% verhoogd naar 2,5%, voor het laatst is september 2026.

De inflatie in de eurozone is in 2026 toegenomen tot circa 3%. De verwachting van de ECB is dat de inflatie in 2027 zal afnemen tot circa 2,5% en in 2027 zal dalen naar circa 2,1%. Hiermee beweegt de inflatie richting de doelstelling van 2% van de ECB.

De verwachting is dat de rente in 2027 zal stabiliseren of licht zal dalen.

Afhankelijk van de ontwikkelingen van de rente zullen wij in 2027 gebruik maken van leningen met looptijden van 1 maand tot enkele jaren.

Risicobeheer

Bij het financieren van investeringen, grondexploitaties en de lopende exploitatie worden de volgende risico's onderscheiden:
- Langlopend renterisico
- Kortlopend renterisico
- Kredietrisico
- Liquiditeitsrisico

Deze risico's proberen wij zo goed mogelijk te managen met het doel de rentekosten zo laag mogelijk te houden.

Langlopend renterisico

Per oktober 2026 bedroeg het financieringsoverschot, rekening houdende met kortlopende verplichtingen, circa € 24,6 miljoen. Deze middelen zijn beschikbaar en worden verplicht aangehouden op een bankrekening bij het Ministerie van Financiën (Schatkist). Dit betekent dat er meer financieringsmiddelen waren in de vorm van opgenomen leningen, reserves en voorzieningen dan gerealiseerde investeringen. Deze middelen zijn bedoeld om onder meer de hoge aflossingen op bestaande leningen te kunnen voldoen en nieuwe investeringen te kunnen betalen. De eerstvolgende lening van € 20 miljoen vervalt in 2027.

Financiering RijswijkBuiten

Volgens de 14e herziening van de grondexploitatie RijswijkBuiten bedraagt de boekwaarde per 1 januari 2026 € 113,4 miljoen exclusief verliesvoorziening. Deze cijfers zijn gebaseerd op cijfers van december 2025.

In 2027 worden twee leningen met een totale waarde van € 40 miljoen afgelost. Hiervan zal een lening van € 20 miljoen opnieuw afgesloten moeten worden.

Het verloop van de investeringen volgens de 14e herziening en de financieringen is als volgt:

Begroting 2027 x € 1 miljoen	2026	2027	2028	2029	2030
Boekwaarde opgave RB incl. voorz. ultimo jaar 2025	113	109	75	56	34
Gewogen gemiddelde boekwaarde	**111**	**92**	**66**	**45**	**17**
financiering gemiddeld per jaar					
10 jaar fixe -0,11%	40	40	40	0	0
10 jaar lineair -0,055%	16	12	8	4	0
5 jaar fixe 3%	20	20	0	0	0
5 jaar fixe 2,96%	20	0	0	0	0
1 jaar fixe 2,7%	20	0	0	0	0
totaal gemiddelde financieringen	**116**	**72**	**48**	**4**	**0**
Financieringstekort per jaar RB	**5**	**-20**	**-18**	**-41**	**-17**

Tabel 1

Een grondexploitatie, dus ook RijswijkBuiten, laat zich moeilijk voorspellen. Een financiering voor de toekomst is dan ook moeilijk in te schatten. Gezien de onzekerheid over het verloop van de boekwaarde en de mogelijkheid om in het verleden op de kapitaalmarkt leningen te sluiten met negatieve rente, is in 2019 besloten om voor 10 jaar extra te lenen en deze middelen beschikbaar te houden voor RijswijkBuiten.

Hiermee wordt bereikt, dat voor de komende jaren in geval van stagnatie in de grondverkopen het risico voor de rentekosten is geminimaliseerd en zelfs sprake kan zijn van negatieve rentekosten. Dit is wel afhankelijk in hoeverre de werkelijke boekwaarde van de investeringen bovenstaande prognose zal volgen.

Als er een kapitaaloverschot voor het plangebied RijswijkBuiten bestaat (meer financieringsmiddelen dan boekwaarde) dan worden de financieringsmiddelen gebruikt voor de overige investeringen van de gemeente.

Zoals tabel 1 aangeeft is het met de huidige leningen en verwachte boekwaarde noodzakelijk om voor RijswijkBuiten in 2027 een lening aan te trekken.

Financiering investeringen gemeenten (exclusief RijswijkBuiten)

De investeringen van de gemeente exclusief RijswijkBuiten zijn als volgt. In de cijfers van de investeringen is ook het investeringsplan 2026 t/m 2030 opgenomen.

x € 1 miljoen	2026	2027	2028	2029	2030
Investeringen	266	442	510	577	602
Investeringen (gemiddeld)	**320**	**354**	**476**	**544**	**590**
langlopende leningen minus					
boekwaarde RijswijkBuiten	125	122	120	118	117
reserves	97	101	112	110	110
voorzieningen	18	19	21	23	23
totaal financieringsmiddelen	**240**	**243**	**253**	**251**	**250**
gemiddeld	296	241	248	252	250
gemiddeld saldo per jaar	**-24**	**-113**	**-228**	**-291**	**-339**
+= financieringsoverschot					
- = financieringstekort					

Tabel 2

Dit overzicht laat zien, dat er een financieringstekort ontstaat doordat de investeringen toenemen en er langlopende leningen af zullen lopen (en afgelost worden in bovenstaande tabel). Dit kan opgelost worden door het aantrekken van nieuw vreemd vermogen. Deze leningen zijn niet opgenomen in bovenstaand overzicht. Dit om inzicht te geven in de hoogte van de financieringsbehoefte over de jaren. In 2027 wordt, afhankelijk van de renteontwikkeling zo veel mogelijk gebruik gemaakt van kortlopende leningen, dan wel leningen met een looptijd van 3 tot 5 jaar.

Volgens de laatste voorlopige inzichten zal het financieringstekort ook in 2027 nog van kracht zijn. Ook het aflossen op leningen en het inzetten van de reserves maakt bij elkaar dat in de loop van 2027 leningen opgenomen moeten worden.

De reservepositie neemt in 2027 licht toe. De boekwaarde van RijswijkBuiten is gebaseerd op de 14e herziening van de grondexploitatie. Daarnaast lijkt de daling van de rente in 2027 licht door te zetten in de eurozone. De onzekerheid omtrent de ontwikkelingen op de financiële markten door de inflatie blijft en dit is van invloed op de leningspercentages.

In 2027 zal er meer duidelijkheid bestaan over de ontwikkelingen van bovenstaande cijfers, zodat ook de financieringsbehoefte duidelijker wordt. Er kunnen dan betere keuzes worden gemaakt tussen kort, middellang of lang krediet. Uit bovenstaand overzicht zou eerder gekozen worden uit kort tot middellang krediet.

Totale ontwikkeling schuldenpositie van Rijswijk

De relatief hoge schuldenpositie op dit moment is van tijdelijke aard. Deze positie wordt vooral veroorzaakt door de investeringen in de grondexploitatie RijswijkBuiten. De schuldenpositie wordt, zowel ten aanzien van de financieringsbehoefte als de rentekosten, nauwlettend gemonitord.

De verkopen van de gronden in RijswijkBuiten zullen in de loop van de jaren zorgen dat het saldo van de investeringen zal dalen. Hierdoor neemt de financieringsbehoefte van dit exploitatiegebied af, waardoor dit een gunstige invloed heeft op de totale schuldenpositie.

De mate van verlaging van de schuldenpositie is afhankelijk van de realisering van de verkoopopbrengsten van RijswijkBuiten en de overige investeringsplannen van de gemeente.

Niet alleen de hoge schuldenpositie is van belang, maar nog belangrijker is het lage niveau van de rentekosten waarvan jarenlang geprofiteerd kon worden. Met dit laatste houdt een schuldquote geen rekening.

Voor een totaaloverzicht van de ontwikkeling van de schuldenpositie, inclusief RijswijkBuiten wordt verwezen naar bijlage 2 behorende bij deze paragraaf.

Renterisiconorm

Het renterisico op langlopende geldleningen is wettelijk aan een maximum gebonden. Uitgangspunt hierbij is om zoveel mogelijk spreiding in de looptijden van leningen aan te brengen, zodat geen onnodige renterisico's worden gelopen. De wettelijk vastgestelde renterisiconorm van 20% houdt in dat in enig jaar de aflossing van de lange schuld niet hoger mag zijn dan 20% van het totaal van de lasten (of de baten, indien deze hoger is dan het totaal van de lasten) volgens de begroting. Hierdoor wordt de rentegevoeligheid beperkt.

De rentegevoeligheid voor de gemeente Rijswijk is beperkt.

Voor RijswijkBuiten wordt gebruik gemaakt van fixe- en lineaire leningen. De middelen voor de aflossingen van deze leningen zijn afkomstig uit de opbrengsten grondverkopen. Nadat de exploitatie RijswijkBuiten is afgesloten zijn alle gronden verkocht en zijn financieringsmiddelen voor deze grondexploitatie niet langer nodig. Eventuele ontstane kapitaaloverschotten van RijswijkBuiten worden ingezet voor de financiering van de overige investeringen van de gemeente. Afhankelijk van de

hoogte van de investeringsplannen voor de komende jaren zullen er aanvullende leningen moeten worden aangetrokken.

In voorgaande jaren is voor de financiering van RijswijkBuiten twee leningen opgenomen van totaal €80 miljoen met een negatieve rente en een looptijd van 50 jaar. Dit maakt de gemeente Rijswijk minder gevoelig voor renteschommelingen gedurende 50 jaren ter hoogte van dit bedrag.

In onderstaand overzicht is de renterisiconorm voor 2027 en verder opgenomen.

	Renterisiconorm	2027	2028	2029	2030
1	Begrotingstotaal	270.396	266.488	258.674	253.380
2	Percentage vastgesteld per ministeriele regeling	20%	20%	20%	20%
3	**Renterisiconorm (1 x 2)**	**54.079**	**53.298**	**51.735**	**50.676**

Tabel 3

Kortlopend renterisico (kasgeldlimiet)

De rente op de geldmarkt voor 1-maands kasgeldleningen voor overheden beweegt zich medio september 2026 rond 2,2% op jaarbasis. Voor kasgeldleningen gaan we in 2027 uit van een marktrenteniveau van gemiddeld circa 2,2%.

Als de rente op de geldmarkt gelijk blijft en de kapitaalmarktrente niet verder stijgt, zullen wij zo nodig gebruik maken van de ruimte binnen de wet FIDO (Financiering Decentrale Overheden) om de totale rentelasten zo laag mogelijk te houden. De kasgeldlimiet kunnen wij maximaal 3 kwartalen overschrijden, daarna moeten wij consolideren. Dit houdt in dat bij een dreigende structurele overschrijding van de kasgeldlimiet lange leningen aangetrokken moeten worden.

Het renterisico op kortlopende geldleningen (< 1 jaar) is door de wet FIDO gemaximaliseerd tot de kasgeldlimiet. Deze limiet is gesteld op 8,5% van de begrotingsomvang van 2027.

	Kasgeldlimiet	2027	2028	2029	2030
1	Begrotingstotaal	270.396	266.488	258.674	253.380
2	Percentage vastgesteld per ministeriele regeling	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%
3	**Kasgeldlimiet volgens de wet FIDO (1 x 2)**	**22.984**	**22.651**	**21.987**	**21.537**

Tabel 4

Kredietrisicobeheer

Het kredietrisico wordt veroorzaakt door de mogelijkheid dat de instelling waaraan geld is verstrekt niet in staat blijkt te zijn, de rente en aflossing op verstrekte leningen te voldoen. Deze verstrekte geldleningen betreffen leningen in het kader van de publieke taak van de gemeente. De gemeente heeft een relatief beperkt bedrag aan leningen uitstaan.

Het volgende overzicht geeft de vergelijking met de begrotingen 2027 en 2026 én de jaarrekening 2025 (per jaar in duizenden euro's):

Omschrijving	Begroting 2027	Begroting 2026	Jaarrekening 2025
Woningbouwverenigingen	368	420	420
Leningen eigen personeel	95	90	117
Fietsenplan	83	68	66
Overige leningen	154		154
SVN: Gemeentelijk stimuleringsregeling	827	676	827
SVN: Duurzaamheidsleningen	51	44	51
SVN: Leningen Museum Rijswijk	599	509	538
SVN: Startersleningen	1.137	1.686	1.137
Totaal	**3.313**	**3.494**	**3.310**

Tabel 5

Museum Rijswijk

In de paragraaf financiering van de 2e halfjaarrapportage 2018 is ten behoeve van de Stichting Museum Rijswijk een te verstrekken hypothecaire lening opgenomen van ten hoogste € 751.000. In werkelijkheid is er € 707.000 opgenomen.

In onderstaand overzicht zijn de aflossingen en het openstaand saldo van de hypothecaire lening zichtbaar.

Overzicht lening Museum Rijswijk	
Ten laste van jaar:	Opgenomen hypothecaire lening
2018	€ 528.000
2019	€ 50.698
2020	€ 37.875
2026	€ 90.000
Totaal opgenomen lening	**€ 706.573**
Afgelost 2022	€ 20.000
Afgelost 2023	€ 0
Afgelost 2024	€ 29.240
Afgelost 2025	€ 29.240
Afgelost 2026	€ 29.240
Restant lening	**€ 598.853**
Totale hypothecaire lening	€ 751.000
Totaal opgenomen lening	€ 706.573
Dit deel van de lening is **niet** opgenomen.	€ 44.427

Tabel 6

In de loop van 2026 is het leningsdeel behorende bij het meerjarenonderhoudsplan € 90.000 uitgekeerd aan het museum.

Garantstellingen

De gemeente loopt niet alleen kredietrisico op verstrekte geldleningen, maar ook op de geldleningen, waarover een garantstelling is verstrekt. De garantstellingen heeft nagenoeg geheel betrekking op leningen aan de woningcorporaties Vidomes en Rijswijk Wonen. De zekerheidsstructuur kent een gelaagdheid, die in volgorde worden aangesproken. Bij afloop van de achtervangovereenkomsten worden deze vernieuwd tegen nieuwe zekerheden, waardoor het kredietrisico voor de gemeente verder beperkt wordt. Gemeenten en de Staat zijn de laatste laag in de zekerheidsstructuur en worden als laatste aangesproken. Met de nieuwe achtervangovereenkomst is de positie van gemeenten verder verbeterd.

In onderstaand overzicht kunt u zien dat de woningbouwverenigingen waarvoor wij garant staan, op basis van de jaarrekening 2025 voldoende solvabel zijn. Hierdoor is de financieringsgraad heel laag en gaat het meer om een theoretisch risico dat de gemeente heeft t.a.v. de leningen van de woningbouwverenigingen.

Woningbouwvereniging (bedrag x € 1.000)	Eigen vermogen	Balanstotaal	Solvabiliteit
Rijswijk Wonen	945.189	1.259.062	75,1%
Stichting Habion	1.131.669	1.576.053	71,8%
Stichting Vidomes	3.113.326	4.045.245	77,0%
Woonzorg Nederland	3.969.081	6.203.705	64,0%

Tabel 7

Van de overige gegarandeerde geldleningen is het risico afgedekt of beperkt. Zodra de gemeente betalingen verricht in het kader van de garantstellingverplichting vervalt het eigendom van het onderpand aan de gemeente.

Liquiditeitsrisico

Het liquiditeitsrisicobeheer betreft het financieren en uitzetten van middelen voor de perioden van één jaar of korter. Zoals eerder aangegeven zal een financieringstekort zo veel mogelijk met kortlopende geldleningen worden gefinancierd. Dit gebeurt door het aanhouden van een gering saldo op de rekening-courant bij de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) aangevuld met kasgeldleningen. Het aanhouden van rekening-courant krediet is veel duurder dan het financieren met kasgeldleningen. Om te voorkomen dat er onnodig tegoeden op de rekening-courant blijven staan, wordt dagelijks het totaal van de saldi van alle bankrekeningen > € 0,5 miljoen automatisch afgeroomd en overgeboekt naar de Schatkist.

Treasury resultaat

Het renteresultaat bedraagt nadelig € 223.000, dit is ontstaan doordat er meer rentekosten zijn doorberekend aan de beleidsproducten. Het saldo van de geraamde rentelasten en -baten bedraagt € 2.293.000. Uitgedrukt in een percentage van de beginboekwaarde van de investeringen is dit 0,68%. Het doorberekende rentepercentage toegerekend aan de beleidsproducten is gemiddeld 1,0%.

Het nadelig saldo heeft geen invloed op het totaal van de begroting. De rentekosten zijn alleen voor een hoger bedrag verdeeld over de beleidsproducten.

Resultaat Treasury		
Overzicht Rente exploitatie 2027 (x € 1.000)		
rentelasten korte- en lange termijnfinanciering:		
totaal rentelasten		3.593
totaal rentebaten		400
Saldo rentelaten en baten		3.193
toerekening rente aan RijswijkBuiten	900	
toerekening rente aan overige grondexploitaties		
Saldo rente grondexploitaties		900
totaal aan beleidsproducten toe te rekenen rente		**2.293**
geraamde toerekening aan beleidsproducten 1%	2.466	
geraamde toerekening aan investeringen 1%	50	
totaal doorbelast		**2.516**
Nadelig saldo rente		**-223**

Tabel 8

Bijlagen

Bijlage 1. Overzicht langlopende leningen

Begroting 2027 Beëindiging looptijd in het jaar	Omschrijving	Rente- percentage	Restant begin 2027	Bedrag x € 1.000 Jaarlijkse aflossing/ eenmalig
2027	Lening RB	2,96	20.000	20.000
2027	Lening RB	2,7	20.000	20.000
2028	Forwardlening RB	3	20.000	0
2028	Lening AD	4,41	560	280
2028	Lening AD	4,47	800	400
2028	Lening AD	4,77	600	300
2029	Lening RB	-0,11	40.000	0
2030	Lening AD	3,81	1.600	400
2030	Lening RB	-0,055	16.000	4.000
2034	Lening AD	4,75	3.200	400
2030	Lening AD	3,94	3.000	750
2035	Forwardlening AD	2,033	14.000	0
2040	Forwardlening AD	2,048	14.000	0
2045	Forwardlening AD	2,005	14.000	0
2050	Forwardlening AD	1,977	14.000	0
2055	Forwardlening AD	1,925	14.000	0
2070	Lening AD	-0,02	45.000	0
Totaal			**240.760**	**46.530**

Bijlage 2. Geprognosticeerde balans

Bedragen * € 1000	31-12-2025 jaarrek 2025	31-12-2026 raming	31-12-2027 raming	31-12-2028 raming	31-12-2029 raming	31-12-2030 raming
ACTIVA						
Immateriële vaste activa	467	433	400	382	364	345
Materiële vaste activa	248.870	276.008	406.409	482.103	506.008	553.911
Financiële vaste activa	16.221	16.221	16.221	16.221	16.221	16.221
Totaal vaste activa	**265.558**	**292.662**	**423.030**	**498.706**	**522.593**	**570.477**
Voorraden (bouwgrondexploitaties)	95.623	90.547	57.390	37.635	16.322	16.784
Vorderingen < 1 jaar	33.226	30.000	30.000	30.000	30.000	30.000
Rijk's schatkist	38.496					
Liquide middelen	307					
Overlopende activa	8.355					
Totaal vlottende activa	**176.007**	**120.547**	**87.390**	**67.635**	**46.322**	**46.784**
TOTAAL ACTIVA	**441.565**	**413.209**	**510.419**	**566.341**	**568.915**	**617.262**
PASSIVA						
Algemene reserve	45.303	44.325	47.125	46.372	45.955	48.318
Bestemmingsreserves	52.988	55.543	58.219	62.913	62.912	63.348
Totaal eigen vermogen	**98.290**	**99.868**	**105.344**	**109.285**	**108.866**	**111.665**
Voorzieningen	**16.089**	**17.717**	**19.401**	**21.086**	**22.770**	**22.770**
Vaste schulden > 1 jaar	248.697	258.414	356.253	383.961	391.235	438.895
Idem, optioneel € 25 miljoen						
Totaal vaste schulden > 1 jaar	**248.697**	**258.414**	**356.253**	**383.961**	**391.235**	**438.895**
Totaal vaste passiva	**363.077**	**375.999**	**480.998**	**514.332**	**522.871**	**573.330**
Kasgeldleningen						
Overige schulden	18.964	19.000	19.000	19.000	19.000	19.000
Netto vlottende schulden	**18.964**	**19.000**	**19.000**	**19.000**	**19.000**	**19.000**
Overlopende passiva	**59.524**	**18.210**	**10.422**	**33.009**	**27.044**	**24.932**
Totaal vlottende passiva	**78.488**	**37.210**	**29.422**	**52.009**	**46.044**	**43.932**
TOTAAL PASSIVA	**441.565**	**413.209**	**510.419**	**566.341**	**568.915**	**617.262**

RijswijkBuiten

Wat willen we bereiken

Visie

We willen het glastuinbouwgebied in RijswijkBuiten veranderen in een unieke en duurzame woonwijk. Hier komen ongeveer 3.900 woningen, inclusief 84 woonzorgeenheden in Parkrijk. Er komen ook genoeg winkels, scholen, welzijnsvoorzieningen, bedrijventerreinen en werklocaties.

De ontwikkeling van RijswijkBuiten startte met het Masterplan Rijswijk-Zuid uit 2009. Dit plan is in 2013 en 2014 geëvalueerd en aangepast. De plannen voor de gebieden Sion en Parkrijk staan in het bestemmingsplan Sion-'t Haantje. Twee fasen zijn al in uitvoering: Sion is bijna klaar en in Parkrijk is de parkrandzone volop in ontwikkeling en nadert daarmee ook de afronding.

In 2021 is er een plan gemaakt voor het gebied Pasgeld, met duidelijke richtlijnen voor Pasgeld-West en Pasgeld-Oost. Het bestemmingsplan Pasgeld-West is in september 2023 vastgesteld, en Pasgeld-Oost in juni 2024. Deze plannen zijn na behandeling in en afronding door de afdeling Rechtspraak van de Raad van State begin 2026 definitief geworden. De tijdelijke school in Pasgeld-West is inmiddels in gebruik en de eerste woningen in Pasgeld-West zullen in het eerste kwartaal van 2027 in verkoop gaan. Pasgeld-Oost wordt samen met de grondeigenaar ontwikkeld.

De gemeente zorgt voor de uitvoering van de plannen in Sion-'t Haantje en Pasgeld-West via grondexploitaties Sion-t Haantje Woongebied (in Sion, Parkrijk en in Pasgeld-West) en Bedrijventerrein Haantje-Pasgeld (in Parkrijk en in Pasgeld-West). Hiervoor zijn financiële plannen gemaakt en is er een verliesvoorziening.

De financiële situatie en verwachtingen zijn verwerkt in de in april 2026 door de gemeenteraad vastgestelde Grondexploitatie Sion-'t Haantje Woongebied, Veertiende herziening, 2026 en in de Grondexploitatie Bedrijventerrein Haantje-Pasgeld, Tweede herziening, 2026.

Doelstellingen

De belangrijkste doelen zijn:
- Het bouwen van ongeveer 3.900 woningen (inclusief 84 woonzorgeenheden Parkrijk) die passen bij de woonvisie.
- Ruimte maken voor maatschappelijke voorzieningen zoals drie basisscholen, een gezondheidscentrum en speciale woonvormen.
- Het ontwikkelen van ongeveer 10 hectare bedrijventerrein voor vooral kleine en middelgrote bedrijven.
- Zorgen voor duurzaamheid met weinig milieubelasting, een goede mobiliteit en laag energieverbruik.
- Een groene woonomgeving met huizen en appartementen in een parkachtige setting.
- Aandacht voor cultuurhistorie en sociale samenhang in de wijk.
- Financieel sluitende grondexploitaties.

Indicatoren

Indicator Sion, Parkrijk ('t Haantje) Pasgeld- West	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Woningen[1]	2.415	163	288	226	254	268
Sociale huur[2]	197	0	25	25	25	25
Scholen	2	0	0	1	0	0
Overige voorzieningen[3]	4	0	0	0	0	0
Uitgifte bedrijventerrein in m² BVO	48.147	7.158	7.158	7.158	7.158	7.158

1 Planning van de verkoop van bouw grond voor woningen (inclusief socaile huur)

2 Met betrekking tot de fasering van socoale huurwoningen vindt nog overleg plaats met de woningcorporatie Vidomes

3 In Sion zijn een kinderdagverblijf en een huisartenpost/apotheek gevestigd. In 2024 is de huisartsenpost/apotheek verhuisd naar het nieuwbouw gezondheidscentrum in Parkrijk en heeft zich hier een tandartsenpraktijk gevestigd.

Wat gaan we daarvoor doen?

We voeren het plan uit zoals gepland. Dit betekent dat we bouwgrond verkopen voor met name woningen, maar ook voor scholen, winkels en bedrijventerreinen. De planning gebruiken we als basis voor de programmabegroting van 2027-2030.

Begin 2027 worden de grondexploitaties herzien en door de gemeenteraad vastgesteld. De hieruit volgende wijzigingen voor de programmabegroting voor 2027-2030 zullen in de 1e halfjaarrapportage 2027 worden meegenomen.

Grondverwerving

We kopen de grond die nodig is voor de ontwikkeling. Dit doen we zoveel mogelijk in een minnelijk traject. De laatste percelen voor het gebied zijn eind 2024 aan de gemeente overgedragen. Dit zijn stukken grond die ProRail eerder had gekocht voor de spoorverdubbeling.

Bouw- en woonrijp maken

De planning en de uitvoering van de werkzaamheden van bouw- en woonrijp maken zijn aangepast aan de uitgangspunten zoals opgenomen in de Grondexploitatie Sion-'t Haantje Woongebied Veertiende herziening, 2026 en in de Grondexploitatie Bedrijventerrein Haantje-Pasgeld, Tweede herziening, 2026.

Rente en financiering

In de herzieningen 2026 van de grondexploitaties wordt rekening gehouden met een gemiddeld calculatietarief voor de rentekosten van 1,37% per jaar.

Subsidies

Algemeen beleid

Subsidieverstrekking is één van de instrumenten die een gemeente kan inzetten om maatschappelijke en beleidsdoelstellingen te realiseren. Dit gebeurt zowel door het aanvragen van subsidies als door het verstrekken ervan. Onder een subsidie wordt verstaan: “de aanspraak op financiële middelen, door een bestuursorgaan verstrekt met het oog op bepaalde activiteiten van de aanvrager, anders dan als betaling voor aan het bestuursorgaan geleverde goederen of diensten” (artikel 4:21 Awb).

In Rijswijk wordt het beleid rondom uitgaande subsidies vormgegeven aan de hand van de Algemene subsidieverordening Rijswijk 2020 (ASV) en het Beleidskader Subsidies.

Inkomende subsidies

Ondanks de recente oproepen vanuit de landelijke politiek om het aantal Specifieke Uitkeringen (SPUK's) te verminderen, constateert de Raad van State juist een toename van het aantal SPUK's. Een SPUK is een specifieke uitkering van de Rijksoverheid waarmee gemeenten middelen ontvangen voor een bepaald doel.

Binnen de gemeente zijn het afgelopen jaar stappen gezet om het proces rondom SPUK's te verbeteren en te vereenvoudigen. Een belangrijke ontwikkeling hierbij is de centrale rol van de subsidiecoördinatie. De ontwikkeling op dit gebied worden het komende jaar voortgezet. Hiermee wil de gemeente beter inspelen op de groei van het aantal specifieke uitkeringen.

Voor de groei van de stad zullen SPUK's op het gebied van woningbouw de komende jaren een belangrijke rol spelen. Zo is in 2026 voor ruim € 12 miljoen aangevraagd via de regeling Woningbouw op Korte Termijn voor infrastructurele maatregelen die noodzakelijk zijn voor de realisatie van woningen. Daarnaast is de Rijksoverheid vanaf 2026 gestart met de Realisatiestimulans. Via deze regeling ontvangen gemeenten een vaste bijdrage voor iedere betaalbare woning waarvan de bouw is gestart. De regeling loopt in ieder geval tot en met 2029.

Optimaal benutten

Het komende jaar wordt ingezet op het optimaal benutten van subsidiemogelijkheden binnen de hele gemeente. Door een directe koppeling te maken tussen beleidsdoelen en beschikbare subsidiemogelijkheden, kan de gemeente gerichter gebruikmaken van subsidies. Hiermee wordt beoogd het aantal relevante subsidies waarvan de gemeente gebruikmaakt te vergroten en de beschikbare middelen optimaal te benutten. De resultaten hiervan worden actief gedeeld binnen de organisatie.

Rapportages

De centrale coördinatie van subsidies wordt het komende jaar verder uitgerold. Het doel hiervan is om meer grip te krijgen op subsidies en beter inzicht te krijgen in de ontvangen subsidies. Hiervoor worden rapportages ontwikkeld die inzicht geven in de omvang, ontwikkeling en inzet van de ontvangen subsidies. Deze rapportages dragen bij aan een beter overzicht van de inkomende subsidies en maken het mogelijk om hier beter op te sturen.

Uitgaande subsidies

In het voorgaande jaar zijn de Algemene subsidieverordening (ASV) en het subsidieproces geëvalueerd. Uit deze evaluatie kwamen onder andere de spreiding van subsidieaanvragen, onvoldoende werkende subsidieplafonds en het algemene karakter van de ASV en het Beleidskader naar voren. Als mogelijke oplossing is toen het werken met afzonderlijke subsidieregelingen genoemd. In 2027 worden hierin verdere stappen gezet.

Subsidieregister

Nadat een subsidieaanvraag is beoordeeld, wordt een (voorlopige) beschikking afgegeven. De subsidieverlening wordt vervolgens, conform de Wet open overheid (Woo), opgenomen in het subsidieregister.

Het subsidieregister geeft inzicht in de subsidies die de gemeente Rijswijk heeft verstrekt, de organisaties en personen die deze subsidies hebben ontvangen en de activiteiten waarvoor de subsidies zijn verstrekt. Het subsidieregister wordt openbaar gemaakt via de gemeentelijke website.

Subsidieraming

Programma: bedragen x € 1.000	Taakveld	2027	2028	2029	2030
Veiligheid	1.2 Openbare orde en veiligheid	109	109	109	109
Totaal		**109**	**109**	**109**	**109**
Economie	3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	119	125	130	130
Totaal		**119**	**125**	**130**	**130**
Onderwijs	4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.831	1.831	1.831	1.831
Totaal		**1.831**	**1.831**	**1.831**	**1.831**
Sport, Cultuur en Recreatie	5.1 Sportbeleid en activering	755	755	755	755
	5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	3.042	3.045	3.036	3.036
	5.4 Musea	559	563	563	553
	5.6 Media	1.791	1.788	1.787	1.787
	5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	20	20	20	20
Totaal		**6.166**	**6.169**	**6.160**	**6.150**
Sociaal Domein	6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	3.119	3.124	3.110	3.110
	6.22 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	831	632	629	629
	6.23 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	73	73	73	73
	6.3 Inkomensregelingen	369	369	368	368
	6.5 Arbeidsparticipatie	16	16	16	16
	6.60 Hulpmiddelen en diensten (Wmo)	122	122	122	122
	6.714 Overige maatwerkarrangementen (Wmo)	447	448	447	447
Totaal		**4.978**	**4.784**	**4.765**	**4.765**
Volksgezondheid en milieu	7.1 Volksgezondheid	2.434	2.437	2.429	2.429
	7.3 Afval	32	32	32	32
Totaal		**2.466**	**2.469**	**2.461**	**2.461**
Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing	8.3 Wonen en bouwen	1.003	487		
Totaal		**1.003**	**487**		
Totaal subsidies		**16.672**	**15.974**	**15.455**	**15.445**

Indirecte subsidies

Het uitgangspunt is om de maatschappelijk vastgoedexploitatie zoveel mogelijk kostendekkend weer te geven in de begroting. Hiermee wordt inzichtelijk gemaakt welke beleidsvelden profiteren van eventuele indirecte subsidies, omdat de huurinkomsten niet volledig kostprijs dekkend zijn.

Het kostendekkend weergeven van de vastgoedexploitatie in de begroting wordt gerealiseerd door het toepassen van een doorbelastingsmethode. Hierbij wordt er allereerst een onderscheid gemaakt tussen verschillende type accommodaties, bijv de sportparken, sporthallen, gymnastiekzalen en welzijn accommodaties. Per type accommodatie zijn de directe baten en lasten inzichtelijk gemaakt. Als de lasten voor een type accommodatie de (huur)inkomsten overstijgen, dan wordt het verschil doorbelast naar het inhoudelijke beleidsveld dat gebruik maakt van het desbetreffende vastgoed. Dit wordt een indirecte subsidie genoemd. Deze administratieve handeling heeft vooralsnog alleen plaatsgevonden voor panden die op korte termijn geen grote (verduurzaming)investeringen

te wachten staan. Om die reden zijn bijv de Schouwburg en het zwembad de Schilp buiten beschouwing gelaten.

Bij interne verhuur van het Huis van de stad wordt er ook een indirecte subsidie vastgesteld, maar dan met de oorspronkelijke business case Huis van de stad als uitgangspunt. Ook deze subsidie wordt doorbelast aan de beleidsvelden die gebruik maken van de betreffende ruimte. Deze methode zorgt ervoor dat de kosten zoveel mogelijk worden toegerekend aan de juiste beleidsvelden.

Het streven naar een kostendekkende maatschappelijk vastgoedexploitatie van de gemeente Rijswijk heeft als primair doel om indirecte subsidies inzichtelijk te maken en niet per se om volledig kostendekkend te opereren. Door gebruik te maken van doorbelasting tussen beleidsvelden kan de gemeente een transparante vastgoedexploitatie realiseren zonder onnodige complexiteit of rondpompen van geld via subsidies van- en naar maatschappelijk partners. Dit betreft dus een administratieve handeling, waar de maatschappelijk partners geen hinder van ondervinden.

De samenvatting van de indirecte subsidies wordt gepresenteerd in onderstaande tabel:

Indirecte subsidies per type accommodatie	Bedrag x € 1.000
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken - Indirecte subsidie gymnastieklokalen	110
5.1 Sportbeleid en activering - Indirecte subsidie sportparken	1.290
5.1 Sportbeleid en activering - Indirecte subsidie sportaccommodaties	690
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie - Indirecte subsidie maatschappelijke welzijnspanden	315
Totaal	**2.405**
Indirecte subsidies Huis van de Stad	
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	50
5.6 Media	49
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	6
Totaal	**105**

Lange termijn investeringsplan

Inleiding

De gemeente Rijswijk investeert de komende jaren in de ontwikkeling van de stad. Dat is nodig om de groei van Rijswijk op te vangen, de bereikbaarheid op peil te houden en te zorgen voor goede voorzieningen en een fijne openbare ruimte. Tegelijkertijd is de financiële ruimte beperkt. Dat maakt het noodzakelijk om investeringen zorgvuldig af te wegen, te prioriteren en te faseren.

Met het Lange Termijn InvesteringsPlan (LTIP) maken we duidelijk welke investeringen de komende jaren nodig zijn. Het LTIP helpt om die keuzes in samenhang te maken, zodat de plannen passen bij de ontwikkeling van de stad én bij wat de gemeente financieel aankan.

Investeringen in samenhang

Veel investeringen hangen met elkaar samen. Een project in de openbare ruimte kan bijvoorbeeld gevolgen hebben voor verkeer, onderhoud, voorzieningen of een gebiedsontwikkeling. Daarom bekijken we investeringen in het LTIP niet los van elkaar, maar als onderdeel van één totaalbeeld. Zo kunnen we projecten beter op elkaar afstemmen, dubbel werk voorkomen en zorgen voor een uitvoerbare planning.

Omdat niet alles tegelijk kan, helpt het LTIP ook bij het kiezen van de juiste volgorde. We kijken daarbij naar wat het meest urgent is, wat het meeste oplevert voor inwoners, welke investeringen wettelijk nodig zijn en hoe projecten binnen de organisatie uitvoerbaar zijn. Door investeringen te faseren, ontstaat ruimte om projecten goed voor te bereiden en de beschikbare capaciteit beter te gebruiken. Dat zorgt voor meer grip op de uitvoering en maakt de financiële gevolgen beter voorspelbaar.

Het LTIP laat zien welke investeringen nodig zijn, wanneer die naar verwachting aan de orde zijn en wat dat betekent voor de begroting. Daarbij gaat het niet alleen om de investering zelf, maar ook om de gevolgen in de jaren daarna, zoals afschrijvingen, rente en extra kosten voor beheer

en onderhoud. Voor 2027 tot en met 2030 gaat het om een geraamd investeringsvolume van € 214,4 miljoen, met verwachte kapitaallasten van € 69,5 miljoen.

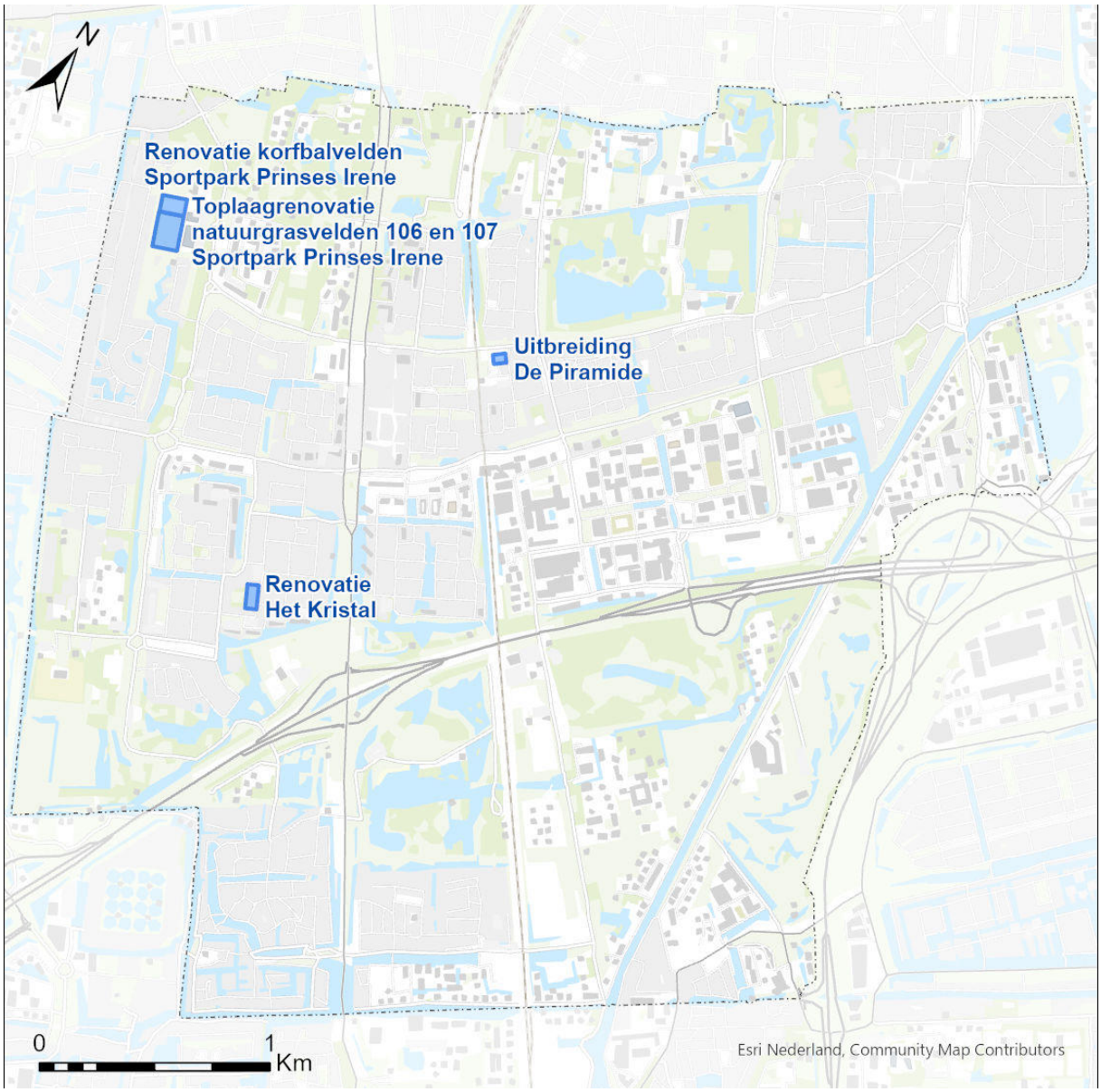
Grote opgaven op langere termijn

Naast de investeringen voor de komende jaren bevat het LTIP ook een doorkijk naar grotere opgaven op langere termijn. Dit zijn projecten die meer voorbereiding vragen en vaak ook afstemming met andere partijen. Denk daarbij aan investeringen die nodig zijn om de stad verder te laten groeien of om belangrijke voorzieningen op langere termijn op peil te houden. Daarmee bereiden we ons voor op toekomstige besluiten en houden we ruimte om tijdig in te spelen op nieuwe ontwikkelingen.

Visualisatie investeringen 2027

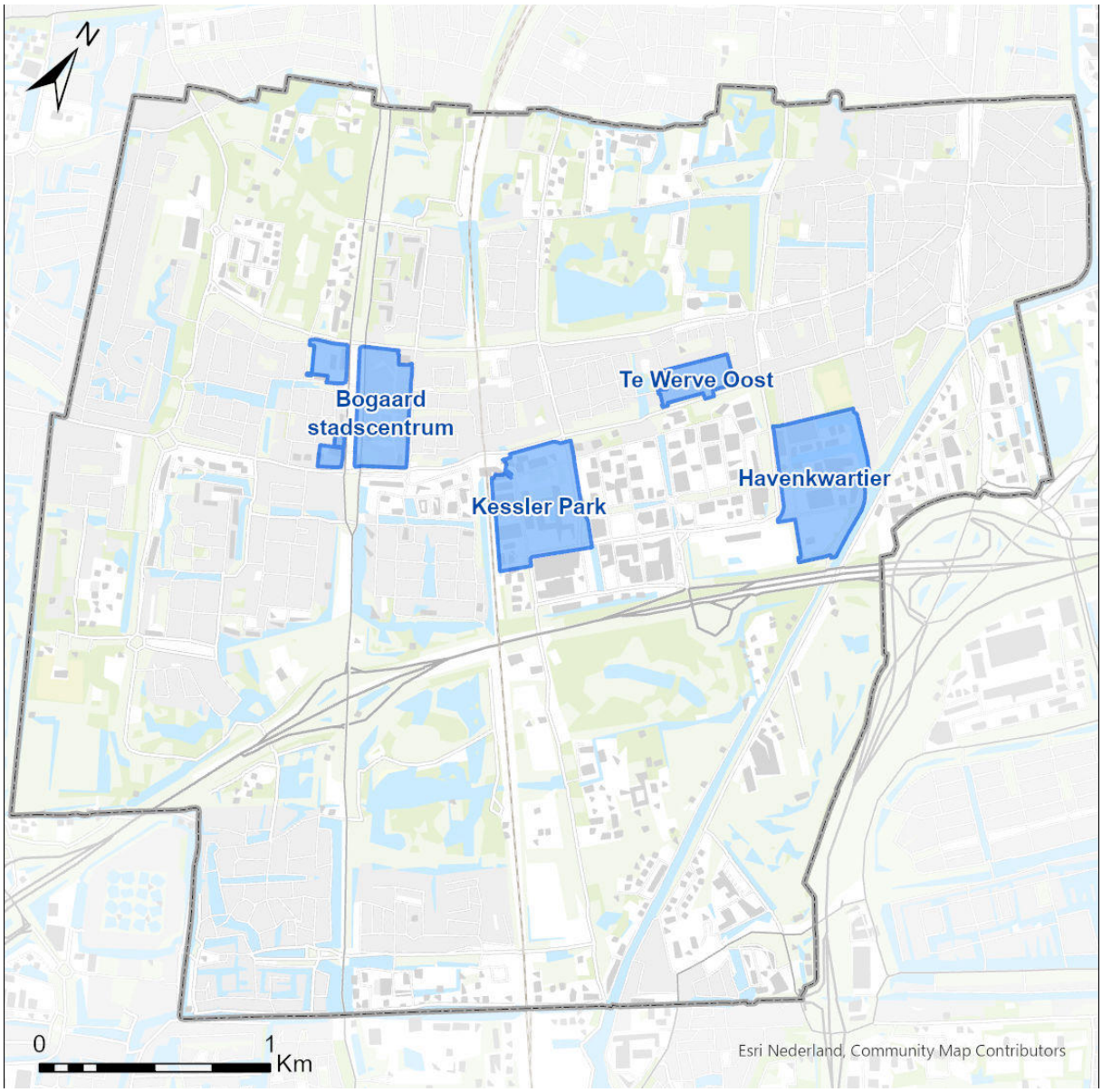
Om de plannen zichtbaar te maken, voegen we een visueel beeld toe met de belangrijkste investeringen op de kaart van Rijswijk. Deze kaarten laten de grote geplande investeringen zien waar Rijswijk in 2027 mee start. Ze worden weergegeven in 3 categorieën, het voorzieningenniveau, de gebiedsontwikkelingen en Mobiliteit.

Voorzieningenniveau:

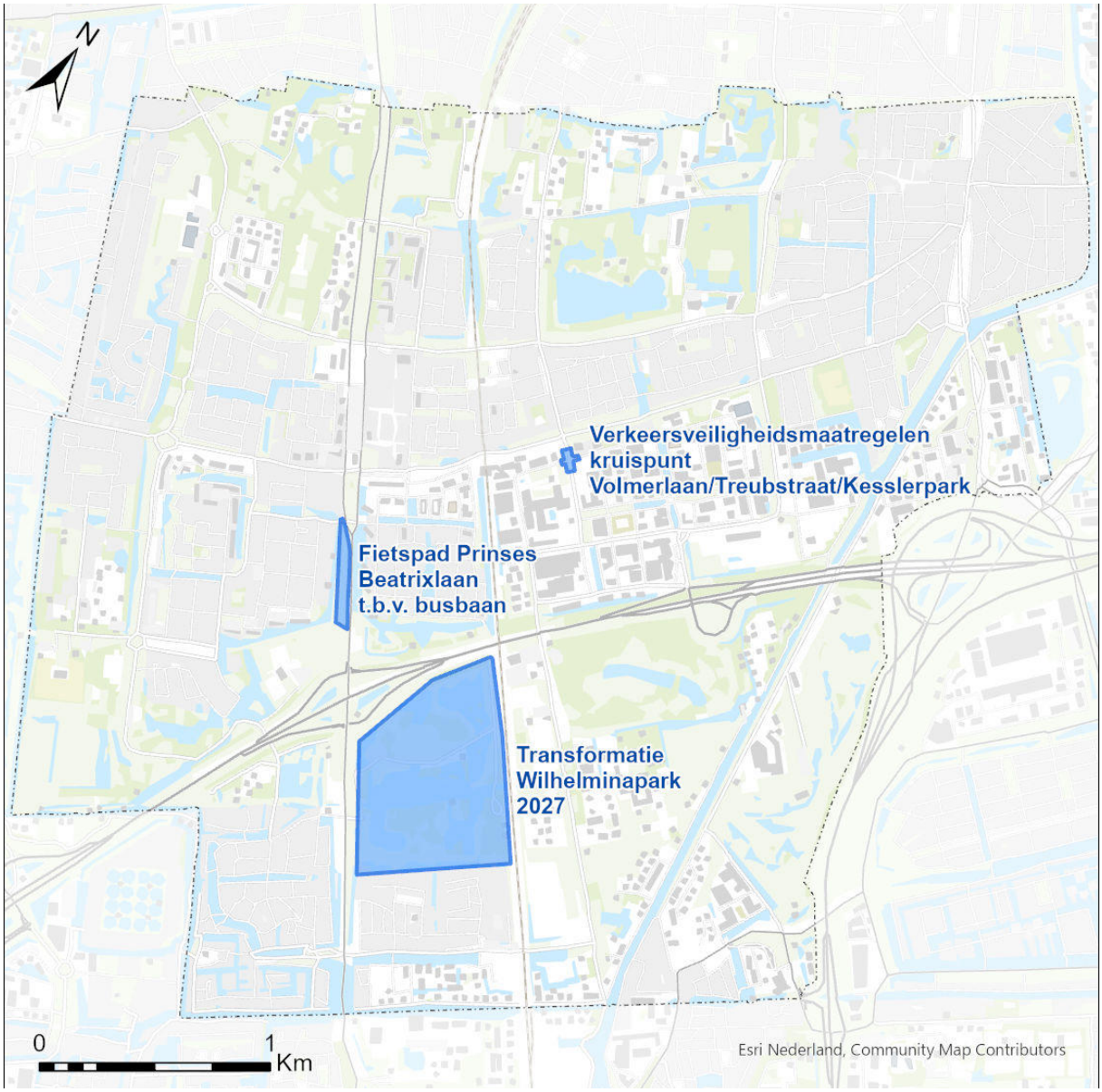
In 2027 wordt gestart met een aantal grote investeringen in het voorzieningenniveau. Op het gebied van onderwijs gaat het om de renovatie van basisschool De Kristal en de uitbreiding van basisschool De Piramide. Met deze investeringen wordt ingespeeld op de behoefte aan toekomstbestendige en passende onderwijshuisvesting voor de komende jaren. Ook binnen de sportvoorzieningen wordt geïnvesteerd. Zo wordt de korfbalvoorziening op Sportpark Prinses Irene gerenoveerd en vindt de toplaagrenovatie plaats van natuurgrasvelden 106 en 107 op hetzelfde sportpark. Deze investeringen dragen bij aan het behoud en de kwaliteit van de sportvoorzieningen in Rijswijk.

Gebiedsontwikkelingen:

De investeringen voor de gebiedsontwikkelingen zijn in de begroting 2027 opgenomen in het investeringsplan. Het gaat om de lopende projecten Bogaard stadscentrum, Havenkwartier, Kessler Park, waar de Broodfabriek onderdeel van is, en Te Werve Oost. Dit zijn omvangrijke projecten met een lange doorlooptijd, die bestaan uit meerdere deelprojecten en een gefaseerde uitvoering. In 2027 worden binnen deze gebiedsontwikkelingen opnieuw deelprojecten voorbereid en gestart. Daarmee blijft de gemeente sturen op de verdere ontwikkeling van deze gebieden en op een goede samenhang tussen wonen, werken, voorzieningen en openbare ruimte.

Mobiliteit:

Ook in 2027 wordt geïnvesteerd in mobiliteit. Deze investeringen zijn gericht op een betere bereikbaarheid, meer verkeersveiligheid en een goede inpassing van verkeersmaatregelen in de stad. Het gaat onder meer om het fietspad aan de Prinses Beatrixlaan ten behoeve van de busbaan, verkeersveiligheidsmaatregelen bij het kruispunt Volmerlaan/Treubstraat/Kesslerpark en de transformatie van het Wilhelminapark. Met deze investeringen werkt de gemeente aan een veiliger en toekomstbestendig verkeersnetwerk, waarbij de verschillende mobiliteitsopgaven in samenhang worden uitgevoerd.

Financieel verantwoord groeien

De groei van de stad heeft ook gevolgen voor de financiële positie van de gemeente. Naarmate de bezittingen toenemen, moet ook het eigen vermogen voldoende meegroeien. Zo houden we de financiële verhouding tussen bezittingen en schulden gezond en blijft de gemeente weerbaar voor de toekomst.

De huidige begrote solvabiliteit is 19%. Op basis van de huidige inzichten moet het eigen vermogen de komende jaren verder toenemen. Daarmee blijft Rijswijk financieel in balans en kan de gemeente ook op langere termijn blijven investeren in de stad.

Verduurzaming maatschappelijk vastgoed

In het coalitieakkoord is opgenomen dat het gemeentelijk vastgoed wordt verduurzaamd en geïsoleerd. Hiermee wordt invulling gegeven aan de ambitie om het gemeentelijk vastgoed stapsgewijs toekomstbestendig en energiezuiniger te maken.

Voor een aantal grotere maatschappelijke vastgoedobjecten zijn inmiddels concrete stappen gezet. Voor de Schouwburg en het sportcomplex de Schilp zijn investeringskredieten beschikbaar gesteld. Daarmee kan voor deze objecten uitvoering worden gegeven aan de noodzakelijke renovatie en verduurzamingsmaatregelen.

Voor het overige maatschappelijke vastgoed wordt momenteel gewerkt aan een portefeuillestrategie met daarbij een prioriteringskader. Naast de noodzaak zal dit kader inzicht geven in de volgordelijkheid waarin de verschillende vastgoedobjecten worden aangepakt. Daarbij wordt niet alleen gekeken naar de technische en verduurzamingsopgave, maar ook naar de financiële consequenties. Het prioriteringskader moet daarmee inzichtelijk maken welke investeringen naar verwachting nodig zijn en op welke termijn deze aan de orde zijn.

Het streven is om deze aanpak richting de begroting 2028 uitgewerkt te hebben. De uitkomsten van het prioriteringskader kunnen vervolgens worden verwerkt in het Lange Termijn Investeringsprogramma (LTIP) 2028, zodat de verduurzaming van het gemeentelijk vastgoed integraal kan worden meegewogen in de gemeentelijke investeringsplanning.

Integraal huisvestingsplan (IHP)

In de huidige investeringsplanning zijn de investeringen uit het Integraal Huisvestingsplan (IHP) opgenomen. Een van de uitgangspunten van het IHP is dat de investeringen periodiek worden geïndexeerd. Hiermee wordt geborgd dat wordt uitgegaan van reële budgetten die aansluiten bij de begrotingscyclus van de gemeente.

Voor de toekomstige investeringen die zijn opgenomen in het Langetermijninvesteringsplan (LTIP) is een inflatiecorrectie van 2,1% toegepast. Dit percentage sluit aan bij het gehanteerde uitgangspunt voor de overige budgetten in de gemeentelijke begroting.

Verwerking en vastlegging in FP&A

Om het LTIP goed te kunnen volgen en beheersen, worden investeringen vastgelegd in FP&A. Dit systeem ondersteunt de administratieve verwerking van investeringen en vormt de schakel tussen de inhoudelijke projectinformatie, de financiële toetsing en de verwerking in de financiële administratie. In FP&A worden de gegevens vastgelegd die nodig zijn voor de beoordeling, autorisatie, activering, afschrijving en budgetbewaking van investeringen. Daarmee ontstaat een eenduidig en actueel overzicht van de investeringsportefeuille en kan de gemeente investeringen de komende jaren beter volgen en bijsturen.

FP&A is gekoppeld aan ERPx, zodat de informatie over investeringen en budgetten op elkaar aansluit. Dit draagt bij aan een betrouwbare monitoring, betere budgetbewaking en een rechtmatige verwerking van investeringen. Zodra een investering gereed is gemeld en in gebruik wordt genomen, wordt deze administratief verwerkt en vanaf het daaropvolgende jaar geactiveerd en afgeschreven conform de financiële verordening en het BBV.

Professionalisering in het proces

Sinds de eerste opzet van het LTIP in 2025 is het proces verder doorontwikkeld en versterkt. In de beginfase is vooral de basis gelegd voor de langetermijnsturing op investeringen. Inmiddels is de werkwijze verder aangescherpt, zodat investeringen beter worden gesignaleerd, beoordeeld, vastgelegd en geactualiseerd.

In 2026 is hiervoor tevens een eerste procesbeschrijving LTIP opgesteld, waarmee de werkwijze verder is vastgelegd en geborgd. Ook is de aansluiting op de planning- en controlcyclus versterkt, zodat investeringen op vaste momenten worden beoordeeld en bijgesteld. Met de invoering van FP&A

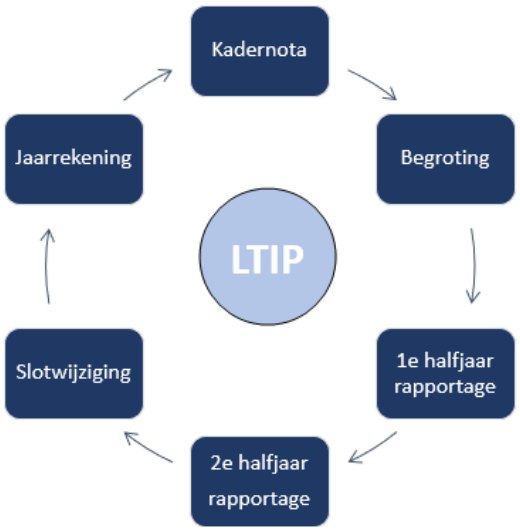
en de koppeling met ERPx is bovendien een belangrijke stap gezet in de verdere professionalisering van de informatievoorziening.

In de komende periode wordt de procesbeschrijving gebruikt als een dynamisch document dat voortdurend wordt geactualiseerd op basis van nieuwe inzichten, verbeterpunten en ervaringen uit de uitvoering. Daarmee blijft het LTIP zich ontwikkelen als een actueel instrument dat helpt om de investeringsopgave van de gemeente Rijswijk beter te sturen, te beheersen en te verantwoorden.

Vervolg LTIP na begroting

Na vaststelling van de begroting blijft het LTIP een dynamisch instrument binnen de planning- en controlcyclus. Het investeringsplan wordt gedurende het jaar waar nodig geactualiseerd op basis van voortgang, nieuwe inzichten en bestuurlijke besluitvorming.

Op vaste momenten wordt het LTIP opnieuw bezien en waar nodig bijgesteld. Daarmee blijft het plan actueel en vormt het een belangrijk uitgangspunt voor de voorbereiding van volgende begrotingen en investeringsbesluiten.

Planning- en controlcyclus

Wet open overheid

Wat willen we bereiken?

Met de Wet open overheid (Woo) wordt ingezet op een open en transparante overheid. De gemeente Rijswijk vindt het belangrijk dat inwoners, organisaties en andere belanghebbenden toegang hebben tot overheidsinformatie en deze informatie goed kunnen vinden. Dit geldt zowel voor informatie die de gemeente actief, dus op eigen initiatief, openbaar maakt als voor informatie die naar aanleiding van een Woo-verzoek wordt verstrekt.

Wat gaan we daarvoor doen?

We blijven investeren in een goede informatiehuishouding en in de verdere verbetering van de processen rondom openbaarheid. Daarbij richten we ons onder meer op het goed vastleggen, ordenen en vindbaar maken van informatie. Dit helpt om informatie zowel actief als naar aanleiding van een Woo-verzoek tijdig te kunnen vinden en beoordelen.

De actieve openbaarmaking van informatie wordt in tranches van informatiecategorieën uitgebreid. De categorieën van de eerste tranche zijn al verplicht en maken wij actief openbaar. De tweede tranche staat vooralsnog gepland voor 2027. Deze planning is nog voorlopig en hangt mede samen met de technische ontwikkelingen rond de landelijke Woo-voorziening. We volgen deze ontwikkelingen en treffen zo nodig voorbereidingen voor de verdere invoering. Daarbij geeft artikel 3.3a van de Woo ons de mogelijkheid om bepaalde informatiecategorieën in de vorm van overzichten te publiceren.

Vooruitlopend op de wettelijke plicht maakt de gemeente Rijswijk bepaalde informatiecategorieën, zoals Woo-verzoeken en vergaderstukken van de gemeenteraad, al openbaar. Hiermee geven we invulling aan de inspanningsverplichting van de Woo en versterken we de transparantie van de gemeentelijke organisatie.

Ook de passieve openbaarmaking, oftewel de behandeling van Woo-verzoeken, blijft aandacht vragen. We ontvangen regelmatig zeer omvangrijke en complexe verzoeken. Een Woo-verzoek staat daarbij vaak niet op zichzelf, maar hangt vaak samen met andere lopende procedures zoals bezwaar en beroep of een onderliggend maatschappelijk of bestuurlijk vraagstuk. De behandeling hiervan vraagt veel tijd en capaciteit en wordt gedeeltelijk uitbesteed, wat kosten met zich meebrengt die hoger uitvallen naarmate meer inzet noodzakelijk is. We verwachten dat de omvang en complexiteit van de verzoeken ook de komende jaren een aanzienlijke inzet zullen blijven vragen. Daarom blijven we inzetten op een zorgvuldige en tijdige behandeling en op het verder stroomlijnen van het interne proces.

Financiële begroting

Meerjarenraming 2027-2030

Bedragen x 1.000	Lasten 2027	Baten 2027	Saldo 2027	Lasten 2028	Baten 2028	Saldo 2028
1. Programma						
Bestuur en ondersteuning	9.840	11.262	1.422	9.695	10.742	1.047
Veiligheid	12.444	253	-12.191	12.184	0	-12.184
Verkeer en Vervoer	14.729	1.129	-13.600	15.541	1.129	-14.412
Economie	1.804	717	-1.088	1.619	633	-987
Onderwijs	11.384	4.056	-7.328	11.416	4.056	-7.359
Sport, Cultuur en Recreatie	23.159	2.429	-20.730	23.494	2.605	-20.889
Sociaal Domein	112.926	39.951	-72.975	107.897	39.570	-68.328
Volksgezondheid en milieu	21.525	19.860	-1.666	21.767	20.654	-1.114
Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing	19.417	19.718	301	17.527	21.049	3.522
Subtotaal 1. Programma	**227.229**	**99.374**	**-127.854**	**221.141**	**100.437**	**-120.704**
2. Algemene dekking						
Treasury	147	2.055	1.908	63	2.055	1.993
OZB woningen	728	9.107	8.378	728	9.107	8.378
OZB niet-woningen	118	8.037	7.918	118	8.037	7.918
Belastingen overig	206	25	-181	206	25	-181
Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	-5.836	155.705	161.541	-4.613	151.181	155.794
Overige baten en lasten	2.664	14	-2.649	5.694	-1.967	-7.660
Subtotaal 2. Algemene dekkingen	**-1.972**	**174.943**	**176.916**	**2.196**	**168.438**	**166.242**
Overhead	**45.140**	**1.554**	**-43.586**	**43.151**	**1.554**	**-41.596**
GERAAMDE TOTAAL SALDO VAN BATEN EN LASTEN	**270.396**	**275.872**	**5.476**	**266.488**	**270.429**	**3.942**
3. Mutaties reserves per programma						
Onderwijs	2.900	505	-2.395	725	347	-379
Sport, Cultuur en Recreatie	200	262	62	200	112	-88
Volksgezondheid en milieu		2.103	2.103		215	215
Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing	886	252	-634	886	315	-571
Algemene middelen en overig	2.000	189	-1.811	4.000	128	-3.872
Subtotaal 3. Mutaties reserves	**5.986**	**3.311**	**-2.675**	**5.811**	**1.117**	**-4.694**
HET GERAAMDE RESULTAAT	**276.382**	**279.183**	**2.800**	**272.299**	**271.546**	**-753**
Mutaties incidentele baten en lasten	**17.547**	**17.195**	**-353**	**14.370**	**17.237**	**2.867**
Het geraamde resultaat exclusief incidentel baten en lasten	**258.835**	**261.988**	**3.153**	**257.929**	**254.309**	**-3.620**

De bedragen van vennootschapsbelasting en onvoorzien worden gepresenteerd onder het programma Algemene middelen en overig.

Bedragen x 1.000	Lasten 2029	Baten 2029	Saldo 2029	Lasten 2030	Baten 2030	Saldo 2030
1. Programma						
Bestuur en ondersteuning	9.431	9.842	411	9.414	9.842	428
Veiligheid	12.188	0	-12.188	12.089	0	-12.089
Verkeer en Vervoer	16.743	1.332	-15.410	17.358	1.332	-16.026
Economie	1.534	638	-896	1.533	638	-895
Onderwijs	11.383	4.056	-7.327	13.029	4.056	-8.973
Sport, Cultuur en Recreatie	23.523	2.605	-20.918	24.389	2.605	-21.784
Sociaal Domein	104.438	36.570	-67.869	101.729	34.070	-67.659
Volksgezondheid en milieu	22.120	20.998	-1.122	20.060	20.998	938
Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing	15.448	14.025	-1.423	15.010	11.706	-3.304
Subtotaal 1. Programma	**216.808**	**90.065**	**-126.743**	**214.610**	**85.246**	**-129.364**
2. Algemene dekking						
Treasury	-120	2.055	2.175	-1.225	2.055	3.280
OZB woningen	728	9.107	8.378	728	9.107	8.378
OZB niet-woningen	118	8.037	7.918	118	8.037	7.918
Belastingen overig	206	25	-181	206	25	-181
Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	-7.280	149.380	156.660	-7.256	152.122	159.378
Overige baten en lasten	5.194	-1.967	-7.160	5.694	-1.967	-7.660
Subtotaal 2. Algemene dekkingen	**-1.153**	**166.637**	**167.790**	**-1.734**	**169.379**	**171.113**
Overhead	**43.020**	**1.554**	**-41.466**	**40.504**	**1.554**	**-38.950**
GERAAMDE TOTAAL SALDO VAN BATEN EN LASTEN	**258.674**	**258.256**	**-418**	**253.380**	**256.179**	**2.799**
3. Mutaties reserves per programma						
Onderwijs		0	0		0	0
Sport, Cultuur en Recreatie	200	112	-88		112	112
Volksgezondheid en milieu		0	0		0	0
Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing	886	848	-38	886	210	-676
Algemene middelen en overig		128	128		128	128
Subtotaal 3. Mutaties reserves	**1.086**	**1.088**	**2**	**886**	**450**	**-436**
HET GERAAMDE RESULTAAT	**259.760**	**259.344**	**-417**	**254.266**	**256.629**	**2.363**
Mutaties incidentele baten en lasten	**8.042**	**9.699**	**1.658**	**7.407**	**7.380**	**-27**
Het geraamde resultaat exclusief incidentel baten en lasten	**251.719**	**249.644**	**-2.074**	**246.859**	**249.249**	**2.390**

Toelichting op de meerjarenraming 2027-2030

Bedragen x 1.000	Cijfers 2027		Cijfers 2027 t.o.v. 2028		
Programma	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Saldo
Bestuur en ondersteuning	**9.840**	**11.262**	**-145**	**-520**	**-375**
0.1 Bestuur	4.713	0			
0.2 Burgerzaken	4.054	2.084	-145	-270	-125
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	104	1.268	0		0
0.63 Parkeerbelasting	970	7.910		-250	-250
Veiligheid	**12.444**	**253**	**-259**	**-253**	**6**
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	7.016	0	26		-26
1.2 Openbare orde en veiligheid	5.427	253	-285	-253	32
Verkeer en Vervoer	**14.729**	**1.129**	**812**		**-812**
2.1 Verkeer en vervoer	12.427	1.106	804		-804
2.2 Parkeren	1.766	23	3		-3
2.4 Economische havens en waterwegen	163	0	-1		1
2.5 Openbaar vervoer	374	0	6		-6
Economie	**1.804**	**717**	**-185**	**-84**	**101**
3.1 Economische ontwikkeling	328	191	0	-90	-90
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	319	0	-41		41
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	386	197	6	6	0
3.4 Economische promotie	771	328	-150		150
Onderwijs	**11.384**	**4.056**	**31**	**0**	**-31**
4.1 Openbaar basisonderwijs	163	0	0		0
4.2 Onderwijshuisvesting	5.119	1.042	31	0	-30
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	6.103	3.014	1		-1
Sport, Cultuur en Recreatie	**23.159**	**2.429**	**335**	**176**	**-159**
5.1 Sportbeleid en activering	4.952	368	0		0
5.2 Sportaccommodaties	777	1.704	477	176	-301
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	3.847	264	-78		78
5.4 Musea	787	0	-59		59
5.5 Cultureel erfgoed	796	7	0		0
5.6 Media	1.932	0	-3		3
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	10.069	85	-1		1
Sociaal Domein	**112.926**	**39.951**	**-5.029**	**-382**	**4.647**
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	12.618	7.297	-268	-290	-22
6.3 Inkomensregelingen	41.520	32.237	-1.800	-92	1.709
6.4 WSW en beschut werk	2.955	0	181		-181
6.5 Arbeidsparticipatie	3.051	0	0		0
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	3.936	0	-199		199
6.60-6.91 Wmo	19.965	418	21		-21
6.751-6.92 Jeugdhulp	28.880	0	-2.963		2.963
Volksgezondheid en milieu	**21.525**	**19.860**	**242**	**794**	**552**
7.1 Volksgezondheid	3.701	1	4		-4
7.2 Riolering	4.541	6.417	-492	179	671
7.3 Afval	11.063	13.290	709	617	-92
7.4 Milieubeheer	1.997	18	21	-3	-23
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	224	134			
Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing	**19.417**	**19.718**	**-1.890**	**1.331**	**3.221**
8.1 Ruimtelijke ordening	2.218	0	-106		106
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	8.377	7.988	-638	-638	0
8.3 Wonen en bouwen	8.822	11.730	-1.145	1.969	3.114
Algemene middelen en overig	**-1.972**	**174.943**	**4.168**	**-6.505**	**-10.673**
0.5 Treasury	147	2.055	-84		84
0.61 OZB woningen	728	9.107			
0.62 OZB niet-woningen	118	8.037			
0.64 Belastingen overig	206	25			
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	-5.836	155.705	1.222	-4.524	-5.746
0.8 Overige baten en lasten	2.664	14	3.030	-1.981	-5.011
Overhead	**5.986**	**3.311**	**-175**	**-2194,032**	**-2.019**
0.4 Overhead	5.986	3.311	-175	-2194,032	-2.019
Mutaties reserves	**45.140**	**1.554**	**-1.989**		**1.989**
0.10 Mutaties reserves	45.140	1.554	-1.989		1.989
Eindtotaal	**276.382**	**279.183**	**-4.083**	**-7.637**	**-3.553**

Bedragen x 1.000 Programma	Cijfers 2028 t.o.v. 2029 Lasten	Baten	Saldo	Cijfers 2029 t.o.v. 2030 Lasten	Baten	Saldo
Bestuur en ondersteuning	**-264**	**-900**	**-636**	**-17**		**17**
0.1 Bestuur						
0.2 Burgerzaken	-263	-400	-137	0		0
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	-1		1	-17		17
0.63 Parkeerbelasting		-500	-500			
Veiligheid	**4**		**-4**	**-100**		**100**
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	-37		37	-1		1
1.2 Openbare orde en veiligheid	41		-41	-99		99
Verkeer en Vervoer	**1.202**	**203**	**-999**	**615**		**-615**
2.1 Verkeer en vervoer	1.088	203	-885	666		-666
2.2 Parkeren	36		-36	-51		51
2.4 Economische havens en waterwegen	-1		1	-1		1
2.5 Openbaar vervoer	78		-78	1		-1
Economie	**-86**	**5**	**91**	**-1**		**1**
3.1 Economische ontwikkeling	-90		90	0		0
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-1		1	-1		1
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	5	5	0			
3.4 Economische promotie						
Onderwijs	**-33**	**0**	**32**	**1.646**		**-1.646**
4.1 Openbaar basisonderwijs	1		-1	-1		1
4.2 Onderwijshuisvesting	119	0	-119	1.647		-1.647
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-152		152	0		0
Sport, Cultuur en Recreatie	**28**		**-28**	**866**		**-866**
5.1 Sportbeleid en activering	-1		1			
5.2 Sportaccommodaties	-208		208	767		-767
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-31		31	-1		1
5.4 Musea	0		0	-10		10
5.5 Cultureel erfgoed	-1		1	0		0
5.6 Media	0		0			
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	269		-269	111		-111
Sociaal Domein	**-3.459**	**-3.000**	**459**	**-2.710**	**-2.500**	**210**
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-3.022	-3.000	22	-2.502	-2.500	2
6.3 Inkomensregelingen	-2		2	-4		4
6.4 WSW en beschut werk	-5		5	-165		165
6.5 Arbeidsparticipatie	0		0	0		0
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	-253		253	-38		38
6.60-6.91 Wmo	-64		64			
6.751-6.92 Jeugdhulp	-113		113			
Volksgezondheid en milieu	**352**	**344**	**-8**	**-2.060**		**2.060**
7.1 Volksgezondheid	-7		7			
7.2 Riolering	4		-4	-3		3
7.3 Afval	335	344	9	-1.867		1.867
7.4 Milieubeheer	21		-21	-189		189
7.5 Begraafplaatsen en crematoria						
Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing	**-2.078**	**-7.024**	**-4.945**	**-438**	**-2.319**	**-1.881**
8.1 Ruimtelijke ordening	-11		11			
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	-1.142	-1.142	0	-306	-306	0
8.3 Wonen en bouwen	-926	-5.882	-4.956	-132	-2.014	-1.881
Algemene middelen en overig	**-3.349**	**-1.801**	**1.548**	**-581**	**2.742**	**3.323**
0.5 Treasury	-182		182	-1.105		1.105
0.61 OZB woningen						
0.62 OZB niet-woningen						
0.64 Belastingen overig						
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	-2.667	-1.801	865	24	2.742	2.719
0.8 Overige baten en lasten	-500		500	500		-500
Overhead	**-4.725**	**-28,916**	**4.696**	**-200**	**-637,67**	**-438**
0.4 Overhead	-4.725	-28,916	4.696	-200	-637,67	-438
Mutaties reserves	**-131**		**131**	**-2.516**		**2.516**
0.10 Mutaties reserves	-131		131	-2.516		2.516
Eindtotaal	**-12.538**	**-12.202**	**336**	**-5.494**	**-2.715**	**2.780**

Begrotingsverschil

Bedragen x 1.000 Programma	Cijfers 2027 Lasten	Baten	Saldo	Cijfers 2026 Lasten	Baten	Saldo
Bestuur en ondersteuning	**9.840**	**11.262**	**1.422**	**9.840**	**11.235**	**1.396**
0.1 Bestuur	4.713	0	-4.713	4.563	0	-4.563
0.2 Burgerzaken	4.054	2.084	-1.970	3.851	1.874	-1.977
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	104	1.268	1.165	415	1.214	799
0.63 Parkeerbelasting	970	7.910	6.940	1.010	8.147	7.137
Veiligheid	**12.444**	**253**	**-12.191**	**12.296**	**423**	**-11.873**
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	7.016	0	-7.016	6.729	0	-6.729
1.2 Openbare orde en veiligheid	5.427	253	-5.175	5.567	423	-5.143
Verkeer en Vervoer	**14.729**	**1.129**	**-13.600**	**14.575**	**1.182**	**-13.393**
2.1 Verkeer en vervoer	12.427	1.106	-11.321	12.449	1.159	-11.291
2.2 Parkeren	1.766	23	-1.742	1.672	23	-1.648
2.4 Economische havens en waterwegen	163	0	-163	168	0	-168
2.5 Openbaar vervoer	374	0	-374	286	0	-286
Economie	**1.804**	**717**	**-1.088**	**1.839**	**971**	**-868**
3.1 Economische ontwikkeling	328	191	-137	667	450	-216
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	319	0	-319	219	0	-219
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	386	197	-188	369	192	-176
3.4 Economische promotie	771	328	-443	584	328	-256
Onderwijs	**11.384**	**4.056**	**-7.328**	**11.006**	**3.917**	**-7.089**
4.1 Openbaar basisonderwijs	163	0	-163	205	0	-205
4.2 Onderwijshuisvesting	5.119	1.042	-4.077	4.823	932	-3.891
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	6.103	3.014	-3.088	5.977	2.985	-2.992
Sport, Cultuur en Recreatie	**23.159**	**2.429**	**-20.730**	**21.569**	**2.283**	**-19.287**
5.1 Sportbeleid en activering	4.952	368	-4.583	2.984	368	-2.615
5.2 Sportaccommodaties	777	1.704	927	2.069	1.511	-558
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	3.847	264	-3.583	3.600	256	-3.344
5.4 Musea	787	0	-787	710	0	-710
5.5 Cultureel erfgoed	796	7	-789	769	7	-762
5.6 Media	1.932	0	-1.932	1.791	0	-1.791
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	10.069	85	-9.984	9.647	141	-9.507
Sociaal Domein	**112.926**	**39.951**	**-72.975**	**116.543**	**44.842**	**-71.701**
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	12.618	7.297	-5.321	16.032	10.657	-5.375
6.3 Inkomensregelingen	41.520	32.237	-9.283	40.792	33.052	-7.740
6.4 WSW en beschut werk	2.955	0	-2.955	2.883	0	-2.883
6.5 Arbeidsparticipatie	3.051	0	-3.051	3.192	249	-2.944
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	3.936	0	-3.936	3.911	381	-3.530
6.60-6.91 Wmo	19.965	418	-19.548	19.785	503	-19.282
6.751-6.92 Jeugdhulp	28.880	0	-28.880	29.948	0	-29.948
Volksgezondheid en milieu	**21.525**	**19.860**	**-1.666**	**22.013**	**19.842**	**-2.171**
7.1 Volksgezondheid	3.701	1	-3.700	3.933	376	-3.557
7.2 Riolering	4.541	6.417	1.875	4.595	6.423	1.828
7.3 Afval	11.063	13.290	2.227	11.064	12.889	1.824
7.4 Milieubeheer	1.997	18	-1.979	2.189	20	-2.169
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	224	134	-89	232	134	-97
Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing	**19.417**	**19.718**	**301**	**24.477**	**19.133**	**-5.344**
8.1 Ruimtelijke ordening	2.218	0	-2.218	2.205	0	-2.205
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	8.377	7.988	-388	9.701	9.184	-517
8.3 Wonen en bouwen	8.822	11.730	2.908	12.571	9.949	-2.622
Algemene middelen en overig	**-1.972**	**174.943**	**176.916**	**3.385**	**167.987**	**164.602**
0.5 Treasury	147	2.055	1.908	998	2.396	1.399
0.61 OZB woningen	728	9.107	8.378	744	8.670	7.927
0.62 OZB niet-woningen	118	8.037	7.918	122	7.633	7.511
0.64 Belastingen overig	206	25	-181	210	25	-185
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	-5.836	155.705	161.541	819	149.248	148.429
0.8 Overige baten en lasten	2.664	14	-2.649	493	14	-478
Overhead	**45.140**	**1.554**	**-43.586**	**38.596**	**1.652**	**-36.944**
0.4 Overhead	45.140	1.554	-43.586	38.596	1.652	-36.944
Mutaties reserves	**5.986**	**3.311**	**-2.675**	**4.361**	**6.053**	**1.692**
0.10 Mutaties reserves	5.986	3.311	-2.675	4.361	6.053	1.692
Eindtotaal	**276.382**	**279.183**	**2.800**	**280.499**	**279.521**	**-978**

De afwijkingen ten opzichte van het voorgaande jaar groter dan 10% met een minimum van € 250.000 zijn verklaard onder de programma's.

Leeswijzer investeringsplan 2027-2030

Het investeringsplan geeft een doorkijk van de geplande investeringen tot en met 2030.

Hoe leest u het investeringsplan 2027-2030?

Een voorbeeld:

Investeringsproject Bedragen x 1.000	Omschrijving	Start	A %	Krediet	Begroting 2027 Kap.lst. 2028	Kap.lst. 2029	Kap.lst. 2030
Project	Investering	2027	2	4.300	129	128	127

Begroting 2027

Berekening kapitaallasten

Investeringsproject					
A	Investering	4.300			
B	Inkomsten	0			
C	Krediet	4.300			
D	Afschrijvingspercentage	2%			
E	Rente	1%			
	Jaar van investeren	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
F	Boekwaarde 1/1		4.300	4.214	4.128
G	Afschrijving (C x D)		86	86	86
H	Rente (C x E)		43	42	41
I	**Kapitaallasten (G+H)**		**129**	**128**	**127**

Investeringsplan 2027-2030

Investeringsproject (bedrag x 1.000)	Omschrijving	Start	A	RW	U	I	Kap.lst.28	Kap.lst.29	Kap.lst.30
Verkeer en Vervoer									
Armaturen									
	Vervanging armaturen 2027	2027	20	0,0	171	0	10	10	10
	Vervanging armaturen 2028	2028	20	0,0	171	0	0	10	10
	Armaturen Vervanging armaturen 2029	2029	20	0,0	171	0	0	0	10
Asfaltwegen									
	Asfaltwegen Huis te Landelaan - opstelstrook VRI kruising Generaal Spoorlaan	2027	20	0,0	120	0	7	7	7
	Asfaltwegen Lange Kleiweg tussen A4 en Heulweg	2027	20	0,0	360	0	22	21	21
	Asfaltwegen Rotonde schaapweg de Dijk	2027	20	0,0	110	0	7	7	6
	Asfaltwegen Rotonde Schaapweg Franklin Rooseveltlaan	2027	20	0,0	110	0	7	7	6
	Asfaltwegen Rotonde Schaapweg Sir winston Churchillaan	2027	20	0,0	110	0	7	7	6
	Asfaltwegen Van der Kooijweg	2027	20	0,0	380	0	23	23	22
	Asfaltwegen Vat 2027	2027	20	0,0	100	0	6	6	6
	Asfaltwegen Beheerplan wegen	2028	20	0,0	300	0	0	18	18
	Asfaltwegen Mr. Bekkerslaan	2028	20	0,0	220	0	0	13	13
	Asfaltwegen Sir Winston Churchillaan tussen Burg. Elsenlaan en Huis te Landelaan	2028	20	0,0	980	0	0	59	58
	Asfaltwegen Vat 2028	2028	20	0,0	100	0	0	6	6
	Asfaltwegen Asfaltwegen 2029	2029	20	0,0	1600	0	0	0	96
	Asfaltwegen Beheerplan wegen	2029	20	0,0	1470	0	0	0	88
	Asfaltwegen Vat 2029	2029	20	0,0	100	0	0	0	6
Beheerplan									
	Beheerplan Wegen 2027	2027	20	0,0	400	0	24	24	24
	Beheerplan Wegen 2028	2028	20	0,0	731	0	0	44	43
Beschoeiing									
	Beschoeiingen Sionsweg	2027	20	0,0	160	0	10	10	9
	Beschoeiingen Margrietsingel	2027	20	0,0	200	0	0	12	12
	Beschoeiingen Wethouder Brederodelaan	2027	20	0,0	400	0	0	24	24
	Beschoeiingen Tulpstraat	2027	20	0,0	60	0	0	4	4
	Beschoeiingen Ponyweide	2027	20	0,0	280	0	0	17	17
	Beschoeiingen Warande	2028	20	0,0	250	0	0	15	15
	Beschoeiingen Korte Dreef	2028	20	0,0	40	0	0	2	2
	Beschoeiingen Endezant	2028	20	0,0	200	0	0	12	12
	Beschoeiingen Vervangen beschoeiingen 2029	2029	20	0,0	700	0	0	0	42
	Beschoeiingen Admiraal Helfrichsingel	2029	20	0,0	350	0	0	0	0
Civiele kunstwerken									
	Civiele kunstwerken Herstellen civiele kunstwerken 2027	2027	50	0,0	350	0	11	10	10
	Civiele kunstwerken Herstellen civiele kunstwerken 2028	2028	50	0,0	350	0	0	11	10
	Elimineren voetgangerstunnel Haagweg	2027	1	0,0	350	0	0	354	0
	Civiele kunstwerken Herstellen civiele kunstwerken 2029	2029	50	0,0	350	0	0	0	11
Fietsinfrastructuur									
	Fietsinfrastructuur+ Fietspaden in asfalt Onvoorziene kosten 2027 - Fietsinfrastructuur	2027	20	0,0	100	0	6	6	6
	Fietsparkeervoorzieningen Fietstrommels, -carroussel en -vlonders 2027	2027	20	0,0	138	0	8	8	8
	Fietsparkeervoorzieningen Onvoorziene kosten 2027	2027	20	0,0	5	0	0	0	0
	Fietsparkeervoorzieningen Stallingscapaciteit Station Rijswijk	2027	20	0,0	20	0	1	1	1
	Fietsparkeervoorzieningen Uitbreiden stallingscapaciteit 2027	2027	20	0,0	20	0	1	1	1

Investeringsproject (bedrag x 1.000)	Omschrijving	Start	A	RW	U	I	Kap.lst.28	Kap.lst.29	Kap.lst.30
	Fietsinfrastructuur+ Fietspaden in asfalt Onvoorziene kosten 2028 - Fietsinfrastructuur	2028	20	0,0	100	0	0	6	6
	Fietsparkeervoorzieningen Fietstrommels, -carroussel en -vlonders 2028	2028	20	0,0	138	0	0	8	8
	Fietsparkeervoorzieningen Onvoorziene kosten 2028	2028	20	0,0	5	0	0	0	0
	Fietsparkeervoorzieningen Uitbreiden stallingscapaciteit 2028	2028	20	0,0	40	0	0	2	2
	Fietsparkeervoorzieningen Fietstrommels, -carroussel en -vlonders 2025	2027	20	0,0	138	0	0	0	8
	Fietsparkeervoorzieningen Onvoorziene kosten 2025	2027	20	0,0	5	0	0	0	0
	Fietsinfrastructuur+ Fietspaden in asfalt Onvoorziene kosten 2029 - Fietsinfrastructuur	2029	20	0,0	100	0	0	0	6
	Fietsparkeervoorzieningen Fietstrommels, -carroussel en -vlonders 2029	2029	20	0,0	138	0	0	0	8
	Fietsparkeervoorzieningen Onvoorziene kosten 2029	2029	20	0,0	5	0	0	0	0
	Fietsparkeervoorzieningen Uitbreiden stallingscapaciteit 2029	2029	20	0,0	40	0	0	0	2
	Fietsinfrastructuur+ Fietspaden in asfalt Doorgang fiets Station Rijswijk	2027	20	0,0	500	-250	0	0	0
	Fietsinfrastructuur+ Fietspaden in asfalt Kesslerpark	2028	20	0,0	1047	-348,9	0	0	0
	Fietsinfrastructuur+ Fietspaden in asfalt Fietspaden asfalteren Lange Kleiweg - Midden	2028	20	0,0	659	-219,8	0	0	0
	Fietsinfrastructuur+ Fietspaden in asfalt Aanleg fietspaden Geestbrugweg	2029	20	0,0	1088	-544	0	0	0
	Fietsinfrastructuur+ Fietspaden in asfalt Fietsbrug Pieter Postmapad	2028	20	0,0	180	-90	0	0	0
	Fietsinfrastructuur+ Fietspaden in asfalt Fietspaden asfalteren Lange Kleiweg - Zuid	2028	20	0,0	969	-484,4	0	0	0
	Fietsinfrastructuur+ Fietspaden in asfalt Fietsstraat Nassaukade	2028	20	0,0	943	-471,5	0	0	0
Kabelnet									
	Vervanging kabelnet openbare verlichting 2027	2027	40	0,0	669	0	23	23	23
	Vervanging kabelnet openbare verlichting 2028	2028	40	0,0	669	0	0	23	23
	Kabelnet openbare verlichting Vervanging kabelnet openbare verlichting 2029	2029	40	0,0	669	0	0	0	23
Kansrijke plekken									
	Kansrijke plekken Vergroening parkeertereinen Oud-Rijswijk 2027	2027	40	0,0	35	0	1	1	1
	Kansrijke plekken Vergroening Hoekpolder 2027	2027	40	0,0	120	0	4	4	4
	Kansrijke plekken Steenbreek- en groeninitiatieven 2027	2027	40	0,0	25	0	1	1	1
	Kansrijke plekken Overige buurtinitiatieven 2027	2027	40	0,0	25	0	1	1	1
	Kansrijke plekken Beplakken trafo's en elektrakasten 2027	2027	40	0,0	15	0	1	1	1
	Kansrijke plekken Vergroening parkeertereinen Oud-Rijswijk 2028	2028	40	0,0	45	0	0	2	2
	Kansrijke plekken Vergroening Hoekpolder 2028	2028	40	0,0	50	0	0	2	2
	Kansrijke plekken Steenbreek- en groeninitiatieven 2028	2028	40	0,0	40	0	0	1	1
	Kansrijke plekken Beplakken trafo's en elektrakasten 2028	2028	40	0,0	15	0	0	1	1
	Kansrijke plekken Opwaarderen kansrijke plekken 2029	2029	40	0,0	150	0	0	0	5

Investeringsproject (bedrag x 1.000)	Omschrijving	Start	A	RW	U	I	Kap.lst.28	Kap.lst.29	Kap.lst.30
Lichtmasten									
	Vervanging lichtmasten 2027	2027	20	0,0	80	0	5	5	5
	Vervanging lichtmasten 2028	2028	20	0,0	80	0	0	5	5
	Lichtmasten Vervanging lichtmasten 2029	2029	20	0,0	200	0	0	0	12
Wagenpark									
	Mercedes Vito 7	2028	7	0,1	0	0	9	9	9
	Reguliere vervanging voertuigen 2027	2027	7	0,1	0	0	8	8	8
	Uitbreiding voertuigen IOG 2027	2027	7	0,1	60	0	8	8	8
	Renault Twingo 12	2027	7	0,1	26	0	4	4	4
	Ravo 5 E 2	2027	7	0,1	220	0	30	30	30
	Reguliere vervanging voertuigen 2028	2028	7	0,1	0	0	0	8	8
	Uitbreiding voertuigen IOG 2028	2028	7	0,1	60	0	0	8	8
	Uitbreiding voertuigen IOG 2029	2029	7	0,1	60	0	0	0	8
	Uitbreiding voertuigen IOG 2030	2030	7	0,1	60	0	0	0	0
Openbaar vervoer									
	Openbaar Vervoer Onvoorziene kosten 2027 - Openbaar Vervoer	2027	20	0,0	50	0	3	3	3
	Openbaar Vervoer Onvoorziene kosten 2028 - Openbaar Vervoer	2028	20	0,0	50	0	0	3	3
	Openbaar Vervoer Onvoorziene kosten 2029 - Openbaar Vervoer	2029	20	0,0	50	0	0	0	3
Verkeersveiligheidsmaatregelen									
	Verkeersveiligheidsmaatregelen Onvoorziene kosten 2027 - Verkeersveiligheidsmaatregelen	2027	20	0,0	100	0	6	6	6
	Verkeersveiligheidsmaatregelen Onvoorziene projecten 2027 - Verkeersveiligheidsmaatregelen	2027	20	0,0	250	0	15	15	15
	Verkeersveiligheidsmaatregelen Onvoorziene kosten 2028 - Verkeersveiligheidsmaatregelen	2028	20	0,0	100	0	0	6	6
	Verkeersveiligheidsmaatregelen Onvoorziene projecten 2028 - Verkeersveiligheidsmaatregelen	2028	20	0,0	250	0	0	15	15
	Verkeersveiligheidsmaatregelen Onvoorziene kosten 2029 - Verkeersveiligheidsmaatregelen	2029	20	0,0	100	0	0	0	6
	Verkeersveiligheidsmaatregelen Onvoorziene projecten 2029 - Verkeersveiligheidsmaatregelen	2029	20	0,0	250	0	0	0	15
	Stadsafsluiting	2027	10	0,0	60	0	0	0	7
	Verkeersveiligheidsmaatregelen Verkeersveiligheidsmaatregelen in/ rondom stationsgebied Rijswijk	2027	20	0,0	250	0	0	0	0
	Verkeersveiligheidsmaatregelen Kruispunt Volmerlaan/ Treubstraat/Kesslerpark	2027	20	0,0	1300	-650	0	0	0
	Verkeersveiligheidsmaatregelen Snelheidsremmende maatregelen Sir Winston Churchilllaan	2029	20	0,0	3000	-1500	0	0	0
	Verkeersveiligheidsmaatregelen Onvoorziene kosten 2027	2027	20	0,0	100	0	6	6	6
	Verkeersveiligheidsmaatregelen Onvoorziene kosten 2028	2028	20	0,0	100	0	0	6	6
	Verkeersveiligheidsmaatregelen Onvoorziene kosten 2029	2029	20	0,0	100	0	0	0	6
	Verkeersveiligheidsmaatregelen Van Gijnstraat	2027	20	0,0	700	-350	0	0	0
	Verkeersveiligheidsmaatregelen Florence Nightingalelaan	2027	20	0,0	375	-187,5	0	0	0
	Verkeersveiligheidsmaatregelen Rembrandtkade	2027	20	0,0	100	-50	0	0	0
	Verkeersveiligheidsmaatregelen Cort van der Lindenstraat	2028	20	0,0	450	-225	0	0	0
	Verkeersveiligheidsmaatregelen Sir Winston Churchilllaan (Steenvoordelaan t/m Huis te Landelaan /Stationsgebied)	2028	20	0,0	2000	-1000	0	0	0

Investeringsproject (bedrag x 1.000)	Omschrijving	Start	A	RW	U	I	Kap.lst.28	Kap.lst.29	Kap.lst.30
	Verkeersveiligheidsmaatregelen Cobbenhagenstraat	2029	20	0,0	450	-225	0	0	0
Verkeersregelinstallatie									
	Verkeersregelinstallatie Generaal Spoorlaan - Steenvoordelaan	2027	20	0,0	40	0	2	2	2
	Verkeersregelinstallatie Haagweg - Lindelaan	2027	20	0,0	40	0	2	2	2
	Verkeersregelinstallatie Onvoorziene kosten 2027 - Verkeersregelinstallatie	2027	20	0,0	45	0	3	3	3
	Verkeersregelinstallatie Prinses Margrietsingel	2027	20	0,0	40	0	2	2	2
	Verkeersregelinstallatie Diepenhorstlaan - A4	2028	20	0,0	40	0	0	2	2
	Verkeersregelinstallatie Onvoorziene kosten 2028 - Verkeersregelinstallatie	2028	20	0,0	45	0	0	3	3
	Verkeersregelinstallatie Prinses Beatrixlaan - Op/afrit A4	2028	20	0,0	40	0	0	2	2
	Verkeersregelinstallatie Schaapweg - Sammersweg	2028	20	0,0	40	0	0	2	2
	VRI (30j.) S.W. Churchillaan - Harpsingel	2027	30	0,0	200	0	0	9	9
	VRI (30j.) Pr. Beatrixlaan - S.W. Churchillaan	2027	30	0,0	200	0	0	9	9
	VRI (30j.) Pr. Beatrixlaan - Pr. Irenelaan + Middenterrein	2027	30	0,0	200	0	0	9	9
	VRI (30j.) Pr. Beatrixlaan - Gen. Spoorlaan	2027	30	0,0	200	0	0	9	9
	VRI (30j.) S.W. Churchillaan - Strijplaan	2028	30	0,0	200	0	0	0	9
	VRI (30j.) Pr. Beatrixlaan - v. Vredenburchweg	2028	30	0,0	200	0	0	0	9
	Verkeersregelinstallatie Generaal Spoorlaan - Burgemeester Elsenlaan	2029	20	0,0	40	0	0	0	2
	Verkeersregelinstallatie Onvoorziene kosten 2029 - Verkeersregelinstallatie	2029	20	0,0	45	0	0	0	3
	Verkeersregelinstallatie Prinses Beatrixlaan - Prinses Irenelaan + Middenterrein	2029	20	0,0	40	0	0	0	2
	Verkeersregelinstallatie Vrijenbanselaan - Reigerweg	2029	20	0,0	40	0	0	0	2
	VRI (30j.) Vervanging verkeerslichtinstallaties (30j.) 2029	2029	30	0,0	500	0	0	0	22
Onderwijs									
Onderwijs									
	Investeringskrediet renovatie Het Kristal	2027	30	0,1	6028	0	0	241	239
	Voorbereidingskrediet uitbreiding de Piramide	2027	50	0,1	81	0	0	2	2
	Investeringskrediet uitbreiding de Piramide	2027	50	0,1	726	0	0	20	20
	Investeringskrediet uitbreiding CBS De Melodie	2028	50	0,1	5376	0	0	0	151
	Investeringskrediet nieuwbouw GSR/De Akker	2028	60	0,1	17339	0	0	0	433
	Investeringskrediet nieuwbouw Rijswijks Lyceum/Van Vredenburch College	2028	60	0,1	29285	0	0	0	732
	Investeringskrediet vernieuwbouw Nicolaas Beetsschool	2029	60	0,1	8573	0	0	0	214
	Investeringskrediet nieuwbouw Natuurrijk permanente locatie	2028	60	0,1	8978	0	0	0	0
	Voorbereidingskrediet nieuwbouw Stanislas	2027	60	0,1	4649	0	0	0	0
	Investeringskrediet nieuwbouw Stanislas	2030	60	0,1	41838	0	0	0	0
	Voorbereidingskrediet (ver)nieuwbouw Petrusschool	2028	60	0,1	1086	0	0	0	0
	Investeringskrediet (ver)nieuwbouw Petrusschool	2030	60	0,1	9777	0	0	0	0
	Voorbereidingskrediet nieuwbouw Freinet Parkrijk	2030	60	0,1	1312	0	0	0	0

Investeringsproject (bedrag x 1.000)	Omschrijving	Start	A	RW	U	I	Kap.lst.28	Kap.lst.29	Kap.lst.30
Sport, Cultuur en Recreatie									
MJOP									
	Diverse investeringen voortvloeiend uit meerjarenonderhoudsplan sportparken 2027	2027	10	0,0	33	0	4	4	4
	Diverse investeringen voortvloeiend uit meerjarenonderhoudsplan sportparken 2028	2028	10	0,0	33	0	0	4	4
	Diverse investeringen voortvloeiend uit meerjarenonderhoudsplan sportparken 2029	2029	10	0,0	33	0	0	0	4
Herinrichten									
	Herinrichting Leeuwendaal 2027	2027	30	0,0	30	0	1	1	1
	Herinrichting Cromvliet 2027	2027	30	0,0	30	0	1	1	1
	Herinrichten speelplekken in de wijk 2027	2027	10	0,0	150	0	17	16	16
	Herinrichtingen Steenlaan	2027	40	0,0	1850	0	65	64	64
	Herinrichten speelplekken in de wijk 2028	2028	10	0,0	150	0	0	17	16
	Herinrichtingen Dr. H. Colijnlaan	2028	40	0,0	1000	0	0	35	35
	Herinrichtingen Leeuwendaal/ Cromvliet (fase 1)	2028	40	0,0	2700	0	0	0	95
	Herinrichtingen Herinrichting wegen,straten, pleinen 2029	2029	40	0,0	2500	0	0	0	88
	Speelplekken Herinrichten speelplekken in de wijk 2029	2029	10	0,0	200	0	0	0	22
	Herinrichting Karel Doornmanlaan Te Werve-Oost	2027	50	0,0	911	-578	0	0	0
	Herinrichting Geestbrugweg en Masterplan Bereikbaarheid CID - Binckhorst	2029	50	0,0	2700	0	0	0	0
Voorzieningenniveau									
Sport									
	Sportpark Hoekpolder - algemeen park - vervanging/renovatie	2027	25	0,0	100	0	5	5	5
	Sportpark Hoekpolder - voetbalvelden (natuurgras) - hekwerk, inrichting, beregening veld 305	2027	10	0,0	40	0	4	4	4
	Sportpark Irene - algemeen park - vervanging/renovatie	2027	25	0,0	300	0	15	15	15
	Sportpark Irene - voetbalvelden (natuurgras) - hekwerk, inrichting, beregening veld 106 & 107	2027	25	0,0	300	0	15	14	14
	Sportpark Vredenburch - algemeen park - vervanging/ renovatie investeringen	2027	25	0,0	60	0	3	3	3
	Sportpark Vredenburch - beachveld - toplaagrenovatie	2027	10	0,0	30	0	3	3	3
	Sportpark Irene - voetbalvelden (natuurgras) - toplaagrenovatie veld 106 & 107	2027	15	0,0	150	0	12	11	11
	Sportpark Vredenburch - beachveld - hekwerk, inrichting, beregening	2027	25	0,0	50	0	3	2	2
	Sportpark Irene - korfbalvelden (kunstgras) - onderlaagrenovatie veld 108 a, b, c	2027	30	0,0	600	0	0	25	25
	Sportpark Irene - algemeen park - vervanging/renovatie	2028	25	0,0	150	0	0	8	7
	Sportpark Irene - beachveld - vervanging/renovatie	2028	25	0,0	90	0	0	5	4
	Sportpark Irene - voetbalvelden (natuurgras) - hekwerk, inrichting, beregening veld 114	2028	25	0,0	70	0	0	3	3
	Sportpark Irene - korfbalvelden (kunstgras) - hekwerk, inrichting, beregening veld 108 a, b, c	2027	25	0,0	200	0	0	10	10
	Sportpark Irene - voetbalvelden (natuurgras) - totaalrenovatie veld 114	2028	30	0,0	50	0	0	2	2

Investeringsproject (bedrag x 1.000)	Omschrijving	Start	A	RW	U	I	Kap.lst.28	Kap.lst.29	Kap.lst.30
	Sportpark Elsenburg - algemeen park - vervanging/renovatie	2028	25	0,0	320	0	0	16	16
	Sportpark Elsenburg - algemeen park - vervanging/renovatie	2029	20	0,0	100	0	0	0	6
	Sportpark Elsenburg - hockeyvelden (kunstgras) - toplaagrenovatie veld 701, 702, 703 & 704	2029	10	0,0	1250	0	0	0	138
	Sportpark Hoekpolder - voetbalvelden (natuurgras) - toplaagrenovatie veld 303	2029	15	0,0	70	0	0	0	5
	Sportpark Irene - algemeen park - vervanging/renovatie	2029	25	0,0	80	0	0	0	4
	Sportpark Vredenburch - algemeen park - vervanging/renovatie	2029	25	0,0	160	0	0	0	8
	Sportpark Vredenburch - voetbalvelden (natuurgras) - totaalrenovatie veld 403 & 404	2029	30	0,0	150	0	0	0	7
	Sportpark Hoekpolder - voetbalvelden (natuurgras) - hekwerk, inrichting, beregening veld 303	2029	25	0,0	70	0	0	0	4
	Sportpark Elsenburg - hockeyvelden (kunstgras) - foamlaagrenovatie invest. veld 703 & 704	2029	15	0,0	150	0	0	0	12
	Sportpark Vredenburch - voetbalvelden (natuurgras) - hekwerk, inrichting, beregening veld 403 & 404	2029	25	0,0	200	0	0	0	10
	Sportpark Hoekpolder - voetbalvelden (kunstgras) - toplaagrenovatie veld 301	2030	10	0,0	450	0	0	0	0
	Sportpark Irene - voetbalvelden (kunstgras) - toplaagrenovatie veld 109	2030	10	0,0	430	0	0	0	0
	Diverse investeringen voortvloeiend uit meerjarenonderhoudsplan sportparken 2030	2030	10	0,0	33	0	0	0	0
	Sportpark Irene - voetbalvelden (kunstgras) - hekwerk, inrichting, beregening veld 109	2030	20	0,0	120	0	0	0	0
	Sportpark Irene - algemeen park - vervanging/renovatie	2030	25	0,0	370	0	0	0	0
	Sportpark Irene - voetbalvelden (natuurgras) - hekwerk, inrichting, beregening veld 110	2030	25	0,0	170	0	0	0	0
	Sportpark Irene - voetbalvelden (natuurgras) - hekwerk, inrichting, beregening veld 111	2030	25	0,0	120	0	0	0	0
	Sportpark Irene - voetbalvelden (natuurgras) - totaalrenovatie veld 110	2030	30	0,0	100	0	0	0	0
	Sportpark Irene - voetbalvelden (natuurgras) - totaalrenovatie veld 111	2030	30	0,0	110	0	0	0	0
	Sportpark Hoekpolder - voetbalvelden (kunstgras) - hekwerk, inrichting, beregening veld 301	2030	20	0,0	150	0	0	0	0
Volksgezondheid en milieu									
Afval									
	Afvalbakken 2027 vervanging	2027	10	0,0	50	0	6	5	5
	Afvalbakken 2028 vervanging	2028	10	0,0	50	0	0	6	5
Riolering									
	Vervanging vrijvervalriolen 2027	2027	60	0,0	393	0	10	10	10
	Vervanging vrijvervalriolen 2028	2028	60	0,0	393	0	0	10	10
Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing									
Beplantingen en bomen									
	Extra vervanging bomen 2027 kadernota	2027	30	0,0	565	0	24	24	24
	Vervanging beplanting 2027	2027	20	0,0	421	0	25	25	25
	Vervanging bomen 2027	2027	20	0,0	286	0	17	17	17

Investeringsproject (bedrag x 1.000)	Omschrijving	Start	A	RW	U	I	Kap.lst.28	Kap.lst.29	Kap.lst.30
	Extra vervanging bomen 2028 kadernota	2028	30	0,0	565	0	0	24	24
	Vervanging beplanting 2028	2028	20	0,0	421	0	0	25	25
	Vervanging bomen 2028	2028	20	0,0	286	0	0	17	17
Bogaard Stadscentrum									
	Bogaard Ondergrondse infra	2027	60	0,0	511	-325	0	5	5
	Bogaard Groen	2027	20	0,0	2523	-1606	0	55	55
	Bogaard Straatmeubilair	2027	15	0,0	2243	-1428	0	62	62
	Bogaard Verharding	2027	50	0,0	6211	-3953	0	68	67
	Bogaard Stadscentrum 8a Steenvoordelaan (tot fietspad) Verharding	2028	50	0,0	591	0	0	0	18
Havenkwartier									
	Havenkwartier Deelgebied 5 Nijverheidsstraat groen	2027	20	0,0	251	0	0	15	15
	Havenkwartier Deelgebied 5 Nijverheidsstraat straatmeubilair	2027	15	0,0	205	0	0	16	16
	Havenkwartier Deelgebied 5 Nijverheidsstraat verharding	2027	50	0,0	855	0	0	26	25
	Havenkwartier Deelgebied 6 Handelskade groen	2027	20	0,0	7	0	0	0	0
	Havenkwartier Deelgebied 6 Handelskade straatmeubilair	2027	15	0,0	205	0	0	16	16
	Havenkwartier Deelgebied 6 Handelskade verharding	2027	50	0,0	406	0	0	12	12
	Havenkwartier Deelgebied 7 Kop Korte Haven/Klipperstraat groen	2027	20	0,0	17	0	0	1	1
	Havenkwartier Deelgebied 7 Kop Korte Haven/ Klipperstraat straatmeubilair	2027	15	0,0	18	0	0	1	1
	Havenkwartier Deelgebied 7 Kop Korte Haven/Klipperstraat verharding	2027	50	0,0	439	0	0	13	13
	Havenkwartier Deelgebied 8 Kop Lange Haven groen	2027	20	0,0	26	0	0	2	2
	Havenkwartier Deelgebied 8 Kop Lange Haven straatmeubilair	2027	15	0,0	333	0	0	26	25
	Havenkwartier Deelgebied 8 Kop Lange Haven verharding	2027	50	0,0	369	0	0	11	11
	Havenkwartier Deelgebied 9 Entreezone Burg. Elsenlaan groen	2027	20	0,0	33	0	0	2	2
	Havenkwartier Deelgebied 9 Entreezone Burg. Elsenlaan straatmeubilair	2027	15	0,0	150	0	0	12	11
	Havenkwartier Deelgebied 9 Entreezone Burg. Elsenlaan verharding	2027	50	0,0	267	0	0	8	8
	Havenkwartier korte haven	2027	15	0,0	737	0	0	56	56
	Havenkwartier Deelgebied 1 Koopmanstraat (zuidelijk deel) groen	2028	20	0,0	700	0	0	0	42
	Havenkwartier Deelgebied 1 Koopmanstraat (zuidelijk deel) straatmeubilair	2028	15	0,0	228	0	0	0	17
	Havenkwartier Deelgebied 2 Tinbergenstraat/Jaagpad	2028	50	0,0	2007	0	0	0	60
	Havenkwartier Deelgebied 2 Tinbergenstraat/Jaagpad groen	2028	20	0,0	427	0	0	0	26
	Havenkwartier Deelgebied 2 Tinbergenstraat/ Jaagpad straatmeubilair	2028	15	0,0	104	0	0	0	8
	Havenkwartier Damwand fase 2 lange Haven	2027	60	0,0	2299	0	0	0	0
	Havenkwartier Deelgebied 1 Koopmanstraat (zuidelijk deel) verharding	2028	50	0,0	3256	0	0	0	0
	Havenkwartier Deelgebied 3 Limpergstraat groen	2029	20	0,0	685	0	0	0	0
	Havenkwartier Deelgebied 3 Limpergstraat straatmeubilair	2029	15	0,0	355	0	0	0	0
	Havenkwartier Deelgebied 3 Limpergstraat verharding	2029	50	0,0	1327	0	0	0	0

Investeringsproject (bedrag x 1.000)	Omschrijving	Start	A	RW	U	I	Kap.lst.28	Kap.lst.29	Kap.lst.30
	Havenkwartier Deelgebied 4 Van Benthemlaan groen	2029	20	0,0	286	0	0	0	0
	Havenkwartier Deelgebied 4 Van Benthemlaan straatmeubilair	2029	15	0,0	191	0	0	0	0
	Havenkwartier Deelgebied 4 Van Benthemlaan verharding	2029	50	0,0	759	0	0	0	0
	Havenkwartier lange haven	2029	15	0,0	329	0	0	0	0
	Havenkwartier Brug over lange haven (35X6)	2030	50	0,0	2427	0	0	0	0
	Havenkwartier Fase 2 groen	2029	15	0,0	834	0	0	0	0
	Havenkwartier Fase 2 straatmeubilair	2029	15	0,0	334	0	0	0	0
	Havenkwartier Fase 2 verharding	2029	20	0,0	2169	0	0	0	0
Kesslerpark									
	KesslerPark Kessler Park/Volmerlaan	2027	30	0,0	248	-217	0	1	1
	KesslerPark Visseringlaan	2027	30	0,0	4199	-1903	0	0	100
	KesslerPark Volmerlaan/Visseringlaan	2027	30	0,0	1027	-48	0	0	42
	KesslerPark Lange Kleiweg	2029	30	0,0	1770	-1770	0	0	0
	Herinrichting Entrée Stationsgebied	2028	50	0,0	884	-884	0	0	0
Te Werve Oost									
	Te Werve Oost Herasfaltering Winston Churchilllaan	2028	20	0,0	968	-738	0	0	14
	Te Werve Oost Bijdrage Herinrichting Karel Doormanlaan	2028	30	0,0	1694	0	0	0	0
Wilhelminapark									
	Transformatie Wilhelminapark 2027	2027	20	0,0	500	0	0	0	30
	Transformatie Wilhelminapark 2028	2028	20	0,0	500	0	0	0	30
	Voet- en wandelpaden	2027	20	0,0	300	0	0	0	18
Overhead									
Overhead									
	Documentaire informatievoorziening 2027	2027	5	0,0	69	0	14	14	14
	Investering lijstwerk Atrium Hvds	2027	15	0,0	250	0	19	19	19
	Investering zonwering Hvds	2027	15	0,0	425	0	33	32	32
	Investering WTW Hvds	2027	15	0,0	120	0	9	9	9
	Documentaire informatievoorziening 2028	2028	5	0,0	69	0	0	14	14
Totaal investeringsplan					**239.608**	**-20.046**	**589**	**2.219**	**4.598**

Toelichting investeringsplan 2027-2030

Programma Verkeer, vervoer en waterstaat

Vervanging Armaturen

Deze kredieten zijn bestemd voor het vervangen de armaturen van onze openbare verlichting. Bij vervanging brengen we led-verlichting met dim regime terug.

Herstel asfaltwegen

Dit krediet is bestemd voor groot onderhoud aan asfaltwegen. Jaarlijks worden op basis van de meest recente inspectiegegevens de exacte locaties bepaald. Het budget omvat eveneens werkzaamheden aan asfaltpaden in parken en plantsoenen.

Beheerplan wegen

Dit krediet is bestemd voor groot onderhoud aan asfaltwegen. Jaarlijks worden op basis van de meest recente inspectiegegevens de exacte locaties bepaald. Het budget omvat eveneens werkzaamheden aan asfaltpaden in parken en plantsoenen.

Beschoeiing

Dit krediet is bestemd voor het vervangen van beschoeiingen. Jaarlijks worden op basis van de meest recente gegevens de exacte locaties bepaald.

Civiele kunstwerken

Dit krediet is bestemd voor groot onderhoud en vervanging van onze civieltechnische kunstwerken. Op basis van actuele inspectiegegevens bepalen we de werkzaamheden en de objecten.

Fietsinfrastructuur

Fietspaden in asfalt (of ander comfort verhogend materiaal) zijn een belangrijke stimuleringsmaatregel om het fietsen in de gemeente te bevorderen. Fietsen is gezond en duurzaam. Ambitie is om belangrijke hoofdroutes/sterroutes (o.a. Huis te Landelaan, Nassaukade, Lange Kleiweg) in asfalt uit te voeren en ook om kortere (ontbrekende) delen in bestaande routes aan te pakken. Hiervoor is budget nodig. De eigen inleg zal worden aangewend voor het aanvragen van subsidie (50% vanuit regio of Provincie).

Fietsparkeervoorzieningen

Dit investeringsbudget is om meer fietsparkeervoorzieningen te plaatsen, waarbij de focus ligt op het met name toevoegen van fietsparkeervoorzieningen bij locaties waar veel fietsers samenkomen, zoals OV-haltes/stations en winkelgebieden.

Kabelnet

Deze kredieten zijn bestemd voor het vervangen van openbare verlichting (masten, armaturen, kabelnet). Elk jaar wordt aan de hand van de meest recente gegevens, gebreken in het lichtnet en storingsgevoeligheid bepaald welke locaties vervangen worden. Een extra krediet van € 319.000 is noodzakelijk om de achterstand in te halen. Met het combineren van de budgetten vervangen we circa 7 km kabel extra per jaar.

Kansrijke plekken

Er zijn veel (kleine) plekken in de openbare ruimte van Rijswijk met achterstallig onderhoud of waarbij onderhoud niet (meer) leidt tot een kwaliteitsverbetering. Dit zijn plekken die met een kleinschalige ingreep en een beperkt budget een nieuwe impuls kunnen krijgen. Het gaat om ingrepen die in een

korte tijd eenvoudig te realiseren zijn en, in bepaalde situaties, zich uitstekend lenen voor een actieve betrokkenheid en participatieve inbreng van omwonenden.

Lichtmasten

Deze kredieten zijn bestemd voor het vervangen de masten van de openbare verlichting. De beschikbare middelen worden mede ingezet ter financiering van het inlopen van de achterstand, het vervangen van armaturen.

Wagenpark

De gemeente heeft de milieueisen aangescherpt waar het gaat om het eigen wagenpark. Dit leidt tot een ander inkoopbeleid. De aanschafprijs van (zware) elektrische voertuigen ligt momenteel nog een stuk hoger. De meeste gemeentelijk voertuigen kunnen worden vervangen door een elektrische variant, maar nog niet in alle gevallen is dit vanwege de aard van de werkzaamheden technisch mogelijk.

Uitbreiding voertuigen IOG

Het team Veiligheid Inspectie & Handhaving maakt gebruik van dienstvoertuigen (hieronder wordt o.a. verstaan personenauto's, bestelbussen, scooters, speedpadilacs, bikes). Jaarlijks zijn er uitbreidings- en/of vervangingsinvesteringen nodig.

Openbaar vervoer

Dit investeringsbudget is om naar aanleiding van een OV-halte locatie onderzoek, de benodigde aanpassingen te doen aan de OV-haltes.

Verkeersveiligheidsmaatregelen

Dit investeringsbudget is om infrastructurele maatregelen te treffen om zodoende het aantal verkeersongevallen te verminderen daar waar er geen gehele herinrichting benodigd is, maar er gefocust wordt op specifieke verkeersveiligheidsproblemen.

Vervanging verkeersregelinstallaties

Dit krediet is bestemd voor het vervangen van verkeersregelinstallaties op basis van het beheerplan voor verkeersregelinstallaties. Bij de vervanging worden nieuwe slimme technische mogelijkheden benut om doorstroming te bevorderen, te besparen op energie en de kans op storingen verder te verminderen.

VRI naar iVRI

Dit investeringsbudget is om de bestaande verkeersregelinstallaties (VRI) hardware-softwarematig te upgraden naar intelligente verkeersregelinstallaties (iVRI), zodat het verkeer efficiënter kan worden afgewikkeld.

Programma Onderwijs

Diverse investeringen voortvloeiend uit het (Integraal) Huisvestingsprogramma

Onder het programma Onderwijs vallen de toekomstige investeringen (startjaar 2027 en verder) voortvloeiende uit het Integraal Huisvestingsprogramma (IHP, 2026) en die op grond van de verordening voorzieningen huisvesting onderwijs zijn aangevraagd voor het huisvestingsprogramma 2027.

Programma Sport, cultuur en recreatie

Diverse investeringen voortvloeiend uit meerjarenonderhoudsplan sportparken

Op basis van de meerjarenonderhoudsplanning worden onderhoud en vervangingsinvesteringen gepleegd in de sportparken, waarbij het element onderhoud loopt via de exploitatie en de vervangingen via het investeringsplan. Er is sprake van een jaarlijks terugkerende investering waarin diverse kleine investeringen zijn opgenomen. Verder is er sprake van diverse grotere vervanging/ renovatie investeringen op de diverse sportparken in Rijswijk.

Herinrichten

Er zijn meerdere straten in Rijswijk waar meerdere onderhoudsopgaven samenkomen. Het gaat op locaties waar de riolering, de kabels en leidingen en de bomen moeten worden vervangen. De boomwortels veroorzaken complicaties zoals wortelopdruk welke niet meer te herstellen zijn met kleine onderhoudsmaatregelen. Bij de herinrichting verbeteren we de(verkeers)veiligheid en de leefomgeving. We creëren een openbare ruimte met een goede balans tussen groen, verharding en verlichting. Hierbij werken we ook aan een toekomstbestendige ondergrondse infrastructuur. De kredieten voor het herinrichten van de speelplekken worden ingezet voor het vervangen en herinrichten van de openbare speelvoorzieningen in de wijk.

Programma Volksgezondheid en milieu

Vervanging afvalbakken

Dit krediet is bestemd voor het regulier onderhoud en vervanging van (afval)bakken.

Vervanging vrijvervalriolen

Er wordt gezorgd voor een betrouwbaar en duurzaam systeem voor water en riolering. Dit systeem beschermt de gezondheid van inwoners en helpt om wateroverlast en droogte zoveel mogelijk te voorkomen. We zorgen goed voor de riolering en het watersysteem, beperken de belasting van het milieu en dragen bij aan een prettige en veilige leefomgeving. Door regelmatig onderhoud, goed beheer en slimme investeringen houden we het systeem in goede staat.

Programma Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing

Bogaard Stadscentrum

Dit krediet is bedoeld voor de uitvoering conform Masterplan in de Bogaard. Deze kredieten worden gebruikt voor de herinrichting van het openbaar gebied.

Havenkwartier

Dit krediet is bedoeld voor de uitvoering conform ontwikkelkader Havenkwartier. De kredieten worden gebruikt voor het herinrichten van het openbaar gebied.

Kessler Park

Dit krediet is bedoeld voor de uitvoering conform ontwikkelkader Kessler Park e.o. De kredieten worden gebruikt voor het herinrichten van het openbaar gebied.

Te Werve Oost

Dit krediet is bedoeld voor de uitvoering conform ontwikkelkader Te Werve Oost. De kredieten worden gebruikt voor het herinrichten van het openbaar gebied.

Transformatie Wilhelminapark

We veranderen het Wilhelminapark in een stadspark dat past bij wat onze inwoners willen. We investeren in wandel- en fietspaden, sport- en speelplekken, groen, natuur en kunst. Ook werken we samen met de Natuurtuin om deze educatieve plek te behouden.

Vervanging bomen

Dit krediet is bestemd voor het terugplaatsen van bomen die vanwege ouderdom of ziekte zijn verwijderd.

Vervanging beplanting

De afgelopen periode hebben we niet geïnvesteerd in het vervangen van plantsoenen. De komende jaren zullen we daarom de oudere groenvoorzieningen renoveren. Het gaat daarbij om 5% van het totale areaal. Hierbij pakken we de locaties waar sprake is van Beeldkwaliteit D en C en de aanwezigheid van onbeheersbare onkruiden als eerste aan.

Programma Overhead

Documentaire informatievoorziening

Dit zijn investeringen ten behoeve van het stroomlijnen van het (e-)documentenproces.

Huis van de Stad

Diverse investeringen in het Huis van de Stad.

EMU-saldo

Bedragen x € 1.000 Omschrijving		Volgens begroting 2026	Volgens meerjaren-raming in begroting 2027	Volgens meerjaren-raming in begroting 2028	Volgens meerjaren-raming in begroting 2029	Volgens meerjaren-raming in begroting 2030
1.	Exploitatiesaldo **vóór** toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-654	5.476	3.942	-418	2.799
2.	Mutatie (im)materiële vaste activa	26.246	129.568	75.676	23.887	47.885
3.	Mutatie voorzieningen	1.670	1.684	1.684	1.684	1.684
4.	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-13.399	-4.856	-33.157	-19.755	-21.313
5.	Verwachte boekwinst/verlies bij de verkoop van financiële vaste activa en (im)materiële vaste activa, alsmede de afwaardering van financiële vaste activa	0	0	0	0	0
EMU saldo		**-11.831**	**-117.552**	**-36.893**	**-2.867**	**-22.089**

Overzicht incidentele baten en lasten

Incidentele lasten

Incidentele lasten bedragen x € 1.000	2027	2028	2029	2030
Programma Bestuur en Organisatie				
Uitvoeringsprogramma Digitale Dienstverlening	226			
Programma Onderwijs				
Uitvoering werkagenda voortgezet onderwijs	150	150		
Storting reserve onderwijshuisvesting	2.900	725		
Garantstelling onderwijs AZC	130			
Sport, Cultuur en Recreatie				
Storting reserve parken en groen	200	200	200	
Programma Sociaal Domein				
Uitvoeringslasten bijstandsverlening	1.700			
Programma Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing				
Uitgaven bestemmingsreserve woonisolatieprogramma	403	215		
Bestemmingsplannen	100			
Grondexploitatie RijswijkBuiten	7.975	7.337	6.195	5.890
Gebiedsontwikkelingen	1.763	1.743	1.646	1.518
Programma Algemene middelen en overig				
Storting reserve financiele gezondheid	2.000	4.000		
Totaal incidentele lasten	**17.547**	**14.370**	**8.042**	**7.407**

Incidentele baten

Incidentele baten bedragen x € 1.000	2027	2028	2029	2030
Programma Verkeer en Vervoer				
Reclame - inkomsten	203	203		
Programma Onderwijs				
Onttrekking reserve onderwijshuisvesting	505	347		
Programma Sport, Cultuur en recreatie				
Onttrekking reserve parken en groen	150			
Programma Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing				
Grondexploitatie RijswijkBuiten	7.975	7.337	6.195	5.890
Gebiedsontwikkelingen	1.758	1.635	1.004	1.490
Inschatting realisatiestimulans	4.500	7.500	2.500	
Onttrekking reserve woonisolatieprogramma	2.103	215		
Totaal incidentele baten	**17.195**	**17.237**	**9.699**	**7.380**
Saldo incidentele baten en lasten	**-353**	**2.867**	**1.658**	**-27**

Structureel begrotingssaldo

Structureel begrotingssaldo bedragen x € 1.000	2027	2028	2029	2030
Saldo baten en lasten	5.476	3.942	-418	2.799
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	-2.675	-4.694	2	-436
Begrotingssaldo na bestemming	**2.800**	**-753**	**-417**	**2.363**
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	-353	2.867	1.658	-27
Structureel begrotingssaldo	**3.153**	**-3.620**	**-2.074**	**2.390**

Structurele reservemutaties

Doorgaans zijn reservemutaties incidenteel van aard, maar kunnen ook structureel van aard zijn. Voor de volledigheid worden daarom hieronder de structruele reserve mutaties getoond.

Structurele reservemutaties	2027	2028	2029	2030
Programma Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing				
Toevoeging aan de reserve meerjaren prognose gebiedsontwikkeling	886	886	886	886
Totaal toevoegingen	**886**	**886**	**886**	**886**
Programma Algemene middelen en overig				
Onttrekking aan de reserve nieuwbouw brandweerkazerne	128	128	128	128
Totaal onttrekkigen	**128**	**128**	**128**	**128**

Toelichting op de incidentele baten en lasten

Incidentele lasten

Programma Bestuur en Organisatie

Uitvoeringsprogramma Digitale Dienstverlening

Het uitvoeringprogramma Digitalisering Dienstverlening loopt tot en met 2027. Dit is een programma binnen Rijswijk van incidentele aard.

Programma Onderwijs

Uitvoering werkagenda voortgezet onderwijs

Voor de uitvoering van de werkagenda voorgezet onderwijs is voor de jaren 2027 en 2028 een extra budget opgenomen.

Storting reserve Onderwijshuisvesting

Bij de vaststelling van het Integraal Huisvestingsplan (IHP) 2026-2041 is door de raad een bestemmingsreserve Onderwijshuisvesting ingesteld. M.b.v. deze bestemmingsreserve worden middelen tijdig gereserveerd voor toekomstige kosten die verband houden met het opstellen en de uitvoering van het IHP en die buiten de normvergoeding vallen. Voor het monitoren van de benodigde omvang van deze bestemmingsreserve en de eventuele noodzaak tot een extra toevoeging of aanwending wordt de P&C cyclus gevolgd. De nu geraamde aanwendingen dienen als dekking voor de huur van de tijdelijke huisvesting aan de P. v Vlietlaan t/m oktober 2028 en de huur van de tijdelijke noodlokalen voor GSR de Akker in 2027 en 2028.

Garantstelling onderwijs AZC

Met Lucas onderwijs zijn afspraken gemaakt over het verzorgen van basisonderwijs aan de kinderen die woonachtig zijn in het AZC aan de Lange Kleiweg. Dit onderwijs wordt verzorgd in Kindcentrum Snijders. Het contract met het COA voor het AZC zal in mei 2027 worden beëindigd, waarmee ook het verzorgen van basisonderwijs eindigt.

Programma Sport, Cultuur en recreatie

Reserve Parken en groen

Deze reserve is gevormd voor meer groene plekken met bomen en planten in de wijk. Deze reserve wordt ingezet aan een kwaliteitsimpuls voor diverse plekken in de stad.

Programma Sociaal Domein

Uitvoeringslasten bijstandsverlening

Er moet een aanbesteding plaatsvinden voor de gouden applicaties van het Sociaal domein. De kosten voor deze aanbesteding komen uit op een bedrag van € 1,7 miljoen.

Programma Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing

Uitgaven bestemmingsreserve woonisolatieprogramma

Bij de vaststelling van het Woningisolatieprogramma Rijswijk is door de raad een bestemmingsreserve ingesteld, waarmee ieder jaar het nog niet uitbetaald aan subsidie kan worden overgeheveld naar het volgende kalenderjaar. Kwetsbare huishoudens en VvE's hebben een langere doorlooptijd voor de besluitvorming en uitvoering van isolatiemaatregelen. Met een bestemmingsreserve blijven de middelen beschikbaar voor dit doel. Daarmee bieden we zekerheid en tijd aan de doelgroep om het besluitvormingsproces zorgvuldig te doorlopen en de isolatiemaatregelen uit te voeren na subsidieverlening. De geraamde aanwending in 2027 bestaat o.a. uit de € 1,7 miljoen die als gevolg van de uitvoering van het coalitieakkoord vrijvalt in de algemene reserve. De resterende middelen blijven beschikbaar voor de uitbetalingen van de toegekende maar nog niet vastgestelde subsidies en de isolatieaanpak vanaf 2027.

Bestemmingsplannen

Verhuur van het Hof van Elsenburg aan het COA loopt in mei 2027 af (met een afbouwperiode van maximaal drie maanden daarna). In de vastgestelde motie Herontwikkeling locatie Hof van Elsenburg verzoekt de raad het college o.a. om een plan van aanpak op te stellen en de raad uiterlijk het derde kwartaal van 2026 te informeren over de voortgang. Om tijdig duidelijkheid te bieden over de toekomstige invulling van de locatie, stellen we een gebiedspaspoort op. Hierin leggen we de ruimtelijke en functionele kaders vast voor de verdere ontwikkeling.

Voor de voorbereiding is in 2027 een incidenteel voorbereidingskrediet van € 100.000 nodig. Dit budget kan flexibel worden ingezet voor bijvoorbeeld projectorganisatie, specialistische onderzoeken, externe advisering of participatie. Dit voorstel betreft enkel de voorbereidingskosten. Eventuele uitvoerings- en investeringskosten worden in een volgende fase afzonderlijk aan het college en de raad voorgelegd.

Grondexploitatie RijswijkBuiten

De grondexploitatie RijswijkBuiten betreft de vastgestelde 14e herziening grondexploitatie Sion/'t Haantje.

Gebiedsontwikkeling

In de Stads-as lopen de vier gebiedsontwikkelingen Havenkwartier, Te Werve Oost, Kessler Park en Bogaard stadscentrum. Dit zijn alle meerjarige facilitaire projecten, wat inhoud dat de dekking uit het verhalen van kosten op de ontwikkelaars moet komen. Met de start van het team Gebiedsontwikkeling is ook een start gemaakt met een aparte toelichting op deze baten en lasten. Ook lopen er nog onderhandelingen over kostenverhaal voor de komende jaren.

Programma Algemene middelen en overig

Bestemmingsreserve Versterken financiële gezondheid

In de RIB van de meicirculaire 2026 (26 053) en de Kadernota 2027 is vastgesteld dat de gemeente geld gaat reserveren om de financiële gezondheid van de gemeente te versterken.

Incidentele baten

Programma Verkeer en Vervoer

Reclame - inkomsten

Er lopen 2 contracten af, waardoor de inkomsten tijdelijk dalen. De aanbestedingen zijn gestart voor nieuwe contracten. Dit o.b.v. een marktconsultatie.

Programma Onderwijs

Onttrekking reserve Onderwijshuisvesting

Bij de vaststelling van het Integraal Huisvestingsplan (IHP) 2026-2041 is door de raad een bestemmingsreserve Onderwijshuisvesting ingesteld. M.b.v. deze bestemmingsreserve worden middelen tijdig gereserveerd voor toekomstige kosten die verband houden met het opstellen en de uitvoering van het IHP en die buiten de normvergoeding vallen. Voor het monitoren van de benodigde omvang van deze bestemmingsreserve en de eventuele noodzaak tot een extra toevoeging of aanwending wordt de P&C cyclus gevolgd. De nu geraamde aanwendingen dienen als dekking voor de huur van de tijdelijke huisvesting aan de P. v Vlietlaan t/m oktober 2028 en de huur van de tijdelijke noodlokalen voor GSR de Akker in 2027 en 2028.

Programma Sport, Cultuur en recreatie

Reserve Parken en groen

Deze reserve is gevormd voor meer groene plekken met bomen en planten in de wijk. Deze reserve wordt ingezet aan een kwaliteitsimpuls voor diverse plekken in de stad.

Programma Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing

Grondexploitatie RijswijkBuiten

De grondexploitatie RijswijkBuiten betreft de vastgestelde 14e herziening grondexploitatie Sion/'t Haantje.

Gebiedsontwikkeling

In de Stads-as lopen de vier gebiedsontwikkelingen Havenkwartier, Te Werve Oost, Kessler Park en Bogaard stadscentrum. Dit zijn alle meerjarige facilitaire projecten, wat inhoud dat de dekking uit het verhalen van kosten op de ontwikkelaars moet komen. Met de start van het team Gebiedsontwikkeling is ook een start gemaakt met een aparte toelichting op deze baten en lasten. Ook lopen er nog onderhandelingen over kostenverhaal voor de komende jaren.

Onttrekking bestemmingsreserve woonisolatieprogramma

Bij de vaststelling van het Woningisolatieprogramma Rijswijk is door de raad een bestemmingsreserve ingesteld, waarmee ieder jaar het nog niet uitbetaald aan subsidie kan worden overgeheveld naar het volgende kalenderjaar. Kwetsbare huishoudens en VvE's hebben een langere doorlooptijd voor de besluitvorming en uitvoering van isolatiemaatregelen. Met een bestemmingsreserve blijven de middelen beschikbaar voor dit doel. Daarmee bieden we zekerheid en tijd aan de doelgroep om het besluitvormingsproces zorgvuldig te doorlopen en de isolatiemaatregelen uit te voeren na subsidieverlening. De geraamde aanwending in 2027 bestaat o.a. uit de € 1,7 miljoen die als gevolg van de uitvoering van het coalitieakkoord vrijvalt in de algemene reserve. De resterende middelen blijven beschikbaar voor de uitbetalingen van de toegekende maar nog niet vastgestelde subsidies en de isolatieaanpak vanaf 2027.

Inschatting Realisatiestimulans

Het rijk stelt via de SISA-regeling Realisatiestimulans een vast bedrag per woning beschikbaar voor het bouwen van betaalbare woningen, mits hiervoor geen andere financiële steun via andere SISA regelingen wordt ontvangen voor de opgegeven woningen. Op basis van de verwachte woningbouw en de daarvoor beschikbaar gestelde SISA-regelingen, is een inschatting gemaakt voor de bijdrage die de gemeente hiervoor kan ontvangen.

Overige mutaties reserves

Programma Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing

Toevoeging aan reserve Meerjaren Prognose Gebiedsontwikkeling (MPG)

De totale omvang van de gemeentelijke bijdrage voor planontwikkeling is voor de gehele duur van de gebiedsontwikkelingen becijferd op € 6,9 miljoen. Voor deze gemeentelijke bijdrage is een egalisatiereserve ingesteld waarbij jaarlijks € 886.000 gedoteerd wordt. Op deze wijze is de dekking voor de toekomstige lasten verzekerd. De investeringen in de openbare ruimte die niet worden afgedekt door het kostenverhaal, worden opgenomen in het Langetermijn investeringsprogramma. Jaarlijks vindt actualisatie van het MPG plaats.

Wijkontwikkeling

Vanuit deze reserve worden plannen op het gebied van wijkontwikkeling bekostigd. De jaarlijkse afschrijvingen van de uitgevoerde wijkontwikkelingsplannen worden aan deze reserve onttrokken.

Verloop van de reserves

Bedragen x € 1.000 Omschrijving	Saldo eind 2026	Toevoe-gingen 2027	Aanwen-dingen 2027	Saldo eind 2027	Saldo eind 2028	Saldo eind 2029	Saldo eind 2030
Algemene dekkingsreserve	40.077	2.800		42.877	42.124	41.708	44.071
Algemene reserve	**40.077**	**2.800**		**42.877**	**42.124**	**41.708**	**44.071**
Corona maatregelenpakket	61		61				
Decentrale arbeidsvoorwaarden	80			80	80	80	80
Degeneratie	53			53	53	53	53
Egalisatiereserve meerjaren prognose gebiedsontwikkeling	1.372	886		2.258	3.040	3.289	4.175
Gemeentepersoneel	163			163	163	163	163
Innovatiefonds	99			99	99	99	99
Kwaliteit en verbinding parken Rijswijk Zuid	1.240			1.240	1.240	1.240	1.240
Nieuwbouw brandweerkazerne	4.790		128	4.661	4.533	4.405	4.277
Onderwijshuisvesting	2.635	2.900	505	5.030	5.409	5.409	5.409
Parken en groen	150	200	150	200	400	600	600
Parkeren	3.395			3.395	3.395	3.395	3.395
Pensioenen wethouders	1.600			1.600	1.600	1.600	1.600
Realisatie kunst in de openbare ruimte	300			300	300	300	300
Realisatie tunnel Prinses Beatrixlaan	29.998			29.998	29.998	29.998	29.998
Revitalisering Oud-Rijswijk	71		40	31	31	31	31
Verduurzaming de Schilp	250			250	250	250	250
Versterken financiele gezondheid		2.000		2.000	6.000	6.000	6.000
Voorbereidingskosten station RijswijkBuiten	1.500			1.500	1.500	1.500	1.500
Woonisolatieprogramma Rijswijk	2.438		2.103	335	120	120	120
Bestemmingsreserves	**50.195**	**5.986**	**2.987**	**53.194**	**58.211**	**58.531**	**59.289**
Faciliteiten voor jongeren	462		25	438	413	388	364
Huis van de stad	768		38	730	693	655	618
Landgoederenzone fase 1	3.413		87	3.326	3.239	3.152	3.065
Wijkontwikkeling	706		174	531	357	184	12
Reserves ter dekking van afschrijvingen op activa	**5.349**		**323**	**5.025**	**4.702**	**4.380**	**4.058**
Totaal van de reserves	**95.620**	**8.786**	**3.311**	**101.096**	**105.038**	**104.619**	**107.418**

Toelichting op de reserves

Algemene dekkingsreserve

Het vormen van een bufferfunctie voor onverwachte tegenvallers. Stortingen worden gedaan op basis van een positief exploitatieresultaat of bij vrijval van reserves. Onttrekkingen vinden plaats om de reserves aan te vullen of om bestemmingsreserves in te stellen of aan te vullen. Gelet op de aard van de reserve worden bij het samenstellen van de begroting geen mutaties geraamd. De begrotingssaldi zijn apart in het overzicht opgenomen.

Bestemmingsreserves

Bestemmingsreserve **Corona maatregelenpakket**

De door het Rijk aan de gemeenten toegekende ondersteunende coronamaatregelen, zijn in 2021 in een bestemmingsreserve Corona Maatregelenpakket Samen Rijswijk ondergebracht. Een pakket maatregelen dat was gericht op het tegengaan van de korte termijneffecten van de COVID-pandemie. Het maatregelenpakket was gestoeld op drie pijlers:

- Maatschappelijk;
- Sociaal;
- Economisch.

De beschikbaar gestelde budgetten voor deze pijlers zijn ingezet voor zelfredzaamheid van onder andere jongeren en ondernemers. Maar ook voor het verenigingsleven en welzijnsactiviteiten, alsmede voor het ondersteunen van ondernemers om te ondernemen. Vanuit elke pijler zijn

activiteiten en maatregelen opgepakt, uitgewerkt en uitgevoerd. De bestemmingsreserve wordt in 2027 opgeheven. De resterende middelen vallen vrij in de algemene reserve.

Bestemmingsreserve **Decentrale arbeidsvoorwaarden**

Deze reserve is gevormd in verband met lokale arbeidsvoorwaarden ten behoeve van vitaliteit. Wanneer de kosten hoger uitvallen dan verwacht wordt het tekort uit deze reserve onttrokken. Het betreft de dekking voor de verkoop van uren (cafetariamodel) en de bijdrage voor de aanschaf van een fiets.

Egalisatiereserve **Degeneratie**:

Deze egalisatiereserve is gevormd voor doelmatige en projectmatige inzet van degeneratievergoedingen. Hierdoor is er beter inzicht tussen verhouding van inkomsten en uitgaven, waarbij er geen financieringstekort optreedt bij de uitvoering van degeneratiewerk.

Bestemmingsreserve **Egalisatiemiddelen afvalstoffenheffing**

Bij het begrotingsdebat van 5 november 2024 is het amendement “Verlaging afvalstoffenheffing inwoners niet laten betalen voor lachgasgebruikers” aangenomen. Een onderdeel van dat amendement is het vormen van de bestemmingsreserve ‘Egalisatiemiddelen afvalstoffenheffing’. Het doel van deze reserve is te grote stijgingen in de afvalstoffenheffing te voorkomen.

Egalisatiereserve **Meerjaren Prognose Gebiedsontwikkeling (MPG)**

De totale omvang van de gemeentelijke bijdrage voor planontwikkeling is voor de gehele duur van de gebiedsontwikkelingen becijferd op € 6,9 miljoen. Voor deze gemeentelijke bijdrage is een egalisatiereserve ingesteld waarbij jaarlijks € 886.000 gedoteerd wordt. Op deze wijze is de dekking voor de toekomstige lasten verzekerd. De investeringen in de openbare ruimte die niet worden afgedekt door het kostenverhaal, worden opgenomen in het Langetermijn investeringsprogramma. Jaarlijks vindt actualisatie van het MPG plaats.

Bestemmingsreserve **Gemeentepersoneel**

Deze reserve is in 2009 gevormd met de gelden uit de uitkering van het resterende vermogen van IZA Nederland.

In 2010 heeft het college besloten dat deze gelden kunnen worden besteed aan diverse activiteiten binnen de onderwerpen:
- Levensfasemanagement;
- het Leren, Eigen verantwoordelijkheid, Groei en Ontwikkeling (LEGO) en
- Gezondheidsmanagement.

Jaarlijks wordt bezien welk bedrag uit deze reserve onttrokken moet worden.

Bestemmingsreserve **Innovatiefonds**

Het betreft hier de Kwaliteitsimpuls in het sociaal domein om knelpunten op te lossen waarin de huidige programmering niet voorziet of versnelling aan te brengen in een aantal wenselijke ambities, voortvloeiend uit de door de raad eerder vastgestelde kadernota's. Bij de instelling van de reserve innovatiefonds in 2022 zijn meerdere initiatieven beschreven, welke in de jaren 2022 t/m 2027 worden uitgevoerd.

Bestemmingsreserve **Kwaliteit en verbinding parken Rijswijk-Zuid**

Deze reserve is gevormd om de parken in Rijswijk-Zuid (Wilheminapark en Elsenburgbos) met elkaar te verbinden, dit zal zorgen voor een positief effect op geluid- en luchtkwaliteit. Hierdoor neemt de invloed van de A4 op de leefklimaat af. Door ook veel groen in de straten te realiseren zal het zorgen voor een goede mix van verschillende planten en dieren, de zogenoemde biodiversiteit. In deze parken kunnen de bewoners van Rijswijk ontspannen, spelen, sporten en zwemmen.

Bestemmingsreserve **Nieuwbouw brandweerkazerne**

Omdat er sprake is van een éénmalige erfpachtcanon voor een periode van 50 jaar, dient de opbrengst hiervan te worden gestort in een bestemmingsreserve. Deze bestemmingsreserve wordt gebruikt om de verhoging van de bijdrage aan de gemeenschappelijke regeling Brandweer Delft-Rijswijk te bekostigen. Deze verhoogde bijdrage bestaat uit de rente en aflossing van de aangegane lening door de gemeenschappelijke regeling om de afkoopsom van de erfpachtcanon te financieren. De rentecomponent wordt gedekt uit de bespaarde rente berekend over de gevormde bestemmingsreserve van € 7.018.000. Vanaf 2014 wordt er jaarlijks een bedrag van € 128.180 onttrokken aan deze reserve.

Bestemmingsreserve **Onderwijshuisvesting**

Bij de vaststelling van het Integraal Huisvestingsplan (IHP) 2026-2041 is door de raad een bestemmingsreserve Onderwijshuisvesting ingesteld. M.b.v. deze bestemmingsreserve worden middelen tijdig gereserveerd voor toekomstige kosten die verband houden met het opstellen en de uitvoering van het IHP en die buiten de normvergoeding vallen. Voor het monitoren van de benodigde omvang van deze bestemmingsreserve en de eventuele noodzaak tot een extra toevoeging of aanwending wordt de P&C cyclus gevolgd. De nu geraamde aanwendingen dienen als dekking voor de huur van de tijdelijke huisvesting aan de P. v Vlietlaan t/m oktober 2028 en de huur van de tijdelijke noodlokalen voor GSR de Akker in 2027 en 2028.

Bestemmingsreserve **Parken en Groen**

Deze reserve is gevormd voor meer groene plekken met bomen en planten in de wijk. Deze reserve wordt ingezet aan een kwaliteitsimpuls voor diverse plekken in de stad.

Bestemmingsreserve **Parkeren**

Deze bestemmingsreserve wordt aangewend voor parkeer – en verkeer gerelateerde uitgaven/investeringen.

Bestemmingsreserve **Pensioenen wethouders**

De Eerste Kamer heeft op 30 mei 2023 ingestemd met de Wet Toekomst Pensioenen. Een verwacht gevolg daarvan is dat op 1 januari 2028 alle pensioenen van de wethouders worden overgedragen aan het pensioenfonds ABP. Dit zal voor € 1,6 miljoen aan extra kosten met zich meebrengen, omdat er in de opbouw van de huidige pensioenpremie:

- geen rekening is gehouden met een overlijdensrisico (dit geldt voor 10 van de 20 bestuurders);
- geen arbeidsongeschiktheidsverzekering is (dit geldt voor 9 bestuurders);
- de dekkingsgraad van het ABP hoger is dan de rekenrente van de APPA.

Aangezien de kans groot is dat de overgang naar het ABP doorgaat, is een bestemmingsreserve gevormd voor dekking van de financiële gevolgen van het invaren bij het ABP.

Bestemmingsreserve **Realisatie kunst in de openbare ruimte**

Deze reserve is ingesteld in het kader van de zogenaamde percentageregeling, waarbij is afgesproken dat 1,5% (1% over de eerste € 230.000) van de raming van kosten van nieuwbouw of aanleg van gemeentelijke objecten, met een maximum van € 85.503 (prijspeil 2025), in deze reserve wordt gestort ten behoeve van het realiseren van kunst op de locatie.

Bestemmingsreserve **Realisatie tunnel Prinses Beatrixlaan**

Deze reserve is bestemd voor de uitvoering van een tunnel onder een groot deel van de Prinses Beatrixlaan. Deze tunnel zal zorgen voor een betere doorstroming van het verkeer, een gezondere omgeving om te wonen, werken en recreëren. De mutatie betreft het opstellen van een strategisch lobbyplan.

Bestemmingsreserve **Revitalisering Oud-Rijswijk**

Deze reserve is bestemd om uitvoering te geven aan herpositionering van Oud-Rijswijk met versterking en behoud van het cultuurhistorisch karakter. Daarbij is ons doel het verder verbeteren van de positionering van het oude historische centrum door samen met de ondernemers het historisch karakter te versterken via actieve gebiedscommunicatie en (ruimtelijke) aanpassingen in de openbare ruimte.

Bestemmingsreserve **Verduurzaming de Schilp**

In het raadsvoorstel voor het investeringskrediet verduurzaming en renovatie van sportcentrum De Schilp is medegedeeld dat er ook frictiekosten zullen zijn. De hoogte van deze frictiekosten is afhankelijk van de sluitingstijd van het complex en daarmee van de planning en de oplossingen van de uiteindelijke aannemer. Dit is nu nog niet bekend. Deze frictiekosten kunnen niet in de investering worden opgenomen maar zullen, voor zover toereikend, ten laste van deze bestemmingsreserve worden gebracht.

Bestemmingsreserve **Versterken financiele gezondheid**

In de RIB van de meicirculaire 2026 (26 053) en de Kadernota 2027 is vastgesteld dat de gemeente geld gaat reserveren om de financiële gezondheid van de gemeente te versterken.

Bestemmingsreserve **Voorbereidingskosten station RijswijkBuiten**

Het nieuwe station RijswijkBuiten, als één van de nieuwe stations in de MIRT-Verkenning Oude Lijn is een belangrijke en zeer gewenste OV-verbinding voor RijswijkBuiten en omgeving, voor wonen en werken, en moet worden ingepast binnen de bestaande en toekomstige bebouwing.

Het budget van € 1,5 miljoen voor de voorbereidingskosten is bedoeld om de kosten van een projectorganisatie en de benodigde onderzoeken in het voortraject te kunnen financieren voor de periode van in totaal 7 jaar (2026 t/m 2032). De verwachte besluitvorming over het Voorkeursalternatief van de MIRT Verkenning Oude Lijn wordt verwacht in het BO-MIRT van november 2025. Hier moet duidelijk worden of station RijswijkBuiten ook daadwerkelijk onderdeel uitmaakt van het Voorkeursalternatief.

Bestemmingsreserve **Woningisolatieprogramma Rijswijk**

Bij de vaststelling van het Woningisolatieprogramma Rijswijk is door de raad een bestemmingsreserve ingesteld, waarmee ieder jaar het nog niet uitbetaald aan subsidie kan worden overgeheveld naar het volgende kalenderjaar. Kwetsbare huishoudens en VvE's hebben een langere doorlooptijd voor de besluitvorming en uitvoering van isolatiemaatregelen. Met een bestemmingsreserve blijven de middelen beschikbaar voor dit doel. Daarmee bieden we zekerheid en tijd aan de doelgroep om het besluitvormingsproces zorgvuldig te doorlopen en de isolatiemaatregelen uit te voeren na subsidieverlening. De geraamde aanwending in 2027 bestaat o.a. uit de € 1,7 miljoen die als gevolg van de uitvoering van het coalitieakkoord vrijvalt in de algemene reserve. De resterende middelen blijven beschikbaar voor de uitbetalingen van de toegekende maar nog niet vastgestelde subsidies en de isolatieaanpak vanaf 2027.

Reserves ter dekking van afschrijvingen op activa

Faciliteiten voor jongeren

Deze reserve is gevormd in 2021 voor het opzetten van ruime, veilige en uitdagende speel- en recreatieplekken voor jongeren. Rijswijk telt nu ruim 170 speelplekken waar kinderen met plezier buiten kunnen spelen. Voor de oudere jeugd is er op dit moment niet veel aanbod, daarom is er besloten dat voor deze groep plekken bijkomen, zoals een interactief ontmoetingspunt en een skatebaan.

Huis van de stad

Op 12 december 2017 heeft de raad ingestemd met het raadsvoorstel Investeringsbudget gefaseerde uitvoering Huis van de stad. In het voorstel is aangegeven dat de frictiekosten ten laste van de algemene reserve zullen worden gebracht. Deze frictiekosten zijn berekend op € 6.346.000. Hiervoor is een bestemmingsreserve Huis van de stad ingesteld.

Landgoederenzone fase 1

Deze reserve is gevormd voor het opknappen van wandelparken en groen in de omgeving, zodat het gebied een uitstraling krijgt waarbij de geschiedenis van Rijswijk duidelijk voelbaar is.

Wijkontwikkeling

Vanuit deze reserve worden plannen op het gebied van wijkontwikkeling bekostigd. De jaarlijkse afschrijvingen van de uitgevoerde wijkontwikkelingsplannen worden aan deze reserve onttrokken.

Verloop van de voorzieningen

Bedragen x € 1.000 Omschrijving	Saldo Begin 2027	Toevoegingen 2027	Aanwendingen 2027	Saldo eind 2027	Saldo eind 2028	Saldo eind 2029	Saldo eind 2030
Voorzieningen voor verplichtingen en risico's							
Pensioenen wethouders	4.803			4.803	4.803	4.803	4.803
Verplichtingen en risico's	1.419			1.419	1.419	1.419	1.419
Verlofsparen	281			281	281	281	281
RVU	154			154	154	154	154
Totaal voorzieningen voor verplichtingen en risico's	**6.657**			**6.657**	**6.657**	**6.657**	**6.657**
Voorzieningen door derden beklemde middelen							
Riolering (egalisatie)	2.602			2.602	2.602	2.602	2.602
Riolering (spaargedeelte)	3.732			3.732	3.732	3.732	3.732
Totaal voorzieningen ter egalisering van kosten	**6.334**			**6.334**	**6.334**	**6.334**	**6.334**
Voorzieningen ter egalisering van kosten							
Onderhoud welzijnsaccommodaties (MOP)	3.823	1.345		5.168	6.514	7.859	7.859
Baggerwerken	903	339		1.242	1.581	1.920	1.920
Totaal voorzieningen ter egalisering van kosten	**4.726**	**1.684**		**6.410**	**8.095**	**9.779**	**9.779**
Totaal voorzieningen	**17.717**	**1.684**		**19.401**	**21.086**	**22.770**	**22.770**

Toelichting op de voorzieningen

Voorzieningen voor verplichtingen en risico’s

Pensioenen wethouders

Voorziening als gevolg van kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, maar waarvan de oorsprong wel (mede) ligt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar. De pensioenverplichtingen van de (oud) bestuurders zijn, voor zover niet ondergebracht bij een verzekeringsmaatschappij, in de voorziening pensioenen wethouders opgenomen.

Verplichtingen en risico’s

Betreft een voorziening ter dekking van mogelijke toekomstige verplichtingen en risico’s.

Verlofsparen

Medewerkers kunnen vanaf 1 januari 2022 bovenwettelijke vakantie-uren sparen. Met dit 'verlofsparen' kunnen medewerkers passend bij hun levensfase hun bovenwettelijke vakantie-uren inzetten op een manier die aansluit bij hun persoonlijke levens- en carrièreplanning en het gemeentelijke vitaliteitsbeeld.

Deze vakantie-uren verjaren niet. Dit kan leiden tot verlofstuwmeren die bijvoorbeeld ingezet gaan worden om eerder met pensioen te gaan. Conform de BBV dient hier een voorziening voor te worden gevormd.

RVU

Binnen de gemeente hebben voormalig medewerkers gebruik gemaakt van de Regeling Vervroegd Uittreden (RVU). Bij deze regeling nemen voormalig medewerkers ontslag en krijgen zij een

maandelijkse ontslagvergoeding tot hun AOW-leeftijd. Vanaf het moment dat de gemeente een aanvraag van deze regeling goedkeurt, moet zij daarvoor dekking apart zetten in een voorziening.

Voorzieningen door derden beklemde middelen

Riolering (egalisatie)

Voorziening als gevolg van gelijkmatige verdeling van de lasten over een aantal begrotingsjaren. Deze voorziening is ingesteld om de kosten van de vervangingsinvesteringen gelijkmatig te verdelen.

Riolering (spaargedeelte)

Deze voorziening houdt verband met een storting van niet gerealiseerde vervangingsinvesteringen en dient voor de afdekking van de uitgestelde investeringen. Voorziening als gevolg van het sparen van de niet gerealiseerde investeringsplanning. Door vertraging bij de vervanging van riolering wordt een storting in de voorziening gedaan.

Voorzieningen ter egalisering van kosten

Onderhoud kunst in de openbare ruimte

Voorziening als gevolg van gelijkmatige verdeling van de lasten over een aantal begrotingsjaren. Deze voorziening is ingesteld om de kosten voor het meerjarenonderhoud voor de gemeentelijke kunstwerken in de openbare ruimte gelijkmatig te verdelen. Jaarlijks wordt er € 15.940 toegevoegd aan deze voorziening.

Onderhoud welzijnsaccommodaties (MOP)

Voorziening als gevolg van gelijkmatige verdeling van de lasten over een aantal begrotingsjaren. Deze voorziening is ingesteld om de kosten voor het meerjarenonderhoud voor de (welzijns)gebouwen gelijkmatig te verdelen en te realiseren dat er bij noodzakelijk groot onderhoud voldoende in de voorziening zit om deze te bekostigen.

Baggerwerken

Voorziening als gevolg van gelijkmatige verdeling van de lasten over een aantal begrotingsjaren. Deze voorziening is ingesteld om de kosten voor het meerjarenonderhoud voor het baggeren gelijkmatig te verdelen.

Overzicht taakvelden

Bedragen x 1.000 Programma	Lasten	Baten	Saldo
Bestuur en ondersteuning	**9.840**	**11.262**	**1.422**
0.1 Bestuur	4.713	0	-4.713
0.2 Burgerzaken	4.054	2.084	-1.970
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	104	1.268	1.165
0.63 Parkeerbelasting	970	7.910	6.940
Veiligheid	**12.444**	**253**	**-12.191**
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	7.016	0	-7.016
1.2 Openbare orde en veiligheid	5.427	253	-5.175
Verkeer en Vervoer	**14.729**	**1.129**	**-13.600**
2.1 Verkeer en vervoer	12.427	1.106	-11.321
2.2 Parkeren	1.766	23	-1.742
2.4 Economische havens en waterwegen	163	0	-163
2.5 Openbaar vervoer	374	0	-374
Economie	**1.804**	**717**	**-1.088**
3.1 Economische ontwikkeling	328	191	-137
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	319	0	-319
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	386	197	-188
3.4 Economische promotie	771	328	-443
Onderwijs	**11.384**	**4.056**	**-7.328**
4.1 Openbaar basisonderwijs	163	0	-163
4.2 Onderwijshuisvesting	5.119	1.042	-4.077
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	6.103	3.014	-3.088
Sport, Cultuur en Recreatie	**23.159**	**2.429**	**-20.730**
5.1 Sportbeleid en activering	4.952	368	-4.583
5.2 Sportaccommodaties	777	1.704	927
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	3.847	264	-3.583
5.4 Musea	787	0	-787
5.5 Cultureel erfgoed	796	7	-789
5.6 Media	1.932	0	-1.932
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	10.069	85	-9.984
Sociaal Domein	**112.926**	**39.951**	**-72.975**
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	12.618	7.297	-5.321
6.21 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Wmo	0	0	0
6.22 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	1.537	0	-1.537
6.23 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	2.400	0	-2.400
6.3 Inkomensregelingen	41.520	32.237	-9.283
6.4 WSW en beschut werk	2.955	0	-2.955
6.5 Arbeidsparticipatie	3.051	0	-3.051
6.60 Hulpmiddelen en diensten (Wmo)	3.921	0	-3.921
6.711 Huishoudelijke hulp (Wmo)	8.962	220	-8.742
6.712 Begeleiding (Wmo)	4.358	200	-4.158
6.713 Dagbesteding (Wmo)	1.039	0	-1.039
6.714 Overige maatwerkarrangementen (Wmo)	607	-2	-609
6.751 Jeugdhulp ambulant lokaal	569	0	-569
6.752 Jeugdhulp ambulant regionaal	19.629	0	-19.629
6.753 Jeugdhulp ambulant landelijk	0	0	0
6.761 Jeugdhulp met verblijf lokaal	5.656	0	-5.656
6.762 Jeugdhulp met verblijf regionaal	666	0	-666
6.763 Jeugdhulp met verblijf landelijk	0	0	0
6.791 PGB Wmo	908	0	-908
6.792 PGB Jeugd	544	0	-544
6.811 Beschermd Wonen (Wmo)	169	0	-169
6.812 Maatschappelijke – en vrouwenopvang (Wmo)	0	0	0
6.821 Jeugdbescherming	1.154	0	-1.154
6.822 Jeugdreclassering	221	0	-221
6.91 Coördinatie en beleid Wmo	0	0	0
6.92 Coördinatie en beleid Jeugd	441	0	-441
Volksgezondheid en milieu	**21.525**	**19.860**	**-1.666**

Bedragen x 1.000 Programma	Lasten	Baten	Saldo
7.1 Volksgezondheid	3.701	1	-3.700
7.2 Riolering	4.541	6.417	1.875
7.3 Afval	11.063	13.290	2.227
7.4 Milieubeheer	1.997	18	-1.979
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	224	134	-89
Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing	**19.417**	**19.718**	**301**
8.1 Ruimtelijke ordening	2.218	0	-2.218
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	8.377	7.988	-388
8.3 Wonen en bouwen	8.822	11.730	2.908
Algemene middelen en overig	**-1.972**	**174.943**	**176.916**
0.5 Treasury	147	2.055	1.908
0.61 OZB woningen	728	9.107	8.378
0.62 OZB niet-woningen	118	8.037	7.918
0.64 Belastingen overig	206	25	-181
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	-5.836	155.705	161.541
0.8 Overige baten en lasten	2.664	14	-2.649
Overhead	**45.140**	**1.554**	**-43.586**
0.4 Overhead	45.140	1.554	-43.586
Mutaties reserves	**5.986**	**3.311**	**-2.675**
0.10 Mutaties reserves	5.986	3.311	-2.675
Eindtotaal	**276.382**	**279.183**	**2.800**

Verwerking kadernota 2027

Uitwerking kadernota

Onderstaand is de tabel uit de vastgestelde Kadernota 2027 opgenomen. Deze financiële consequenties zijn verwerkt in de begroting 2027-2030.

Coalitieakkoord Kadernota 2027	2027	2028	2029	2030
Coalitieakkoord Kadernota 2027:				
Versterken financiële gezondheid		-4.000		
Geen gemeentelijke bijdrage aan energiemaatregelen	1.700			
Sterk lokaal team - investering signaalgericht werken	-300	-300	-300	-300
Sterk lokaal team - opbrengst bestaanszekerheid	450	450	450	450
Sterk lokaal team - incidentele kosten voor inrichting, opleiding etc.	-500			
Optimalisering investeringsprogramma			90	290
Kapitaallasten 50 naar 30 vrijval 3 mln			75	75
Parkeren zone 3 en 4	-460	-460	-460	-460
Impuls wijkgericht werken	-200	-200	-200	
Bijdrage lokale media	-10	-10	-10	-10
Investering parken en groen (bestemmingsreserve)	-200	-200	-200	
Extra Boa's	-160	-240	-240	-240
Veiligheid en handhaving	-200	-200	-200	-200
Ontmoetingsplekken voor jongeren		-30	-30	-30
Meldpunt en aanpak onveilige plekken buitenruimte	-50	-50	-50	
Campagnes Orange the World, kindermishandeling etc.	-10	-10	-10	-10
Sportaccommodaties schoon, heel en veilig	-50	-50	-50	
Totaal	**10**	**-5.300**	**-1.135**	**-435**

Besluiten

Begroting voor het jaar 2027

De raad van de gemeente Rijswijk;

Gezien de door burgemeester en wethouders aangeboden begroting voor het jaar 2027;

BESLUIT:

Vast te stellen de begroting voor het jaar 2027

Aldus vastgesteld door de raad van de gemeente Rijswijk in zijn openbare vergadering van 10 november 2026

De raad van de gemeente Rijswijk,

De griffier, de voorzitter,

Meerjarenraming 2028-2030

De raad van de gemeente Rijswijk;

Gezien de door burgemeester en wethouders aangeboden begroting met bijbehorend investeringsplan voor de jaren 2028 - 2030;

BESLUIT:

Voor kennisgeving aan te nemen de meerjarenraming met bijbehorend investeringsplan voor de jaren 2028 - 2030.

Aldus vastgesteld door de raad van de gemeente Rijswijk in zijn openbare vergadering van 10 november 2026

De raad van de gemeente Rijswijk,

De griffier, de voorzitter,

De in de jaarschijf 2027 van het investeringsplan 2027-2030 geraamde investeringen:

De raad van de gemeente Rijswijk;

Gezien de door burgemeester en wethouders aangeboden begroting met bijbehorend investeringsplan voor de jaren 2027 – 2030 conform art 5, lid 2 van de Financiële verordening gemeente Rijswijk 2025;

BESLUIT:

Voor de volgende investeringen 2027 kredieten beschikbaar te stellen overeenkomstig de daarbij vermelde bedragen:

Aldus vastgesteld door de raad van de gemeente Rijswijk in zijn openbare vergadering van 10 november 2026

De raad van de gemeente Rijswijk,

De griffier, de voorzitter,

Investeringkredieten 2027

Investeringsproject 2027	Som van Krediet
Afval	50.000
Armaturen	171.000
Asfaltwegen	1.290.000
Beheerplan	400.000
Beplantingen en bomen	1.272.000
Beschoeiing	1.100.000
Bogaard Stadscentrum	4.176.000
Civiele kunstwerken	700.000
Fietsinfrastructuur	676.000
Havenkwartier	6.619.900
Herinrichten	2.392.842
Kabelnet	669.000
Kansrijke plekken	220.000
Kesslerpark	3.306.649
Lichtmasten	80.000
MJOP	33.000
Onderwijs	11.483.189
Openbaar vervoer	50.000
Overhead	864.000
Riolering	393.240
Sport	1.830.000
Verkeersregelinstallatie	965.000
Verkeersveiligheidsmaatregelen	1.997.500
Wagenpark	305.800
Wilhelminapark	800.000
	41.845.120